RUDIMENTS

OF

THE BHILI LANGUAGE

BY THE

REV. CHAS. S. THOMPSON,

CHURCH MISSIONARY SOCIETY, RAJPUTANA.

AHMEDABAD:

UNITED PRINTING PRESS.

1895.

5339

Registered under Act XXV of 1867.

TO

COLONEL J. M. HUNTER, I. S. C.

FORMERLY POLITICAL AGENT, MAHIKANTHA,

IN GRATEFUL REMEMBRANCE

OF HEARTY CO-OPERATION

IN EFFORTS MADE FOR THE WELFARE OF THE BHILS,

THIS BOOK

IS RESPECTFULLY DEDICATED

BY

THE AUTHOR.

PREFACE.

In the year 1880 the C. M. S. began Mission Work among the Bhils inhabiting the Hilly Tracts of Rájputáná. Up to that time no attempt, so far as I know, had been made to reduce to writing the language spoken by the hillmen. For several years I was collecting words which I then thought belonged to a separate and distinct language. Eventually my attention was drawn to Gujarátí, and I found that many of the words in common use among the Bhils were simply corrupt forms of Gujarátí words. Some of the letters had been changed, others had been dropped and a few were differently pronounced. Still I felt that there must be, along with the Gujarátí element, a substratum of a language peculiar to the aborigines. Investigation has, however, considerably weakened this impression.

There may be in the speech of the tribes of Central India a considerable percentage of words unrelated to the Aryan vernaculars, inasmuch as the Bhils of that district are probably of comparatively pure descent. So far, however, as I have yet

been able to discover, the dialect spoken even there is principally a corruption of Gujarátí, Maráthí and Hindí.

The Gujarátís have a proverb to the effect that their language changes every twenty miles. Bhilí changes too, and the changes that are found are due to the Maráthí and Hindí words which have been added to the predominating Gujarátí element. Naturally in those portions of the Bhil country bordering upon districts where Maráthí or Hindí is spoken, one finds a larger admixtnre of Maráthí and Hindí words.

Besides the actual change of letter, there is also to be noted a difference in pronunciation. The tone and the accent are not quite the same in places separated by, say, a score of miles. For example, the dialect in the Kotrá district differs from others in its partiality for the vowel *e* (pronounced as *ai* in *aid*). For the word *pog*, the Kotrá dialect has *peg*; for *hukam*, *hekam*, for *Bhagwan*, *Bhegwan*.

There are a considerable number of words in common use among the Gujarátís and Bhils which are not found in any dictionaries. The question is: Did the Bhils borrow any or all of these words from the Gujarátís, or did the Gujarátís borrow them from the Bhils, or did Gujaratís and Bhils each add special words of their own to the common vocabulary? The enquiry may be pursued even farther: May not many of the words now known as Gujarátí and found in the Gujarátí dictionaries have been obtained originally from the Bhils? This supposition seems not unlikely when we remember that probably the whole of the country of Gujarát belonged at one time exclusively to the Bhils. The language spoken by them must have, more or less, influenced that spoken by the neighbouring

Aryans. This external influence may have operated to some extent in moulding Gujaráti to its present form.

As to whether there is a Turanian or Aboriginal element preserved in Bhilí, very little can at present be affirmed. From enquiries made, it seems evident there is no connexion between Bhilí and the Dravidian languages of Southern India, nor with Gondí, Santálí and Kolí. Of the words in the following vocabulary about 84% are probably derived from Sanskrit, 10% from Arabic and Persian, while 6% are of uncertain origin.

The Bhilí words contained in the Collection now published are in common use in Rájputáná and the Mahikántha, but how far they may be in vogue in Central India, I am not in a position to state. There are, as will be seen from the column headed "Gujaráti Equivalents", comparatively few words not identified with that language. Bhilí bearing such a close resemblance to Gujaráti, I have, in the absence of any distinctive Bhilí character, adopted for this Book the character employed in Gujaráti, some slight acquaintance with which language is presupposed on the part of the reader. In the Grammar portion I have followed, in the main, the lines of Taylor's "Student's Gujaráti Grammar", a work which should be in the hands of all who are studying either Gujaráti or Bhilí.

The printer being unable to supply at the time the necessary type, no accents have been placed over the long vowels in Bhilí or other words transliterated in this Book.

It is not with a view to conserve in any way the Bhilí tongue, which is after all only a corrupt form of one of the principal languages of India, that I have compiled this Grammar and Vocabulary. My object will be fulfilled should this Book prove of service to those whose work may lie among the Bhils.

For many helpful suggestions, for advice often sought and always readily given, and for patient kindness in reading over the proofs, I am greatly indebted to the Revd. Dr. G. P. and Mrs. Taylor of Ahmadábád. This work indeed could not have appeared in its present form but for their constant help and ready co-operation, for all which I tender them my warmest thanks.

HISTORICAL SKETCH OF THE BHILS.

The purpose of the following sketch is to place the history of the Bhils simply and concisely before the reader.

Very little is known of the earliest inhabitants of India. Among the few traces they have left behind them are some rude stone circles, upright slabs, earthen pots, agate knives and rough flint-axes. Some of these have been unearthed in the valley of the Nerbudda. It is impossible now to say who the people were that made these implements, for no written annals have been left to tell us anything about them.

Turning from these primitive races, we come to the tribes which entered India by the North-east and North-west passes. They have been divided into three stocks—the Thibeto-Burman, the Kôlarian and the Dravidian. The Bhils, *from the language spoken by them*, have been classified as belonging to the Kolarian tribes. We do not know from what material this result has been arrived at. So far as we are aware the conclusion cannot have been based on linguistic affinities, for the Bhîli language does not seem ever to have been carefully studied. This much, however, is clear: The Bhils have from remote times

occupied the country in which the rude implements already referred to were found. The strong presumption is that they came in contact with the aborigines, and that the two races, living in proximity, intermixed. We have, therefore, very probably, in the Bhils of to-day some of the blood of the earliest inhabitants of India. For this, if for no other, reason they are a most interesting people. They have, moreover, as will be noticed farther on, some Rájput blood in their veins. They form, therefore, as it were, a completed arch, resting upon two distinct pillars—one representing the aborigines of India and the other the Aryans. There can be hardly any doubt that the Bhils unite in themselves a strain of both these stocks.

In now glancing over the History of the country we purpose to cull from it only such portions as relate to the Bhils.

In old Sanskrit works they are called "Children of the Forest" and "Lords of the Pass". The Mahábhárat contains a long fabulous account of their origin, which we quote later on, and a further legend of the son of a Bhil king. We cannot, however, trust very much to these accounts, seeing they are so interwoven with absurd traditions. In the same poem the aboriginies are called "enemies" "servants" "noseless" and "flat-nosed". On the other hand, the Aryans describe some of them as wealthy, possessing castles and forts, and ruling over powerful kingdoms. This statement is confirmed by the fact that in some parts now inhabited by the Bhils traces are still found of ruined towns, indicative of prosperity and power in the past.

At the time of the Aryan invasion of Rájputáná the Bhils were in possession of Márwár, but they soon migrated to the South under pressure from the invaders.

About B.C. 1400 Krishna is supposed to have established a kingdom in Gujarát after a severe struggle with the inhabitants,

many of whom were probably Bhils, inasmuch as Vairátnagar, a town in Gujarát, was at this time governed by Shrideshra, a Bhil Queen.

In B. C. 850 Dhanji was king of Málwá. He is generally considered to have been a Bhil, which view receives support from the fact that the name Dhanji is very common among the hill-men even at the present day. Evidently at that early period the Bhil race was very powerful in Málwá. The descendants of Dhanji reigned 387 years, and his successor is said to have shaken off, in B C. 730, the yoke of the sovereign of Delhi.

After a long interval, of more than 1300 years the scene shifts from Málwá back again to Gujarát, and one of the three Bhil women mentioned in history is brought to notice, in 696 A.D., in the following connexion. Ráni Rupsundri, the wife of Jayashekar, king of Punchásar, fled into the forest when the capital was beseiged. A kind-hearted Bhil woman gave her shelter and food. In this woman's hut Rupsundri gave birth to a son who became the famous Vanráj. The Queen and her child remained with their humble benefactress six years.

In the eleventh century the country called Mewás was held by the hillmen. The chief's name was Ashá whom Karan, the Gujaráti king, defeated and slew at Asháwal, the site of the present city of Ahmadábád.

From the history of Udaipur we find that in this same century a great part of Mewár and the North-west parts of Central India belonged to the Bhils.

In 1134 A. D. the king of Udaipur invaded their country, and took a portion of it from them. Some of the predatory Rájput chiefs too, bent on plunder, and desirous of gaining possession of the land, entered the hills with the purpose of

subduing the inhabitants. To effect their object they are said to have broken their caste rules by taking in marriage Bhil women. They gradually blended with that race and gained authority over it. To this cause, doubtless, is due the transmission to the present day of those Rájput features which are so marked in many of the Bhils. The intermixture of the Rájputs and Bhils has produced various castes, such as the Garásiás, Bhilálás &c., who claim to be socially superior to the hillmen.

About 1199 A. D. the king of Ábu, Jethsi Parmár, had a daughter, Ichani Kumári. The Gujarát king, Bhimdev II., wished to marry this princess, and sent an ambassador to the Ábu king with a request for his daughter's hand. Jethsi Parmár could not, however, entertain the proposal, as his daughter had been already betrothed to the son of the Ájmir king. Bhimdev, greatly annoyed, declared war against Ábu, and took the fort on the summit of the hill. It may be mentioned that Parmár is the name of a Bhil clan in Mewár at the present time.

The next event in history brings Suká Náik, the Bhil ruler of Jábuá, on to the stage in 1300 A. D. He and the Rájput chief of Dholitá had slain the family and a number of the retainers of a Governor of Gujarát. Kishandás, a favourite of the Emperor Alá-ud-din, received orders from Delhi to avenge the murder. Suká Náik and his principal followers were put to death, and their strongholds taken.

In 1677 an entirely new phase appears in this history, in the attempt made by the Emperor Aurangzeb to pervert the whole of his Hindu subjects to the Muhammadan faith. With this object in view, colonies of the followers of the prophet were placed among the hillmen some of whom eventually embraced Islám.

About 1767 Aliá Bai, the widow of the king of Málwá, was Queen over the kingdom that formerly belonged to Dhanjí. In ruling the Bhils, she first tried gentle measures, but, these failing, she had recourse to a rigorous policy. She, however, continued to allow them their claim to levy a small duty on goods passing through the hills.

Under the Mughals the Bhils were probably never sorely oppressed, except during the reign of the mad Emperor Taghluk. Under the Maráthás, however, they suffered terribly. "During the eighteenth century", writes Sir William Hunter, "the Maráthás, failing to bring the Bhils to order, treated them as outlaws, and permitted their lowest officers to take their lives without trial. A Bhil caught in a disturbed part of the country was flogged and hanged without an enquiry. Torture was freely used. Exposed to the sun with his nose slit and his ears shaved from his head, the Bhil was burned to death, chained to a red-hot iron slab. Hundreds were thrown over a cliff near Antur, and large bodies of them, assembled under a promise of pardon, were beheaded and blown from guns. Their women were mutilated, or smothered by smoke, and their children dashed to pieces against the stones".

From 1804 to 1817 the Pindárís, following the example of the lawlessness of the Maráthás, plundered the hillmen, and laid waste their villages. Parties of two thousand or more horsemen rode rapidly from place to place, and carried off all the cattle and property they could find. Their excursions were characterised by horrible atrocities. Terror and anarchy filled the land, and the inhabitants were driven to choose between throwing in their lot with the Pindárí free-booters or of going into exile. Many chose the former, and became robbers and plunderers.

It was in the midst of such troublous times as these that all the Bhils in 1818 came under the protection of the British.

Although possessing only bows and arrows as their national weapons of warfare, they have never been entirely conquered. Their numbers have again and again been decimated by sword and famine and disease, yet there are still two millions of them left as a witness to their vitality. Could they now but have the simpler helps that civilization offers, and were the products of their labours secured to them from the extortions of the tax-collectors, they would undoubtedly develop in time into a great race, and take their place among the classes that are the main-stay of India. They have, as a people, no national aspirations, and, so long as they are left alone, are indifferent as to who their rulers may be. Some of them, however, have been heard to say that the English Government is to retain its power only for a time, and that the good old days are coming back again when one of their own people shall be their king. Be this as it may, it is gratifying to note that during the Mutiny of 1857 the Bhils stood true and loyal to the English and protected British officers when menaced by sepoys.

As indicating some of the various conjectures that have been made with regard to the origin and history of the Bhils, the following quotations from well-known works are appended :—

"The Bhils are quite a distinct race from any other "Indian tribe, yet few among the latter have higher pre-"tensions to antiquity".

Malcolm's Central India. p. 517. 1823.

"The Bhils were regarded both by him (Capt. McDonald) "and the other officers as unquestionably the original inhabit- "ants of the country. This the Rájputs themselves in this "part of India virtually allow, it being admitted in the tradi- "tional history of most of their principal cities and fortresses "that they were founded by such and such Bhil chiefs".

Heber's India. p. 495. 1829.

"They are assuredly an aboriginal race whether we regard their superstitions, their habits or their language, for although the latter contains much of Sanskrit derivation, their vocables are distinct. I advance this, however, more from the report of their neighbours than from personal investigation".

Tod's Travels in Western India, p. 34. 1839.

"There is every reason to believe that the original race of Bhils may claim a high antiquity, and that they were once masters of the fertile plains of India, instead of being confined, as they now are, to the rugged mountains and almost impenetrable jungles".

Dr. Wilson's Evangelization of India, p. 308. 1849.

"In the Mahábhárat they appear to the South of the Jamna, and in the immediate neighbourhood of the Ráj of Bhárat, whilst in the Rámáyan they make their appearance farther to the East, near to the junction of the Jamna and Ganges.

Talbot Wheeler's History of India, p. 82. 1867.

"The original settlers are identified with the various tribes

of Bhils, Cols, Gonds, Meenas and Chooars still living in a state almost of nature, in the forests of the Soane, the Nerbudda, and the Muhanudde, and in the hills of Surgooja and Chota Nagpur. Their languages have no affinity with the Sanskrit, and their religion differs from Hindooism. In those fastnesses amidst all the revolutions which have convulsed India, they have continued to maintain, unchanged, their original simplicity of habits, creed and speech. They were apparently driven from the plains by fresh colonies of emigrants; and these were in their turn conquered by the Hindoos, who brought their religion and language with them from regions beyond the Indus, and, having reduced the inhabitants to a servile condition, branded them with the name of Sudras".

Marshman's History of India, vol. I, pp. 2 & 3. 1871.

"Those pre-Aryans Scythians, by whom I have been supposing the Dravidians to have been expelled from the Northern Provinces, are not to be confounded with the Kóls, Santáls, Bhils, Dóms, and other aboriginal tribes of the North. Possibly these tribes had fled into the forests from the Dravidians, prior to the pre-Aryan invasion, just as the British had taken refuge in Wales before the Norman Conquest. It is also possible that the tribes referred to had never crossed the Indus at all, or occupied Northern India, but had entered it, *like the Bhútán* tribes, by the North-East, and had passed from the jungles and swamps of Lower Bengal to their present abodes—taking care always to keep on the outside of the boundary line of civilization. At all events, we cannot suppose that it was through an irruption of those forest tribes that the Dravidians were driven Southwards; nor does the non-Sanskritic element supposed to be contained in the Northern vernaculars appear to accord distinctively with the peculiar structure of the Kolarian languages.

The tribes of Northern India whom the Aryans gradually incorporated in their community, as Súdrás, whoever they were, must have been an organized and formidable race. They may have been identical with the 'Ethiopians from the East', who, according to Herodotus, were brigaded with other Indians in the Army of Xerxes, and who differed from other Ethiopians by being 'straight-haired'".

Caldwell's Grammar of the Dravidian Languages,

p. p. 108, 109. 1875.

"The Bhils are now a mixed people, but the true original race is easily distinguished by the dark colour, diminutive size, prominent cheek-bones, large nostrils, activity, powers of enduring fatigue and rare qualifications for the chase".

Captain Rose's Report on the Bhils,

Bombay Government Selections Vol. X. p. 226.

"Whether the Bhils be numbered among the aboriginal tribes of India or not, it is indisputable that they have existed in the country from a remote period. Certainly their habits and characteristics and the barbarism and lawlessnsss they maintained for many ages lead to the supposition that they belong to the original races of the Indian peninsula, which have never amalgamated with the Hindoos, but have always striven to retain their independent and separate national existence. The Bhils are often alluded to by Muhammadan historians of Gujarát and Málwá as a powerful tribe occupying the hills and forests of Mewár and Udaipur under their own chiefs; from which position they were eventually driven out and gradually

found their way into Khandesh and its vicinity where they are now settled in considerable numbers".

Sherring's Hindu Tribes and Castes. Vol. II. p. 291. 1879.

"They represent the lowest and oldest stratum of the population and may be taken to represent generally the barbarian type before the earliest civilizations had brought in ideas and prejudices about food, worship and connubium".

Sir A. Lyall's Asiatic Studies. p. 160. 1822.

"Popular tradition ascribes to them a fabulous origin from Mahadev, who is said to have fallen in love with a forest girl by whom he had a numerous progeny, one of the children being particularly ugly and vicious, who distinguished himself finally by slaying his father's favourite "*Brisa,*" or bull, for which he was expelled from the habitations of men. The Bhils pretend to be descended from this outcast, and to have inherited crime and outlawry as "Mahadev's thieves"—that is, with their descent. They are divided into so many tribes that the opinion has been hazarded that the name "Bhil", when it was originally assumed, perhaps only denoted a confederacy of various robber races thrown together and associated by local circumstances and events; but the inference is farfetched and scarcely tenable, for the Bhils are mentioned as an aboriginal people in the Mahábhárat, and the history of India shews that, like the Gonds, they were at one time a ruling race, though not exactly in the places they now occupy. Their original residence, it is supposed, was Márwár or Jodhpur, whence they were driven South by other races; and the local history of the Rájput princes confirms the belief by stating that the Bhils were expelled from the plain country by the Rájputs".

Rowney's "Wild Tribes of India," p. 24. 1882.

"I may mention too that no one in India could give me any clue to the ethnical classification of the Bhils".

Prof. M. Monier-Williams' Hinduism. p. 2. 1882.

CONTENTS.

PART I :—GRAMMAR.

Page.

CHAPTER I.

CHAPTER II. Nouns.

CHAPTER III. Adjectives:

CHAPTER IV. Numerals.

CHAPTER V. Pronouns.

Chapter VI. Verbs.

Chapter VII. Compound Verbs.

Chapter VIII. Adverbs.

Chapter IX. Prepositions.

Chapter X. Conjunctions.

Chapter XI. Interjections.

Miscellanea.

D

PART II:—VOCABULARY

Miscellanea.

PART I.

GRAMMAR.

BHILI GRAMMAR.

CHAPTER I.

The Alphabet.

The Alphabet may be said to consist of 34 letters—6 vowels and 28 consonants—most of which are pronounced as in Gujarati.

Vowels :— અ, આ, ઈ[1], ઉ[1], એ, ઓ.

Consonants :—

Mutes :—

ક, ખ, ગ, ઘ,
જ, ઝ[2].
ટ, ઠ, ડ[3], ઢ, ણ,
ત, થ, દ, ધ, ન,
પ, ફ, બ, ભ[4], મ.

Semi-vowels:—ય[5], ર, લ, વ[6].

Sibilant:— સ.

Aspirate:— હ[7].

Added Semi-vowel:— ળ.

Notes—1. As the ઈ sound seems generally long and the ઉ sound generally short, each sound is represented by one single vowel.

2. The Gujarati palatals ચ and છ are not found in Bhili, the letter સ being used instead of them. The letters જ, ઝ represent the sounds z, zh, not j or jh. The letter જ is sometimes pronounced a little like સ.

3. The letter ડ has often more of an *r* sound than is heard in Gujarati.

4. The letter ભ is in many words pronounced so like ફ that it might be optional which letter to use when writing the word.

For example, in the word ભાઈ the sound is something between ભાઈ and ફાઈ.

5. There is no initial ય, as the Bhils cannot pronounce it without the help of a preceding ઈ, *e. g.* ઈયો this.

6. The letter વ has two distinct pronunciations :—*w* when it precedes long *a*, and *v* in all other cases.

7. The aspirate હ is sometimes pronounced so slightly that it is scarcely perceptible, and it becomes optional to spell the word with or without it.

In the formation of compound letters the same rules are followed as in Gujarati.

CHAPTER II.

Nouns.

Nouns admit of Gender, Number and Case.

2. Gender.

The Gender of many Nouns can be learned only by practice, but as a general rule words ending in ઓ are Masculine, in ઈ are Feminine and in ઉં are Neuter.

Exceptions : ગહું *m.* ઘો *f.* ઓ *f.*

Several nouns ending in ઈ denoting male members of castes, trades or professions are masculine, *e. g.* જોગી *a Jogi* ; ભોઈ *a palanquin-bearer.*

With regard to nouns not ending in ઓ, ઈ or ઉં we may say briefly :—

Nouns ending in આ are usually abstract and feminine, as આયસા *hope.* There are a few, however, which denote males and are consequently masculine, as રાજા *a king*, આતા *a father.*

In the few nouns ending in ઉ, all the three genders are found. *e. g.* ટાપુ *m.* આબરૂ *f.* ગીરૂ *n.*

The only nouns in એ seem to be દે *m.* વને *m.* ફે *m.* વેહુળીએ *f.*

For the nouns ending in a consonant no definite rule can be laid down as to gender.

Some few words take their gender from their meaning, as, for instance, the names of the months, the days of the week, and the famine years are masculine, because the words મહીના *month*, વાર *a day of the week*, and કાળ *famine* are masculine.

Names of human beings and animals ending in ઓ frequently have a feminine in ઈ, as સોરો *a boy*, સોરી *a girl*, બાકરો *a he-goat*, બાકરી *a she-goat*.

There is sometimes a neuter form in ઉં when the word is used without any special reference to sex, સોરૂં *a child*, બાકરૂં *a goat*.

There are also a few feminines having terminations other than ઈ.

e. g.	જોગી *m.* a Jogi.	જોગેણ્ a Jogi's wife.
	વાઘ *m.* a tiger.	વાઘેણ્ a tigress.
	ભીલ *m.* a Bhil.	ભીલડી a Bhil woman.

Some few are quite different in the feminine from the masculine.

આતા father, આઈ mother.
બાન " મા "
ભાઈ brother, બેન sister.

વોર a husband, વહુ a wife.
પાડો a he-buffalo, ભેંસ a she-buffalo.
મોર a peacock, ઢેલ a peahen.

---

3. Number.

The Bhil Noun has two numbers—the Singular and the Plural.

The Nominative Plural is the same as the Singular in all nouns except those ending in ઓ and ઉં.

Nouns ending in ઓ substitute આ for ઓ, as સોરો *a boy*, સોરા *boys*.

Nouns ending in ઉં substitute આં for ઉં, as સોરું *a child*, સોરાં *children*.

[For Plurals of nouns in the oblique case see § 4.]

---

4. Case.

There are eight cases, and the meanings attached to, and the purposes served by, them are the same as in Gujarati, with the exception that in Bhili the ablative is used to denote the *place whence*, and not the *person from whom*, an action proceeds. This latter idea is always expressed by the Agential Case wherever the Nominative is not used.

Cases.	*Case endings.*
Nominative.	
Objective.	Same as Nom. or else એ.
Agential.	એ.
Dative.	એ.
Ablative.	હો, હી, હું, હા, હાં.
Genitive.	નો, ની, નું, ના, નાં.
Locative.	માં or માંય and એ.
Vocative.	Same as Nom. or else આ.

In the declension of Nouns in the Singular ending in ઓ or ઉં, the terminations ઓ or ઉં are changed to આ before affixing the other case-endings.

In the declension of all other Nouns the case-endings are affixed to the form the word bears in the Nominative, except that in nouns ending in ઈ, ઈ is changed to ન્ય before affixing the Objective, Agential and Dative case-endings.

For the declension of Nouns in the Plural:—

(a). Nouns not ending in આં, ઓ, ઈ, or ઉં insert the letter ઓ between the base and the oblique case-endings.

Exception: The word ઘેર, *a house,* has આં inserted instead of ઓ.

(b). Nouns in આ have no distinctive plural termination.

(c). Nouns ending in ઓ and ઉં change ઓ and ઉં to આ and આં respectively throughout the plural before affixing the case-endings.

(d). Nouns ending in ઈ change ઈ to ન્યા before affixing the case-endings.

In the Agential Case આએ is usually contracted to એ, thus forming a distinction between the Agential and the Dative. The Agential case is used not only with a past tense to indicate the doer of an action,

but is also used with the Infinitive to indicate the person by whom an action must be done.

e. g. સેાારે કામ કીદું, the boy did the work:

સેાારે કામ કરવું, the boy must do the work.

The Ablative, properly speaking, should agree with the nominative of the sentence, but it is more frequently used in the form ું. It is sometimes combined with the Locative, forming thus, માંું.

The Locative in એ *at*, *on* or *to*, is not used very frequently. The termination is often omitted with nouns denoting a place; but if an adjective precede, then that adjective will take the Locative in એ, as બીજે ગામ, *at another village.*

The Vocative is the same as the Nominative, unless the Nominative ends in ઓ or ઉ, in which case ઓ or ઉ changes to આ.

——oOo——

5. Declension of Nouns.

(a). Nouns not ending in આ, ઓ, ઈ, or ઉ.

ઉંટ m. a camel.

	Singular.	Plural.
Nom.	ઉંટ.	ઉંટ.
Obj.	,, or ઉંટને.	ઉંટો or ઉંટોને (or same as Singular).
Ag.	ઉંટે.	ઉંટોએ.
Dat.	ઉંટે.	ઉંટોએ.
Abl.	ઉંટથી.	ઉંટોથી.
Gen.	ઉંટનો, ની, નું, ના, નાં.	ઉંટોનો &c.
Loc.	ઉંટમાં or માંય or એ.	ઉંટોમાં or માંય or એ.
Voc.	ઉંટ.	ઉંટ.

ઘેર a house.

	Singular.	Plural.
Nom.	ઘેર.	ઘેર
Obj.	ઘેર.	ઘેર.
Ag.	ઘેરે.	ઘેરાંએ.
Dat.	ઘેરે.	ઘેરાંએ.
Abl.	ઘેરથી.	ઘેરાંથી.
Gen.	ઘેરનો &c.	ઘેરાંનો &c.
Loc.	ઘેરમાં or માંય or ઘેરે.	ઘેરાંમાં or માંય or એ.
Voc.	ઘેર.	ઘેર.

(b). Nouns ending in આ.

Nouns ending in આ are the same in the Singular as in the Plural, with this exception that the Agential Case Singular ends in એ, and the Agential Case Plural in આએ.

રાજા *m.*, a king.

	Singular.	Plural.
Nom.	રાજા.	રાજા.
Obj.	રાજા.	રાજા.
Ag.	રાજે.	રાજાએ.
Dat.	રાજાચે.	રાજાએ.
Abl.	રાજાહું.	રાજાહું.
Gen.	રાજાનો &c.	રાજાનો &c.
Loc.	રાજામાં or માંય.	રાજામાં or માય.
Voc.	રાજા.	રાજા.

(c). Nouns ending in ઓ or ઉં.

સોરો *m.*, a boy.

	Singular.	Plural.
Nom.	સોરો.	સોરા.
Obj.	સોરો or સોરાએ.	સોરાએ.
Ag.	સોરે.	સોરાએ.
Dat.	સોરાએ.	સોરાએ.
Abl.	સોરાહું.	સોરાહું.
Gen.	સોરાનો &c.	સોરાનો &c.
Loc.	સોરામાં or માંય.	સોરામાં or માંય.
Voc.	સોરા.	સોરા.

છોરૂં *n.*, a child.

	Singular.	Plural.
Nom.	છોરૂં.	છોરાં.
Obj.	છોરૂં or છોરાએ.	છોરાં or છોરાંએ.
Ag.	છોરાએ.	છોરાંએ.
Dat.	છોરાએ.	છોરાંએ.
Abl.	છોરાહું.	છોરાંહું.
Gen.	છોરાનો &c.	છોરાંનો &c.
Loc.	છોરામાં or માંય.	છોરાંમાં or માંય.
Voc.	છોરા.	છોરાં.

(*d*). Nouns ending in ઈ.

છોરી *f.*, a girl.

	Singular.	Plural.
Nom.	છોરી.	છોરી.
Obj.	છોરી or છોર્ય્યે.	છોરી or છોર્ય્યાએ.
Ag.	છોર્ય્યે.	છોર્ય્યાએ.
Dat.	છોર્ય્યે.	છોર્ય્યાએ.
Abl.	છોરીહું.	છોર્ય્યાહું.
Gen.	છોરીનો &c.	છોર્ય્યાનો &c.
Loc.	છોરીમાં or માંય.	છોર્ય્યામાં or માંય.
Voc.	છોરી.	છોરી.

The declension of the word આદમી, *a man*, is peculiar.

આદમી *m.*, a man.

	Singular.	Plural.
Nom.	આદમી.	આદમી.
Obj.	,, or આદમન્યે.	,, or આદમન્યાએ.
Ag.	આદમન્યે.	આદમન્યા.
Dat.	આદમન્યે.	આદમન્યાએ.
Abl.	આદમીહું.	આદમન્યાહું.
Gen.	આદમીનો &c.	આદમન્યાનો &c.
Loc.	આદમીમાં or માંય.	આદમન્યામાં or માંય.
Voc.	આદમી.	આદમી.

The Plural of the word કીરણ, *a ray*, is declind like the plural of સોરી.

e. g. કીરણ, કીરણ્ન્યાએ, &c.

——oOo——

CHAPTER III.

Adjectives.

§ 6. Adjectives declinable and indeclinable.

All adjectives except those ending in ઓ or ઉં are uninflected.

Adjectives ending in ઓ for the masculine and ઉં for the neuter change these terminations to આ throughout all the oblique cases singular.

If an adjective qualify a Locative in એ, the termination આ changes to એ.

The plural termination for all the cases is આ in the masculine and આં in the neuter.

Examples.	હારૂ સોરો,	a good boy.
	હારૂ સોરી,	a good girl.
	હારૂ સોરાંએ,	for the good children.
	આકરો આદમી,	a stern man.
	આકરા આદમી,	stern men.
	આગલું ગેર,	the house in front.
	આગલાં ગેર,	the houses in front.
	ઉસા ગેરમાં,	in the high house.
	ઉસાં ગેરાંનું,	of the high houses.

§ 7. Declension of the adjective with a noun.

Masculine: થાકો પાંમણો, a tired guest.

	Singular.	Plural.
Nom.	થાકો પાંમણો.	થાકા પાંમણા.
Obj.	થાકો પાંમણો or થાકા પાંમણાએ.	થાકા પાંમણાં or થાકા પાંમણાએ.
Ag.	થાકા પાંમણાએ.	થાકા પાંમણાએ.
Dat.	થાકા પાંમણાએ.	થાકા પાંમણાએ.
Abl.	થાકા પાંમણાહું.	થાકા પાંમણાહું.
Gen.	થાકા પાંમણાનો &c.	થાકા પાંમણાનો &c.
Loc.	થાકા પાંમણામાં or માંય.	થાકા પાંમણામાં or માંય.
Voc.	થાકા પાંમણા.	થાકા પાંમણા.

Feminine: કડવી આમલી, a bitter tamarind.

	Singular.	Plural.
Nom.	કડવી આમલી.	કડવી આમલી.
Obj.	કડવી આમલી or કડવી આમલ્જ્યે.	,, or કડવી આમલ્જ્યાએ.
Ag.	કડવી આમલ્જ્યે.	કડવી આમલ્જ્યાએ.
Dat.	કડવી આમલ્જ્યે.	કડવી આમલ્જ્યાએ.
Abl.	કડવી આમલીહું.	કડવી આમલ્જ્યાહું.
Gen.	કડવી આમલીનો &c.	કડવી આમલ્જ્યાનો &c.
Loc.	કડવી આમલીમાં, માંય or એ.	કડવી આમલ્જ્યામાં, માંય or એ.
Voc.	કડવી આમલી.	કડવી આમલી.

Neuter: હાંકડું બારણું, a narrow door.

	Singular.	Plural.
Nom.	હાંકડું બારણું.	હાંકડાં બારણાં.
Obj.	હાંકડું બારણું or હાંકડા બારણાએ.	હાંકડાં બારણાં or હાંકડાં બારણાંએ.
Ag.	હાંકડા બારણાએ.	હાંકડાં બારણાંએ.
Dat.	હાંકડા બારણાએ.	હાંકડાં બારણાંએ.
Abl.	હાંકડા બારણાહું.	હાંકડાં બારણાંહું.
Gen.	હાંકડા બારણાનો &c.	હાંકડાં બારણાંનો &c.
Loc.	હાંકડા બારણામાં or માંય or હાંકડે બારણે.	હાંકડાં બારણાંમાં, માંય or એ.
Voc.	હાંકડા બારણા.	હાંકડાં બારણાં.

§ 8. Degrees of comparison.

The Comparative Degree is expressed by the simple adjective preceded by the ablative of the noun with which the comparison is made: *e. g.*

વણા ગેરહું ઇયું ગેર મોટું હે, this house is larger than that.

વણા આદમીહો ઇયો આદમી ભલો હે, this man is better than that one.

The words ખુબ, *much*, and ઘણું, *much* (plural, *many*), are prefixed to adjectives to express a high degree of comparison: *e. g.*

વણા ગેરહુ ઇયું ગેર ઘણું ઉચું હે, this house is much higher than that.

The Superlative Degree is expressed by the simple adjective preceded by હગળાહું or હગળા કરતાં, *than all.*

હયો સોરો હગળાહું મોટો હે, this boy is the biggest of all.

The Superlative Degree may also be expressed by placing the noun or pronoun with which comparison is made in the Locative Case in માં with or without હગળું: *e. g.*

હયો સોરો હગળા સોરામાં વાકમ હે. હયો સોરો સોરામાં વાંકમ હે.	This boy is the cleverest of all.

The words ખુબ and ઘણું are used to express a superlative degree, when no idea of comparison is intended: *e. g.*

ખુબ મોટો મલક, a very large country.

——oOo——

CHAPTER IV.

Numerals.

§ 9. Cardinals.

Bhili has numbers up to 20 only.

1	એક	6	સો	11	અગ્યાર	16	હોળ
2	બે	7	હાત	12	બાર	17	હતર
3	તણુ	8	આઠ	13	તેર	18	અડાર
4	સ્યાર	9	નોવ	14	સૌદ	19	ઓગણી
5	પાંસ	10	દોહ	15	પનેર	20	વીહ.

The numbers after 20 are reckoned by twenties: *e.g.*

21	વીહ ને એક	40	બે વીહ
22	વીહ ને બે	60	તણુ વીહ
30	વીહ ને દોહ	80	સ્યાર વીહ
31	વીહ ને અગ્યાર	100	પાંસ વીહ or હો.

The word એક added to a numeral conveys the idea of "about", as વીહેક, *about 20.*

The Bhili idiom in indefinite expression is બેસ્યાર, "two four", *a few.*

§ 11. Ordinals.

1st.	પેલો	3rd.	તીજો	5th.	પાંસમો
2nd.	બીજો	4th.	સોથો	6th.	સોતમો.

Higher numbers are not much used, but may be formed by adding મો to the cardinal numbers.

The ordinals for the Lunar days are not generally known, but a few are used, such as બીજ, તીજ.

§ 12. Fractional numbers.

$\frac{1}{4}$	પાહેરો.	$\frac{3}{4}$	પોણું.	$1\frac{1}{2}$	દોઢ.
$\frac{1}{2}$	અર્દું.	$1\frac{1}{4}$	હવા.	$2\frac{1}{2}$	અઢી.

§ 13. Multiplicatives.

2-fold,	બાહેરો.	Twice as many,	બમણું.
3-fold,	તણ્ણુક્રો.	Thrice as many,	તમણું.
4-fold,	સ્યારહરો.	Four times as many,	સ્યારગણું.

CHAPTER V.

Pronouns.

The declension of many of the pronouns is irregular.

§ 14. Personal Pronouns.

First Person.

	Singular.	Plural.
Nom.	હું or મો, I.	અમાં, We.
Obj.	મય.	અમે.
Ag.	મય.	અમાં or અમાંએ.
Dat.	મય.	અમે.
Abl.	મારાહું &c.	અમારાહું &c.
Gen.	મારો, રી, રૂં, &c.	અમારો, રી, રૂં, &c.
Loc.	મારામાં or માંય.	અમારામાં or માંય.

Second Person.

Nom.	તું, Thou.	તમાં, You.
Obj.	તય.	તમે.
Ag.	તય.	તમાં or તમાંએ.
Dat.	તય.	તમે.
Abl.	તારાહું &c.	તમારાહું &c.
Gen.	ત્હારો, રી, રૂં, &c.	તમારો, રી. રૂં, &c.
Loc.	તારામાં or માંય.	તમારામાં or માંય.

Third Person.

	He, It.	She.	They.	
Nom.	વી or વે.	વે.	વા, *m.*, *n.*	વી, *f.**
Obj.	વણાય.	વણીએ.	વણાએ.	વણીઆંએ.
Ag.	વણે.	વણીએ.	વણા or વણાંએ.	વણીઆંએ.
Dat.	વણાય.	વણીએ.	વણાએ.	વણીઆંએ.
Abl.	વણાહું &c.	વણીહું &c.	વણાહું &c.	વણીઆંહું &c.
Gen.	વણાનો or વેનો.	વણીનો or વેનો &c.	વણાનો &c.	વણીઆંનો &c.
Loc.	વણામાં or માંય.	વણીમાં or માંય.	વણામાં or માંય.	વણીઆંમાં or માંય.

હું is derived from the Gujarati, and મો from the Hindi.

The 3rd Personal Pronoun is also used for the Demonstrative Pronoun, *that one.* When it is accompanied by a noun, it becoms વણા throughout all the oblique cases, and the noun alone takes the case-endings.

The pronoun આપડાં, *we,* includes the 1st and 2nd person.

Nom.	આપડાં, We.
Obj.	આપડાં or આપડાંએ.
Ag.	આપડે.
Dat.	આપડાંએ.
Abl.	આપડાંહું &c.
Gen.	આપડાંનો &c.
Loc.	આપડાંમાં or માંય.

* વાં is used as a respectful feminine plural.

§ 15. Possessives and Reflexives.

The Possessive Pronoun is simply the Genitive of the Personal Pronoun, and is treated as an adjective agreeing with the noun it qualifies.

The Reflexive idea is conveyed by એકલો, *alone*, or by પંડે, પંડુંપંડ, or આપઆપડો, *self.*

§ 16. Relative and Correlative Pronouns.

	Relative.	Correlative.
Nom.	જી, *Who.*	તી, *That one, Those.*
Obj.	જણાય.	તણાંયં.
Ag.	જણે.	તણે.
Dat.	જણાય.	તણાય.
Abl.	જણાકું &c.	તણાકું.
Gen.	જણાનો or જેનો &c.	તણાનો or તેનો &c.
Loc.	જણામાં or માંય.	તણામાં or માંય.

The forms જે and તે are sometimes used instead of જી and તી respectively.

When જી and તી are accompanied by a noun, the forms જણા, and તણા are used throughout the oblique cases, and the noun alone takes the case-endings.

§ 17. The Demonstrative Pronoun.

	Singular.		Plural.	
	Masc. & Neut.	Fem.	Masc. & Neut.	Fem.
Nom.	ઇયો, ઇયું.	ઇયે, this.	ઇયા.	ઇયી these.
Obj.	અણાય.	અણીએ.	અણાય.	અણીઆંએ.
Ag.	અણે.	અણાએ.	અણાં or અણાંય.	અણીઆંએ.
Dat.	અણાય.	અણીએ.	અણાંય.	અણીઆંએ.
Abl.	અણાહું &c.	અણીહું.	અણાંહું &c.	અણીઆંહું.
Gen.	અણાનો &c.	અણાનો &c.	અણાંનો &c.	અણીઆંનો &c.
Loc.	અણામાં or માંય.	અણીમાં or માંય.	અણામાં or માંય.	અણીઆંમાં or માંય.

When ઇયો, ઇયે (singular), ઇયા, ઇયી (plural), are followed by a noun, the forms અણા, અણી, અણાં, and અણીઆં respectively, are used throughout the oblique cases and the noun only takes the case-endings.

The form એ is sometimes used for the Nominative and એનો for the Genitive, Singular and Plural of all three genders.

For the Demonstrative Pronoun, *that, that one* see Personal Pronouns 3rd person.

§ 18. The Interrogative Pronoun.

Nom.	કોણ, Who ?	હું ? What ?
Obj.	કોણાય.	હાય.
Ag.	કોણે.	હેણે.
Dat.	કોણાય.	હાયે.
Abl.	કોણાહું &c.	હેનાહું &c.
Gen.	કોણાનો or કોનો &c.	હેનાહો or હેનો &c.
Loc.	કોણામાં or માંય.	હેનામાં or માંય.

§ 19. The Indefinite Pronouns.

	Masc. & Neut.	Fem.	Masc. & Neut.	Fem.
Nom.	કણું.	કણી, some one.	કણુંક,	કણીક, any one.
Obj.	કણાય.	કણીએ.	કણાયક.	
Ag.	કણે.	કણીએ.	કણેક.	
Dat.	કણાય.	કણીએ.	કણાયક.	
Abl.	કણાહું &c.	કણીહું.	કણાયકહું &c.	
Gen.	કણાનો or કનો &c.	કણીનો &c.	કણાયકનો &c.	
Loc.	કણામાં or માંય.	કણીમાં or માંય.	કણાયકમાં or માંય.	

The pronouns કોઇ, *some one*, કોક, *any one*, કંઈ or કાંઈ, *anything*, are indeclinable.

§ 20. The Distributive Pronoun.

The Distributive Pronoun એકેક, *each*, is indeclinable.

§ 21. Compound Pronouns.

કણું બીજું,	some other.
કણુંનું કણું,	some one or other.
કાંઈ વત્તું,	some more.
કાંઇને કાંઈ,	something or other.
બીજું કણું,	some one else.
બીજું હું?	what else?
વત્તું કાંઈ,	something else.
ઢગળા કણુ,	several.

§ 22. Table of Allied Pronominal Forms.

Pronoun.	Adjectives.		Adverbs.	
	Quality.	Quantity.	Manner.	Place.
ઇયું or એ.	ઇવું or એવું.	અતરૂં.	ઇમ or એમ.	ઇયાં.
જી.	જીવું.	જતરૂં.	જીમ or જેમ.	જ્યાં-જાં.
તી or તે.	તીવું or તેવું.	તતરૂં.	તીમ or તેમ.	ત્યાં.
વી.	વીવું.	વતરૂં.		વ્યાં.
કોણ.	કીવું or કેવું.	કતરૂં.	કીમ or કેમ	ક્યાં-કાં.

§ 23. Pronominal Adjectives.

હગળું, હેતું, આખું	all, the whole.	બે,	both.
પારકું,	another's.	વત્તું.	more.
એક,	one.	ઘણું,	much, (pl. many).
બીજું,	another.	ખુબ,	much.

CHAPTER VI.

Verbs.

The Verb in its conjugation possesses Infinitives, Participles, Moods, and Tenses.

§ 24. The Infinitives are formed by adding to the verbal stem :—

વો–વી–વું or ણો–ણી–ણું,	to express	indefinite action.
તાં,	,,	continuous ,,
વાનો–વાની–વાનું,	,,	intentional ,,
જ્યો–જ્યી–જ્યું,	,,	completed ,,

In Transitive Verbs the Infinitive, if declinable, agrees with its object.

§ 24. The Participles are formed by adding to the verbal stem :—

તો–તી–તું. (Present) to express action as continuing: *e. g.* પડતો, *falling.*

વાનો–વાની–વાનું. (Future) to express action as intended : *e. g.* પડવાનો, *going to fall.*

જ્યો–જ્યી–જ્યું. (Past) to express action as completed : *e. g.* પડજ્યો, *fallen.*

ઈ or ઈને. (Connective Past) to express action as completed: *e. g.* પડી–પડીને, *having fallen.*

Instead of વાનો–વાની–વાનું, the Hindi terminations વાળો–વાળી–વાળું may be used, affixed *not* to the stem but to the oblique form of the Infinitive, as પડવાવાળો.

In the Gujarat portion of the Bhil country, the Gujarati Participle ending in એલો–લી–લું is sometimes used instead of the Past Participle, as પડેલો instead of પડ્યો.

The Connective Past Participle is the only one that is indeclinable. It is most frequently employed as the first finite verb in a compound sentence; *e. g.* આવીને કામ કીદુ, Having come, he did the work, *or* He came and did the work.

Similarly a succession of these Participles may take the place of a succession of finite verbs; *e. g.*, વી આવીને મનખ જોઇને ઓખદ આલીને ગેર ગીજ્યો=Having come, and having seen the man, and having given the medicine, he went home, *or* He came and saw the man, gave the medicine and went home.

§ 26. The three Moods in Bhili are the Indicative, the Imperative and the Subjunctive. The Indicative has nine Tenses—three Simple and six Compound. The Subunctive has ten—two Simple and eight Compound. The Imperative has two Simple Tenses.

All verbs follow the same method of conjugation. There are about a dozen verbs which may be called Irregular, but they are irregular only in the Past Participle.

§ 27. Conjugation of the Verb હોવું, *to be.*

The Verb હોવું is conjugated only in the following five tenses, which also enter as auxiliaries into the conjugation of every verb.

Indicative.

Present.	S.	1	હું or મો* હું.	I am.
		2	તું હે.	Thou art.
		3 *m.*	વી હે.	He is.
		3 *f.*	વે હે.	She is.
	P.	1	અમાં હાં.	We are.
		2	તમાં હો.	You are.
		3 *m.*	વા હેં.	They are.
		3 *f.*	વે હેં.	,, ,,
Past.	S.	1	હું અતો.	I was.
		2	તું ,,	Thou wast.
		3 *m.*	વી ,,	He was.
		3 *f.*	વે અતી.	She was.
	P.	1	અમાં અતા.	We were.
		2	તમાં ,,	You were.
		3 *m.*	વા ,,	They were.
		3 *f.*	વે અતી.	,, ,,
Future.	S.	1	હુ અહી.	I shall be.
		2	તું અહે.	Thou wilt be.
		3 *m.*	વી અહે.	He will be.
		3 *f.*	વે અહે.	She will be.
	P.	1	આમાં અહાં.	We shall be.
		2	તમાં અહો.	*You will be.*
		3 *m.*	વા અહેં.	*They will be.*
		3 *f.*	વી અહેં.	,, ,,

* The pronoun મો, *I* (Hindi મેં), is used in the Rajputana States.

Subjunctive.

Present.	S.	1	હું ઉગું.	I may be.
		2	તું ઉગે.	Thou mayst be.
		3 *m.*	વી ઉગે.	He may be.
		3 *f.*	વે ઉગે.	She may be.
	P.	1	અમાં ઉગાં.	We may be.
		2	તમાં ઉગો.	You may be.
		3 *m.*	વા ઉગેં.	They may be.
		3 *f.*	વી ઉગેં.	" "
Past.	S.	1	હું ઉગેક or ઉગેત.	I might be.
		2	તું " "	Thou mightst be.
		3 *m.*	વી " "	He might be.
		3 *f.*	વે " "	She might be.
	P.	1	અમાં " "	We might be.
		2	તમાં " "	You might be.
		3 *m.*	વા " "	They might be.
		3 *f.*	વે " "	" "

Alternatives* for the Subjunctive are :—

Present.	S. મો તું, 2 તું વે, 3 *m.* વો વે, 3 *f.* વે વે.
	Pl. અમાં વા, 2 તમાં વો, 3 વે વેં.
Past.	S. મો અતો, 2 તું અતો, 3 *m.* વો અતો. 3 *f.* વે અતી.
	Pl. અમાં અતા, 2 તમાં અતા, 3 *m.* વે અતા. 3 *f.* વે અતી.

Imperative Mood.

Present.	હો.	Be thou, or be ye.
Future.	હોજે.	Thou shalt be.
	હોજો.	Ye shall be.

---

* These alternative forms are used both independently and as auxiliaries in the Rajputana States.

§ 28. Conjugation of the Verb પડવું, *To fall.*

Infin.	Present. 1 પડવો–વી–વું.		To fall.
	2 પડતાં.		
	Future.	પડવાનો-ની–નું.	To be about to fall.
	Past.	પડ્જ્યો-જ્યી-જ્યુ.	To have fallen.
Partic.	Present.	પડતો-તી-તું.	Falling.
	Future.	પડવાનો-વાની-વાનું.	About to fall.
	Past.	પડ્જ્યો-જ્યી–જ્યુ.	Fallen.
	C. Past.	પડી or પડીને.	Having fallen.

Indicative Mood.

Present Indefin. (I) fall.	S.	1	હું or મો પડું,	P.	અમાં પડાં.
		2	તું પડે,		તમાં પડો.
		3 *m.*	વો પડે,		વા પડે.
		3 *f.*	વે પડે,		વો પડે.
Fut Ind. (I) shall fall.	S.	1	હું પડહી,	P.	અમાં પડહાં.
		2	તું પડહે.		તમાં પડહો.
		3 *m.*	વો પડહે,		વા પડહે.
		3 *f.*	વે પડહે,		વો પડહે.
Past Ind. (I) fell.	S.	1	હુ પડ્જ્યો,	P.	અમા પડ્જ્યા.
		2	તું ,,		તમાં ,,
		3 *m.*	વો ,,		વા ,,
		3 *f.*	વે પડ્જ્યી.		વો પડ્જ્યી.
Pres. Continuous. (I) am falling.	S.	1	હું પડું હું,	P.	અમાં પડાં હાં.
		2	તું પડે હે,		તમાં પડો હો.
		3 *m.*	વો પડે હે,		વે પડે હે.
		3 *f.*	વે પડે હે,		વો પડે હે.

Past Cont. (I) was falling.	S.	1	હું પડતો અતો,	P. અમાં પડતા અતા.
		2	તું „	તમાં „ „
		3 *m.*	વી „	વા „
		3 *f.*	વે પડતી અતી,	વી પડતી અતી.

Pres. Intentional (I) am about to fall.	S.	1	હું પડવાનો હું,	P. અમાં પડવાના હાં.
		2	તું „ હે,	તમાં પડવાના હો,
		3 *m.*	વી „ હે,	વા પડવાના હે.
		3 *f.*	વે પડવાની હે,	વી પડવાની હે.

Past Int. (I) was about to fall	S.	1	હું પડવાનો અતો,	P. અમાં પડવાના અતા.
		2	તું „	તમાં „
		3 *m.*	વી „	વા „
		3 *f.*	વે પડવાની અતી,	વી પડવાની અતી.

Present Perfect. (I) have fallen.	S.	1	હું પડ્જ્યો હું,	P. અમાં પડ્જ્યા હાં.
		2	તું „ હે,	તમાં પડ્જ્યા હો.
		3 *m.*	વી „ હે,	વા પડ્જ્યા હે,
		3 *f.*	વે પડ્જ્યી હે,	વી પડ્જ્યી હે.

PastPerf. (I) had fallen.	S.	1	હું પડ્જ્યો અતો,	P. અમાં પડ્જ્યા અતા.
		2	તું „	તમાં „
		3 *m.*	વી „	વા „
		3 *f.*	વે પડ્જ્યી અતી.	વી પડ્જ્યી અતી.

Subjunctive Mood.

Present Indefinite, *I may fall.* Same as Indicative

Future Indefinite, *I may be about to fall.* Same as Ind

Past Indef. (I) might fall.	S.	1	હું પડક.	P. અમાં પડક.
		2	તું „	તમાં „
		3 *m.*	વી „	વા „
		3 *f.*	વે „	વી „

Pres. Cont. (I) may be falling.	S. 1	હું પડતો ઉગું	P.	અમાં	પડતા	ઉગાં.
	2	તું ,,	ઉગે	તમાં	,,	ઉગો.
	3 m.	વી ,,	,,	વા	,,	ઉગે.
	3 f.	વે પડતી	,,	વી પડતી		,,

Past Cont. (I) might be falling.	S. 1	હું પડતો ઉગેક.	P.	અમાં	પડતા	ઉગેક.
	2	તું ,,	,,	તમાં	,,	,,
	3 m.	વી ,,	,,	વા	,,	,,
	3 f.	વે પડતી	,,	વી પડતી		,,

Pres. Int. (I) may be about to fall.	S. 1	હું પડવાનો ઉગું	P.	અમાં	પડવાના	ઉગાં.
	2	તું ,,	ઉગે.	તમાં	,,	ઉગો.
	3 m.	વી ,,	,,	વા	,,	ઉગે.
	3 f.	વે પડવાની	,,	વી પડવાની		,,

Past Int. (I) might be about to fall.	S. 1	હું પડવાનો ઉગેક,	P.	અમાં	પડવાના	ઉગેક.
	2	તું ,,	,,	તમાં	,,	,,
	3 m.	વી ,,	,,	વા	,,	,,
	3 f.	વે પડવાની	,,	વી પડવાની		,,

Present Perf. (I) may have fallen.	S. 1	હું પડ્યો ઉગું,	P.	અમાં	પડ્યા	ઉગાં.
	2	તું ,,	ઉગે,	તમાં	,,	ઉગો.
	3 m.	વી ,,	ઉગે,	વા	,,	ઉગે.
	3 f.	વે પડ્યી	ઉગે,	વી	પડ્યી	ઉગે.

Past Perf. (I) might have fallen.	S. 1	હું પડ્યો ઉગેક,	P.	અમાં	પડ્યા	ઉગેક.
	2	તું ,,	,,	તમાં	,,	,,
	3 m.	વી ,,	,,	વા	,,	,,
	3 f.	વે પડ્યી	,,	વી પડ્યી.		,,

Imperative Mood.

Present, પડ fall thou. પડો fall ye.
Future, પડજે thou shalt fall. પડજો ye shall fall.

In Rajputana the alternative forms હું &c., (§ 27) are generally used instead of ઉછું throughout the Present Subjunctive, and વેહી instead of અહી throughout the Future Subjunctive.

§ 29. When the root of a verb ends in આ, this આ is dropped in the 1st and 2nd pers. plur. of (*a*) the Pres. Indef. Indic., (*b*) the Cont. Indic., (*c*) the Pres. Indef. Subj., also in the 2nd pers. plur. of the Pres. Imperat. Thus in the conjugation of જવું, *to go*, we have:

Pres. Indef. Indic.		અમા જાં,	તમાં જો.
„	Cont. „	અમાં જાં હાં;	તમાં જો હો.
„	Indef. Subj.	અમું જાં,	તમાં જો.
„	Imperative.	જો.	

§ 30. When the root of a verb ends in એ, this એ is dropped in the 2nd and 3rd pers. sing. and in the 3rd pers. pl. of the Pres. Indefinite and Pres. Continuous of the Indic., the Pres. Indef. Subj., and the 2nd pers. sing. of the Pres. Imperative.

Thus in the conjugation of કેવું, *to say* we have:

Pres. Indef. Indic.		તું કે, વી or વે કે, વા or વી કેં.
„	Cont. „	તું કે હે, વી or વે કે હે, વા or વી કેં હેં.
„	Indef. Subj.	તું કે, વી or વે કે, વા or વી કેં.
„	Imperative.	કે.

§ 31. Monosyllable roots ending in ઈ drop the ઈ before the ending એ. *e. g.*

દીવું *to give*, તું દે, વી or વે દે, વા દેં.
લીવું *to take*, તું લે, વી or વે લે, વા લેં.

§ 32. The Infinitive in તાં is used after verbs of learning and teaching :

e. g. વે ગાતાં શીકે, She learns singing.
વી લખતાં શીકાડે, He teaches writing.

તાં is also used as equivalent in meaning to the Loc. તાંમાં ; e. g. જાક ફાટતાં, at day-break.

§ 33. The Infinitive form in ણું is generally found with Causatives, and with some other verbs the final letter of whose stem is વ : e. g. ખવરાવણું, *to feed (cause to eat)*. આવણું, to come.

Irregular Verbs.

§ 34. As any irregularities which occur in the verbs are to be found only in the Past Participles and in the tenses which are formed from them, it will be sufficient to give a list of these verbs along with their Past Participles.

Infinitive.	Past Participles.
કરવું, to do.	કીદો-દી-દું,દા-દી દાં.
ખાવું, to eat.	ખાદો &c.
જાવું, to go.	ગીઓ ,,
દેખવું, to see.	દીઠો ,,
દીવું, to give.	દીદો ,,
નાહઠવું, to run away.	નાઠો ,,
પેહઠવું, to enter.	પેઠો ,,
પીવું, to drink.	પીદો ,,
બીવું, to fear.	બીનો ,,
બેહઠવું, to sit.	બેઠો ,,
મરવું, to die.	મુઓ ,,
લીવું, to take.	લીદો ,,

§ 35. The Agential Construction.

The Agential Construction with regard to the Past Tenses of most Transitive Verbs obtains in Bhili just as in Gujarati :

e. g. મય કીદું, =Gujarati મેં કીધું, *I did.*

The Transitive Verbs which form an exception to this rule are :—

અડતું, to touch.	ભણતું, to learn.
અડકતું ,, ,,	લાવતું, to bring.
જમતું, to eat.	વળગતું, to cling to.
પામણું, to obtain.	હીકતું, to learn.
બીતું, to fear.	હમજતું, to understand.
બોલતું, to speak.	

These verbs, although distinctively transitive in meaning, are conjugated throughout all their tenses as though they were Intransitives.

§ 36. The Passive Voice.

The Passive Voice is very rarely used to convey a passive idea, but is generally employed to indicate potentiality or possibility. It is formed by inserting આ between the stem of the verb and its termination:

e. g. કરતું, to do, કરાતું, to be done,
મોકલતું, to send, મોકલાતું, to be sent.

The Passive Voice is rarely used except in the Simple Tenses.

મોકલાવું, *to be sent.*

Indicative Mood.

Pres. Ind. (I) am sent.	S. 1	હું મોકલાઊં,	P.	અમાં મોકલાઆં.
	2	તું મોકલાએ,		તમાં મોકલાઓ.
	3 *m.*	વી ,,		વા મોકલાએ.
	3 *f.*	વે ,,		વી ,,

Past Ind. (I) was sent.	S. 1	હું મોકલાજ્યો,	P.	અમાં મોકલાજ્યા.
	2	તું ,,		તમાં ,,
	3 *m.*	વી ,,		વા ,,
	3 *f.*	વે મોકલાજ્યી,		વી મોકલાજ્યી.

Fut. Ind. (I) shall be sent.	S. 1	હું મોકલાહીં,	P.	અમાં મોકલાલાહાં.
	2	તું મોકલાહે,		તમાં મોકલાહાં.
	3 *m.*	વી ,,		વા મોકલાહે.
	3 *f.*	વે ,,		વી મોકલાહે.

Subjunctive Mood.

Past Ind. (I) might be sent.	S. 1	હું મોગલાક.	P.	અમાં મોગલાક.
	2	તું ,,		તમાં ,,
	3 *m.*	વી ,,		વા ,,
	3 *f.*	વે ,,		વી ,,

There is another method of forming the Passive Voice, namely by conjugating the Past Participle of the principle verb with the verb જાવું:

e. g. મોકલાજ્યો જવો, to be sent:
હું મોકલાજ્યો જાઊં, I am sent.
,, ગીજ્યો, I was sent.
,, જાઇ, I shall be sent.

If the root of the verb contains આ, this આ is shortened to અ in the formation of the Passive:

e. g. બાંદવું, to bind, બંદાવું, to be bound.

§ 37. When the Passive Voice is used in a potential sense, the verb, if originally intransitive, will always be in the neuter, as though agreeing with the inherent idea of the verb. But, if the verb was originally transitive, it agrees in the Passive Voice, with what would have been its object, had it remained transitive:

e.g. મય જવાજ્યું નહી=Guj. મારાથી જવાયું નહી, I could not go.

તય સોપડીં વંસાન્ચી નહી=Guj. તારાથી ચોપડી વંચાઇ નહી, Thou couldst not read the book.

In either case the person by whom the action can, or cannot, be performed will be put in the Agent Case—not as in Gujarati, in the Ablative.

§ 38. Causative Verbs.

If the stem of a Primary verb end in a consonant, the stem of the Causative derived from it is formed by simply adding આવ or આડ.

When the Causative stem ends in આવ, the Infinitive ending is almost invariably વું, not વું, though in some cases either of these may be used.

If the stem of the Primary verb contains medial

આ, it is shortened to અ before adding causative આવ or આડ :

e. g. ભણવું, to learn, ભણાવવું, to teach.
વહવું, to dwell, વહાવવું, to colonise(cause to dwell).
વજવું, to sound, વજાડવું, to cause to sound.
બેસવું, to sit, બેસાડવું, to seat.
જાગવું, to wake up, જગાડવું, to cause to wake.

A few Causatives are formed by adding વ, the stem receiving medial એ :

e.g. ફરવું, *v.i.* to turn, ફેરવવું, to cause to turn, to change.

It the stem of the Primary verb ends in a vowel, a euphonic વ is inserted before adding આવ or આડ :

e. g. ગાવું, to sing, ગવાડવું, to make to sing.

Some verbs, neuter or intransitive, become active or transitive (differing not at all in meaning from causatives) by the insertion of આ :

e. g. બળવું, *v.i.* to burn, બાળવું, *v.t.* to set on fire.
તપવું, ,, to become hot, તાપવું, ,, to heat.
Note also પીવું, *v.i.* to drink, પાવું, ,, to give to drink, to water.
મરવું, ,, to die મારવું, ,, to strike.

§ 39. Double Causatives.

From ordinary Causatives, Double Causatives are sometimes derived quite regularly, the former being regarding as primary to the latter. In meaning these Double Causatives are scarcely to be distinguished from Simple Causatives :

e. g. ખાવું, to eat, ખવાડવું, to feed, ખવડાવવું, to cause to feed.

CHAPTER VII.

Compound Verbs.

Compound Verbs, taken in their widest sense, may be classified as I. Intensives, II. Completives, III. Potentials, IV. Frequentatives, V. Continuatives, VI. Desideratives, VII. Obligatives, VIII. Permissives, IX Inceptives.

§ 40. Intensives.

Intensives are formed by combining the Connective Past Participle of the principal verb with one of the following verbs:

આવવું, *to cone;* implying approach:

e. g. લીવું, *to take.* લી આવવું, to take up.

જવું, *to go,* imparting idea of thoroughness and finality:

e. g. ખાવું, *to eat.* ખાઇ જવું, to eat up.

દડવું, *to throw,* (*of.* Guj. નાખવુ), implying vigour, resoluteness:

e. g. ભાંજવું, *to break.* ભાજી દડવું, to break to pieces.

દીવું, *to give,* implying emphasis or intensity:

e. g. દડવું, *to throw.* દડી દીવું, to throw down.

પડવું, *to fall,* implying suddenness, unpreparedness:

e.g. આવવું, *to come.* આવી પડવું, to come unexpectedly.

લીવું, *to take,* implying acquisition:

e.g. અસકવું, *to lift.* અસકી લીવું, to carry away.

§ 41. Completives.

Completives denote the completion of an action. They are formed by combining the Connective Past Participle of the primary verb with the verb રેવું, or, less frequently, ચુકવું:

e. g. કરવું, *to do.* કરી રેવું, or કરી ચુકવું, to finish doing.

The Connective Participle with રેવું sometimes expresses continuity rather than completeness, and might then be placed amongst the Intensives:

e. g. ગાજવું, to resound. ગાજી રેવું, to keep on resounding.

§ 42. Potentials.

Potentials indicate ability to perform a certain action. They are formed by combining the verb શકવું, *to be able,* with the Connective Past. Part. of the verb expressing the action:

e. g. જવું, to go: જઇ શકવું, to be able to go.

(See also Passive Verb. §§ 36, 37).

The ઇને form of the Connective Past Participle is never used in the formation of Compound Verbs.

§ 43. Frequentatives.

Frequentatives indicate the frequent repetition of an action. They may be formed :—

(1) by doubling the root of the principal verb before the verb કરવું:

e. g. બોલ બોલ કરવું, to speak often.

(2) by combining the mas. pl., past partic. of the principal verb with કરવું:

e. g. કેહ્યા કરવું, to say frequently.

§ 44. Continuatives.

Continuatives denote the continuance of an unfinished action. They are formed by combining the pres. partic. of the principal verb with the verb જાવું or રેવું:

e. g. ચાલવું, to walk. ચાલતું જાવું, to go on walking.
કેવું, to say. કેતું રેવું, to go on saying.

The participle agrees in Gender and Number with the Subject.

§ 45. Obligatives.

Obligatives imply duty or obligation. They are formed by placing the Infinitive of the principal verb before પડવું. This Infinitive being in reality the subject of પડવું, it is doubtful whether obligatives should be regarded as true compound verbs. The person upon whom necessity lies is put in the dative:

e. g. મને જાવું પડે, I must go.

If the infinitive be a Transitive Verb it agrees with its object :

e. g. વણીએ રોટી કરવી હે, she must bake the bread.

The idea of obligation may also be expressed by the Infinitive with જુએ, *it is necessary,* the person standing in the Agential Case :

e. g. મય જાતું જુએ, I must go.

The Infinitive is sometimes used with હે in this sense, but it then expresses more or less of desire :

e. g. મય જાતું હે, I wish to go.

§ 46. Desideratives.

Desideratives are formed by adding the verb સાતું, *to wish,* to the oblique form of the Infinitive of the principal verb :

e. g. જાવા સાતું, to wish to go.

But it is more usual to use some such periphrastic expression as મય કામ કરવાનું મન હે, I wish to work.

47. Permissives.

Permissives are formed by combining the verb દીવું, *to give,* with the inflected Infinitive of the principal verb :

e. g. મય જાવા દે,	Let me go.
વણાંય સોરાએ જાવા દીદો.	He let the boy go.

Under this head we may also include the use of પામવું, and less frequently મળવું, to receive permission:

e. g. તમ જાવા ન મળે, you are not allowed to go.

હું જાવા પામજ્યો, I got leave (or managed) to go.

§ 48. Inceptives.

Inceptives indicate the beginning of an action. They are formed by placing the verb માંડવું or લાગવું, *to begin*, immediately after the oblique Infinitive of the verb expressing the action :

e. g. વી કામ કરવા માંડે, he is beginning to work.

વે ગાવા લાગજ્યી, she began to sing.

The verb લાગવું sometimes conveys the idea of helping :

e. g. કામ કરવાં લાગજ્યો, he helped to do the work.

§ 49. Nominal Verbs.

There is another class of verbs which may be ranked as Compound Verbs. In these the substantive or adjective is so united with the verb as to form but one idea :

e. g. ઉભું થાવું,	to stand up.
,, રાખવું,	to keep (one) standing or waiting.
,, રેવું,	to wait.
,, કરવું,	to raise up.
વેચાતું લીવું,	to buy.
વાટ જોવી,	to expect (with genitive of person or thing expected).

CHAPTER VIII.

Adverbs.

The following is a list of the Adverbs most commonly in use. As will be seen, a good many are Locatives in એ or માં, and a few are Ablatives.

§ 50. Adverbs of Manner.

અટકળમાં or અટકેળમાં, By guess.
અણજાણે, Unwittingly.
અમથું, In vain, for no reason.
અસાઉ, Unexpectedly.
ઇમ, Thus, so.
ઇમજ or ઉમુસ, Just so.
ઉતાવળુ, Quickly.
ઉપરપાટ, Unexpectedly.
ઉભું ઉભું, Immediately.
કસ્ળપસડ, In a state of disorder.
કીઅ? or કેમ ? How ?
જટ or જટપટ, Quickly.
જબરાઇહું, By force.
જુએ જુએ, Separately.
જોરાવરીહું, By force.
જોરહું or જોરેહું, Vigorously, aloud.
ટાલાં ટાલાં, For no purpose.
ઠીક, Well, exactly.
ઠીકઠાક, Neatly.
ડબકડબક, In a flutter.
તીમ or તેમ, Thus.
પનામાં, Breadthways.
પાધરૂં, Straight.
પોગે, On foot.
બગલમાં, Under the arm.
ભાડે, On hire.
મનહું, Spontaneously.
મારમાર, At once, quickly.
મોફત, For nothing.
રળીને, With great difficulty, (lit. having earned).
વેઠમાં, On forced labour.
વેલાંવેલાં or વેલું, Quickly.
સાનાંસાનાં, Quietly, secretly.
હળેહળે, Slowly, gently.
હાઉ, Well.
હાંતાંહાંતાં, Slowly.

§ 51. Adverbs of Time.

અતરાકમાં, Meanwhile.
અતરા ફેરા, So often.
આગમ or આગળ, Before.
આજ or આજે, To-day.
આજકાલ, Now-a-days.
આથમતે, At sunset.
આથમન્યે, At eventide.
એવાં, Now.
ઓણુ, The current year.
ક્ન્યાંક, Sometimes.
ક્ન્યાનું ? How long ago ? Ever so long ago.
કાલ or કાલે, Yesterday, to-morrow.
કેરે? When?
કેરેક કેરેક, Now and then.
જટ, Immediately.
ઠેઠનું or ઠેઠમાંનું, From the beginning.
તતરાકમાં, Meanwhile.
તરત, At once.
તેરે, Then.
દાડે, During the day.
દાડે દાડે, Daily, constantly.
પમને દાડે or પરમદાડે, The day before yesterday. The day after to-morrow.
પરભાતે, At break of day.
પરાર, The year before last, or the year after next.
પેલાં, First, formerly.
પોર, Last year, next year.
ફીર or ફેર, Again.
મહીને, Monthly, *per* month.
મોડું, Late.
મોરે, Before.
મોરેહું, Beforehand.
રાતે, At night, to-night.
લગતું, Quickly, soon.
વારાં વારાં, Alternately.
વારૂવાર, Often.
વાહલું, Last.
વેણુમાં, In the morning.
વેલુ, Early.
સદા, Always.
સેલે, Lastly.
સેલે સરવાળે, At length, finally.
હદવાંહે or હદસેલું, Finally.
હવારે, In the morning, to-morrow morning.

§ 52. Adverbs of Place.

અગાડી, In front.	પરમે, Beyond.
અદવેંસમાં, Half-way, midway.	પસાડી, Behind.
અહીં, Here.	પાસું, Back again.
આગળ, In front.	પાહે, Near.
આહેપાહે, Around.	પુઠે, Behind.
ઇયાં, Here.	બાયરૂં, Without, outside.
ઇયુંઇયાં, Hither and thither.	મેરે, On one side, apart.
એઠે, Beneath.	મેરે મેરે, On all sides.
ક્યાં ? Where ?	મોરે, In front.
જાં or જ્યાં, There.	વાંહે, Behind.
ઠેઠ, Right up to the end.	વાંહે મોરે, Behind and before
તેહું or તેહાં, Thence.	વ્યાં, There.
ત્યાં, There.	વ્યાંનેવ્યાં, In that very place.
ચેડમાં, Near.	સમકેર, Around.

§ 53. Adverbs of Affirmation, Negation, Doubt and Degree.

Affirmation.	ખરૂં, ખરેખરૂં, નકી, હાંસેહાંસ,	Certainly, truly.
	'તેર or તેરે, તેરહું or તેરેહું,	Of course.
	હાવે,	Yes.
Negation.	અલ્હાં, ઉહું,	No.
	ન, નહીં, નકે,	Not.
	નકું,	Not at all.
	રખે,	Not (with Imperative).

The word નહીં is rendered emphatic by placing

it at the end of a sentence. A click of the tongue means *No!* emphatically.

Doubt.	કદાચ, જાણીએક,	Perhaps.
Degree.	ખુબ, ઘણું,	Much.
	લગાર લગાર, સણી સણી,	Very little.
	વતું,	More.

The adverb સાવે before a pronominal adjective is equivalent to *however, no matter how:*
e. g. સાવે તીવો મોટો હગે, No matter how great he may be.

The adverbs વળી and વળતે are simply conjunctive.

§ 54. Adjectival Adverbs.

Some adverbs are merely adjectives treated as adverbs. These either remain always in the neuter plural form, as એવાં, *now*; સાનાં સાનાં, *secretly*, or else they are treated as adjectives agreeing with the subject of the verb, if the verb is intransitive, and with the object, if the verb is transitive:

e. g. સોરી મોડી આવ્જયી, The girl came late.
સોરીએ કામ મોડું કીદું, The girl did the work late.

All adverbs ending in ઉં come under this rule.

The following may be considered adjectival Adverbs of Direction:

ઓતરાતું, Northward.	ઓતરાતો જા, Go N.	(addressing a man).	
દખણાતું, Southward.	દખણાતી જા, Go S.	(,, woman).	
આથમણું, Westward.	આથમણી જે, Go W.	(,, men).	
ઉગમણું, Eastward.	ઉગમણી જે, Go E.	(,, women).	

§ 55. Pronominal Adverbs.

Some adverbs are formed from Pronouns.

(q). From the Relative જે with its correlative તે :—

જેણીવેલા, ... તેણીવેલા,	When, ... then.
જાં or જ્યાં, ... ત્યાં,	Where, ... there.
જાંજાં or જ્યાંજ્યાં, ... ત્યાંત્યાં,	Wherever, ... there.
જોંહુદી or જ્યાંહુદી, ... ત્યાંહુદી,	Until, ... then.
જેરે, ... તેરે,	When, ... then.

These adverbs may be regarded as partly conjunctive.

In a complete sentence both the relative and its correlative are expressed : *e. g.* જેમ તમો કરહો તેમ તમો પામહો, *As you act so will you receive*, but it is more frequent to omit the relative.

In sentences containing a command the correlative alone is used :

e. g. હું આવહી તેરે આવજે, Come (thou) when I shall come.

Sometimes even the correlative is omitted, and the relative takes its place in the sentence :

e. g. હું જાહી જેરે તમો જાહો. I shall go when you go.

(b). From the Demonstratives ઇયું, એ, તે, વે :—

ઇયાં,	Here.
ઇયુંઇયાં,	Hither and thither.
ઇમ or એમ,	Thus.
એવાં,	Now.
ત્યાં or વ્યાં,	There.

(*c*). From the Interrogative કોણ ? શું ? :—

કેરે ? When ? કન્યાનું ? How long ago ?

કીમ ? How ? ક્યાં ? Where ?

કેહું ? or કેહાં ? Whence ? હે ? Why ?

§ 56. Adverbial Expressions.

અણીઆર,	On this side.
અતરા ફેરા,	So often.
એક નજર (with જોવું to look at),	Fixedly, intently.
એક સપાટું, or એકે હાતે,	At once.
કણીક વેળા,	Sometimes.
કેરે નહી,	Never.
જમણે or ઉપલે હાથે,	To the right, on the right.
ડાવે or નીથલે હાથ,	To the left, on the left.
ઠોડને ઠોડ,	In the same place.
થાતે થાતે,	Gradually, slowly.
નમતી રાત,	At the turn of night. About 1 A. M.
નમન્ચે દાડે,	At the turn of day. About 1 P. M.
પમને દાડે, }	{ The day before yesterday.
પરમ દાડે, }	{ The day after to-morrow.
પરમ પેલે દાડે,	Three days ago, or three days hence.
બારે પોર,	Always.
પેલી આડ, પેંલી પાહ, પેલે હેડે,	On the further side, beyond.
બે આડ્જ્યામાં,	On both sides.

The negative particle ન may be interposed between two cognate adverbs, or the adverb may be reduplicated to imply a certain kind of indefiniteness:

e. g. કેરે ને કેરે or કેરેક કેરેક, Sometimes.

મેરેમેરે, On all sides.

વારૂવાર, Often.

Adverbial Expressions of Time are generally in the Locative, or in તાં (= તામાં):

e. g. ઉગતી કીરણ્જ્યામાં, જાક ફાટતાં, At break of day.

(See Divisions of Day and Night § 64).

§ 57. Participial Adverbs.

The Connective Participle united with some noun or adjective is sometimes equivalent to an adverb. This is especially the case with કરીને and થાઇને:

e. g. એક એક કરીને, *Singly.*

જેમ તેમ, *or* ગમે તેમ કરીને, *No matter how, somehow or other.*

ઘણું કરીને, *Especially.*

ભલાઇ કરીને, *Please, kindly.*

એકઠા, ભેગા, or ભેળા કરીને, Together.

The participle કરીને is often used adverbially for *as.*

e. g. હું તય ભાઈ કરીને રાખું, I look on you as a brother.

CHAPTER IX.

Prepositions.

The prepositions govern both the genitive and the objective cases, and apparently with no difference of meaning, whichever of the two cases be governed.

§ 58. List of Prepositions.

આગે, Before.
આહેપાહે, Around.
એઠે, Beneath.
ઓશે, On account of.
કને or કેને, Near, beside.
કનેહું, From.
કરતાં, Than.
કરવે, On account of.
કાજેણુ, For the sake of.
ગમ, In the direction of.
જોડે, Along with.
જોરે, By the force of, by means of.
તળે, Beneath.
થાઇને, Past, by the way of.
નગીચ, Near.
નીચું or નીચે, Below.
પછે, After.
પાર, On the other side of.
પાહે, Near.
પાહે થાઇને, Past, *vid.*
પુઠે, After, behind.
બદલે, Instead of.
બરોબર, Equal to, like.
બાયરૂં, Outside.
માટે, On account of.
માથે, Above, upon.
માપક, Suitable to, like.
મારે, By reason of.
મોરે, In front of.
લગણુ, As far as, until.
લારે, Along with.
વગર, Without.
વજું, Like.
વડે, With, by means of.
વના, Without.
વચે, Between.
વાસ્તે, For the sake of.
વાંહળે or વાંહે, Behind.
વેચુમાંય, In the middle of.
વેસી or વેસે, About, concerning.
સમકેર, Around.
હરકું, Like.
હાટે, In exchange for.
હાતે, Along with.
હામં-મુંએ, Opposed to.
હારૂ, For, for the sake of.
હુદી, Until, as far as.

The prepositions ending in ઉ are treated like adjectives, agreeing with the nouns to which they refer.

CHAPTER X.

Conjunctions.

§ 59. List of Conjunctions.

Copulative : ને, and.
ફીર, again.
વળી, વળતે, further, moreover.

Disjunctive : આવે, or.
આવેતી...આવેતી, } Either...or.
કેતી...કેતી, }

કે, or [used as a disjunctive in alternative questions]:

e.g. તમાં જાહો કે નહી ? Will you go or not ?

Concessive : [જો]...તો, If...then.

Illative : કીમકે, કેમકે, Because.
તણે, Therefore.

Final : કે, In order that [introducing the subordinate clause].

તણે, In order that [placed at the end of the subordinate clause].

e.g. વી જાએ તણે મો આવ્યો હું, I have come in order that he may go.

—oOo—

CHAPTER XI.

Interjections.

§ 60. List of Interjections.

અરે, અરે અરે, હાય હાય, બાપરે, Alas!

અલા, I say!

ખેર, Well! No matter!

દુખ, હાડ હાડ, Get away! (said to animals).

જય ગરીપરવર, Polite form of salutation.
(*lit.* Victory to the cherisher of the poor).

રામ રામ, Usual form of salutation.

લા, Oh!

વારૂ, Well!

વાહ, વાહ વાહ, Bravo!

સહ, Hush!

§ 61. The famine years.

ઓગણસીતરે	*Famine of 1869.*		*=A. D. 1812.*
ઉદરીયો,	,,	marked by a plague of rats.	
ગોહીંળીયો,	,,	during which the cattle were reduced to feed on nests.	
એકાહસીયો,	,,	of 1881.	=A. D. 1824.
નીવુંઓ,	,,	,, 1890.	,, 1833.
હતરો,	,,	,, 1917.	,, 1860.
પસીહો	,,	,, 1925.	,, 1868.
સોતરીહો.	,,	,, 1934.	,, 1877.

§ 62. Months of the Year.

કાતી,	Oct.–Nov.	વીહાક,	Apr.–May.
માગસર,	Nov.–Dec.	જેઠ,	May–June.
પો,	Dec.–Jan.	અહાડ,	June–July.
મા,	Jan.–Feb.	હરાંમણ,	July–Aug.
ફાગણ,	Feb.–Mar.	બાદરવો,	Aug.–Sept.
સાઇતર,	Mar.–Apr.	આહો,	Sept.–Oct.

§ 63. Days of the Week.

દીતવાર,	Suuday.	બદવાર,	Wednesday.
હોમવાર,	Monday.	બરસવાર,	Thursday.
મંગળવાર,	Tuesday.	હકરવાર,	Friday.
	થાવોર,	Saturday.	

§ 64. Divisions of the Day and Night.

The Bhils do not measure time by hours. Their day begins at sunrise, and their night at sunset. The following Tables show the expressions most commonly used to denote the time of day or night.

Day.

6 A. M.	જલપ ફુટી ગીજ્યો, *lit.* *or* ઉગતી કીરણજ્યામાં, ,,	The sun has burst forth. at the rising of the rays.
7 ,,	વહિડો દાંડો સરૂજ્યો,	The day has risen the height of one, two, three or four bamboos respectively.
8 ,,	બે વાહડ્યા ,,	
9 ,,	તણ ,, ,,	
10 ,,	સ્યાર ,, ,,	
11 ,,	કુળા બફોર,	Opening noon.
Noon	બફોર, *or* દન માથે આજ્યો,	Noon. The day has come over the head.
1 P. M. 2 ,,	નમતો દાડો,	At the bend of day.
3 ,,	મોટું ગળાસું,	
4 ,,	નાનું ગળાસું,	
5 ,,	વાહડો દાડો,	A bamboo's length of day (left).

Night.

6 P. M.	દન બુડી ગીજ્યું,	*lit.* The day has sunk.
7 ,,	હરજ્યા હુંજણું,	,, (Sufficient for) perceiving arrows.
	ખણખણહું,	,, Twilight.
8 ,,	ઝાપકી પડતાં,	,, At the falling of darkness.
	ઝાપકટ પડજ્યી,	,, Darkness has fallen.
9 ,,	પોર રોત,	,, One watch of the night.
10 ,, / 11 ,,	હોપોં પડ્જ્યો,	,, The time of dreaming has fallen.
Midnight.	અર્દરાત,	,, Half the night.
1 A. M.	નમતી રાત,	,, The bend of night.
2 ,,	ગલાંમ રાત,	
3 ,,	મોહું પરોડું,	,, Long before dawn.
4 ,,	નાનું પરોડું,	,, Shortly ,, ,,
5 ,,	ફે ફાટતાં,	,, At break of dawn.

§ 65. Names of Relatives.

Grand-father,	Fathers's father,	મોટો બાપ.
	Mother's ,,	મામો દાજી.
Grand-mother,	Father's mother,	મોટી આઈ.
	Mother's ,,	મામા આઈ.
Uncle,	Father's elder brother,	ભાભો.
	,, younger ,,	કાકો.
	Mother's brother,	મામો.
	Father's sister's husband.	ફુઓ or ભુઓ,
	Mother's ,, ,,	માહો.
Aunt,	Father's sister,	ફોઇ or ભુઇ.
	Mother's ,,	માહી.
	Father's elder brother's wife.	ભાભી:
	,, younger ,, ,,	કાકી.

Father, આતા, દાદા, દાજી, બાપ.

Mother, આઇ, મા.

Brother, ભાઇ. (elder sometimes called દાદા).

Sister, બેન.

Son, દીકરો, સોરો.

Daughter, દીકરી, સોરી.

Grandson,	Son's son,	દીકરાનો દીકરો, સોરાનો સોરો.
	Daugher's son,	દીકરીનો ,, સોરીનો ,,
Grand-daughter,	Son's daughter,	દીકરાની દીકરી, સોરાની સોરી.
	Daughter's daughter,	દીકરીની દીકરી, સોરીની સોરી.

—oOo—

Son-in-law, જમાઇ.

Daugher-in-law, વહુ.

Brother-in-law,
- Husband's elder brother, જેઠ.
- ,, younger ,, દેઓર.
- ,, sister's husband, નણદોઇ.
- Wife's brother, હાળો.
- ,, sister's husband, હાળોતરી.

Sister-in-law,
- Husband's sister, નણદી.
- ,, elder brother's wife. જેઠાણી.
- ,, younger ,, ,, દેરાણી.
- Wife's sister. હાળી.
- ,, brother's wife, હાળાઓડી.

Nephew,
- Brother's son, ભત્રીજો.
- Sister's ,, ભાણેજ *m.*

Niece,
- Brother's daughter, ભત્રીજી.
- Sister's ,, ભાણેજ *f.* or ભાણજી.

Cousin, ભાઇ *m.* બેન *f.*

PART II.

VOCABULARY & MISCELLANEA.

BHILI-ENGLISH.

An asterisk is placed opposite those Bhili words for which no equivalent has been found.

અ.	Gujarati Equivalent.
અકલ, *f.* Wisdom. અકલવાળું. *adj.* Wise...	અક્કલ.
અગડું પડવું, *v.i.* To stoop.	આગળ પડવું.
અઝદ્યેર, *m.* A boa-constrictor.... ...	અજગર.
અગન કુઆરો, *m.* A bachelor	કુંવારો.
અગાટ, *m.* A memorial-stone erected to male ancestors...	અધાટ. ...
અગાડી, *adv.* In front. અગાડી પસાડી, Head and heel ropes for a horse. ...	અગાડી, પછાડી. ...
અંગારો, *m.* A live coal.	અંગારો.
આંગાહી, *f.* The firmament.	આકાશ.
આંગુઠો, *m.* A toe.	અંગુઠો.
અંગુસો or અંગોસો, *m.* A handkerchief...	અંગુછો.
અજવાળું, *n.* Light.	અજવાળું.
અટકળ or અટકેળ, *f.* Conjecture. ...	અટકળ.
અટકળમાં, *adv.* By guess. મારી અટકળમાં, In my opinion...	અટકળમાં. ...
અટકાવણું, *v.t.* To hinder.	અટકાવવું.
અડદ, *m.* A kind of pulse.	અડદ.
અડવું, *v. i.* To touch.	અડવું.
અડસન, *f.* Inconvenience	અડચણ.
અડાણી, *adj.* Obstinate, self-willed. ... *s. m.* A rascal...	અડાણી. ...

	Guj. Equiv.
અડી, *adj.* Two and a half.	અઢી.
અડીવીટો, *m.* A coarse sheet (2½ widths wide).	અંઢી+વીટો. ...
અડું દીતું, *v.t.* To lean upon.	આડું+દેતું.
અડુએઠે લીજાતું, *v. t.* To mislead, to lead astray.	આડું+હેઠે+લઇજવું. ...
અડુણું, *n.* A pad of leaves for the head on which to place a load. ...	ઉંઢણું. ...
અડેહું, n. Hiring cattle for ploughing under a certain agreement. ...	* ...
અણુજાણે, *adv.* Unwittingly.	અણુજાણે.
અણીઆડ, અણીપાહ, *adv.* On this side...	આ+આડ,આ+પાસું.
અતિક, *adj.* A very little.	*
અતરા, *adj.* So many...	એટલા.
અતરાકમાં, *adv.* Meanwhile.	એટલામાં.
અતરા ફેરા, *adv.* So often.	એટલા ફેરા.
અતરૂં, *adj.* So much. અતરૂંજ, Just so much.	એટલું, એટલુંજ.
અતો, *v. past tense.* Was.	હતો.
અથડાતું, *v.i.* To stagger...	અથડતું.
અથડાતું જાતું, To walk in a staggering manner...	,, ...
અથુરયાર, *m.* An implement, a tool...	હથીઆર.
અથેલી, *f.* The palm of the hand, a palmful.	હથેલી.
અથોડી, *f.* A hammer...	હથોડી.
અદમણ, *m.* Half a maund—20 seers...	અધમણ.
અદમણી, *f.* A copper water-vessel (containg half a maund)... ...	,, ...
અદરાત, *f.* Midnight.	અર્ધી રાત.

	Guj. Equiv.
અદવેસમાં, *adv.* Half-way, midway...	અર્ધું+વચે+માં.
અંદારી, *f.* Darkness.	અંધારૂં.
અંદારૂં, *adj.* Dark.	અંધારૂં.
અદાવત, *f.* Enmity.	અદાવત.
અદુરૂં, *adj.* Unfinished...	અધુરૂં.
અદેલી, *f.* Half a rupee.	અધેલી.
અદોળ, *m.* One-sixteenth of a seer. ...	અધોળ.
અનણો, *m.* A deer.	હરણ.
અનર, *f.* Care. અનર રાખવી, To take care.	*
અનાજ, *n.* Corn. ઉભું અનાજ, A standing crop.	અનાજ.
અનાડી, *adj.* Clumsy, foolish.	અનાડી.
અનુઆડી, *f.* Roaring, bellowing. ...	અનુ+આરડવું.
,, કરવી, To roar (like a lion). ...	,,
અન્ન, *n.* Food.	અન્ન.
અપતાર, *m.* Incarnation.	અવતાર.
અપાહ, *m.* A fast.	અપવાસ.
અમ્બરોટ, *m.* Threshold...	ઉંબરો.
અંબાવ માતા, *f.* The goddess Amba. ...	અંબા માતા.
અમથું, *adj.* In vain, for no reason...	અમથું.
અમય, *pron.* Us (Agential case. See Grammar § 13).	અમે. ...
અમલ, *m.* Opium.	અમલ.
અમાં, *pron.* We.	અમે.
અમાએ, *pron.* Us (Agent. case. See Grammar § 13).	,, ...
અમારામાં, અમારાહું, અમારૂં (See Gr. § 13).	,,
અમુડો, *m.* A plait, or coil, of hair...	અંબોડો.
,, વાળવો, To plait, or roll up, the hair.	,, વાળવો.

	Guj. Equiv.
અમૈ, *pron.* Us, to us (See Gr. § 13).	અમે.
અમોર, *adj.* Immortal....	અમર.
અમોહ, *m.* The day of the new moon.	અમાસ.
અરજી, *f.* A petition. અરજી કરવી, To request.	અરજી.
અર્દુ, *adj.* Half. અર્દુ કરવું, To diminish, lessen.	અર્ધું.
અરે, *interj.* Alas!	અરે.
અલકું, *adj.* Light (not heavy). ...	હલકું.
અલગું, *adj.* Separate.	અલગું.
અલદી, *f.* Turmeric.	હળદ.
અલડબૂલડ, *adv.* In a confused way. ..	અદલબદલ.
અલપ, *adj.* Out of sight. અલપ થાવું, To disappear.	અલોપ. ...
અલા, *interj.* I say!	અલ્યા.
અલાડવું, *v. t.* To cause to give, to distribute.	આલવું. ...
અલાણું, *adj.* Steep. *s. n.* A declivity...	ઉલ્લાણું.
અલો, *m.* A brawl, a quarrel... ...	હલ્લો.
,, કરવો, To create a disturbance. ...	,,
અવળું, *adj.* Inside out, different, the reverse of.	અવળું. ...
,, હમજવું, *v.t.* To misunderstand. ...	અવળું સમજવું.
અવાલો, *m.* Possession.	હવાલો.
અવાલે કરવું or દીવું, To hand over. ...	હવાલે કરવું.
અસકવું or અસકી લીવું, *v.t.* To pick up....	ઉંચકયું.
અસકાવવું, *v. t.* To lift up.	ઉંચકી લેવું.
અસબરી માતા, *f.* Chicken-pox... ...	અછબડા.
અસાઉ, *adv.* Unexpectedly.	અચાનક.
અસાઉનો-ની-નું, *adj.* Unexpected. ...	,,

	Guj. Equiv.
અસાબ, *m.* An account.	હિસાબ.
અસારી, Name of a Bhil clan at Bhilak.	...
અસારો, *m.* Help.	આશ્રો.
અસીક, *adv.* A very little.	આછું.
અસ્વાર, *m.* A mounted policeman, a sowar.	અસ્વાર.
અહાડ, *m.* June–July...	આશાડ.
અળાડવું or અળાંદી જાવું, To cross, go over.	ઓળંગવું.
અળાંડી દડવું, To cross right over. ...	ઓળંગી જવું.
અળવું, *adj.* Light (in weight). ...	હળવું.
,, માનવું, To despise...	,,
અળીસવું, *v. t.* To bale out water. ...	ઉલેચવું.
અળેટવું, *v. t.* To roll over and over. ...	અળોટવું.

આ.

આઇ, *f.* A mother.	આઇ.
આઇડો, *m.* A long necklace... ...	હારડો.
આકરૂં, *adj.* Passionate, severe. ...	આકરૂં.
,, ઉઠવું, *v. i.* To get into a passion...	,,
આકવું, *v. t.* To exaggerate (rarely used except in the phrase ગપ આકવી).	ગપ હાંકવી. ...
આંખ, *f.* An eye.	આંખ.
,, આવવી, To have sore eyes. ...	આંખ આવવી.
આંખ દેખાડવી, To glare at, to threaten.	આંખ દેખાડવી.
,, મસતામાં, In a twinkling, at once.	આંખ+મિચતામાં.
આખું, *adj.* All, the whole.	આખું.
આગ, *f.* Fire.	આગ.
,, ઓળવવી, To extinguish a fire, to pacify.	,,

	Guj. Equiv
આગ્રજમાંતનાં, *m.* Aborigines.	આગ્રમ+જાત.
આંગડી, *f.* or આંગડું, *n.* A coat... ...	અંગરખી-ખું.
આંગણું, *n.* A court-yard.	આંગણું.
,, સોડી દીવું, To go away in a huff and not come back.	,, ...
આગમ, *adv.* Before.	આગમ.
આગલું, *adj.* Previous, former.... ...	આગલું.
આગળ, *adv & prep.* Before.	આગળ.
,, —ની વાત, Tradition.	,,
આંગળી, *f.* A finger.	આંગળી.
આગુઓ, *m.* A guide.	આગુવો.
આજ, *adv.* To-day. આજ કાલ, Now-a-days.	આજ.
આજર, *adj.* Present.	હાજર.
આજે, *adv.* To-day.	આજે.
આડવાડ્યું, *n.* A week.	અડવાડિયું.
આડ=આડી, Used in such expressions as અણીઆડ, પેલીઆડ.	આડ. ...
આડી, *f.* Side, direction.	આડ.
આડું, *adj.* Across. આડું પડવું, To lie on one's side, to lie down. ...	આડું. ...
આણવું, *v. t.* To bring, to fetch. ...	આણવું.
આણી, *f.* A point.	અણી.
આંતરૂં, *n.* Entrails.	આંતરડું.
આતા, *m.* A father.	આતા.
આથડવું, *v. i.* To stagger.	અથડવું.
આથડીઆં, *n. pl.* Staggering.	આથડિયાં.
,, ખાવાં, To stagger.	,,

	Guj. Equiv.
આથમણું, *adj.* Western. આથમણો દેશ, The west.	આથમણું. ...
આથમતું, *n.* Evening. આથમતે, In the evening.	આથમતું. ...
આથમન્યુ, *n.* Evening. આથમન્યે, At eventide.	,,
આથમવું, *v.* To set (as the sun). ...	,,
આથેડ, *f.* Giddiness.	આથડવું.
,, આવવી, *v. i.* To be giddy (with dat. of pers.) ...	,, ...
આંથો, *m.* A handle.	હાથો.
આદમન્યા, *oblique pl.* of આદમી... ...	આદમી.
આદમી, *m.* A man, a person... ...	,,
આદરવું, *v. t.* To begin, to undertake...	આદરવું.
આંદળું, *adj.* Blind.	આંધળું.
આપ, *pron.* Sir, Your Honour (term of respect, but seldom used). ...	આપ. ...
,, આપડું, *pron.* One's own... ...	આપ.
આપડાં, *pron.* We (=you and I, you and we. See Gr. § 13)... ...	આપણે. ...
આપડાએ, *pron.* Us (obj. and dat. case. See Gr. § 13).	આપણે. ...
આપડું, *adj.* Our....	આપણું.
આપડે, *pron.* We(Agent. case. See Gr. § 13).	આપણે.
આબરૂ, *f.* Honour, credit.	આબરૂ.
,, રાખવી, To keep one's self-respect...	,,
આભુ, *n.* The sky.	આભ.
આંબો, *m.* A mango-tree.	આંબો.
આમલી, *f.* A tamarind-tree, the tamarind fruit.	આમલી. ...

	Guj. Equiv.
આમળવું, *v. t.* To twist...	આમળવું.
આયીકન, *n.* Respect.	આયનો.
,, રાખવું, To show respect to. ...	,,
આયડો, *m.* Hunting. આયડો કરવો, To hunt.	આહેડી.
આયસા, *f.* Hope.	આશા.
આલ્યો, *m.* A niche in a wall... ...	આલય.
આવજો, *imperat.* Farewell! Come back!	આવજો.
આવજા, *f.* Coming and going... ...	આવજા.
આવડવું, *v. i.* To be known (*dat.* of person to whom known). ...	આવડવું. ...
આવડત, *f.* Practice, habit, experience.	આવડત.
આવણું or આવવું, *v. i.* To come... ...	આવવું.
આવી સડવું, To attack, to invade...	આવી ચડવું.
આવાડો, *m.* A water-trough at a well...	હવાડો.
આવતે, *f.* Income, revenue.	આવક.
આસકી લીવું or અંસકી લીવું, *v. t.* To snatch away.	ઉચકી લેવું. ...
આસરો, *m.* A refuge...	આસરો.
આસરે પેવું, To seek protection...	,,
આસરેમાં, About, nearly. ...	આસરે.
આંસોળ, *f.* A cow's teat.	આચળ.
આહનું, *adj.* Near	આહેનું.
આહવું, *v. i.* To laugh...	હસવું.
આંહાં. *adv.* No...	ઊહું.
આહેપાહે, *adv.* Around...	આસપાસ.
આળું, An affix, signifying "full of",...	આળું.
e. g. ઉનાળું, Summer (the season full of heat)...	... ...

	Guj. Equiv.
આળી, *m.* A ploughman.	હળી.
આળેહ, *f.* Laziness, indolence.... ...	આળસ.
આળેહજ્યું, *adj.* Lazy, idle.	આળસુ.

ઈ.

ઇક, *f.* A shooting pain.	હીક.
,, ફુટવી, *v. i.* To shoot (of a pain)...	,,
,, સડવી, *v. i.* To be uneasy (with dat. of person).	,, ...
ઇંઠ, *f.* A brick...	ઈંટ.
ઈંડું, *n.* An egg...	ઇંડું.
ઇયાં, *adv.* Here, hither...	અહીં.
ઇયાંવ્યાં, *adv.* Hither and thither. ...	અહીં તહીં.
ઇમ, *adv.* Thus...	એમ.
ઇમજ, or ઇમુસ, *adv.* Just so.... ...	એમજ.
ઇયો, *pron.* This...	H. यह.
ઇવું, *adj.* Such...	એવું.

ઉ.

ઉકળવું, *v. i.* To boil.	ઉકળવું.
ઉકાળવું, *v. t.* To boil.	ઉકાળવું.
ઉકાળું આવવું, *v. i.* To boil.	ઉકળવું.
ઉખીલ, *adj.* Barren (land), fallow. ...	ઉખર.
ઉખેડો, *m.* Manure in a heap... ...	ઉકરડો.
ઉખેળવું, *v. t.* To root up.	ઉખેડવું.
ઉંગ, *f.* Sleep...	ઊંઘ.
,, આવવી, To feel sleepy (with dat. of person).	,, ...

	Guj. Equiv.
ઉગડવું, *v. i.* To open...	ઉઘડવું.
ઉગમણું, *adj.* Eastern, eastward. (See Gr. § 51).	ઉગમણું. ...
ઉગમણો દેસ, The East.	,,
ઉંગવું, *v. i.* To grow, to rise (as the sun).	ઉગવું.
ઉંગતે કીરણ્યામાં, At break of day...	ઉગતું+કીરણ.
ઊંગવું, *v. i.* To sleep.	ઊંઘવું.
ઉગાડ, *f.* Fair weather, clearing away of rain.	ઉઘાડ. ...
ઉગાડવું, *v. t.* To open...	ઉઘાડવું.
ઉગાડું, *adj.* Open, exposed.	ઉઘાડું.
ઉગું, ઉગે, ઉગેક, (See Gr. § 26). ...	હોઉં, હોય, હોત.
ઉજળું, *adj.* Bright.	ઉજળું.
ઉજાડ, *adj.* Waste, uninhabited. ...	ઉજડ.
ઉટકવું, or ઉટકી દડવું, *v. t.* To polish. ...	ઉટકવું.
ઉટકાંટો, *m.* A thistle...	ઉટકટો.
ઉંટ, *m.* A camel.	ઊંટ.
,, નો ગોવાળ, A camel-keeper... ...	ઊંટ+ગોવાળ.
ઉઠવું, *v. i.* To rise.	ઉઠવું.
ઉઠતે બેહતે, On all occasions (*lit.* on *rising and sitting*).	ઉઠવું+બેસવું. ...
ઉઠાંવણું, *v. t.* To lift up...	ઉઠાવવું.
પાલ ઉઠાવણી, To desert a Pal, to leave in a body.	,, ...
ઉડવું, *v. i.* To fly.	ઉડવું.
ઉડાડવું, *v. t.* To cause to fly.	ઉડાડવું.
ઉડાવવું, or ઉડાવણું, *v.t.* To spend, to squander.	ઉડાવવું.
ઉડાવણુસ, *s. n.* Extravagance.... ...	ઉડાઉ.
,, કરવું, To be extravagant. ...	,,

	Guj. Equiv
ઉડાવેસ, *adj.* Extravagant.	ઉડાઉ.
ઉંડું, *adj.* Deep...	ઉંડું.
ઉણું, *adj.* Less...	ઊણું.
ઉતરવું, *v.i.* To alight, to descend, to cross (a river)...	ઉતરવું. ...
ઉતરસર, *adj.* High and low, uneven....	ઉતર+ચડ..
ઉતરાણ, *n.* Festival of the winter solstice.	ઉતરાણ. ...
ઉતરાવણું, or ઉતરાવવું, To sharpen. ...	ઉતરાવવું.
ઉતાનણું, *n.* Driving away sickness by enchantments.	ઉતાર. ...
,, કરવું, To remove sickness by enchantments.	,, ...
ઉતારવું, *v.t.* To take down, to let down.	ઉતારવું.
ઉતારી પાડવું, To contradict flatly. ...	,,
ઉતાવળ, *f.* Haste. ઉતાવળ કરવી, To hurry.	ઉતાવળ.
ઉતાવળું, *adj.* Hasty...	ઉતાવળું.
ઉદરહ, *f.* A cough.	ઉધરસ.
ઉંદરો, *m.* A rat...	ઉંદર.
ઉંદું, *adj.* Upside down. ઉંદું સમજવું, To misunderstand.	ઊંધું. ...
,, પડીને સુવું. To sleep on one's face.	,,
ઉદેઇ, *f.* A white ant...	ઉધઈ.
ઉન, *n.* Wool.	ઊન.
ઉનણી, *f.* A small *sari*...	*
ઉનાળો, *m.* The summer.	ઉનાળો.
ઉનાળો પાટ, *m.* The summer crop. ...	ઉનાળો+પાક.
ઉનું, *adj.* Warm...	ઉનું.

	Guj. Equiv.
ઉપડવું, *v. i.* To be lifted up, to rise....	ઉપડવું.
જીભ નહીં ઉપડતી, One who refuses to answer (*lit.* tongue not lifted).	„
ઉપર, *prep.* Over, above....	ઉપર.
ઉપરંપાટ, *adv.* Suddenly, unexpectedly.	„
ઉપરી, *m.* A superintendent. ઉપરી રેવો, To superintend.	ઉપરી.
ઉંપલું, *adj.* Upper.	ઉપલું.
ઉપલે હાથ, *adv.* To the right, on the right side.	„
ઉપાડવું, or ઉપાડી લીવું, To pick up, to raise.	ઉપાડી લેવું.
ઉપાધ્યો, *m.* A troublesome person. ...	ઉપાધિ.
ઉપેજ, *f.* Income, revenue.	ઉપજ.
ઉભું, *adj.* Standing, upright. ...	ઊભું.
„ અનાજ, A standing crop... ...	„
„ થાવું, *v. i.* To rise, to stand up...	„ થવું.
„ રેવું, *v. i.* To remain standing, to wait.	„ રહેવું.
ઉભું દીવું, *v. t.* To winnow.	ઊભું.
ઉભુંઉભું, *adv.* Immediately.	„
ઉભું ને ઉભું આવીને માગવું, To demand something at once...	„
ઉમે, *m.* A sacrifice.	હોમ.
ઉમર, *f.* Age.	ઉમ્મર.
ઉમોર, *m.* Epilepsy.	અપસ્માર.
ઉલેખ, *f.* Sickness (vomiting). ...	? ઉલટી.
ઉલેર, *f.* A tumult.	હુલ્લડ.
ઉસકાવણું, or ઉસકાવવું. *v.t.* To stir up, to agitate.	ઉસકેરવું.

	Guj. Equiv.
ઉચાઇ, *f.* Height.	ઊંચાઇ.
ઉચાટ, *f.* Care, anxiety. ઉચાટમાં પડવું, To be anxious, to be depressed. ...	ઉચ્ચાટ. ...
ઉસીનું, *adj.* On loan.	ઉછીનું.
,, આલવું or દીવું, To lend.	,, આપવું.
,, લીવું, To borrow:	,, લેવું.
ઉચું, *adj.* High. ઉચું કરવું, To lift up, to raise.	ઊંચું.
ઉચું કરીને લીજાવું, To carry away. ...	,,
ઉહાહો, *m.* Rest. ઉહાહો ખાવો, To rest...	વિસામો.
ઉહીકું, *n.* A pillow...	ઉસીકું.
ઉહું, *adv.* No.	ઊંહું.
ઉહો, *m.* A festival.	ઉત્સવ.

એ.

એ, Agential, dative, and locative case ending :—By, with, in... ...	એ. ...
એ, *pron.* He. She. It.	એ.
એક, Affix implying indefiniteness... *e. g.* વીસ, 20 ; વીસેક, about 20. ...	એક. ...
એક, *adj.* One. એક ઘડીમાં, Suddenly.	એક.
એક ફેરો, Once.	એક ફેરો.
એક બાઇડીતાળો, *m.* A man with only one wife.	એક બાઇડીવાળો. ...
એકજ, *adj.* Only one.	એકજ.
એકજાત, *adj.* Uniform, very good. ...	એકજાત.
એકઠું, *adj.* United, together. ...	એકઠું.
,, કરવું, *v. t.* To gather together, to collect.	,, કરવું. ...

	Guj. Equiv.
એકઠાં થાવાં, *v.i.* To meet together, to assemble.	એકઠું થવું.
એફરાઇ, *f.* Pride.	? અહંકાર.
એકલું, *adj.* Single, alone, only, solely.	એકલું.
એકસપાટું, *adv.* At once.	એક+સપાટો.
એકહરકું, *adj.* Alike.	એકસરખુ.
એકાર, *m.* Pride...	? અહંકાર.
એકાહજયો, *m.* The faminine of Samvat 1881 (A. D. 1824)... ...	એક્યાસી. ...
એકાહણું, *n.* A fast for one day. ...	*
એકુજ, *adj.* Only one, the same. ...	એકજ.
એકેક, *pron. Each, one by one.* ...	એકેક.
એકે હાતે, *adv.* At once...	એક+હાથ.
એજ, *pron.* This very one, the same.	એજ.
એટકું, *adj.* Together, united... ...	એકઠું.
એઠે, *prep.* Under, beneath... ...	હેઠે.
એને, *pron.* To him, to it. એને ઓલે, For this reason.	એને. ...
એનો, *pron.* His, her, its.	એનો.
એબ, *f.* Shame, disgrace.	એબ.
એમન, *n.* Faith. એમન રાખવું, To trust...	ઇમાન.
એમાની, *adj.* Faithful, trustworthy...	ઇમાની.
એરાન, *adj.* Perplexed. ... ... *s. n.* Distress, trouble. ...	હેરાન. ...
એલમ, *m.* A prize.	ઇનામ.
એવાં, *adv.* Now. એવાં હું, Henceforth. એવાં કેરે, Sometimes.	એવાં. ...
એવું, *adj.* Such, like this.	એવું.
એહુંવ્યાં તે વેહુંવ્યાં, Hither and thither...	H. ये+वह.

ઓ.

	Guj. Equiv.
ઓખર, *m.* Common ornaments for the arms, hands, legs, and feet...	*
ઓખાળવું, *v.t.* To vomit...	ઓકવું.
ઓખદ, *f.* Medicine. ઓખદ કરવી, To treat patients:	ઓસડ.
ઓગળવું, *v. i.* To melt, to be melted...	ઓગળવું.
ઓગાળવું, *v. t.* To melt...	ઓગાળવું.
ઓગીન્યાં, *n. pl.* Ornaments worn on the upper part of the ear. ...	ઓગનિમાં.
ઓજરૂં, *n.* The stomach.	હોજરૂં.
ઓટકાર, *m.* Eructation. ઓટકાર કરવો, To belch	ઓડકાર.
ઓટલો, *m.* A terrace, a mound. ...	ઓટલો.
ઓટો, *m.* An outlet.	ઓટ.
ઓઠ or હોઠ, *m.* The lip...	હોઠ.
ઓઠો, *m.* Shade...	ઓથો.
ઓઠામાં પેહીરેવું, To lie in ambush, to hide.	,,
ઓડવું, *v. t.* To cover (the body), to put on (clothes).	ઓઢવું.
ઓડેક, *f.* A clan.	*
ઓણુ, *adv.* This year, the current year.	ઓણુ.
ઓણું or ઉણું, *adj.* Less, insufficient...	ઊણું.
ઓત્તર, *f.* The North	ઉત્તર.
ઓતરાતું, *adj.* Northern.	,,
ઓદ, *f.* An arrow-head.	*
ઓદન, *adj.* Pregnant.	ઓધાન.
ઓદરૂં, *n.* A cave, a den.	ઉદર.

	Guj. Equiv.
ઓયડી, *f.* A room.	ઓરડી.
ઓરી માતા, *f.* Measles...	ઓરી માતા.
ઓરો, *m.* A heap of grain.	ઓરવું.
ઓલવણું or ઓલવી દીવું, *v t.* To extinguish.	હોલવવું.
ઓલા, *m.* Roasted green gram. ...	ઓળા.
ઓલી or ઓલો, A ringed dove... ...	હોલો.
ઓલીઉં, *n.* A back-room.	ઓરડીયું.
ઓલે, *prep.* On account of.	ઓલે.
ઓસકવું, or આસકી પડવું, *v. i.* To start ('with fright)...	આચકો. ...
ઓસુ, *adj.* Less, wanting.	ઓછું.
ઓળ, *f.* A line, a row...	ઓળ.
ઓળખવું, *v. t.* To know, to recognise.	ઓળખવું.
ઓળખાવવું, *v. t.* To cause to be known, to introduce	ઓળખાવવું. ...
ઓળખીતો, *m.* An acquaintance, a friend.	ઓળખીતો.
ઓળખેણ, or ઓળખેણ પાળખેણ, *f.* Acquaintanceship, intimacy... ...	ઓળખાણ. ...
ઓળગણો, *m.* A sweeper.	*

ક.

કંઇ, *pron.* Anything.	કંઇ.
કંઇજ, Anything at all.	કંઇજ.
કકળવું, *v. i.* To grumble.	કકળવું.
કંગાલ, *adj.* Poor.	કંગાલ.
કજીઓ, *m.* A quarrel, a contention in words.	કજીઓ. ...

	Guj. Equiv.
કટારા, Name of a Bhil clan at Natara...	...
કટારી, *f.* A dagger.	કટારી.
કટકું, *n.* A piece of cloth.	કડકો.
કટી, *f.* Gleanings of corn... ...	*
„ વીણવી, To glean....	...
કટોરી, *f.* A cup, a bowl.	કટોરી.
કડ્જ્યો, *m.* A mason...	કડિયો.
કડબ, *f.* Stubble.	કડબ.
કડવું, *adj.* Bitter. કડવું મીઠું, Acid. ...	કડવું.
કડવું, or કડી ખાવું, *v. t.* To bite... ...	કરડવું, કરડી ખાવું.
કડાડો, *m.* An axe..	કુહાડો.
કડી, *f.* A hook, a ring...	કડી.
„ દીવી, To shut a door.	કડી દીવી.
કડો, *adj.* Stern, severe.	કડો.
કડો, *m.* Coarse bamboo-matting. ...	Skr. कटा.
કઢાઇ, *f.* A frying-pan...	કઢાઈ.
કઢારવું, *v. t.* To put to flight	ખદેડવું.
કઢારી નાહી જાવું, To marry into one's own clan, contrary to Bhil custom; to elope.	„ ...
કણુડું, *n.* An ear of corn.	કણસલું.
કણીક વેળા, *adv.* Sometime.	કોઇ વેળા.
કણું or કણુંક, *pron.* Some, some one...	કંઈ.
કણે ઠેકાણે, Somewhere...	...
કતરાક, *adj.* Several.	કેટલાએક.
કતરૂં, *adj.* How much ?..	કેટલું ?
કતરોક, કતરી, કતરૂંક, *adj.* Some, a certain quantity of... ...	કેટલુંએક. ...

	Guj. Equiv.
કચલો, *m.* A crab.	કરચલું.
કદર, *f.* Deception, shamming. ...	*
,, કરવી, To deceive, to sham. ...	...
કદાક or કદાસ, *adv.* Perhaps... ...	કદાચ.
કંદુઈ, *m.* A sweetmeat seller, a confectioner....	કંદોઈ.
કંદોરો, *m.* A cord worn round the waist by men...	કંદોરો.
કને, *prep.* Beside, by, near, with.	કને.
કનેહું, From.	...
કન્યાંક, *adv.* Some time or other. ...	કયારે.
કન્યાંનું, *adv.* How long ago? Ever so long ago...	કયારનું.
કપટ, *n.* Hypocrisy, deceit.	કપટ.
કપાળ, *n.* The forehead, fate... ...	કપાળ.
,, ચડી જાવું, To have a head-ache. ...	,,
કબજો, *m.* Charge, possession... ...	કબજો.
કબજામાં કરવું, To suppress, to subdue...	,,
કબીથી, *f.* The wood-apple tree. ...	કોઠી.
કબીથું, *n.* A wood-apple.	કોઠું.
કમતી, *adj.* Less, insufficient... ...	કમતી.
કમદી, *f.* The corinda tree.	કરમદી.
કમદું, *m.* The corinda fruit... ...	કરમદું.
કમાઈ, *f.* Earnings.	કમાઈ.
કમાડ, *n.* A leaf of a door.	કમાડ.
,, દીવું, To close the door... ...	,,
કમાણ્યો, *m.* A cultivator.	*
કમાવું, *v. t.* To acquire, to earn. ...	કમાવું.

	Guj. Equiv.
કરગેટો, *m.* A kind of lizard... ...	કાંકીડો.
કરજ, *n.* Debt...	કરજ.
કરજદાર, *m.* A debtor...	કરજદાર.
કરતાં, *prep.* Than.	કરતાં.
કરવત, *f.* A saw.	કરવત.
કરવું, *v.t.* To do, to make.	કરવુ.
કરવે, *prep.* On account of.	„
કરાં, *n. pl.* Hail...	કરાં.
કરાર, *m.* An agreement.	કરાર.
કરાવું, *v.pass.* To be done, to be made.	કરાવું.
કરાવણું, *v.caus.* To cause, or order, to be done...	કરાવવું. ...
કરીને, *adv.* As...	કરીને.
કરીને=કહીને, *connect. part.* By name (*lit.* having called)...	કરીને. ...
કરી પૂગવું, *v.t.* To finish...	કરી પુગવું.
કરેજ્યો, *m.* An end-wall.	કરા.
કરોળ્યો, *m.* A spider...	કરોળીઓ.
કલડો, *m.* A partridge (name possibly derived from the sound it makes).	* ...
કલાંતરો, *m.* Coming back to life after being at the point of death....	કાળ+અંતર. ....
„ વળવો, To recover from the point of death (with dat. of person).	„ ...
કલાલ, *m.* A liquor-seller.	કલાલ.
કલી, *f.* A tickling sensation. ...	કલી.
„ કરવી, To tickle.	...
કવરવું, *v. t.* To scratch.	ખવંડવું.

	Guj. Equiv.
કસડપસડ, *adv.* In a state of dirt and disorder.	કિચડબિચડ.
કસર, *f.* An omission...	કસર.
,, પડવી, To fall short.	...
કસરવું, *v.t.* To tread down, to trample down.	કચરવું.
કસરો, *m.* Rubbish.	કચરો.
કસરો, *m.* A feverish cold.	*
કંહારો, *m.* A copper-smith, an ornament-maker..	કંસારો.
કુહેદ, *f.* Scarcity..	૨ ખોટ.
કુહેટવેઠો, *m.* A miser...	,,
કુહોળખેમ, *m.* Comfort, pleasure. ...	કુશળ+ખેમ.
કુળગસ, *f.* The world...	ખલકત.
કુળતર, *n.* Rheumatism...	કુળતર.
કુળથી, *f.* A certain grain.	કુળથી.
કુળવું, *v.i.* To be painful, to ache. ...	કુળવું.
કળાંમેણુ, *f.* The banks of clouds which float from S. W. to N. E. before the Monsoon breaks. ...	કાળા+મેહ.
કગાહુઆ, Name of a Bhil clain at Kagdar.	...
કળેકળે, *adv.* Gradually, gently. ...	કળા.
કાંઇ, *pron.* Something, anything. Some, any...	કાંઇ.
,, નહી, Nothing, none, no one. ...	કાંઇ નહી.
કાઉ or કાઉડા, A term of endearment to a child.	*
કાકડી, *f.* A cucumber...	કાકડી.

	Guj. Equiv
કાકી, *f.* An aunt (father's younger brother's wife).	કાકી.
કાકો, *m.* An uncle (father's younger brother)	કાકો.
કાખ, *f.* The arm-pit...	કાખ.
કાગડો, *m.* A crow.	કાગડો.
કાગદ, *m.* A letter. કાગદકરવો, To write a letter.	કાગળ.
કાગલો, *m.* Tonsillitis.	કાકડો.
કાંગડી, *f.* Gravel...	કાંગરી.
કાંગહી, *f.* A hair-comb...	કાંસકી:
કાટ, *m* Form, build (rarely used except in Loc) *e g.* કાટમાં ઠીક છે. He is well-built.	ઘાટ. ...
કાટવું મેલવું or દફ્તું, *v. t.* To leave a piece of cloth at the burning-ground for the use of the departed in the next world.	* ... ...
કાંટો, *m.* A thorn.	કાંટો.
કાદું, *n.* A feast twelve days after death.	કાયટું.
,, કરવું, To give a feast twelve days after the death of a relative...	,, ...
કાઠું, *adj.* Strong, firm...	કાઠું.
કાઠો, *m.* A hard man, a miser... ...	...
કાંઠો, *m.* The bank of a river... ...	કાંઠો.
કાડવું, *v. t.* To take, or put out; to spend (of time)...	કાઢવું. ...
કાદ્ળ્યું, *n.* *Çhana*-straw...	કાઢું.
કાણુરાયલો, *m.* Name of the mythical sweeper who is supposed to cause lunar eclipses by standing	કૃષ્ણ+રાવ. ... ...

	Guj. Equiv.
in front of the moon to claim	...
from her the payment of a debt.	...
કાણું, *n.* A hole. કાણું પાડવું, To perforate.	કાણું.
કાતર, *f.* Scissors.	કાતર.
કાતરો, *m.* A horse's mane.	*
કાતી, *m.* November–December. ...	કારતક.
કાંત્રો તાવ, *m.* Intermittent fever. ...	એકાંત્રો તાવ.
કાથલી, *f.* A cocoa-nut shell... ...	કાચલી.
કાદવ, *f.* Mud...	કાદવ.
કાંદો, *m.* A bulb (like an onion in shape	કાંદો.
and smell).	...
કાન, *n.* The ear.	કાન.
કાનની બુટી, The lobe of the ear. ...	કાન+બુટી.
કાનાહારવેલ, *m.* A centipede... ...	? કાનખજુરો.
કાપડું, *n.* A bodice.	કાપડું.
કાપવું, *v. t.* To cut.	કાપવું.
કાપી દડવું, *v. t.* To cut off, to cut down.	કાપી નાખવું.
કાંપણું, *v. i.* To shiver...	કાંપવું.
કાંબડી, *f.* A split bamboo (for matting).	કાંમડી.
કાંબડો, *m.* Thick split bamboo (for roofing).	,,
કાબરું, *adj.* Variegated. *s.n.* The *maina* bird.	કાબરૂં.
કાબરો, *s. m.* A white leper... ...	,,
કામ, *n.* Work, business.	કામ.
" કરવા લાગવું. To help to do work...	,,
કામનું, *adj.* Useful. કામનું કેરૂં, *adj.* Active, energetic.	કાંમનું.
કામજ્યા, *m. pl.* Wedding-anklets. ...	કાંબી.
કાંમડી, *f.* A bow.	કાંમડું.

	Guj. Equiv.
કામળી, *f.* A bangle worn on the fore-arm...	Skr. कंकु. ...
કામળો, *m.* A blanket...	કામળો.
કાંયજો, *m.* A barber...	કાંયજો.
કાયર or કાયલ, *adj.* Helpless, tired out.	કાયર.
કાયા, *f.* The body.	કાયા.
કારભારી, *m.* A manager.	કારભારી.
કાલ or કાલે, *adv.* Yesterday, to-morrow.	કાલ, કાળે.
કાલનું, *adj.* Of yesterday, of to-morrow.	કાલનું.
કાલની વાત, That which happened yesterday, or will happen to-morrow.	કાલની વાત. ...
કાવ, *m.* An agreement. કાવ કરવો, To settle, to arrange...	કાયદો. ...
કાવડુજ્યાં, *n. pl.* Imperial copper coins.	? કોરી.
કાસ, *m.* Glass...	કાચ.
કાંસળી, *f.* A shell. The half of a cocoa-nut shell.	કાચલી. ...
કાસું, *adj.* Imperfect, raw.	કાચું.
કાંહગી, See કાંગહી.	કાંસકી.
કાંહણી, *m.* A farm-labourer.	કરશણી.
કાંહું, *n.* Bell-metal.	કાંસું.
કાંહેટ, *f.* A bell fastened to the neck of cattle...	,, ...
કાળ, *m.* Time, death, famine. ...	કાળ.
કાળજું, *n.* The liver.	કાળજું.
કાળું, *adj.* Black.	કાળું.
કાળું કાળું થાવું, To frown, to be angry.	,,
કાળે પાણી ઉતારવી દીવું, To transport. ...	કાળા પાણી.

	Guj. Equiv.
કીકલી, *f.* The Bhil war-cry (pron. "kilki" by Europeans). ...	કીકલી.
„ કરવી, To sound the war-cry. ...	„
કીડેલો, *m.* A weevil that bores into wood.	કીડો.
કીડી, *f.* An insect.	કીડી.
કીડુઓ, *m.* A hay-stack.	કુંદવું.
કીમ? or કેમ?, How? કીમતું? Whither.	કેમ?
કીમકે or કેમકે, *conj*, Because... ..:	કેમકે.
કીરણ, *n.* A ray of the sun. [See Gr. § 5' c.].	કીરણ.
ઉગતી કીરણજ્યાંમાં, At day-break. ...	„
કીતું? *adj.* Of what kind?	કેવું?
કુઆરી, *f.* A maiden. કુઆરી કન્યા, Queen Victoria.	કુંવારી.
કુઆરો, *m.* A bachelor.	કુંવારો.
કુછડી or કુએલી, *f.* A muzzle.	*
„ „ બાંદવી or માંદવી, To muzzle (an ox).	„
કુયડો, See કોયડો...	કોયડો.
કુએડ, *m.* A large owl (whose cry is much disliked by the Bhils)...	ઘુંઅડ.
કુએર, *m.* A prince.	કુંવર.
કુએરી, *f.* A hole made in a river-bed for drinking water to flow into...	કુઓ.
કુકડી, *f.* A hen.	કુકડી.
કુકડો, *m.* A cock. કુકડો બોલે, Early morning, *lit.* at cock-crow. ...	કુકડો.
કુકુ, A sound made in calling a dog.	*

	Guj. Equiv.
કુંગરો, *m.* A little bell...	ઘુંઘરો.
કુંગહા, *m.* Husks of grain.	*
કુટવું, *v. t.* To beat the breast... ...	કુટવું.
કુટેલ, *adj.* Disobedient, obstinate. ...	કુટિલ.
કુંડાળું, *n.* A circle.	કુંડાળું.
કુંડું, *n.* A basin.	કુંડ.
કુણી, *f.* The elbow.	કોણી.
કુતરી. *f.* A bitch. કુતરીનો બલો, A mushroom.	કુતરી.
કુતરો, *m.* A dog.	કુતરો.
કુતું, *n.* Assessment on the produce of land.	*
કુંભાર, *m.* A potter.	કુંભાર.
કુંભી, *f.* A pillar.	કુંભી.
કુરાડ, *m.* A witch-finder, a sorcerer...	*
કુરી, *f.* A certain kind of grain. ...	*
કુવો, *m.* A well.	કુવો.
કુસી, *f.* A key...	કુંચી.
કુળું, *adj.* Opening (of plants &c.) young, growing...	કળી. ...
કુળા બફોર, About 11 A. M.	કળી+અપોર.
કે, *conj.* Or (used as disjunctive in alternate questions).	કે. ...
કેજ્યાગરૂં, *adj.* Obedient...	કહ્યું+કરનારૂં.
કેજ્યું, *Past Part.* Said, ordered. ...	કહ્યું.
,, કામ કરવું or કેજ્યું માનવું, To obey.	,,
કેજ્યામાં 'રેવું, To submit, to be obedient.	,,
કેડ, *f.* The waist. કેડ તોડવી, To work hard.	કેડ.
,, બાંદવી or આંદવી, To gird up the loins, to get ready. ...	,, ...

	Guj. Equiv.
કેડ્રે હાવું, *To carry a child on the hip.*	કેડે સાવું.
કેણું, *n.* A small bamboo.	*
કેદ, *m.* or કેદખાનું. *n.* A jail... ...	કેદ.
કેદી, *m.* A prisoner.	કેદી.
કેનો ? *pron.* Whose ? કેને ઓલે? For what reason ?...	કાનો.
	...
કેરી, *f.* A mango.	કેરી.
કેરે? *adv.* When ?	ક્યારે ?
કેરેક or કેરેક કેરેક, *adv.* Sometimes ...	,,
કેવત, *f.* A saying, a proverb... ...	કહેવત.
કેવું?*adj.* Of what sort ?	કેવું ?
કેવું, *v.t.* To say, to tell.	કહેવું.
કેસર, *m.* Saffron.	કેસર.
કેસરીઓ, A name given to the temple and the town of Rishabhnath.	કેસરી.
	...
કેહું? (કેહો? કેહી? કેહાં?) Whence ? ...	ક્યાંથી ?
કેહોર, *m.* Saffron.	કેસર.
કેળ, *m.* Mud.	કિચલ.
કેળ, *n.* The plaintain tree.	કેળ.
કેળું, *n.* A plaintain.	કેળું.
કાઆદરીલું, *adj.* Indolent.	કુ+આદર.
કાઆરી, See કુઆરી.	કુંવારી.
કાઇ, *pron.* Some, any...	કાઇ.
કાક, *pron.* Some one...	કાક.
કાકાડું, *adj.* Ill-formed, ugly... ...	કુ+ઘાટ.
કાગળ્યું, *n.* Cholera.	કાગળીઉં.
કાગળો, *m.* The throat...	ઘોઘળો.
,, કરવો, To gargle...	,,

	Guj. Equiv.
કોગળો મથી દડવો, To seize by the throat, to choke.	ઘોઘળો. ...
કોગોડા મોર, *m.* The black pheasant...	કુ+ગોડા+મોર.
કોગી, *n.* The *Seven Sisters* bird. ...	કોગી.
કોંધે મારવું, To pour in torrents, to blow fiercely.	Skr. कट+औघ. ...
કોટ, *f.* A coat...	Coat.
કોટ, *f.* A fort, a city wall... ...	કોટ.
કોટ, *m.* A grey snake.	કોઠ.
કોઠાર, *m.* A granary...	કોઠાર.
કોઠારી, *m.* One who has charge of a કોઠાર.	કોઠારી.
કોઠી, *f.* A large earthen vessel for holding grain. A flat-roofed bungalow.	કોઠી. ...
કોડ, *f.* Leprosy.	કહોડ.
કોડી, *f.* A small shell, a *cowry*. ...	કોડી.
કોડું, *n.* A large shell...	કોહોડિયું.
કોડ્યાળું, *adj.* Leprous. કોડ્યો, *s.m.* A leper.	કોડી.
કોણ? *pron.* Who? કોણ જાણે, Perhaps (*lit.* Who knows?)	કોણ. ...
કોથળી, *f.* A bag.	કોથળી.
કોથળો, *m.* A sack.	કોથળો.
કોદરા, *m.* A certain kind of grain...	કોદરા.
કોદાળો, *m.* A pick-axe with one prong.	કોદાળો. ...
કોમ્ધ્યાળું, *adj.* Cruel.	કુ+દયાળુ.
કોમાનીતું, *adj.* Hard-hearted... ...	કુ+માનવું.
કોયડો, *m.* A whip, a scourge... ...	કોયડો.
કોયડો મારવો, To scourge.	,,
કોયલા, *m.* Charcoal.	કોયલા.

	Guj. Equiv.
કોર, *f.* An edge, a border, a brim...	કોર.
કોરવું, *v. t.* To carve, to scoop out...	કોરવું.
કોરાજી, *adj.* Displeased...	કુ+રાજી.
કોરૂંહ, *m.* A stable.	ઘોડાર.
કોરૂં, *adj.* Dry, unused...	કોરૂં.
—કોરૂં કરવું, To dry.	,,
કોરો કાગદ, Blank paper.	કોરો કાગળ.
કોરેણ, *f.* A hurricane...	કોરણ.
કોલ, *m.* An agreement.	કોલ.
કોલ દરવો, To promise.	,,
કોહ, *f.* A small crowbar. A leather bucket. A distance of from two to three miles.	કોસ. ... ...
કોળી, *f.* A small quiver.	Skr. स्वोटिक.
કોળું, *n.* A red pumpkin.	કોહોળું.
ક્યાં? *adv.* Where?	ક્યાં ?
ક્યાંક, *adv.* Somewhere...	ક્યાં+એક.
ક્યાડી, *f.* A square piece of land, under cultivation, banked round so as to hold water....	ક્યારડી. ... ...

ખ

ખખડવું, *v. i.* To rattle...	ખખડવું.
ખખડાવવું, *v. t.* To rattle.	ખખડાવવું.
હાંકળી ખખડાવવી, To rattle the door chain. (*to seek admission*). ...	... ...
ખખલવું or ખખંહી જાવું, *v. i.* To crumble, to fall to pieces.	ખુખરી જવું. ...
ખખું, *adj.* Rough.	*
ખખેહ, *f.* The poppy-seed.	ખસખસ.

	Guj. Equiv.
ખજુરાં, *n. pl.* The date fruit... ...	ખજૂર.
ખજુરી, *f.* The date-palm.	ખજૂરી.
ખટપટ, *f.* Intrigue.	ખટપટ.
ખટલો, *m.* Household property. ...	ખટલો.
ખંડ, *m.* A division of the globe. ...	ખંડ.
ખંડક, The name given to the Kherwara district.	...
ખડબુજો, *m.* A water-melon.	ખડબુચ.
ખડા, *f.* Rezin.	*
ખંડોડો, *m.* Hiring cattle for ploughing land under a certain agreement.	કંધોડું.
ખણુખણું, *n.* Twilight...	Skr. कन.
ખણવું, *v.t.* To dig.	ખણવું.
ખણહો, *m.* Care, attention.	*
„ રાખવો, To be careful, to apply oneself (to study &c). ...	...
ખપ, *m.* Use, demand (gen. used in Loc. case, *e. g.* ખપમાં છે, It is in use, in demand).	ખપ.
ખપવું, *v.i.* To be used, to be in demand.	ખપવું.
ખબર, *f.* News.	ખબર.
ખબર પુસવી or લીવી, To enquire. ...	....
„ રાખવી, To look after, to take an interest in (with Gen.)...	„
ખબરદાર; *interj.* Beware! take care!...	ખબરદાર.
ખભો, *m.* The shoulder.	ખભો.
ખરસ, *m.* Expense, expenditure. Marriage or funeral expenses. ...	ખરચ.

	Guj. Equiv.
ખરસ કરવો, To spend...	ખરચ કરવો.
ખરવું, *v.i.* To fall off (as leaves). ...	ખરવું.
ખરહાડ, *f.* Foot and mouth disease...	? ખરી+સડવું.
ખરાડી, Name of a Bhil clan at Kherbo.	...
ખરી, *f.* A hoof...	ખરી.
ખરેલી પડવું, *v.i.* To collapse, to crumble away...	ખરવું.
ખરૂં, *adj.* True...	ખરૂં.
ખરેખરૂં, *adj.* Real. *adv.* Truly, certainly.	ખરેખરૂં.
ખરેરો, *m.* A curry-comb.	ખરેરો.
ખલી, *f.* A squirrel.	ખિસકોલી.
ખવડાવણું, *v.t.* To feed...	ખવડાવવું.
ખળું, *n.* A threshing-floor.	ખળું.
ખાઈ જાવું, *v.t.* To eat up, to peculate...	ખાઇ જવું.
ખાખરો, *m.* A certain tree.	ખાખરો.
ખાંટ, *m.* Name of an agricultural caste in Idar State.	...
ખાટલો, *m.* A bed-stead.	ખાટલો.
ખાટલામાં પડ્યું ને પડ્યું રેવું, To be confined to bed...	,,
ખાટું, *adj.* Sour. ખાટું પટ, Very sour...	ખાટું.
ખાંડ, *f.* Sugar.	ખાંડ.
ખાંડું, *adj.* Broken, bruised.	ખાંડું.
ખાડો, *m.* A pit...	ખાડો.
ખાડાકુસ્ત્ય, *f.* Uneven-ground... ...	...
ખાંણ, *f.* A mine, a quarry.	ખાણ.
ખાતર, *f.* A breach in a wall... ...	ખાતર.

	Guj. Equiv.
ખાતર પાડવી, To commit burglary. ...	ખાતર પાડવી.
ખાતર, *n.* Manure.	ખાતર.
ખાતરી, *f.* Assurance.	ખાંતરી.
ખાતરીનું વચન દીવું, To promise faithfully.	,,
ખાદી, *f.* Coarse cotton cloth... ...	ખાદી.
ખાંદું, *n.* The hump on the back of an ox.	ખાંધ.
ખાબળી, *f.* A drum-stick.	*
ખાર, *m.* Malice. ખાર કરવો, To shew malice.	ખાર.
ખારી, *f.* Salt (of an inferior kind). ...	,,
ખાલ, *f.* A skin, a hide.	ખાલ.
ખાલી, *adj.* Empty, vain, vacant. ...	ખાલી.
,, જગા, *f.* Vacancy...	,,
ખાવાનું, *n.* Food, victuals.	ખાવાનું.
ખાવું, *v.t.* To eat.	ખાવું.
ખાંહડી *f.* or ખાંહડું, *n.* A shoe, a slipper.	ખાસડું.
ખાહલહ, *f.* Land held direct from Government, or land of which the State is sole proprietor. ...	ખાલસા. ... ...
ખીખી, *f.* Giggling.	ખીખી.
ખીજવવું, *v.t.* To provoke.	ખીજવવું.
ખીલ, *m.* A pimple.	ખીલ.
ખીલો, *m.* A nail.	ખીલો.
ખુટવું or ખુટી જવું, *v.i.* To be lacking, to be insufficient, to fall short. ...	ખુટવું. ...
ખુટું, *adj.* Insufficient	ખુટવું.
ખુંટી, *f.* A peg, a stake.	ખુંટી.
ખુણો, *m.* A corner.	ખુણો.

	Guj. Equiv
ખુદવું, *v.t.* To vaccinate...	ખોદવું.
ખુદારો, *m.* A vaccinator.	,,
ખુની, *m.* A murderer...	ખુની.
ખુબં, *adb.* Much, very	ખુબ.
ખુલાસો, *m.* Explanation.	ખુલાસો.
ખુલાસો કરવો, To explain.	...
ખુલું, *adj.* Open.	ખુલ્લું.
ખેખી, *f.* A silver fox (the name possibly derived from the sound it makes).	* ...
ખેડવું, *v. t.* To till. ખેડવા હરકું, Arable.	ખેડવું.
ખેતર, *n.* A field.	ખેતર.
ખેતી, *f.* Agriculture, cultivation. ...	ખેતી.
ખેપ, *f.* An effort.	ખેપ.
ખેપ કરવી, To work diligently... ...	...
ખેર, *interj.* Well! No matter! ...	ખેર.
ખેર, *n.* The *minosa catechu* tree. ...	ખેર.
ખેહ, *f.* Dust.	ખેહ.
ખેહ or ખેહડો, *n.* Itch.	ખસ.
ખેહવણું, *v. t.* To push....	ખસવું.
ખા=ખાઓ, Eat (ye).	ખાઓ.
ખોટ, *f.* A mistake, a blunder. ...	ખોટ.
ખોટી, *f.* Delay, ખોટી કરવી, To keep waiting.	ખોટી.
ખોટું, *adj.* Untrue, false, bad... ...	ખોટું.
ખોટા હમ ખાવા, To swear falsely. ...	ખોટા સમ ખાવા
ખોડ, *f.* A defect, a blemish.	ખોડ.
ખોડવું, *v. t.* To rake.	ખોદવું.
ખોડાવું, *v. i.* To limp.	ખોડાવું.
ખોડી, *f.* A rake.	ખોદવું.

	Guj. Equiv.
ખોડીબાજ્યું, *n.* A stile.	*
ખોડું, *adj.* Lame.	ખોડું.
ખોબો, *m.* The two hands full.	ખોબો.
ખોમણી, *f.* Jeering. ખોમણી પાડવી, To jeer.	*
ખોરવું, *v. t.* To fashion, to shape.	કોરવું.
ખોરાક, *m.* Good food.	ખોરાક.
ખોલડી, *f.* An umbrella made of leaves.	ખોલ.
ખોલવું, *v. t.* To open.	ખોલવું.
ખોલું, *n.* A shelter made of leaves to sit under in the fields when watching the crops.	ખોલ.
ખોલું, *n.* A young donkey.	*
ખોલેલું, *adj.* Evident.	ખોલેલું.
ખોલો, *m.* A donkey.	*
ખોવાઇ જાવું, *v. pass.* To be lost.	ખોવાઇ જવું.
ખોવું, *v. t.* To lose.	ખોવું.
ખોળલ્યું or ખોળીઉં, *n.* The body.	ખોળિયું.
ખોળેતર, *adj.* Adopted, ખોળેતર લીવું, To adopt.	ખોળો.
,, કુઅર, An adopted prince.	ખોળા+કુંવર.
,, સોરો, An adopted son.	,, +છોકરો.
ખોળો, *m.* The lap.	ખોળો.
ખ્યાલ, *m.* A scheme, imagination.	ખ્યાલ.

ગ

ગઉં, *m. pl.* Wheat.	ઘઉં.
ગંગાળ, *adj.* Poor.	કંગાલ.

	Guj. Equiv.
ગજબ, *m.* Violence, oppression. A wonder...	ગજબ. ...
ગજવેલ, *f.* Steel.	ગજવેલ.
ગટ્જ્યો, *m,* A dwarf, a little man. ...	ઘટકું.
ગડ, *m.* Smoke...	ગિરદ.
ગડહું, *n.* A snake.	*
ગણુ, *n.* An eclipse.	ગ્રહણ.
ગણુણું, *n.* See ગનણું.	ઘરેણું.
ગણતરી, *f.* A calculation, an estimate.	ગણતરી.
,, કરવી, To calculate.	,,
ગણવું, *v. t.* To count, to reckon. ...	ગણવું.
ગદેડો, *m.* ગદેડી, *f.* ગદેડું, *n.* A donkey...	ગધેડો.
ગનણું, *n.* An ornament(of silver or gold).	ઘરેણું.
ગનણે, *adj.* In pawn, pledged. ...	ઘરેણે.
ગનણે મેલવું, To pledge.	,,
ગનો, *m.* A fault.	ગુનો.
ગપ, *f.* Rumour, gossip.	ગપ.
,, આકવી or મારવી, To spread idle reports.	,,
ગફ્ળાઇ, *f.* Negligence.	ગફલત.
ગમ, *f.* Understanding.	ગમ.
ગમૂટ્યું, *n.* A waist-band.	? કમર+પટ્ટો.
ગમવું, *v. t.* To be pleasing.	ગમવું.
ગમે તીમ કરીને, No matter how. ...	ગમે તેમ કરીને.
ગમાર, *m.* A boor.	ગમાર.
ગમેતી, *m.* A village-chief.	? ગામપતિ.
ગરગેડ, *f.* The back-bone.	*
ગરજ, *f.* Need.	ગરજ.
ગરજુ, *adj.* Needful.	,,

	Guj. Equiv.
ગરથ, *m.* Money.	ગરથ.
ગરદ, *m.* A vulture.	ગરૂડ.
ગરબો, *m* The song sung at the Dasara festival.	ગરબો.
„ રમવો, To sing the Dasara song, with dancing and clapping of hands.	ગરબો રમવો. ...
ગરાસ્યો, *m.* A Grassia (a caste somewhat higher than that of the Bhils).	ગરાસિયો. ...
ગરી પડવું, *v. i.* To fall...	H. गिरना.
ગરીપરવર, *interj.* A form of salutation (*lit.* Cherisher of the poor)...	ગરીબ+પરવર. ...
ગરીબ, *adj.* Poor, meek, humble. ...	ગરીબ
ગરીબાઈ, *f.* Meekness, poverty. ...	ગરીબાઇ.
ગરૂડી, *f.* The wife of a ગરૂડો... ...	ગરૂડી.
ગરૂડો, *m.* A priest who officiates for the weaver caste.	ગરૂડો. ...
ગરેડી, *f.* A pulley.	ઘરેડી.
ગલાબ, *m.* A rose.	ગુલાબ.
ગલાબૂજ્યુ, *adj.* Pink.	ગુલાબી.
ગલી or ગળી, *f.* A street.	ગલી.
ગવાઈ, *m.* A witness...	ગવાહી.
ગવાળ or ગોવાળ, *m.* A cowherd. ...	..ગોવાળ.
ગળજીબી, *f.* A throat disease among cattle. Quinsy	ગળ+જીભ. ...
ગળલ્યુ, *adj.* Sweet.	ગળ્યું.
ગળવું, *v. i.* To trickle through. ...	ગળવું.
v. t. To swallow.	...

	Guj. Equiv.
ગળોમ રાત, *f*. A certain time of the night—about 2 a. m. ...	*
ગળાસું, *n*. The period from 3 to 5 p.m.	*
નાનું ગળાસુ, 4 p. m... ...	...
મોટું ગળાસું, 3 p. m... ...	...
ગળુ, *n*. The throat.	ગળુ.
ગાઉ, *m*. A distance of a mile and a half..	ગાઉ.
ગાંગેડવું, *v. i.* To make a gurgling sound (as a camel).	ગાંગડવું.
ગાજવું, *v. i.* To thunder.	ગાજવું.
ગાંજો, *m*. Dried hemp flowers... ...	ગાંજો.
ગાંટી, *f*. A [illegible]ow mountain-pass. ...	ઘાટ.
ગાંટો, *m*. A high mountain-pass. ...	,,
ગાડુઉ દડવું. See કાડુઉ દડવું.	*
ગાંઠ, A knot. ગાંઠ વાળવી, To make a knot.	ગાંઠ.
ગાંઠડી, *f*. A bundle..	ગાંઠડી.
ગાડરૂં, *n*. A sheep.	ગાડરૂં.
ગાંડવો, *m*. The smaller of the two water pots which women carry on their head.[The larger one is called ગોળી, and the two together are called બેડું].	ગાડવો.
ગાંડું, *adj*. Mad, crazy	ગાંડું.
ગાંડી ભંગ, An intoxicating tobacco...	...
ગાણું, *n*. A song.	ગાણું.
ગાંમરયું, *n*. A large earthen vessel...	*
ગાફળ, *adj*. Careless.	ગાફેલ.
ગાબેર, *f*. The neck.	? ગ્રીવા.
ગાબો, *m*. A rag. An ear of Indian corn.	ગાભો.

	Guj. Equiv.
ગામ, *n.* A village.	ગામ.
ગામોગામો ફરવું, To wander from village to village...	,, ...
ગાયરી, *m.* A shepherd...	આડર.
ગાયરો, *m.* A ram.	,,
ગાર, *f.* A mixture of cow-dung, earth and water for *leeping*...	ગાર. ...
ગાલ, *m.* The cheek.	ગાલ.
ગાળ or ગાળી, *f.* Abuse. ગાળ દીવી, To abuse.	ગાળ.
ગાળવું, *v. t.* To strain...	ગાળવું.
ગીરૂ, *n.* Blight on corn.	ગેરૂ.
ગુએડ, *m.* A large owl...	ઘુઅડ.
ગુજારો, *m.* Maintenance.	ગુજારો.
ગુજું, *n.* A pocket.	ગજવું.
ગુડી, *f.* The knee. ગુડી વાળવી, To kneel.	ઘુંટણી.
ગુડ્જ્યે ગુડ્જ્યે હીંડવું, To crawl (like a child).	,,
ગુણ, *m.* Kindness. ગુણ માનવો, To be grateful, to thank.	ગુણ. ...
ગુદરવું, *v.i.* To pass by, to happen. To die.	ગુજરવું.
ગુદરેલી વાત, A thing that has happened.	,,
ગુનો, *m.* A fault, a sin.	ગુનો.
ગુબડું, *n.* An abscess....	ગુંમડું.
ગુમાર, Name of a Bhil clan in the Bhanswara district.	... ...
ગુરૂ, *m.* A spiritual guide.	ગુરૂ.
,, કરવો, To have a *guru* as a spiritual guide by paying certain fees...	,, ...

	Guj. Equiv.
ગેઆન, *n.* Knowledge....	જ્ઞાન.
ગેઆન હીકવણું, To preach.	,,
ગેટી, *f.* A sheep. ગેટો, *m.* A ram. ...	ઘેટું.
ગેર, *n.* A house.	ઘર.
,, કરીને કામ કરવું, To attend to one's own business. ...	,, ...
ગેરઆજર, *adj.* Absent...	ગેરહાજર.
ગેલો, *m.* A track, a foot-path. ...	*
ગેલે ગેલે, By, or along, the foot-path...	...
ગેહેડો, *m.* A club, a cudgel.	ગદા.
ગોઆળ or ગોવાળ, *m.* A cowherd. ...	ગોવાળ.
ગોઆળેણ or ગોવાળેણ, *f.* A cowherdess...	ગોવાળેણ.
ગોએડ, *f.* A herd of cattle.	*
ગોખલો, *m.* A nest.	ગોખલો.
,, *m.* A niche in a wall. ...	,,
ગોઠ, *f.* A feast. A present given at the *Holi* festival.	ગોઠ. ...
ગોઠ્યો, *m.* A friend, a companion....	ગોઠીઓ.
ગોડ, *m.* An incline.	*
ગોડાડામેર, Name of a Bhil clan at Dhankawara.	... ...
ગોદડું, *n.* A mattress....	ગોદડું.
ગોફણ, *f.* A sling.	ગોફણ.
ગોફણાવણું or ગોફણ્યે દડવું, To sling. ...	,,
ગોર, *m.* Snoring. ગોર કરવો, To snore.	ઘોરવું.
ગોલી, *f.* A female slave.	ગોલી.
ગોલો, *m.* A man slave.	ગોલો.

	Guj. Equiv.
ગોહળ્ન્યો, *m*. The famine during which the cattle were reduced to feeding on nests... ...	ઘાસ્લા. ... ...
ગોહળો, *m*. A nest.	,,
ગોળ, *m*. Molasses.	ગોળ.
ગોળ, *m*. A circle. *adj*. Round. ...	ગોળ.
ગોળી, *f*. The larger of the two water vessels carried by women on their head. See ગાડવો... ...	ગોળી. ... ...
ગોળી, *f*. Gun shot. A ball. A pill....	ગોળી.
ગોળી સોડવી, To fire off a gun. ...	,,

ઘ.

ઘંટ, *m*. A lime-mill. A gong. ...	ઘંટ.
ઘટવું, *v. i*. To be expended, to be lessened. To be right, befitting.	ઘટવું. ...
ઘંટી, *f*. A small mill.	ઘંટી.
ઘંટો, *m*. A gong.	ઘંટ.
ઘડતેલ, *adj*. Fashioned with the hand.	? ઘડવું.
ઘડીઆલ, *f*. A watch, a clock. ...	ઘડિયાલ.
ઘડું, *adj*. Old.	ઘરડું.
ઘડો, *m*. An earthen vessel.	ઘડો.
ઘણું, *adj*. Much, (*pl*.) many.	ઘણું.
ઘણું કરીને, Possibly.	ઘણું કરીને.
ઘા, *m*. A wound.	ઘા.
ઘાઘરો, *m*. A petticoat.	ઘાઘરો.
ઘાટ, *m*. Shape, form...	ઘાટ.
ઘાયલ, *adj*. Wounded...	ઘાયલ.
ઘાલવું, *v.t*. To thrust into, to put into.	ઘાલવું.

	Guj. Equiv.
ઘાંસી, *m.* An oil-man.	ઘાંચી.
,, હરકું, *adj.* Dirty (*lit.* like an oil-man).	,,
ઘી, *n.* Clarified butter.	ઘી.
ઘુટી, *f.* The heel.	ઘુંટી.
ઘેરવું or ઘેરી લીવું, *v. t.* To besiege. ...	ઘેરવું.
ઘો, *f.* The bis-cobra.	ઘો.
ઘોગળો, *m.* The throat.	*
ઘોંઘરા, Name of a Bhil clan at Vada.	...
ઘોટવું, *v. t.* To pound.	કૂટવું.
ઘોડસૌ, *m.* A weevil that bores into wood.	*
ઘોડો, *m.* A horse.	ઘોડો.
,, પલાણુવો, To saddle a horse. ...	,,
ઘોર, *m.* A grave.	ઘોર.
ઘોરાડ, *m.* A stable.	ઘોડાર.

ज:

જ, An emphatic particle = Certainly,	જ.
exactly : *e. g.* જાહે, He will go.	...
જાહેજ, He will certainly go...	...
જખોળવું, *v. i.* To shake (as the branch	? ઝોળવું.
of a tree).	...
જગંનાથી, *f.* Jaconet.	જગન્નાથી.
જંગલ, *n.* A forest.	જંગલ.
જંગલી, *adj.* Wild.	જંગલી.
જગા, *f.* A place.	જગા.
જગાડવું, *v. t.* To awaken.	જગાડવું.
જઘડો, *m.* A quarrel, a dispute. ...	જઘડો.
જટ or જટપટ, *adv.* At once, quickly. ...	ઝટ.

	Guj. Equiv.
જટકો, *m.* A wound.	ઝટકો.
જડ, *f.* A root...	જડ.
જડવું, *v.i.* To be found. *v.t.* To join, to fix.	જંડવું.
જણ, *com.* A person.	જણ.
જણાનું, જણામાં, જણાય, જણાકું. See Gr. § 14.	જે.
જતરૂં, *adj.* As much as.	જેટલું.
જનાણું, *adj.* Bankrupt...	*
જનાવર, *n.* An animal...	જનાવર.
જપતી, *f.* Attachment of property. ...	જપતી.
જપતીદાર, *m.* An officer employed to attach property.	જપતીદાર. ...
જબરાઇ, *f.* Force.	જબરાઇ.
જબરાઇહિ કરાવણું. To force one to do a thing.	,,
જબરૂં, *adj.* Strong, stout.	જબરૂં.
જબાબ, *m.* An answer...	જવાબ.
જબાબ દીવો, To answer...	,,
જમ or જેમ, *m.* The angel of death....	જમ.
જમણું, *adj.* Right (*opp. to* left). ...	જમણું.
જમણે હાથ, To the right.	જમણે હાથ.
જમન or જમન્યો, *m.* A security. ...	જામીન.
જમવું, *v. i.* or *v. t.* To dine.	જમવું.
જમાડવું, *v.t.* To feed, to give a dinner to.	જમાડવું.
જમારી, *adj.* Lasting.	*
જમી, *f.* Land...	જમીન.
જરેળો, *m.* A blister.	ઝરેરો.
જલપ, *m.* Sunshine. જલપ ફાટતાં, At day-break.	ઝળઝળ.
જલમ, *m.* Birth.	જનમ.
જલાબ, *m.* An aperient.	જુલાબ.

	Guj. Equiv.
જળ, *n.* Water. જળકુકડું, *n.* The water-fowl.	જળ.
,, જળ બંબાકાર થાવું, To pour in torrents.	...
જળવી, *f.* A leech.	જળો.
જળોદરો, *m.* Dropsy.	જળોધર.
જાં or જ્યાં, *adv.* Where. જાંહુદી, Until.	જ્યાં.
જાક, *f.* Mist. જાક ફાટતાં. In the early	ઝાકળ.
morning (*lit.* at the clearing	...
away of the mist)... ...	...
જાંખ, *f.* Dimness.	ઝાંખ.
જાંખું, *adj.* Dim.	ઝાંખું.
જાગવું, *v. i.* To awake.	જાગવું.
જાજ, *n.* A Ship.	ઝાજ.
જાંજરા, *m.* Anklets with small bells	ઝાંજર.
attached.	...
જાડાઇ, *f.* Thickness, coarseness. ...	જાડાઇ.
જાડું, *adj.* Thick, coarse, stout, ...	જાડું.
જાણ, *f.* Knowledge.	જાણ.
જાણવું, *v. t.* To know...	જાણવું.
જાણીએક, *adv.* Perhaps.	જાણે કે.
જાણીતું, *adj.* Known, famous. *adv.* Openly.	જાણીતું.
જાત, *f.* A tribe. A kind, quality. ...	જાત.
એકજાત, *adj.* Uniform, good... ...	એકજાત.
જાત્રા, *f.* A pilgrimage.	જાત્રા.
જાત્રાવાળો, *m.* A pilgrim.	,,
જાદું, *adj.* More.	જાદે.
જાન, *f.* The procession accompanying a	જાન.
bride-groom on his way to the bride.	...

	Guj. Equi
જાંનડી, *f.* The female friends in the marriage procession. ...	જાન.
જાંન્યા, *m.* The male friends in the marriage procession. ...	જાનૈયા.
જાંનુઓ, *n.* A swelling of the right knee.	જાનુ.
જાપ, *m.* An incantation.	જપ.
જાંપો, *m.* A field-gate.	ઝાંપો.
જાંપો થાવો, *v.i* To be delivered of a child (with dat. of the mother).	સાંપડવું.
જાગ્ગી, *f.* A small bell attached to armlets.	*
જાગ્ગું, *n.* A bell which women wear at their back...	*
જાયગ, *f.* Land...	જગ્યા.
જાર, *adj.* Known, manifest. ...	જાહેર.
,, કરવું, To publish, to make known.	,,
જાર, *f.* *Jowar* (a kind of grain). ...	જુવાર.
જાવું, *v. i.* To go. જાવું રેવું, To disappear.	જવું.
જાળ, *f.* A net...	જાળ.
જી, *pron.* Who (used with its correlative તી. See Gr. § 16)... ...	જે.
જીણું, *adj.* Fine (not coarse)... ...	ઝીણું.
જીતવું, *v.t.* To conquer, to beat (in a contest)...	જીતવું.
જીતાડનાર, *m.* A redeemer.	જીતાડનાર.
જીભ, *f.* The tongue.	જીભ.
જીમ or જેમ, *adv.* As.	જેમ.
જીમ તીમ કરીને, Somehow or other. ...	જેમ તેમ કરીને
જીલવું, *v.i.* To bathe.	*
જીવ, *m.* Life.	જીવ.

	Guj. Equiv.
જીવ કકળવો, To be vexed; to grumble (with genit. of person)...	જીવ કકળવો. ...
„ બળવો, To fret. „ „ ...	જીવ બળવો.
જીવતું, *pres. part.* Living, alive. ...	જીવતું.
જીવવું, *v.i.* To live.	જીવવું.
જીવી, *adj.* Living, alive. *s.n.* A living person.	જીવ. ...
જીવીની હેર જોવી, To feel the pulse. ...	જીવ+સેર+જોવું.
જીતું or જેતું, *adj.* Like, the same as....	જેતું.
જુ, *f.* A louse...	જૂ.
જુઆર, *f.* Indian corn...	જુવાર.
જુદું, *adj.* Different.	જુદું.
જુદ જુદ જાતનું, Various... ...	„
જુએ જુએ, *adv.* Separately.	„
જુજે, *def. verb.* It is necessary (with agent. of person)...	જોઇએ. ...
જુઠું, *adj.* False. *s.n.* A lie.	જૂઠું.
„ પાડવું, To contradict flatly... ...	„
„ બોલવાવાળો or જુઠો, *m.* A liar. ...	„
જુડી, *f.* A pair, a couple.	જોડો.
જુનું, *adj.* Old....	જુનું.
જે or જી, *pron.* Who (used with its correlative તે or તી. See Gr. § 16).	જે. ...
જે...તે or જો...તો, *conj.* If...then. ...	જો.
જેઠ, *m.* May–June.	જેઠ. માસ.
જેઠ, *m.* A husband's elder brother....	જેઠ.
જેર, *n.* Poison. જેર સડાવણું, To provoke.	ઝેર.
જેરબંદ, *m.* A whip. જેરબંદ મારવો, To flog.	જેરબન્દ.

	Guj. Equiv
જેરી, *adj*. Poisonous.	ઝેરી.
જેરે, *adv*. When (used with its correlative તેરે. See Gr. § 55)... ...	જ્યારે. ...
જેરે તેરે, Now and then...	જ્યારે ત્યારે.
જો...તો or જે...તે, *conj*. If...then (See Gr..§ 59)... ...	જો...તો. ...
જોખમ, *n*. A wound.	જોખમ.
જોખવું, *v.t*. To weigh, to estimate. ...	જોખવું.
જોપો, *m*. A contrivance for catching fish.	*
જોગી, *m*. A priest who officiates for the Bhils...	જોગી. ...
જોગેણ, *f*. The wife of a *Jogi*... ...	જોગેણ.
જોડા, *m.pl*. Shoes.	જોડા.
જોડો, *m*. A couple.	જોડો.
જોમ or જમ, *m*. The angel of death...	જમ.
જોર, *n*. Strength, force. Oppression...	જોર.
જોરકું or જોરેકું, By force. Loudly. ...	"
જોરાવર, *adj*. Strong.	જોરાવર.
જોરાવરી, *f*. Force. Oppression. ...	જોરાવરી.
જોરાવરીકું, By force.	"
જોવ, *m*. Barley.	જવ.
જોવન, *m*. A young man.	જુવાન.
જોવું, *v.t*. To see.	જોવું.
જોહાર, *interj*. A form of salutation....	જુહાર.
જોળી, *f*. A fakir's wallet.	ઝોળી.
જોળ્યા, *m.pl*. Twins.	જોળ.

ઝ.

	Guj. Equiv.
ઝળકવું, *v i.* To shine.	ઝળકવું.
ઝેઅ, *f.* Matted hair.	જટા.
ઝાડ, *n.* A bush.	ઝાડ.
ઝાડો, *m.* Diarrhoea, a stool	ઝાડો.
,, થાવો, To have the bowels moved (with dat. of person)... ...	,, ...
ખુબ ઝાડો લાગવો, To be purged (with dat. of person)...	ઝાડો. ...
ઝાપકી, *f.* Dusk. ઝાપકી પડ્ગી, Darkness has fallen.	ઝાંપ. ...
ઝાંપો, *m.* A field-gate...	ઝાંપો.
ઝાપેટ, *f.* A shower.	ઝાપટું.
ઝાંખ, *f.* Reflection, shadow.	? છાયા.
ઝારી, *f.* The bottle-bird.	*
ઝાલેર, *f.* A gong (used especially by the *waitis*).	ઝાલર. ...
ઝુંપડી, *f.* A small hut....	ઝુંપડી.
ઝુલડી, *f.* A small coat...	ઝુલડી.
ઝેરુ, *m.* A spring of water.	ઝરો.
ઝેળ, *f.* A cobweb.	જાળ.
ઝોખાં, *n. pl.* Nodding from sleep. ...	ઝોખાં.
,, ખાવાં, To nod from sleep. ...	,,
ઝોટ, *f.* Butting.	ચોટ.
,, મેલવી, To butt, to strike with the horns.	,,
ઝોટો, *m.* A web of cloth.	*

ટ.

	Guj. Equiv
ટગરાટ, *f.* A dispute, a contention. ...	તકરાર.
„ કરવી, To quarrel.	„
ટગલો, *m.* A pace, a step.	ડગલો.
ટટેડી, *f.* The curlew. [Its cry sounds like " Did you do it ?"]. ...	*
ટંટો, *m.* A quarrel. ટંટો કરવો, To quarrel.	ટંટો.
„ લગાડવો, To begin to quarrel. ...	„
ટટ્ટુ, *n.* A pony.	ટટ્ટુ.
ટઢાં, *n.* Cattle (usually combined with સોપાં, as ટઢાં સોપાં). ...	*
ટપો, *m.* A distance.	ટપ્પો.
ટવળવું, *v. i.* To be troubled, to chafe...	ટવળવું.
ટાંકવું, *v. t.* To close, to shut... ...	ટાંકવું.
(ઘંટી)ટાંકવી, To roughen a grinding stone.	„
ટાંગવું, *v. t.* To hang.	ટાંગવું.
ટાટ, *f.* Dandruff.	*
ટાટડું, *n.* Carrion.	*
ટાંટયો, *m.* A leg. ટાંટયા રેઈ જાવા, To be paralysed in the legs. ...	ટાંટીઓ.
ટાડ, *f.* Cold. ટાડ લાગવી, To be cold.	ટાડ.
„ સડવી, To tremble with cold. ...	„
ટાડું, *adj.* Cold, cool, pacified... ...	ટાડું.
„ પાડવું, To pacify, to cool... ...	„
ટાડે પોર or ટાડો પોર, The afternoon...	ટાડું+પોર.
ટાપડો, *m.* A large flat tile.	થાપો.
ટાપડા ફેરવવા, To turn tiles.	„

	Guj. Equi
ટાપુ, *m.* An island.	ટાપુ.
ટપ્પો કરાવવો, *v.t.* To dun, to urge for payment	ટાંપવું.
ટાલ, *f.* Baldness.	તાળ.
ટાંહી, *f.* A cow. ટાહી રે, The cow gives milk.	*
ટાહો, *m.* A bull.	*
ટીટકો, *m.* A stick.	*
ટીડ, *m.* A locust.	ટીડ.
ટીપ, *f.* Imprisonment...	ટીપ.
ટીપમાં નાંખવું, To send to jail... ...	,,
ટીપ, *n.* A drop.	ટીપું.
ટીપકી, *f.* A tiny drop. A spot, a blot,	,,
ટીપણું, *v. t.* To hammer out (metal)...	ટીપવું.
ટીપુરડ, *n.* The tip of the finger. ...	? ટેરવું.
ટીપાવણું, *v. caus.* To get hammered out.	ટીપાવવું.
ટીબરૂડ, *n.* A certain wild fruit (red when ripe).	* ...
ટીબરૂઓ સીતરો, *m.* A leopard... ...	દીપડું+ચિતરે
ટીલું, *n.* Sectarian mark on the forehead.	ટીલું.
ટુંકું, *adj.* Short, too short, insufficient.	ટુંકું.
,, કરવું, To shorten.	,,
ટુકું, *adj.* Broken.	ટુકું.
ટુટચો, *m.* An arm. ટુટચા રેઇ જાવા, To be paralysed in the arms.... ...	* ...
ટુડી, *f.* A small hut.	*
ટુમ, *f.* Top (as of a hill, tree &c)...	ટોચ.
ટેકરી, *f.* A hillock.	ટેકરી.
ટેકરો, *m.* A hill...	ટેકરો.
ટેકો, *m.* Strength. ટેકો કરવો, To put forth strength.	ટેકો. ...

	Guj. Equiv.
ટેગડું or ટેગડુડું, *adj.* Glaring at. ...	ટગરટગર.
„ *s.com.* One who glares at another.	...
ટેડું, *n.* The young of any animal...	*
ટેફું, *n.* A clod of earth.	ઢેફું.
ટેસો, *m.* A turtle-dove...	*
ટેવ, *f.* A custom, practice.	ટેવ.
ટેવ પાડવી, To accustom.	...
ટોટી, *f.* An ear-ornament.	ટોટી.
ટોપલી, *f.* A small basket.	ટૂપલી.
ટોલ, *n.* (more usu. ઢોલ) A drum. ...	ઢોલ.
ટોળવું, *v.t.* To swing.	ઢોળવું.
સમરો ટોળવો, To fan, to drive away flies.	ચમ્મર+ઢોળવું.
	...
ટોળું, *n.* A crowd, a herd.	ટોળું.
ઠ.	
ઠંડાઇ, *f.* Weakness.	ઠંડું.
ઠપકાવવું, *v.t.* To hinder.	ઠપકો.
ઠપકો, *m.* Censure. ઠપકો દીવો, To censure.	„
ઠરવું or ઠરી જાવું, *v.i.* To congeal. ...	ઠરવું.
ઠરાવ, *m.* A decision. ઠરાવ કરવો, To decide.	ઠરાવ.
ઠાકોર, *m.* A chief.	ઠાકોર.
ઠાંબડું or ઠામડું, *n.* An earthen vessel..	ઠામ.
ઠાર, *m.* Dew.	ઠાર.
ઠાલું, *adj.* Empty. ઠાલી જગા, Vacancy.	ઠાલું.
ઠાલું ઠાલું, *adj.* Empty-handed. In vain.	„
ઠાવકું, *adj.* Experienced. At the head of affairs; *e g* ઠાવકો આદમી, An overseer.	ઠાવકું. „

	Guj. Equiv.
ઠાઉં, *adj.* Known. ઠાઉં કરવું, To find out.	ઠાઉં.
ઠીક, *adj.* Right, proper, correct. ...	ઠીક.
ઠીકઠાક, *adv.* Neatly, correctly. ...	ઠીકઠાક.
ઠેકતુ-ઠેકતું, Jumping, leaping.	ઠેકતું.
ઠેકવું, *v. i.* To jump.	,,
ઠેકતું જાવું, To go leaping along...	,,
ઠેકાણું, *n.* A place, abode, address. ...	ઠેકાણું.
ઠેકાણે, *prep.* Instead of, in the place of.	,,
ઠેઠ, *adv.* Right up to...	ઠેઠ.
ઠેઠનું or ઠેઠમાંનું, From the beginning...	,,
ઠેપ, *f.* A stumble. ઠેપ લાગવી, To stumble: *e. g.* આદમીને ઠેપ લાગવી, The man stumbled (with dat. of person)...	ઠેસ.
ઠેલવું, *v. t.* To push.	ઠેલવું.
ઠેલાઠેલ કરીને, Pell-mell. In utter confusion.	ઠેલાઠેલ.
ઠોઠ, *adj.* Stupid, dull, *s.m.* A blockhead.	ઠોઠ.
ઠોડ, *f.* A place. ઠોડની ઠોડ, In the same place.	ઠોર.

ડ.

ડંક. *f.* A sting, a bite (of a snake).	ડંખ.
ડંકવું, *v. t.* To sting, to bite (as a snake).	ડંખવું.
ડકારી. *f.* Indigestion...	? ઓડકાર.
ડકારી પડવી, To suffer from indigestion...	,,
ડંડ, *m.* A fine. ડંડ કરવો, To fine ...	દંડ.
ડફુએવું or ડફુએવું હીંડવું, To grope. ...	*
ડબકડબક, *adv.* In a flutter.	ધબકધબક.
ડબકડબક કરવું, To palpitate	...
ડમરા, Name of a Bhil clan at Tankawara.	...

	Guj. Equiv.
ડમઇું, *n.* A boil, a tumour.	*
ડમાડવું, *v.t.* To mislead, to misinform...	H. ડામ.
ડર, *m.* Fear.	ડર.
ડરવું, *v.t.* To fear.	ડરવું.
ડરાવણું, *v.t.* To frighten.	ડરાવવું.
ડસકી, *f.* A small bird, black with a red spot under its tail... ...	દેવચકલી.
ડળી, *f.* A pad-cloth placed under saddles.	*
ડાક, *f.* The mail, the post.	ડાક.
ડાકડો, *m.* A leap, a spring. ...	ઠેકડો.
ડાકડો ભરવો, To leap.	,,
ડાકેણ, *f.* A witch.	ડાકણ.
,, સોટવી, *v.t.* To bewitch: *e.g.* ડાકેણે સોનર્યે સોટૂનરી, The witch cast a spell over the girl. ...	...
ડાગ, *f.* A very cold wind causing frost-bite.	ધગા.
ડાગ, *m.* A spot, a blot, a stain. ...	ડાઘ.
ડાગળો, *m.* A watch-hut.	*
ડાઢ્યું, *n.* A kind of muffler... ...	ડાઢી.
,, ભીડવું, To cover up the mouth, to muffle up.	,,
ડાડલાં, *n.pl.* The jaws...	*
ડાડલું, *n.* The chin.	*
ડાડી, *f.* The beard. Moaning. ...	ડાઢી.
ડાડી કરવી, To moan....	,,
ડાંડો, *m.* A pole.	ડાંડો.
ડાભી, Name of a Bhil clan in Gujarat.	...
ડામ, *m.* A brand. ડામ દીવો, To cauterize.	ડામ.

	Guj. Equiv.
ડામસું, *n.* or ડામસો, *m.* A small watch-hut.	ડામચીઓ.
ડામ્મેણ, *f.* A string of oxen which tread out corn...	ડામણ. ...
ડામેણ ફેરવણી, To drive round the oxen... ...	ડામણ ફેરવવી. ...
ડામેર, Name of a Bhil clan at Dhankawara.	... ...
ડાલવું, *v.t.* To put down.	H. डालना.
ડાવું, *adj.* Left. ડાવે હાથ, To the left...	ડાબું.
ડાસાં ભરવાં, To maul (as a tiger). ...	ડાચાં+ભરવાં.
ડાહી or ટાહી, *f.* A cow....	*
ડાળી, *f.* A branch.	ડાળી.
ડાળીદર, *adj.* Weak, poor.	દરિદ્ર.
ડીંગલું, *n.* A block of wood.	ડિંગલું.
,, બાંદવું, To fasten a log to the neck of roaming cattle.	,, ...
ડીલ, *n.* The body.	ડીલ.
ડીલફેરૂં, *adj.* Active, energetic. ...	ડીલ+ફેરૂં.
ડુંગરાળુ, *adj.* Hilly.	ડુંગર.
ડુંગરો, *m.* A hill...	,,
ડુંગળી, *f.* An onion.	ડુંગળી.
ડુબવું, *v.i.* To sink, to dive.	ડુબવું.
ડુલવું, *v.i.* To swing from side to side.	ડોલવું.
ડેડકો, *m.* A small frog.	દેડકો.
ડેરો, *m.* A tent. ડેરો કરવો, To encamp.	ડેરો.
ડોકરી, *f.* An old woman.	ડોકરી.
ડોકરો, *m.* An old man.	ડોકરો.
ડોકલ્યાં, *n. pl.* Peeping.	ડોકિયાં.

	Guj. Equiv.
ડાકૂલ્યાં કરવાં, To peep.	ડાકિયાં કરવાં.
ડાટ, *m.* A ball made of rags. ...	દડો.
,, રમવો, To play a game something like hockey.	,, ...
ડાટડી, *f.* A small ball...	દડી.
ડાડ, *adj.* One and a half.	દોઢ.
ડાડીઆર, Name of a Bhil clan at Palihora.	... ...
ડાડો, *m.* An ear of corn.	ડાડો.
ડાણુ, Name of a Bhil clan at Thur.	...
ડાબી, *f.* A she-buffalo.	ડાબું.
ડાલવું, *v. i.* To shake (as a tree, the earth &c).	ડોલવું. ...
ડાસી, or ડાહી, *f.* An old woman. ...	ડોસી.
ડાસો or ડાહો, *m.* An old man. ...	ડોસો.
ડાળ, *f.* The seed of the *mowra* tree.	ડોળી.
ડાળ, *n.* A jungle.	*
ડાલસો, *m.* An iron well-bucket. ...	ડોળચી.
ડાળું, *adj.* Blunt.	*
ડાળો, *m.* The eye-ball.	ડોળો.
ડાળા કાડવા, To glare, to scowl....	,,

ઢ.

ઢગલો, *m.* A heap.	ઢગલો.
ઢબુ, *m.* A copper coin, a pice. ...	ઢબુ.
ઢાંકણી, *f.* A lid, a cover.	ઢાંકણી.
ઢાંકવું or ઢાંકી દીવું, *v.t.* To cover, to close...	ઢાંકવું.
ઢાલ, *f.* A shield.	ઢાલ.
ઢાળ, *m.* A slope, an incline.	ઢાળ.

	Guj. Equiv.
ટાળો, *m.* The settlement of a dispute.	તાળો.
,, કરવો, To settle a dispute... ...	,,
ઢીકવો, *m.* A basket-lift for water ...	*
,, ડાલવો, To irrigate by means of a basket-lift.	... ...
ઢીલું, *adj.* Loose, slack.	ઢીલું.
ઢુલવું or ઢુલી દીવું, *v. t.* To pour out. ...	ઢોલવું.
ઢેખડું, *n.* The Indian jay.	*
ઢેલ, *f.* A pea-hen.	ઢેલ.
ઢોલ, *n.* A large drum...	ઢોળ.
ઢોસ, *f.* Sawars or sepoys billeted upon a person until he comes to terms..	* ...
,, મેલવી, To place a ઢોસ.	...

ત.

તંગ, *m.* A girth.	તંગ.
તગદીર, *f.* Fate, luck:	તકદીર.
તંગાશ or તંગાસ, *f.* Scarcity, want. ...	તંગાસ.
તડકો, *m.* The heat of the sun. Glare.	તડકો.
તણખોણ-યું, *adj.* Three-cornered. ...	ત્રિકોણ.
તણાપૂઠે, *adv.* Afterwards.	તે+પૂઠે.
તણે, *conj.* That is to say, to wit. ...	તેણે.
તતરાંકમાં, *adv.* Meanwhile.	તેટલામાં.
તતરું, *adj.* So much.	તેટલું.
તતુલવું or તતુલવું મેલવું, *v.t.* To suspend, to hang.	તોલવું.
તપ, *m.* Asceticism. Religious austerities.	તપ.
તપસી, *m.* An ascetic....	તપસ્વી.
તપાસ or તપાહ, *f.* Inquiry, investigation.	તપાસ.
,, ,, કરવી, To examine, to enquire.	,,

	Guj. Equiv.
તંબુ, *m.* A tent.	તંબુ.
તંબુરો, *m.* A guitar with four strings.	તંબુરો.
તમય, *pron.* You [agent. case. See Gr. § 14].	તમે.
	„
તમાં, *pron.* You.	„
તમારામાં, તમારાહું, તમારૂં..[See Gr. § 14]...	„
તય, *pron.* Thee, by thee, to thee. (See Gr. § 14).	તું.
	...
તર, *f.* Thirst...	તરસ.
„ લાગવી, To be thirsty (with dat. of person).	„
	...
તરકડી, *f.* A bier.	કરકડી.
તરગેહ, *n.* A large quiver.	તરકસ.
તરગેળ, *f.* An earth-quake.	? થરકતું.
તરત, *adv.* Immediately.	તરત.
તરતનું, *adj.* Urgent.	„
તરવાર, *f.* A sword.	તરવાર.
તરવું, *v. i.* To float, to swim.... ...	તરવું.
તરહાદી, *m.* An intercessor.	તરફદારી.
તરી, *f.* Cream...	તર.
તલપ, *f.* A leap, a spring.	તલપ.
તલપવું or તલપવું જાવું, *v.i.* To gallop, to leap.	તલપવું.
તલી, *f.* Sesame...	..તલ.
તવજ્યાદ, Name of a Bhil clan at Lambawara.	...
	...
તવી, *f.* An iron plate for baking bread.	તવી.
તળવું, *v. t.* To fry.	તળવું.
તળાવ, *m.* A tank, a lake.	તળાવ.

	Guj. Equiv.
તસુ, *m.* An inch.	તસુ.
તાકવું, *v. t.* To lie in wait for.	તાકવું.
તાકીદ, *f.* Haste. તાકીદકું, Quickly. ...	તાકીદ.
તાજણો, *m.* A whip.	P. ताजीआना.
તાજું, *adj.* Fresh, green, new. ...	તાજું.
તાણવું, *v. t.* To stretch, to pull, to draw.	તાણવું.
તાણી તોડીને, *adv.* With great difficulty.	તાણી તોડીને.
તાણીને બાંદવું, To tie tight.	તાણીને બાંધવું.
તાપ, *m.* Heat.	તાપ.
તાપવું, *v. t.* To heat.	તાપવું.
તાંબડી, *f.* A drinking vessel.	તાંબડી.
તાંબુ, *n.* Copper.	તાંબું.
તાબે, *adv.* Under subjection... ...	તાબે.
prep. Under subjection to. ...	„
„ કરવું, To subdue.	તાબે કરવું.
„ થાવું, To be under subjection. ...	તાબે થવું.
તામણુતોકું, *n.* A rain-bow.	*
તાર, *m.* Wire.	તાર.
તારનાર or તારવાવાળો, *m.* A redeemer, a saviour	તારનાર. ...
તારવું, *v. t.* To save, to rescue. ...	તારવું.
તારાનાં, તારાકું, તારું. [See Gr. § 14]. ...	તારું.
તારો, *m.* A star.	તારો.
તાવ, *m.* Fever	તાવ.
તાવડી, *f.* A shallow copper or iron vessel with two handles. ...	તાવડી. ...
તાળી, *f.* Clapping the hands.... ..	તાળી.
„ પાડવી, To clap the hands. ...	„

	Guj. Equiv.
તાળું, *n*. A padlock. તાળું દીનું To lock.	તાળું.
તી, or તે, *pron*. That one. Those. ...	તે.
તીજ, *f*. The third day of the moon...	ત્રીજ.
તીમ or તેમ, *adv*. Thus, so.	તેમ.
તીર, *m*. An arrow.	તીર.
તીર કામઠું, Bow and arrows.	"
તીરથ, *n*. A place of pilgrimage. ...	તીર્થ.
તીનું or તેનું, *adj*. Such....	તેવું.
તું, *pron*. Thou.	તું.
તુંબડું, *n*. A long gourd.	તુમડી.
તે. See તી.	તે.
તે or તો, *conj*. Then.	તો.
તેઆર, *adj*. Prepared, ready.	તૈયાર.
તેજોત, Name of a Bhil clan at Ghudimandav.	...
તેડ, *f*. The bank of a river.	તેડ.
તેડવું, *v. t*. To send for, to invite. ...	તેડવું.
તેપણ, *conj*. Nevertheless.	તોપણ.
તેમ or તીમ, *adv*. Thus.	તેમ.
તેમ ને તેમ, Just so.	"
તેંર or તેરે, *adv*. Then. Of course ! ...	ત્યારે.
તેરેકું, *adv*. Of course ! Certainly ! ...	ત્યારે શું ?
તેલ, *n*. Oil.	તેલ.
તેવાં, *adv*. Then....	તેવે.
તેવું, *adj*. Such.	તેવું.
તેહીં or તેહું, *adv*. Thence.	તેથી.
તો or તે, *conj*. Then.	તો.
તોકારે બોલવું, To speak disrespectfully.	તું+કર+બોલવું.
તોડવું, *v. t*. To break.	તોડવું.

	Guj. Equiv.
તોડા, *m.* Anklets.	તોડા.
તોપ, *f.* A cannon.	તોપ.
,, ફોડવી, To discharge a cannon. ...	,,
તોફાન, *n.* Malicious mischief... ...	તોફાન.
,, કરવું, To make mischief.	,,
તોબરો, *m.* A horse's mouth bag. ...	તોબરો.
તોરેણુ, *f.* A rope stretched across a road with wisps of hay fastened to it to ward off evil. ...	તોરણુ. ... ...
ત્યાં, *adv.* There...	ત્યાં.

થ.

થાઇ રેવું or થાઇ ચુકવું, *v. i.* To be finished.	થઈ રહેવું,થઈ ચુકવું.
થાક, *m.* Fatigue. થાક ખાવો, To rest.	થાક.
થાકડી, *f.* A step (of a ladder &c.) ...	*
થાકવું, *v. i.* To be tired.	થાકવું.
થાકું, *adj.* Tired.	થાકું.
થાતે થાતે, *adv.* Gradually, by degrees....	થતે થતે.
થાણુદાર, *m.* A police officer in charge of a district.	થાણુદાર. ...
થાણું, *n.* A police station.	થાણું.
થાન, *m.* A web of cloth.	થાન.
થામલો, *m.* A pillar.	થાંભલો.
થાવોર, *m.* Saturday.	*
થાળ or થાળી, *f.* A brass tray or dish.	થાળ, થાળી.
થુએર, *n.* A kind of cactus.	થુવર.
થુકલો, *m.* Saliva.	થુંક.
થુરી, A gipsy caste.	...

	Guj. Equiv.
થેડ, *n.* The trunk of a tree... ...	થડ.
થેડમાં, Near.	,,
થેણાવું, *v. i.* To be congealed.	સ્થાણુ.
થોડું, *adj.* A little (in quantity). *plur.* Few, a few.	થોડું. ...
,, કરવું, To make less, to diminish. ...	થોડું કરવું.
થોડું ઘણું, *adj.* or *adv.* A little. More or less.	થોડું ઘણું. ...
થોબરજ્યો, *m.* Influenza.	*
થોભવું, *v. i.* To be patient, to wait. ...	થોભવું.

દ.

દકાળ, *f.* A famine.	દકાળ.
દખ or દુખ, *n.* Pain.	દુઃખ.
,, કરવું or દીવું, To annoy, to oppress	,,
,, વેઠવું, To put oneself to great trouble. To suffer greatly. ...	,, ...
દખણ. *f.* The South.	દક્ષિણ.
દખણાતું, *adv.* Southwards.	,,
દખવું or દુખવું. *v. i.* To hurt, to be painful.	દુખવું. ...
દખોરો, *m.* A noise.	? બખોર.
દગાખોર, *adj.* Deceitful. *s. m.* A treacherous person.	દગાખોર. ...
દગાત, *m.* A deceiver....	દગો.
દગો, *m.* Treachery, deceit.	,,
,, કરવો, To deceive.	,,
દડવું, *v.t.* To throw (chiefly used to form Intensive comp. verbs). ...	H. डालना. ...

	Guj Equiv.
દડી દીવું, *v.t.* To throw down.... ...	H. ડાલના.
દતુરો, *m.* The *datura* plant (the wild poppy).	દતુરો.
દન, *m.* A day. દન બાવસી, The sun. ...	દિન.
દન ઉગે, At sunrise....	,,
દન બુડે, At sunset....	,,
દમ, *m.* Breath...	દમ.
,, સડવો, To be out of breath (with dat. of person).	દમ ચડવો. ...
દમકી, *f.* Threatening.	ધમકી.
દમકી બતાવણી, To threaten.	,,
દરજ્યો, *m.* The sea.	દરીઓ.
દરસણ, *n.* A sight (of anything). Visiting an idol.	દરશણ. ...
,, કરવું, To visit (an idol or a person of high rank).	દરશણ કરવું. ...
,, દીવું, To grant a sight of oneself.	દરશણ દેવું.
દરડયો, Name of the Manpur pass near Som.	દરો. ...
દરો, *m.* A chasm. A pool of water.	દરો.
દરોણો, *m.* The pole-star.	ધરૂ.
દલ, *n.* The heart.	દલ.
દલાહો, *m.* Comfort.	દિલાસો.
દસમણ, *m.* An enemy, an adversary...	દુશમન.
દહી, *n.* Curds.	દહીં.
દળવું, *v.t.* To grind (fine).	દળવું.
દળેલી બાંગ, *f.* Snuff (*lit.* ground tobacco).	,,
દાખલો, *m.* An example, an illustration.	દાખલો.
,, દીવો, To illustrate.	,,
દાગળો, *m.* A watch-house.	*

	Guj. Equiv.
દાજી, *m.* A father.	દાદો.
દાટવું, *v.t.* To bury.	દાટવું.
દાટી દીવું, *v.t.* To bury out of sight....	,,
દાડી, *f.* A beard.	દાઢી.
દાડું or દાડે દાડે, *adv.* Always, constantly.	દહાડે દહાડે.
દાડો, *m.* A day.	દહાડો.
દાડો બુડી ગીળ્યો, Sunset (*lit.* the day has sunk).... ...	,, ...
દાંણ, *n.* Import and export duties...	દાણ.
દાણો, *m.* Grain...	દાણો.
દાંત, *m.* A tooth: ખગંડા દાંત, Ugly. ...	દાંત.
દાંત ખાંહડી, *f.* Lock-jaw (used with the verb એહવું).	* ...
દાતણ, *n.* A tooth-brush.	દાતણ.
,, કરવું, To brush one's teeth. ...	,,
દાતડી, *f.* A sickle, a bill-hook. ...	દાતરડી.
દાદર, *f.* Ringworm.	દાદર.
દાદરો, *m.* Stairs.	દાદર.
દાદા, *m.* A father. An elder brother...	દાદો.
દાંન, *n.* A gift.	દાન.
દાનગી, *m.* A labourer. Labour, work.	*
દાપું, *n.* The amount paid for a bride.	દાપું.
,, ભરવું, *in.* To pay down money &c., for a bride...	,, ...
દામ, *m.* Price....	દામ.
દાંમસો, *m.* A small watch-house. ...	ડામચીઓ.
દામા, Name of a Bhil clan near Kherwara.	... ...

	Guj. Equiv.
દારૂ, *m.* Spirituous liquor. Gunpowder.	દારૂ.
દારૂડ્યો, *m.* A drunkard.	દારૂડિયો.
દાવવું, *v.i.* To please, to suit.... ...	ધાતવું.
જ઼ે તે કરો, Do whatever suits you...	...
દાવો, *m.* A claim, a demand.... ...	દાવો.
„ કરવો, To prosecute.	„
દાળીદર, *adj.* Weak.	દરિદ્ર.
દીકરી, *f.* A daughter....	દીકરી.
દીકરો, *m.* A son...	દીકરો.
દીંગળું, *n.* A block of wood.	ડિંગલું.
દીટ, *prep.* Per : *e.g.* મનખદીટ, per head, ગેરદીટ, per house....	દીટ. ...
દીઠું, *v.* Saw, seen (Irreg. past of દેખવું).	દીઠું.
દીતવાર, *m.* Sunday.	આદિત્યવાર.
દીલ, *n.* The body.	ડીલ.
દીલે દુખ દીને કામ કરવું, To exert oneself beyond one's strength. ...	„ ...
દીવાહળાઇ, *f.* A match..	દીવાસળી.
દીવું, *v.t.* To give. To shut. To allow.	દેવું.
દીવું લીણું or દેવું લેણું, *n.* Dealings, transactions.	લેણુદેણુ. ...
દીવો, *m.* A lamp.	દીવો.
„ લગાડવો, To light a lamp. ...	„
દુકડો, *m.* A small copper coin, a pice:	દોકડો.
દુખ or દખ, *n.* Pain.	દુ:ખ.
દુખી, *adj.* Unhappy, afflicted... ...	દુ:ખી.
દુઝાણ, *f.* A milch-cow...	દુઝણી.
દુધ, *n.* Milk.	દુધ.

	Guj. Equiv.
ડુંદલો or ડુંદો, *m.* A leaf cup.	દડિયો.
ડુન્યા, *f.* The world.	દુનીઆ.
ડુબળું, *adj.* Thin, weak, lean.... ...	દુબળું.
ડે, *m.* The body.	દેહ.
ડેઓર, *m.* Husband's younger brother.	દિએર.
ડેખણું, *v.t.* To see.	દેખવું.
ડેખાતું, *pres. part.* Being seen; visible.	દેખાતું.
ડેખાડેખી, *f.* Imitation. ડેખાડેખી કરવી, To copy, to imitate.	દેખાદેખી.
ડેર or ડોર, *m.* A cave, a hole. ...	દર.
ડેરાણી, *f.* Husband's younger brother's wife.	દેરાણી.
ડેરો, *m.* A temple.	દેરૂં.
ડેવ, *m.* A god. ડેવ જાણે, Perhaps (*lit.* God knows!)	દેવ.
ડેવતરસ્યો, *m.* The "brain fever" bird.	દેવતરસ્યો.
ડેવતા, *m.* Fire.	દેવતા.
ડેવી, *f.* A goddess (*esp.* the goddess *Kali*). Name of a certain bird. ..	દેવી.
ડેવું, *n.* A debt. ડેવું કરવું, To fall into debt.	દેવું.
ડેવું લેણું or ડીવું લીણું, *n.* Dealings, transactions.	લેણુંદેણું.
ડેસ, *m.* A country.	દેશ.
ડેહ, The district round about Tankatunka.	...
ડોકાન, *f.* A shop.	દુકાન.
ડોડ, *adj.* One and a half.	દોઢ.
ડોમાર, *adj.* Sick.	? બીમાર.
ડોર, *m.* A cave, a hole.	દર.

	Guj. Equiv.
દોરવું, *v.t.* To lead.	દોરવું.
દોરી, *f.* Fine cord, thread.	દોરી.
દોરો, *m.* Cord....	દોરો.
દોહ, *adj.* Ten....	દસ.
દોહરા, *m.* The *Dusara* festival. ...	દસરા.
દોળો કાકાજી, Name of a former Rao of Jawas.	...

ધ.

ધગધગવું, *v.i.* To blaze up.	ધગધગવું.
ધજા, *f.* A banner, a flag.	ધજા.
ધણુવું, *v.i.* To shake the head. To roll under a fit of frenzy... ...	ધુણવું.
ધણી, *m.* A master. A husband. ...	ધણી.
ધન, *n.* Riches, wealth...	ધન.
ધનવંતી, *adj.* Rich, wealthy.	ધનવતી.
ધનેડો, *m.* A weevil that eats grain...	? ધાન્ય.
ધમસી, *f.* An uproar (combined with the verb ઉઠવું, *to rise*).... ...	ધમાચકડી.
ધરતી, *f.* The earth.	ધરતી.
„ ડોલે, The earth shakes (said of an earthquake)...	„
ધરમ, *m.* Religion. Alms.	ધર્મ.
„ કરવો, To give alms. To perform good deeds...	„
ધરમસાળા, *m.* An inn, a caravanserai...	ધર્મશાળા.
ધરાણો, *adj.* Satisfied....	ધરાયો.
ધરાવું, *v. pass.* To be satisfied... ...	ધરાવું.

	Guj. Equiv.
ધવાડવું, *v.t.* To suckle....	ધવાડવું.
ધાક, *f.* Threatening.	ધાક.
ધાક દીવી, To threaten...	,,
ધાન, *n.* Corn in general. Rice in the husk.	ધાન. ...
ધામવું, or ધામતું જાવું, *v.i.* To run. ...	ધાવું.
ધામારોળ, *f.* A commotion.	ધામધુમ+રંગરોળ.
ધારવું, *v.t.* To think, to suppose.	ધારવું.
ધારો, Suppose that....	,,
ધાવવું, *v.t.* To suck.	ધાવવું.
ધીપડું, *n.* A wall of wattle and daub.	*
ધીરત, *f.* Patience.	ધીરજ.
ધીરત રાખવી, To be patient.... ...	,,
ધીરૂં, *adj.* Patient.	ધીરૂં.
ધીસ, *f.* Ordeal by fire or water. ...	ધીજ.
,, કરવી, To put to the ordeal.	,,
ધુણવું, *v.i.* To shake (as when under supposed demoniac possession)...	ધુણવું. ...
માથું ધુણાવવું, *v.t.* To roll the head round and round when practising divination. ...	ધુણાવવું. ... ...
ધુળેવ, A name of the town of Rishabhnath.	... ...
ધોવું, *v.t.* To wash.	ધોવું.
ધોઈ ઢાવું, To wash out thoroughly...	ધોઇ નાખવું.
ધોણી, *f.* A bow.	ધનુષ્ય.
,, ઉતારવી, To unstring a bow. ...	,,

	Guj. Equiv.
ધોણી સોડવી, To string a bow.	ધનુષ્ય.
„ કરજ્યાં, Bow and arrows	„
ધોળું, *adj.* White. ધોળી ગાર, Chalk. ...	ધોળું.
ધ્યાન, *n.* Memory.	ધ્યાન.
„ રાખવું, To remember.	„
ધ્યાનમાં લીવું, To consider.	„

ન.

નઈ, *f.* A river...	નદી.
નકટું, *adj.* Indecent, impudent.	નકટું.
નકસણ, *f.* Damage, loss, injury. ...	નુકસાન.
નકસો, *m.* A map, a plan.	નકશો.
નકામું, *adj.* Useless.	નકામું.
નકી, *adj.* Certain. *adv.* Certainly. ...	નક્કી.
„ કરવું, To make certain, to settle...	„
નખ, *m.* A nail of the finger or toe...	નખ.
નખોજ, *m.* The extinction of a family.	નખોદિયું.
નખોજ્યુ, or નખોજ્યો માલ, The property of a man who has died without leaving a son....	„
નખોજ્યું ખાવું, To distribute among relatives and Brahmans the property of a man who has died without leaving a son, giving a small portion to the widow.	નખોદિયું.
નખોરું, *n.* A nostril.	નસ્કોરું.
નગદ, *adj.* Prime. Very good. Pretty...	નગદ.
નગુટી, *f.* A very small loin-cloth worn by the forest Bhils.	લંગોટી.

	Guj. Equiv.
નજર, *f.* Sight. માથે નજર રાખવી, To look after. To be kind to.	નજર. ,,
એકનજર, Intently. *e. g.* એકનજર જોઈ લીધું, To look intently at. ...	એક નજરૂ. ...
નટખટ, *m.* A rascal.	નટખટ.
નઠારૂં, *adj.* Bad, evil.	નઠારૂં.
નણવું, *v.t.* To break off the ears of corn, to reap.	લણવું. ...
નણન્યું, *n.* Harvest:	લણવું.
નણદી, *f.* A husband's sister.	નણંદ.
નણદોઈ, *m.* A husband's sister's husband.	નણદોઈ.
નદી, *f.* A river...	નદી.
નનાંમા, Name of a Bhil clan beyond Dhebar...	... ...
નફો, *m.* Advantage, gain.	નફો.
નબળાઇ, *f.* Weakness, infirmity. ...	નબળાઇ.
નબળું or નમળું, *adj.* Weak, faint. ...	નબળું.
,, વર, *adj.* A year of scarcity. ...	,,
નમણું, *v.i.* To bend. નમતી રાત, About 1 a. m. (*lit.* the bending night)...	નમવું. ,,
નમતો દાડો, About 1 p. m. (*lit.* the bending day). ...	,, ...
નમાવણું, *v. t.* To cause to bend. ...	નમાવવું.
નમી જાવું, *v. i.* To bend down. To be frail.	નમી જવું. ...
નમુનો, *m.* A pattern.	નમુનો.
નરકુંડ, *m.* Hell...	નરક+કુંડ.
નવટાંગ, *n.* An eighth of a *seer.* ...	નવટાંક.

	Guj. Equiv.
નરમ, *adj*. Gentle, soft.	નરમ.
નરમાશ, *f*. Gentleness...	નરમાસ.
નવેરાશ, *f* Leisure.	નવરાસ.
„ થાવી, To be at leisure (with dat. of person).	„ ...
નવરૂં, *adj*. Disengaged, at leisure. ...	નવરૂં.
નવાઇ, *f*. A wonder.	નવાઇ.
નવાઇ જેવું, Strange.	„
„ લાગવી, To be astonished (with dat. of person).	„ ...
નવું, *adj*. New...	નવું.
નસો, *m*. Intoxication...	નીશા.
નસોવવું or નસોવી દડવું, *v. t*. To wring out (clothes).	નિચોવવું. ...
નહાડવું, *v. caus*. To put to flight. ...	નસાડવું.
નહીં, *adv*. Not. નહીં તે, Otherwise...	નહીં,
નહું, *adv*. At all, wholly.	*
નહું નહીં, Not at all.	„
ના, *f*. No.	ના.
ના કેવી, To say No, to deny, to refuse.	„
નાકો, *m*. A pass between hills. ...	નાકું.
નાંખવું, *v. t*. To throw...	નાખવું.
નાગું, *adj*. Naked.	નાગું.
નાડ, *f*. The pulse.	નાડ.
„ જોવી, To feel the pulse... ...	„
નાડા, Name of a Bhil clan at Thur...	...
નાડું, *n*. Tape...	નાડું.

	Guj. Equiv.
નાડો, *m.* A thick rope.	નાડું.
નાણાવટી, *m.* A banker, a money-dealer.	નાણાવટી.
નાણું, *n.* Coin, money...	નાણું.
નાનડો, *m.* A piece of cloth for a petticoat...	* ...
નાનું, *adj.* Small, little.	નાનું.
નાનેક, *adj.* Very small..	,,
નામ, *n.* A name.	નામ.
,, પાડવું, To name, to give a name to.	,,
,, લીવું, To mention the name of....	,,
પડતે નામે, Of an inferior class.	,,
સડતે નામે, Of a superior class.	,,
નાંમણું, *v. t.* To pour out.	નામવું.
નાર, *m.* A male.	નર.
નારાં, *n. pl.* Honey-comb.	*
નારાજ, *adj.* Displeased.	નારાજ.
નારાજ કરવું, To displease.	,,
નારી, *f.* A female.	નારી.
નારેળ, *n.* A cocoa-nut...	નારિયળ.
નાવ, *f.* A boat.	નાવ.
નાવું, *v. i.* To bathe.	નહાવું.
નાસવું, *v. i.* To dance....	નાચવું.
નાહવું or નાહી જાવું, *v. i.* To run away, to escape.	નાસવું. ...
જીવ લીને નાહી જાવું, To flee for one's life.	નાસવું. ...
નાળી, *f.* A tile.	નળી.
નીક, *f.* A water-course for irrigation.	નીક.

	Guj. Equiv.
નીકળવું, *v. i.* To go out.	નિકળવું.
નીકાળવું, *v. t.* To put out, to cast out.	નિકાળવું.
નીચલું; *adj.* Lower.	નીચલું.
નીચલે હાથ, To the left. Below. ...	,,
નીંદવું, *v. t.* To weed.	નીંદવું.
નીલું, *adj.* Green, moist.	લીલું.
નીવુંઓ, *m.* The famine of Samvat 1890 (A. D. 1833).	નેવું. ...
નીચું, *adj.* Low.	નીચું.
નીચું or નીચે, *prep.* Below.	,,
નીહરવું, *v.i.* To start, to proceed. To turn out (good or bad). ...	નીસરવું. ...
નીહાંજ્યું or નીહોર, *adj.* Without spirit, faint-hearted	ન+હાંજા. ...
નીહાળ, *f.* A school.	નિશાળ.
ને, *conj.* And.	ને.
નેખ, or નેખરો, *m.* A nail (of a finger or toe). A claw.	નખ. ...
નેદાર, *adj.* Slothful, indolent, indigent.	નાદાર.
નેમાંજ્યું, *adj.* Orphaned (*lit. motherless*, but used also for *fatherless*)...	ન+મા. ...
નેલાટ, *n.* The forehead. Fate...	લાલટ.
નેહાહો, *m.* A sigh. નેહાહો દડવો, To sigh.	નિસાસો.
નેહ; *m.* A vein...	નસ.
નોકર, *m.* A servant. નોકર રાખવો, To engage a servant....	નોકર. ...
નોકરી, *f.* Service.	નોકરી.

	Guj. Equiv.
નોતરૂં, *n.* An invitation.	નોતરૂં.
,, મેલવું, To invite.	,,
નોવ, *adj.* Nine....	નવ.
નોળો, *m* or નોળ્યું, *n.* A mongoose. ...	નોળિયો.
ન્યાત, *f.* A caste feast....	ન્યાત.
,, જમાડવી, To give a caste feast....	,,
ન્યાતબારનું, Excommunicated.	,,
ન્યારૂં, *adj.* Distinct, separate.... ...	ન્યારૂં.
ન્યાવ, *m.* A judicial decision.	ન્યાય.
ન્યાવ કરવો, To pass sentence, to judge.	,,

પ.

પખવાડું, *n.* A fortnight.	પખવાડું.
પંખાળું, *adj.* Winged.	પાંખાળું.
પંખી, *n.* A bird.	પંખી.
પંખીરી, *m.* A wild animal.	*
પગડું, *n.* A stirrup.	પાગડું.
પગમું, *adj.* Saffron-coloured.	? ભગવું.
પગમો લાબરો, Saffron-coloured material.	,,
મગલું, *n.* A foot-step.	પગલું.
પગાર, *m.* Wages.	પગાર.
પટ. *m.* A spot, a stain...	બટ્ટો.
પટકાવવું, *v. t.* To throw down violently.	પટકવું.
પટકાળજ્ઞી, *f.* A bad woman.	,,
પટકાળજ્યો, *m.* A bad man.	,,
પટાટ, *m.* A saddle-girth.	પટાટ.
પટાહણું, *n.* A box.	પેટારો.
પટી, *f.* A poultice.	પટી.

	Guj. Equiv.
પટી બાંદવી or માંદવી, To poultice. ...	પટી બાંધવી.
પટો, *m.* Territory, a state. ...	પાટ, as in રાજપાટ.
પટવું, *v. i.* To make a contract. To agree.	પટવું.
પટો, *m.* A contract for sale or purchase.	પટો.
પડતેલ, *adj.* Fallow.	પડતર.
પડવું, *v. i.* To fall.	પડવું.
પડતે નામે, Of an inferior class. ...	,,
પડજ્યું ને પડજ્યું રેવું, See ખાટલો.... ...	,,
પડસાળો, *m.* A shadow.	પડછાયા.
પડહાળ or પડાળ, *f.* A verandah. ...	પરસાળ.
પડાવી લીવું, *v. t.* To charge an exorbitant price.	પડાવી લેવું.
પડી રેવું, *v. i.* To remain lying. To be useless.	પડી રહેવું.
પંડણું, *n.* Selfishness.	પંડે.
પંડુપડ or પંડે, *pron.* Self, by oneself, alone.	,,
પડેળ, *f.* Eaves.	પડાળ.
પડોહી, *m.* A neighbour.	પડોસી.
પડોહેણ, *f.* A neighbour.	પડોસેણ.
પંડચાલી, *f.* Friendship.	? પ્રતિ+યારી.
પડચાલો. *m.* A friend.	,,
પણ, *conj.* But. *enclitic,* Also. ...	પણ.
પણજવું or પણજી જાવું, To become rancid.	વણસવું.
પણવું, *v. t.* To marry. પણવા જાવું, To go to be married. [The third stage in the marriage ceremony. See હાડી જોવી, and દરો ભરવો]. ...	પરણવું.

	Guj. Equiv.
પણાવણું, *v. caus.* To give in marriage.	પરણાવવું.
પણેલી, *f.* A married woman. ...	પરણેલી.
પણેલો, *m.* A married man.	પરણેલો.
પતંગ, *m* A kite.	પતંગ.
પતંગ્જ્યું, *n.* A butterfly...	પતંગીઉ.
પતંગ્જ્યું, *adj.* Scarlet.	પતંગ.
પથરાવણું, *v. caus.* To spread.	પથરાવવું.
પધારવું, *v. i.* To condescend, or be pleased, to come or go (used when speaking to or of a superior).	પધારવું. ... ...
પનરવાડયું, *n,* A fortnight.	પંદરવાડિયું.
પનામાં, *adv.* Breadthways. In breadth.	પનામાં.
પને or પનો, *m.* Breadth. *adj.* Broad...	પને, પનો.
પમને હાડે, *adv.* See પરમ હાડે.	પરમ દહાડે.
પમળવું, *v. i.* To emit a smell. ...	પિમળવું.
પમેલી, *f.* Dizziness.	ભમરી.
પમેળી આવણી, To feel dizzy.	,,
પરભા *f.* Care. કંઇ પરભા નહીં, It does not matter.	પરવા. ...
પરભાત, *f.* Dawn.	પ્રભાત.
પરભાતે, At break of dawn.	,,
પરભાવના, Free from care. Independent.	પરવા.
પરમ હાડે, *adv.* The day before yesterday. The day after to-morrow..	પરમ દહાડે. ...
પરમ પેલે હાડે, *adv.* Three days ago. Three days hence.	પરમ+પેલે+દહાડે. ...
પરમાર, Name of a Bhil clan at Sarara.	...

17

	Guj. Equiv.
પરમે, *adv.* Beyond.	*
પરશીહો or પરવેહો, *m.* Perspiration. ...	પરસેવો.
„ „ વળવો, To perspire. ...	„
પરગુણી: *com.* Another person. Some one else.	પર+જણ.
પરાર, *adv.* The year before last. The year after next.	પરાર.
પરાસત, *n.* Atonement. Penance. ...	પ્રાયશ્ચિત.
પરાળ, *f.* Straw.	પરાળ.
પરોડું, *n.* or પરોડો, *m.* The Morning Star.	પરોડ.
નાનું પરોડું, The Morning Star near setting—4 a. m. ...	નાનું+પરોડ. ...
મોટું પરોડું, The Morning Star high up in the sky—3 a.m....	મોટું+પરોડ. ...
પલ, *n.* A bridge.	પુલ.
પલક, *n.* A moment.	પલક.
પલટણ, *f.* A regiment, a corps. ...	પલટણ.
પલળવું, *v. i.* To be wet.	પલળવું.
પલળેલું, *past.part.* Wet, soaked through.	„
પલાંઠી, *f.* A cross-legged position. ...	પલાંઠી.
પલાંઠી વાળવી, To sit cross-legged. ...	„
પલાણ, *n.* A saddle	પલાણ.
પલાણવું, *v. t.* To saddle, to load (a camel, bullock &c.)	પલાણવું. ...
પલાળવું, *v. t.* To wet, to soak. ...	પલાળવું.
પસ્તાણું, *adj.* Penitent.	પસ્તાતું.
પસ્તાવું or પસ્તાવો કરવો, To repent.	પસ્તાવું.
પસ્તાવો, *m.* Repentence, regret. ...	પસ્તાવો.

	Guj. Equiv.
પસવું, *v. i.* To digest, to be digested.	પચવું.
પસાડી or પસાડું, *adv.* Behind.	પછાડી.
આગાડી પસાડી, *f.* The head and heel ropes of a horse. ...	...
પસાડપો, *m.* A waist-band, a *kamarband*.	પછેડીવા.
પસીત, *f.* The back-wall of a house ..	પછીત.
પસીહો, *m*, The famine of Samvat 1925 (A. D. 1868).	પચીસ. ...
પસે, *adv.* and *prep.* After.	પછે.
પસેડો, *m.* A coarse sheet.	પછેડો.
પસેલવું, *v. t.* To squeeze.	*
પળ, *n.* A moment. An auspicious moment.	પળ. ...
પળમાં, *prep.* By means of.	બળ.
પળ્યાં, *n. pl.* Grey hairs.	પળિયાં.
પાઇડી, *f.* or પાઇડું, *n.* A wheel. ...	પૈડું.
પાંએણુન્યાં, *n. pl.* Anything grown by irrigation.	પાણી. ...
પાકતી, *f.* A side.	પાખતી.
પાકવું, *v. i.* To ripen.	પાકવું.
પાકું, *adj.* Ripe....	પાકું.
પાંખ, *f.* A wing.	પાંખ.
પાગેળ or ભાગેળ, *f.* A cattle-shed. ...	*
પાઘડી, *f.* A turban.	પાઘડી.
પાંજરૂં, *n.* A cage.	પાંજરૂં.
પાજો, *m.* A foundation.	પાયો.
,, દડવો or નાખવો, To lay a foundation.	,,
પાટ, *m.* A season.	પાક.

	Guj. Equiv.
પાટલી, *f*. A step of a well.	પાટલી.
પાટુલો, *m*. A bench.	પાટલો.
પાટવેલ, *f*. A joist.	પાટ+વહેવું.
પાટ્યુ, *n*. A board.	પાટીઉ.
પાટુ, *f*. A kick. પાટુ આલુવી, To kick. ...	પાટુ.
પાટો, *m*. A bandage.	પાટો.
પાઠડજ્યુ, *n*. A chicken...	પઠ્ઠો.
પાડવું, *v. t.* To let fall, to knock down.	પાડવું.
પાડા, *m*. A division of a Pal, a ward.	पाडा.
પાંડેર, Name of a Bhil clan at Limada..	...
પાડો, *m*. A buffalo.	પાડો.
પાંણી, *n*. Water.	પાણી.
પાંણી બંદાણું, *n*. Ice.	પાણી+બાંધવું.
પાણો, *m*. A stone.	પાણો.
પાતકી, *f*. A side.	*
પાતકુજ્યે હુઇ જાવું, To go to sleep on one's side	,, ...
પાતર, *f*. A bad woman.	પાતર.
પાતળું, *adj*. Thin, lean.	પાતળું.
પાતળુજ્યો, A thin man.	,,
પાથરજ્યો, *m*. Red rice...	*
પાથરવું, *v. t.* To spread.	પાથરવું.
પાથરેલું, *n*. A mattress.	,,
પાદરૂં, *adj*. Straight.	પાધરૂં.
,, આવણું, To be done well.	,,
પાદેર, *adj*. Level, flat...	પાધર.
પાનું, *n*. A leaf.	પાનું.
પાપ, *n*. Sin, a sin, ...	પાપ.

	Guj. Equiv.
પાંપણ્યું, *n.* An eye-brow, an eye-lash.	પાંપણ.
પાપી or પાપેંડું, *adj.* Sinful. *s.m.* A sinner.	પાપી.
પાંમણો, *m.* A guest, a visitor. ...	? પરોણો.
પાંમણું or પામવું, *v. t.* To obtain. ...	પામવું.
„ (with Infin) To manage, to receive permission, to be able.	„ ...
પાયડો, *m.* An arrow-head.	*
પાયમું, *adj.* Sharp..	*
પાયલી. *f.* A four-anna piece.... ...	પાવલી.
પાર, *m.* End. *adj:* Finished.	પાર.
„ કરવું, *v.t.* To finish...	પાર કરવું.
„ થાવું, *v.i.* To be finished.... ...	પાર થવું.
„ વગર or પારવના, Endless... ...	પાર વગર.
પારકું, *adj.* Another's....	પારકું
પારખ or પારખા, *f.* A test, an examination. Temptation. ...	પારખ. ...
„ આલવી, To go in for an examination.	પરિક્ષા આપવી.
„ લીવી, To hold an examination....	„ લેવી.
પારખવું, or પારખા કરવી, To test. To tempt.	પારખવું.
પારગી, Name of a Bhil clan at Chawand.	... ...
પારણું, *n.* A cradle.	પારણું.
પારેવો, *m.* A pigeon.	પારેવો.
પાલ, *f.* A Bhil settlement in the midst of hills.	પાલ. ...
પાલકી *f.* A palanquin....	પાલખી.
પાલો, *m.* Fodder for cattle.	પાલો.

	Guj. Equiv
પાવડો, *m.* A spade, a shovel.	પાવડો.
પાંતું, *v.t.* To give to drink. To irrigate.	પાવું.
પાંસ, *adj.* Five. પાંસ વીહ, A hundred.	પાંચ.
પાંસસૅરી, *f.* A five-pound weight. ...	પાંચ+શેર.
પાસણો, *m.* A razor.	*
પાસું, *adv.* Back. Again.	પાછું.
„ આલવું, To restore.	પાછું આપવું.
„ મળવું, To get back. To recover (a thing).	„ મળવું. ...
પાહ, *f.* Side (rarely used except in અણીપાહ, *on this side*, and પેલીપાહ, *on that side*).	પાસું. ... ...
પાહડું, *n.* A kid.	*
પાહલું, *adj.* Last.	પાછલું.
પાહલી વેળા, *f.* The afternoon. ...	„
પાંહળું, *n.* A rib...	પાંસળું.
પાહે, *prep.* Near.	પાસે.
પાહે થાઇને, By, near, past, through....	પાસે થઇને.
પાહેર or પાહેરો, *m.* A quarter, ...	પા.
પાહેરો, *m.* A small earthen vessel for measuring ghee.	પાશેરો. ...
પાળ, *f.* An edge, a margin.	પાળ.
પાળવું, *v.t.* To nourish, to bring up, to rear. To abstain.	પાળવું. ...
પાળી, *f.* A measure containing about two seers...	પાલી. ...
પાળેળ્યો, *m.* A cairn indicating the place where a murder has been committed....	પાળિયો. ... ...

	Guj. Equiv.
પાળેલું, *past part.* Tame.	પાળેલું.
પીએર, *n.* The house of a wife's parents.	પિયર.
પીએર્યાં, *n pl.* The relatives on the wife's side.	પિહેરીઆં. ...
પીજણ્યાં, *n.pl.* Anklets...	*
પીડા, *f.* Pain, trouble...	પીડા.
પીડી, *f.* A generation.	પેઢી.
પીતળ, *n.* Brass.	પિત્તળ.
પીદુઆં, *n.pl.* Sore feet caused by exposure to damp.	*
પીપળો, *m.* The *pipal* tree.	પીપળો.
પીવું, *v.t.* To drink.	પીવું.
પીળું, *adj.* Yellow.	પીળું.
પુખડું, *n.* or પુખડો, *m.* An ear of Indian corn.	? પોંખ. ...
પુગવું, *v.i.* To reach, to last.... ...	પુગવું.
પુજવું, *v.t.* To worship...	પુજવું.
પુજા, *f.* Worship.	પુજા.
પુંજી, *f.* Capital, treasure.	પુંજી.
પુંજીવાળું *adj.* Rich.	,,
પુઠે, *prep.* Behind, after.	પુઠે.
પુણ, *n.* Merit....	પુણ્ય.
પનેમ, *f.* The day of the full moon. ...	પુનેમ..
પુરૂં, *adj.* Finished, perfect.	પુરૂં.
,, કરવું, To finish.	પુરૂં કરવું.
,, થાવું, To be finished.	,, થવું.
,, પાડવું, To supply with, to procure.	,, પાડવું.
પુસડું, *n.* A tail...	પુછડું.

	Guj. Equiv.
પુસવું, *v.t.* To ask, to enquire... ...	પૂછવું.
પુળી, *f.* A small bundle of grass. ...	પુળી.
પુળો, *m.* A large bundle of grass. ...	પુળો.
પુવ્યું, *n.* A small necklace.	*
પેજાર, *f.* Old, mended shoes	પેજાર.
પેજું, *n.* Brains.	ભેજું.
પેટ, *n.* The stomach.	પેટ.
પેટ સડવું, To be flatulent.	,,
પેટુજ્યું, *n.* Rations supplied free by villagers to a Raja and his retinue.	પેટ. ...
પેઠું, *v.* Entered. *Irreg. Past* of પેહવું....	પેઠું.
પેડું, *n.* A large frog.	*
પેણ્સણ *f.* Pension.	Pension.
પેદા, *adj.* Created, produced... ...	પેદા.
,, કરવું, To create. to produce. ...	પેદા કરવું.
,, થાવું, To be created.	,, થવું.
પેદાસ, *f.* Birth, produce.	પેદાશ.
,, કરવી, To earn	,,
પેરણુ, *n.* A shirt.	પહેરણુ.
પેરવું, *v.t.* To wear, to put on... ...	પહેરવું.
પેરાવણું, *v. caus.* To give to wear. ...	પહેરાવવું.
પેલાં, *adv. & prep.* Before.	પહેલાં.
પેલું, *adj.* First...	પહેલું.
પેલું, *adj.* That....	પેલું.
પેલીઆડ or પેલીપાહ or પેલેપાર, On the further side. Beyond. ...	,, ...
પેસક *m.* A skein of cotton.	પેચ.
પેહ, *m.* A handful.	પોસ.

	Guj. Equiv.
પેઠું, *v.i.* To enter.	પેસવું.
પેઠી આવવું, To come in.	પેસી આવવું.
પેઠી જાવું, To go in....	પેસી જવું.
પો, *m.* December–January.	પોષ.
પો, *v.* Give to drink. Imperat. of પાવું.	પાઓ.
પોઆડ, *f.* A certain weed (used as a vegetable).	પુઆડ. ...
પોગ, *m.* The foot. The leg.	પગ.
પોગડંડી, *f.* A foot-path.	,,
પોગાડું કસરવું, To trample under foot.	,,
પોગે, On foot.	પગે.
,, લાગવું, To fall at another's feet. To entreat. To worship. ...	પગે લાગવું. ...
પોટલો, *m.* A large bundle.	પોટલો.
પોટલી, *f.* or પોટલું, *n.* A small bundle, a parcel.	પોટલી. ...
પોઠી, *m.* A pack-bull....	પોઠિયો.
પોતે, *pron.* Self.	પોતે.
પોતાનું કરવું, To be selfish, ...	,,
પોથવું, *v.t.* To wrap round, to envelop.	*
પોપટ, *m.* A parrot.	પોપટ.
પોપરો, *m.* Cow's dung...	પોદળો.
પોર, *adv.* Last year. Next year. ...	પોર.
પોરાવાળો, *m.* A guard, a sentinel. ...	પોરો.
પોરો, *m.* A watch, a guard.	,,
,, કરવો or દીવો, To watch, to keep guard.	,, ...
પોળું, *adj.* Hollow.	પોળું.

	Guj. Equiv.
પોવન, *m.* The wind.	પવન.
પોસવું, *v.t.* To wipe.	ભુસવું.
પોસી કાઢવું, To wipe out.	„
પોસું, *adj.* Soft...	પોચું.
પોળખાઇ or પોળાઇ, *f.* Breadth, width...	પહોળાઈ.
પોળું, *adj.* Broad, wide...	પહોળું.
પ્યાલું, *n.* A cup...	પ્યાલું.

ફ.

	Guj. Equiv.
ફકત, *adv.* Merely, only.	ફકત.
ફકર, *f.* Anxiety, perplexity.... ...	ફિકર.
ફકોતું, *n.* A wooden ear-ring worn by women.	* ...
ફટકડી, *f.* Alum	ફટકડી.
ફડફડ, *adj.* In a flutter.	ફડફડ.
„ થાવું, To throb, to flutter... ...	„
ફડહો or ફણુગો, *m.* A sprout.... ...	ફણુગો.
ફપુલું, *adj.* Damp.	*
ફરવું, *v.i.* To turn, to walk.	ફરવું.
ફરવા જાવું, To go for a walk... ...	„
ફરી ફરીને, Over and over again. ...	ફરી ફરીને.
ફરીને, Again.	„
ફરીઆદ, *f.* A complaint.	ફરીઆદ.
ફરીઆદી, *m.* A plaintiff.	ફરીઆદી.
ફળ, *n.* Fruit. Reward. Result. ...	ફળ.
„ પામવું, To reap one's reward ...	„
ફળેળ, Name of a Bhil clan at Khajuri.	...
ફળો, *m.* A quarter in a Bhil settlement, a ward.	ફળિયું.

	Guj. Equiv.
ફાઇ, *f.* An aunt—a father's sister...	ફોઇ.
ફાગણ, *m.* February-March.	ફાગણ.
ફાટવું or ફાટી જવું, *v.i.* To crack, to split.	ફાટવું.
ફાડ, *f.* A split, a rent.	ફાડ.
ફાડવું, *v.t.* To tear, to split.	ફાડવું.
ફાફડો, *m.* The shoulder blade... ...	ફાફડો.
ફાભી, *f.* Father's elder brother's wife.	ભાભી.
ફાયદો, *m.* Advantage, gain.	ફાયદો.
ફાવણું, *v.i.* To be favourable... ...	ફાવવું.
ફાંસી, *f.* A noose. ફાંસી દેવી, To hang...	ફાંસી.
ફાળસ્યુ, *n.* A small *pagri*.	ફાળિયું.
ફીકું, *adj.* Pale. Insipid.	ફીકું:
ફીદુઓ, *m.* A wooden arrow-head used in shooting birds (*lit.* a joint of a bamboo or sugar-cane)...	? પેરીઉ. ... ...
ફીર or ફેર, *adv.* Again.	ફરી.
ફુઆ or બુઆ, *f.* An aunt—father's sister.	ફોઇ. ...
ફુઓ or બુઓ, *m.* An uncle—father's sister's husband.	ફુઓ. ...
ફુટવું or ફુટી જવું, *v. i.* To burst. ...	ફુટવું.
ફુદી, *f.* A butterfly.	ફુદી.
ફુંદી, *f.* A cotton ornament worn on the wrist.	* ...
ફુલુ, *n.* Cataract.	ફૂલું.
ફુલું, *n.* A flower.	ફૂલ.
ફે, *m.* Dawn..	પોહ.
ફે ફાટતાં, At break of dawn.	,,

	Guj. Equiv.
ફેયસો, *m.* A decision.	ફેસલો.
„ કરવો, To decide, to settle ...	„
ફેર or ફીરે, *adv.* Again...	ફરી.
ફેર or ફેરફાર, *m.* Change, difference...	ફેર.
ફેરવવું, *v. t.* To change.	ફેરવવું.
ફેલ, *m.* A difference of opinion.	ફેલ.
ફેલાવવું, *v. t.* To spread (news &c.) ...	ફેલાવવું.
ફેળ, *f.* A pod.	ફળી.
ફોઇ or ફુઇ, *f.* An aunt—father's sister.	ફોઈ.
ફોજ, *f.* An army.	ફોજ.
ફોજદાર, *m.* A police-magistrate. ...	ફોજદાર.
ફોડવું, *v. t.* To break.	ફોડવું.
ફોડી કડવું, To break into pieces. ...	„
ફોણુ, *n.* A foot.	? પાય.
ફોતરાં, *n. pl.* Husks of grain... ...	ફોતરાં.
ફોફોળ્યાં, *n.pl.* Whispering.	*
„ કરવાં, To whisper (derivation possibly traceable to the sound made by whispering).	...
ફોર, *m.* The eight part of a day. ...	પહોર.
બપોર, Noon.	બપોર.
ટાઢો ફોર or ટાડે ફોર, The afternoon...	ટાઢો+પહોર.
ફોરે સડૂજ્યો, The morning from 6-9 a.m.	પોર+ચડ.
ફોરું, *adj.* Light (not heavy). Nimble.	ફોરું.
ઢીલ-ફોરું, *adj.* Active, energetic. ...	ઢીલ+ફોરું.
ફોરું, *n.* A large drop of rain... ...	ફોરું.
ફોરો, *m.* A boil.	ફોલ્લો.
ફોલવું, *v.t.* To peel rind or bark, to shell grain.	ફોલવું.

બ.

	Guj. Equiv.
બકવું or બકબક કરવું, *v. t.* To chatter....	બકવું.
બકસીસ, *f.* A present....	બક્ષીશ.
બકવા, *m. pl.* Rubbish....	*
બગડવું, *v.t.* To be spoiled.	બગડવું.
બગડું, *adj.* Spoiled. બગડા દાંત, Ugly....	,,
બગલ, *f.* The arm-pit....	બગલ.
બગલમાં, Under the arm...	,,
બગાડ, *m.* Harm, injury.	બગાડ.
બગાહી, *f.* Yawning.	બગાસું.
,, હોરવી, To yawn.	,,
,, તાણવી, To yawn excessively. ...	,,
બગો, *m.* A mouthful....	બુક.
બજાર, *m.* A market.	બજાર.
બજારમાં ભાવ, The market-price or rate.	,,
બટકી *f.* or બટકું, *n.* A piece.... ...	બટકું.
,, કરવી, To break into pieces. ...	,,
બડોળ, *f.* Enlarged spleen.	*
બણવું, *v.i.* To happen. To agree (with dative).	બનવું. ...
બણાવવું, *v.t.* To make...	બનાવવું:
બતાવવું, *v.t.* To shew....	બતાવવું.
બતી, *f.* A lantern.	બત્તી.
બતેક, *m.* A duck.	બત્તક.
બંદ, *adj.* Closed.	બંદ.
,, કરવું, To close. To stop.... ...	...
બદલે, *prep.* Instead of...	બદલે.

	Guj. Equiv.
બદલો, *m.* A substitute.	બદલો.
,, કરવો, To change.	...
બદવાર, *m.* Wednesday...	બુધવાર.
બૂંદાવું or બંદાઇ જાવું, To be congealed...	બંધાવું.
બદુ, *adj.* All, the whole.	બધું.
બંદુક, *f.* A gun.	બંદુક.
બંદુક સોડવી, To fire off a gun... ...	,,
બંદોબસ, *m.* Arrangement.	બંદોબસ્ત.
,, કરવો, To arrange.	,,
બન્ને, *pron.* Both.	બન્ને.
બફોર, *m.* Noon. કુળા બફોર, About 11 a.m.	બપોર.
બબડો, *m.* Earth with rubble in it. ...	*
બંબારકાર થાવું, See જળ બંબારકાર થાવું. ...	...
બમણ, *m.* A Brahman.	બ્રાહ્મણ.
બમણું, *adj.* Double, twice as much...	બમણું.
બરસવાર, *m.* Thursday....	બૃહસ્પતવાર.
બરાબર, *adj.* Right. *adv.* Correctly....	બરાબર.
બલ or બોલ, *m.* A cave.	બોલ.
બસકો, *m.* A bundle.	બચકો.
બસન (or વસન), *n.* A promise, a word.	વચન.
બસવું, *v. i.* To escape. To be saved...	બચવું.
બસાવણું, *v. t.* To protect, to preserve.	બચાવવું.
બહુ, *adj.* and *adv.* Many, much. ...	બહુ.
બળ, *n.* Strength.	બળ.
બળદ, *m.* An ox.	બળદ.
બળદમારા તારો, The Evening Star. ...	બળદ+માર+તારો
બળવાન, *adj.* Strong, powerful. ...	બળવાન.
બળવું, *v. i.* To burn. To be scalded...	બળવું.

	Guj. Equiv.
બગાડો, Name of a Bhil clan at Kantharia.	...
બળીત, *n.* Firewood.	બળતણ.
બાઈ, *f.* A term of respect used in addressing a woman.	બાઈ.
બાઈડી, *f.* A woman. બાઈડી કરવી, To marry.	બાઈડી.
બાકરી, *f.* A she-goat.	બકરી.
બાકરૂં, *n.* A kid.	બકરૂં.
બાકરો, *m.* A ram.	બકરો.
બાકી, *f.* The remainder. *adj.* Remaining.	બાકી.
બાંખડું or બાખડું ડેડું, *n.* A young heifer.	? વાછડું.
બાગ, *m.* A garden.	બાગ.
બાજુ, *f.* A side.	બાજુ.
બાટકો, *m.* A muscle.	*
બાટકા જેરૂં, Tough (*lit.* like muscle)...	...
બાંડું, *adj.* Tailless. With the tail cut short. Squint-eyed.	બાંડું.
બાથાં પડવું, *v. i.* To wrestle.	બાથ ભીડવી.
બાદરવો, *m.* August-September. ...	ભાદરવો.
બાંદવું, *v. t.* To bind, to fasten, to tether. To build.	બાંધવું.
બાદા, *f.* A vow.	બાધા.
બાનું, *n.* A sacred cord worn round the neck.	*
બાનું, *n.* Earnest-money, an advance.	બહાનું.
બાપ, *f.* A father.	બાપ.
બાપડો, બાપડી, A poor creature. ...	બાપડો.
બાપદાદા, *m.* Ancestors...	બાપદાદા.

	Guj. Equiv.
બાબત, *prep.* About, concerning. ...	બાબત.
બાબી, *f.* An aunt—Father's elder brother's wife.	*
બાબો, *m.* An uncle—Father's elder brother.	*
બાંમણુ, Name of a Bhil clan at Ubri.	...
બાયરૂં, *prep.* Outside of.	બહાર.
બાર, *adj.* Twelve.	બાર.
બારણું or બાયણું, *n.* A door.	બારણું.
બારણાની હાડ, A door-frame... ...	બારસાખ.
બારવું, *v.t.* To sweep.	બહારવું.
બારી, *f.* A window.	બારી.
બારે પોર, *adv.* Always...	બારે+પોર.
બારો, *m.* A whisk for sweeping. ...	બહારવું.
બાવસી, *m.* Lord, Sir.	બાવાજી.
બાવાજી, *m.* A respectful term for a *guru* or teacher.	„
બાસકું, *n.* A handful....	બચકું.
બાળક, *n.* A child, an infant.... ...	બાળક.
બાળવું, *v.t.* To burn, to scorch... ...	બાળવું.
બાળી દેવું, To burn up completely...	„
બી or બીજ, *n.* Seed.	બી.
બી or બીક, *f.* Fear.	બિહીક.
„ „ લાગવી, To be afraid (with dat. of person).	„
બીઆડવું, *v.t.* To terrify...	બિહીવાડવું.
બીઆમણું, *adj.* Fearful, terrible. ...	બિહામણું.
બીકણુન્યું, *adj.* Timid.	બિહીકણુ.

	Guj. Equiv.
બીજ, *f*. The second day of the lunar month.	બીજ. ...
બીજ, *n*. A seed.	બીજ.
બીજું, *adj*. Second. Another... ...	બીજું.
બીજું તીજું, Etcetera.	„
બીડી, *f*. A pipe. બીડી પીવી, To smoke...	બીડી.
બીડયું, *n*. A fetter.	બીડીઉ.
બીડયાંમાં ઘાલવું, To put into chains. ...	„
બીવું or બી જાવું, *v. t.* To fear (with abl. of object feared). ...	બિહીવું. ...
બુજ, *f*. A cork.	બૂચ.
બુટી, *f*. The lobe of the ear... ...	બૂટ.
કાનની બુટી પકડવી, To acknowledge oneself in the wrong...	„ ...
બુડ્રજ્યું, *n*. A lizard.	*
બુડવું, *v. i.* To sink.	— બુડવું.
દન or દાડો બુડી ગીજ્યો, The sun has set. ...	„ ...
બુડી મરવું, *v.i.* To be drowned... ...	બુડી મરવું.
બુડું, *n*. The bottom of anything. ...	*
બુમ, *f*. A shout, a noise.	બૂમ.
બુમ પાડવી, To shout.	„
બે, *adj*. Two. બેસારેક, A few. ...	બે.
બે આડ્રજ્યાંમાં, On both sides.	„
બેઆંમાં કણુ નહી, Neither of two....	„
બેડું, *n*. The pair of water-pots which women carry on their heads. ...	બેડું. ...
બેન, *f*. A sister.	બહેન.

19

	Guj. Equiv.
બેફરમું, *adj*. Confused. Stupefied. ...	*
" થાવું, To lose one's head. ...	"
બેભાન, *adj*. Unconscious.	બેભાન.
બેમંન, *n*. Indecision, doubt.	બે+મન.
બેમનું, *adj*. Doubtful, undecided, wavering....	" ...
બેરાજી, *adj*. Displeased, cross... ...	બે+રાજી.
બેરૂં, *adj*. Deaf....	બહેરૂં.
બેહવું, *v.i.* To sit.	બેસવું.
બેહી જાવું, To sit down. ...	"
બો, *f*. Scent, smell.	બો.
" આવણી, *v.i.* To smell, to emit a smell.	" ...
બોકી, *f*. A kiss. બોકી કરવી, To kiss.	બોકી.
બોડાન, Name of a Bhil clan at Buri and Hamimali.	... ...
બોદરૂં, *n*. Fever with a swelling arising from guinea-worm.	* ...
બોબડું, *adj*. Stammering, stuttering....	બોબડું.
બોર, *f*. The jujube tree.	બોરડી.
બોરૂં, *n*. The fruit of the jujube tree.	બોર.
બોરૂં *n*. An ornament for the forehead.	*
બોલ, *m*. A cave (for large animals, such as tigers, bears &c.).	બોલ. ...
બોલબોલ કરવું, To chatter incessantly...	બોલબોલ કરવું.
બોલવું, *v.t.* To speak. બોલવુંચાલવું, Conduct.	બોલવું.
બોલી, *f*. One's mother tongue. A dialect. A promise...	બોલી. ...

	Guj. Equiv.
બોલી કરવી, To promise.	બોલી.
બોહ, *m.* A noise.	? બકોર.
,, કરવો, To make a noise. ...	,,

ભ.

	Guj. Equiv.
ભકતાની, *f.* A bad woman.	ભક્ત.
ભગત, *m.* A worshipper, a votary, a devotee.	ભગત. ...
ભગતી, *f.* Worship.	ભગતી.
ભગતી કરવી, To worship.	,,
ભગવાન, *m.* God.	ભગવાન.
ભગોરો, Name of a Bhil clan near Babalwara...	...
ભજન, *n.* Worship.	ભજન.
,, કરવું, To worship.	,,
ભડવું, *v.t.* To grind coarsely.... ...	ભરડવું.
ભણુવું, *v.t.* To learn.	ભણવું.
ભણાવણું, *v. caus.* To teach.	ભણાવવું.
ભત્રીજો, *m.* A nephew—a brother's son.	ભત્રીજો.
ભમતું, *v.i.* or ભમતુ કરવું, To wander about.	ભમવું.
ભમેળી or પમેળી, *f.* Dizziness... ...	ભમરી.
,, આવણી, To feel dizzy (with dat. of pers.).	,, ...
ભરવું, *v.t.* To fill. To pay.	ભરવું.
ભરીને પાસું આલવું, To pay back, to refund.	,, ...
ભરી દીવું, *v. t.* To fill up.	ભરી દેવું.
ભરેલું, *past partic.* Filled, full... ...	ભરેલું.

	Guj. Equiv.
ભરોહો, *m.* Trust, confidence.... ...	ભરોસો.
ભરોહાવાળું, *adj.* Trustworthy. ...	,,
ભલાઇ, *f.* Kindness, goodness.... ...	ભલાઇ.
,, કરીને, Kindly, please.	,,
ભલું, *adj.* Good, kind....	ભલું.
ભહવું, *v.i.* To bark.	ભસવું.
ભાઇ, *m.* A brother. A cousin. A term frequently used in addressing a friend.	ભાઇ.
ભાઇબંદ, *m.* A friend.	ભાઇબન્ધ.
ભાંગ, *f.* Tobacco.	ભાંગ.
,, પીવી, To smoke tobacco... ...	,,
ભાગ, *m.* A share, a portion... ...	ભાગ.
ભાગજ્યો, *m.* A colleague, an heir. ...	ભાગીઓ.
ભાગેળ or પાગેળ, *f.* A cow-house. ...	*
ભાંજવું or ભાંજી પાડવું, *v. t.* To break. ...	ભાંજવું.
ભાજી, *f.* Greens, vegetables.... ...	ભાજી.
ભાઠી, *f.* A still for brewing liquor. ...	ભઠ્ઠી.
ભાઠો, *m.* A large stone.	*
મોટો ભાઠો, A rock.	...
ભાડું, *n.* Hire. ભાડે રાખવું, To hire...	ભાડું.
ભાણેજ, *m.* A nephew—a sister's son (who is supposed never to be refused anything).	ભાણેજ.
ભાત, *n.* Boiled rice.	ભાત.
ભાથ, *n.* Food.	ભાથું.
ભાદરવો or ભાદરવો, *m.* August—September.	ભાદરવો.
ભાન, *n.* Consciousness...	ભાન.

	Guj. Equiv.
ભાન આવવું, To revive (with dat. of pers.).	ભાન.
ભાંપરજ્યું or પાંપરજ્યું, *n.* An eyebrow or eyelash....	પાંપણુ.
ભાભો, *m.* A husband.	*
ભાયગ, *n.* Fortune, luck, chance. ...	ભાયગ.
ભાયડો or પાયડો, *m.* An arrow-head (used for fighting or for shooting big game)...	* ... ...
ભાર, *m.* A load.	ભાર.
ભારી or ભારે, *adj.* Heavy.	ભારે.
ભાવ, *m.* Rate, price.	ભાવ.
ભાવવું, *v.i.* To be liked, to be agreeable, to suit.	ભાવવું. ...
ભાળવું, *v.t.* To shew.	ભાળવું.
ભીખ, *f.* Alms. Begging.	ભીખ.
,, માગવી, To beg.	,,
ભીખારી, *m.* A beggar....	ભીખારી.
ભીંડો, *m.* A certain vegetable. ...	ભીંડા.
ભીંત or ભીંતડો, *m.* A wall.	ભીંત.
ભીલ, *m.* A forester, a robber, a *Bhil.*	ભીલ.
ભીલડી, *f.* A *Bhil* woman.	ભીલડી.
ભુઇ or ફુઇ, *f.* An aunt—a father's sister.	ફુઇ.
ભુઓ or ફુઓ, *m,* An uncle—a father's sister's husband. ...	ફુઓ. ...
ભુકો, *m.* Anything powdered... ...	ભુકો.
ભુખ, *f.* Hunger. ભુખે મરવું, To starve.	ભૂખ.
ભુખ્યું, *past part.* Hungry.	ભૂખ્યું.
ભુંડું, *adj.* Evil....	ભુંડું.

	Guj. Equiv.
ભુત, *m.* A spirit. A whirlwind. ...	ભૂત.
ભુંત, Name of a Bhil clan at Buri and Hamamali.	...
ભુલ, *f.* A mistake. ભુલમાં, By mistake.	ભૂલ.
„ ખાવી, To make a mistake, to be mistaken.	„
„ પાડવી, To mislead.	ભૂલ પાડવી.
ભુલકાંત, *f.* Trickery.	*
„ કરવી, To trick, to take in. ...	...
ભુલચુક, *f.* Mistakes.	ભુલચુક.
ભુલી જાવું, *v.t.* To forget.	ભુલીજવું.
ભુલોં પડ્જ્યો, *adj.* (One) who has lost his way	ભુલો પડેલો.
ભુસવું or પોસવું, *v.t.* To wipe.	ભુસવું.
ભુસી દડવું, To wipe out completely. ...	„
ભેગું or ભેળું, *adj.* United, collected. ...	ભેગું.
ભેગા or ભેળા થાઇને, Together. ...	„
ભેગાં થાવાં, To meet together. ...	„
ભેગું or ભેળું કરવું, To gather together, to collect.... ...	...
	ભેગાં થવાં.
ભેદ, *m.* Separation. Secret. Mystery...	ભેદ.
„ લીવો, To spy, to find out a secret.	„
ભેદુ, *m.* A spy...	ભેદુ.
ભેળું. See ભેગું.	ભેળું.
ભો, *m.* Risk, danger	ભો.
ભોઇ, *m.* A *palki*-bearer.	ભોઇ.
ભોંન્યો, *m.* A guide.	ભોમિયો.
ભોપો, *m.* One who chants a magic formula over a sick person. ...	ભુઓ.
	...
ભોંપ, *f.* The ground. Land.	ભોંય.

મ

	Guj. Equiv.
મઇડો, *m.* A long piece of wood for levelling ploughed land.... ...	* ...
,, હીવો, To level ploughed land. ..	...
મકલાઇ, *f.* A joke.	મુકલાતું.
મકલાવું, *v. i.* To go about dressed in one's best clothes...	,, ...
મકાઇ or મકી, *f.* Indian corn.... ...	મકાઇ.
મકાન, *n.* A place, a residence. ...	મકાન.
મકુડી or મકોડી, *f.* A small black ant...	મકોડી.
મકુડો or મકોડો, *m.* A large black ant.	મુકોડો.
મખવા, *n.* Meat.	*
મગર, *m.* An alligator.	મગર.
મગરૂરી, *adj.* Supercilious.	મગરૂરી.
મગરો, *m.* A hill.	*
મંગળવાર, *m.* Tuesday....	મંગળવાર.
મજબુત, *adj.* Strong, firm.	મજબુત.
મજરો, *m.* Salutation.	મુજરો.
મજલ, *f.* A stage, a day's journey. ...	મજલ.
મજા, *f.* Enjoyment, pleasure.... ...	મજા.
મજુ, *f.* A box, a safe.	મજૂસ.
મજુ, *prep.* According to.	મુજબ.
મજુર, *m.* A labourer.	મજૂર.
મજુરી, *f.* Labour.	મજૂરી.
મઠ, *m.* A kind of pulse.	મઠ.
મટવું, *v. i.* To become less (as pain, disease).	મટવું. ...

	Guj. Equiv.
મઠાડવું, v.t, To lessen, to make less (as pain, disease)	મટાડવું. ...
મડદું, n.. A corpse.	મડદું.
મત, m. or મતું, n. Opinion.	મત.
મતલબ, m. Object, meaning.	મતલબ.
મતલબી, adj. Opinionative, self-willed.	મતલબી.
મથવું, v. t. To twist.	મથવું.
મંદવાડ, m. Sickness, illness.	મંદવાડ.
મધ્યાળુ, adj. Kind-hearted.	માયાળું.
મન, n. Mind, will, inclination. ...	મન.
મનમાં આહવું, To smile....	મનમાં હસવું.
મનખ, n..A human being.	મનખ.
,, અપતાર, m. Transmigration. ...	મનખ+અવતાર.
મનખો, m. Life, existence.	મનખ.
મનસુબો, m. A plan, a plot.	મંનસુબો.
મનેકે, adv. Spontaneously, of one's own accord.	મન. ...
મેના, f. Prohibition. મના કરવી, To forbid.	મના.
મય, pron. Me. See Gr. § 14. ...	મને.
મરકી, f. An ear-ring worn by men....	*
મરજાઇ, f. A long coat.	*
મરજી, f. Will, pleasure.	મરજી.
મરવું or મરી જાવું, v. i. To die.	મરવું.
મરસું, n. A chilli. કાળાં મરસાં, Black pepper.	મરચું.
મરેલું, past. part. Dead.	મરેલું.
મલક, m. A country.	મુલક.
મલકાવણું. See મોઢું મલકાવણું.	મલકાવું.
મસકરી, f. A jest. મસકરી કરવી, To jest.	મસકરી.

	Guj. Equiv.
મસર, *m.* A mosquito.	મચ્છર.
મસવું or મસ્યારવું, *v.t.* To close (the eyes).	મિચવું.
આંખ મસતામાં, In a twinkling.	,,
મસી દીવું, *v t.* To close tight (the eyes).	,,
મસાલ, *f.* A torch.	મસાલ.
મસાલો, *m,* Condiments.	મસાલો.
મહળવું, *v. t.* To rub, to shampoo. ...	મસળવું.
મહીનો, *m.* A month.	મહિનો.
મહીને, Monthly, per month. ...	,,
મળગાળું, *adj.* Dirty.	મળ+ગાળ.
મળવું, *v.i.* To meet. To be got, to be found. To embrace (shoulder to shoulder).	મળવું. ... ...
મળવા જાવું, To visit.	મળવા જવું.
મળતું આવણું, To be alike, to correspond.	મળતું આવવું. ...
મળીસ, *m.* A ghost, an evil spirit (*esp.* the spirit of a camel-owner who dies in the desert).	પલીત. ... ...
મા, *f.* A mother.	મા.
મા, *m.* January–February.	માહ.
માકુણ, *m.* A bug.	માકણ.
માખણ, *n,* Butter.	માખણ.
માખી, *f.* A bee.	મધ માખી.
માખું, *n.* A fly.	માખી.
માખાં મારવાં, To be unoccupied (*lit.* to kill flies)....	માખી મારવી ...
માંગવું, *v.t.* To ask for...	માગવું.

	Guj. Equiv.
માગસર, *m*. November-December. ...	માગસર.
માંજવું, *v.t.* To polish.	માંજવું.
માટલો, *m.* An earthen vessel... ...	માટલો.
માટી, *f.* Earth..	માટી.
માઠું, *adj*. Less. માઠું કરવું, To lessen...	માઠું.
„ પડવું, To be insufficient. To become less (of pain, disease).	„ ...
„ લાગવું, To feel slighted. To be displeased, to be grieved (with dat. of pers.).	„ ... ...
માંડવું, *v.t.* To set, to place. To enter (a name). To begin (with Infin)....	માડવું. ...
માંડો, *m*. A bee-hive.	માડો.
માણું, *n*. A measure containing twelve *seers*.	* ...
માતછી, *f*. A fish.	માછલી.
માતા, *f*. The goddess *Mata*. Small-pox.	માતા.
માતાનું થાનક, A shrine to *Mata* under a tree where earthen horses are placed as offerings. ...	„ ... ...
માથું, *n*. The head.	માથું.
„ ડોળાવણું, To shake the head (to indicate denial or refusal).	માથું ડોળાવવું. ...
„ નમાવણું, To bow the head (to indicate assent or approval).	„ નમાવવું. ...
„ ધુણાવણું. See ધુણાવણું.	„ ધુણાવવું.
માથે, *adv.* and *prep*. Above. On, upon.	માથે.

	Guj. Equiv.
માંદવું or બાંદવું, *v.t.* To build. To fasten, to tether.	બાંધવું.
માંદળું, *n.* An earthen drum used by the *vaitis.*	*
માંદું, *adj* Sick, ill.	માંદું.
માંદું પડવું, To be taken ill... ...	,,
માયા, *f.* Love...	માયા.
માયો, *m.* An inheritance.	*
માનતા, *f.* A vow.	માનતા.
,, કરવી or સડાવવી, To perform a vow.	,,
,, માનવી or લીવી, To make a vow...	,,
માનવી, *n.* Mankind. A human being...	માનવી.
માનવું, *v.t.* To believe. To heed. To obey.	માનવું.
માની લીવું, *v.t.* To accept. To acknowledge.	,,
માપ, *n.* A measure. માપ કરવું, To measure.	માપ.
માપ, *adj.* Forgiven. માપ કરવું, To forgive.	માફ.
માપક, *prep.* Suitable to, like... ...	માફક.
માપી, *f.* Forgiveness.	માફી.
,, માગવી, To beg forgiveness. ...	,,
મામા આઇ, *f.* A grand-mother—a mother's mother.... ...	મા + આઇ. ...
મામી, *f.* An aunt—a mother's brother's wife.	મામી. ...
મામો, *m.* An uncle—a mother's brother.	મામો.
,, દાજી, *m.* A grandfather—a mother's father.	મા + દાદો. ...
માયણો, *m.* A meaning...	માયનો.
માંયનું, *adj.* Internal.	માહેનું.

	Guj. Equiv.
માર, m. A blow.	માર.
,, ખાવા, To be beaten or thrashed.	માર ખાવા.
,, આવો, To pass through trouble...	,, ખાવો.
મારુગ, m. A road.	માર્ગ.
મારમાર, *adv.* Quickly....	માર.
મારફતમાં, *prep.* By means of.... ...	મારફતે.
મારવું, v.t. To strike.	મારવું.
મારી દડવું, To slay, to kill.... ...	,,
મારામાં, મારાહું, મારૂ. See Gr. § 14. ...	મારૂ.
માલ, m. A certain kind of inferior grain.	*
માલ, m. Property, goods.	માલ.
માલવાળુ, *adj.* Rich.	,,
,, હાટે માલ આલવો, To barter. ...	,,
માલમતા, *f.* Possessions.	માલમતા.
માલવું, v.i. To boast, to brag.	*
માલીક, m. A lord, a master, an owner.	માલિક.
માવીત્રાં, n. *pl.* Parents....	માવતર.
માંહણી, Name of a Bhil clan at Sadawara.	...
માંહણું, n. A burning-ground... ...	મસાણ.
માહી, *f.* An aunt—a mother's sister...	મારી.
માહો, m. An uncle—a mother's sister's husband.	માસો.
માળી, *f.* The gums of the teeth. ...	પાળા.
મીઆંન or ગેઆંન, n. A scabbard, a sheath.	મ્યાન.
મીજાજ, m. Temper, disposition. Pride.	મીજાજ.
,, કરવોં, To boast, to brag. ...	,,
મીઠાઇ, *f.* A sweet-meat. Sweet-meats.	મીઠાઇ.
મીઠું, n. Salt. *adj.* Sweet.... ...	મીઠું.

	Guj. Equiv.
મીની, *f.* A cat....	મીની.
મીમી, *f.* A teat, a nipple.	*
મુઉ, *adj.* Dead.	મુઉ.
મુકામ, *m.* A halting-place.	મુકામ.
કુત્રા મુકામ થાએ? How long will you stay?	„ ...
મુકાવલો, *m.* A comparison.	મુકાબલો.
„ કરવો, To arbitrate.	„
મુખી, *m.* A village chief in Gujarat...	મુખી.
મુંગુ, *adj.* Dumb.	મુંગું.
મુઠ, *f.* The closed fist.	મુઠી.
મુઠભર, A handful.	„
મુડ, *f.* The head.	મુડી.
„ હડવી, To comb the hair.	„
મુડું or મોડું, *n.* The face, the mouth.	મહોડું.
મુરખ, *adj.* Stupid, foolish, ignorant.	મૂર્ખ.
મુરખાઇ, *f.* Folly, stupidity, ignorance.	મુરખાઇ.
મુરતી, *f.* An idol, ...	મૂર્તિ.
મુરેત, *m.* A beginning...	? મુહુર્ત.
„ કરવો, To begin.	„
મુરેત્યા, *f.* Charcoal.	*
મુસ, *f.* The moustache...	મૂછ.
મુળ, *n.* Origin, root.	મૂળ.
મુળહું, From the beginning. ...	„
મુળો, *m.* A white radish.	મૂળો.
મેઆનor મીઆન, *n.* A scabbard, a sheath.	મ્યાન.
મેજ, *f.* A table.	મેજ.

	Guj. Equiv.
મેજાજ or મીજાજ, *m.* Temper, disposition.	મિજાજ.
Pride.	...
મેડો, *m.* A loft, an upper storey. ...	મેડો.
મેણ, *m.* Wax.	મીણ.
મેણાત, Name of a Bhil clan at Jaran.	...
મેદ, *n.* Honey.	મધ.
મેનત, *f.* Toil, pains. Perseverance...	મહેનત.
,, કરવી, To try, to take pains. ...	,,
મેર, *f.* A side, a direction.	મેર.
મેરે, *adv.* On one side, apart... ...	,,
મેરમેરે, *adv.* On all sides.	,,
મેલ, *m.* Dirt...	મેલ.
મેલ, *m.* A palace.	મહેલ.
મેલવું, *v.t.* To place, to put.	મેલવું.
મેલરેમેલ! Leave off!	,,
મેલાવણું, *v. caus.* To make one put down (a thing).	,, ...
મેલી દીવું, *v. t.* To put or lay down....	મેલી દેવું.
મેલું, *adj.* Soiled, dirty.	મેલું.
મેહ, *m.* Rain. મેહ ગાજવો, To thunder.	મેહ.
મેળાપ, *m.* Meeting. Concord.... ...	મેળાપ.
મોં, *pron.* I.	H. मैं.
મોકલવું, *v. t.* To send.	મોકલવું.
મોગું, *adj.* Dear (not cheap).	મોઘું.
મોટમન્યું, *adj.* Proud.	મોટું.
મોટાઇ, *f.* Greatness. Pride.	મોટાઇ.
,, કરવી, To boast.	,,
મોટી આઇ, *f.* A grand-mother—a father's mother.	મોટી આઇ. ...

	Guj. Equiv.
મોટીઆર, *m.* A young man, an adult.	મોટું.
મોટું, *adj*, Big, great, fat.	"
મોટો બાપ, A grand-father—a father's father.	" ...
મોડ, *m.* The chaplet worn by the bride-groom at the marriage procession.	મોડ. ... ...
મોડું, *adj.* Late.	મોડું.
મોડું or મુડું, *n.* The face, the mouth.	મ્હોડું.
મોડું કાળું કરવું, To blacken one's face. To hide oneself in shame. To bring disgrace upon another. ...	" ... ...
મોડું મલકુવણું, To smack the lips.	મોડું મકલાવવું.
મોડીઆ, Name of a Bhil clan at Limara.	... ...
મોની, *adj.* Silent.	મુન્ય.
મોફત, *adv.* Gratis, for nothing. ...	મફત.
મોભન્યો, *m.* A wooden beam. ...	મોભ.
મોર, *m.* The blossom of the mango tree.	મોર.
મોર, *m.* A gold coin....	મહોર.
મોર, *m.* or મોરું, *n.* A peacock. ...	મોર.
મોરલું, *adj.* Previous, recent. In front.	મોર.
મોરે, *adv.* and *prep.* In front. Before.	"
મોરે આલવું, To advance (money). ...	"
મોરેહું, *adv.* Beforehand. ...	"
મોલ, *n.* Price.	મૂલ.
મોવત, *m.* An elephant driver or keeper.	મહાવત.
મોસી, *m.* A shoe-maker.	મોચી.
મોળું, *adj.* Tasteless, insipid.	મોળું.

	Guj. Equiv
ર.	
રકમ, *f.* An item, a particle. ...	રકમ.
રખઅનાથ, Name of a town ten miles from Kherwara where there is a famous temple to Rishabhnath.	ઋષભ. ... ...
રખવાળી, *f.* Guarding, keeping.. ...	રખવાળી.
,, કરવી, To guard, to watch....	,,
રખે, *adv.* Not (only used with the Imperative).	રખે. ...
રખેરે, *conj.* Lest.	રખેને.
રખોડો, *m.* Ashes.	રાખ.
રંગ, *m.* Colour...	રંગ.
રગત, *n.* A certain disease.	રગત.
રંગવું, *v. t.* To colour...	રંગવું.
રજવાડ, *f.* A Native State.	રજવાડો.
રજવાડી, *adj.* Belonging to a Native State.	,, ...
રજા, *f.* Leave, permission to go. ...	રજા.
રતવા, *n.* Mumps.	રતવા.
રતાળુ, *m.* Yam...	રતાળુ.
રદો, *m.* Intention, desire.	? ઇરાદો.
રપત, *m.* Hard labour.	રફત.
રમણું or રમવું, *v. i.* To play.	રમવું.
,, ,, *v. t.* To play at. ...	,,
રમત, *f.* A game.	રમત.
રમતુડું, *adj,* Playful.	રમતિયાળ.
રવડવું, *v. i.* To wander.	રવડવું.

	Guj. Equiv.
રવડતું ફરવું, To wander about...	રવડવું.
રસતો, *m.* A cart-track.	રસ્તો.
રહુઓ, *m.* Broth, soup, essence.	રસો.
રળવું, *v. t.* To earn.	રળવું.
રળીને, *adv.* With great difficulty.	,,
રાઈ, *f.* Mustard.	રાઈ.
રાખડી, *f.* The cotton band worn round the wrist during the festival of Balev.	રાખડી.
રાખવું, *v. t.* To keep.	રાખવું.
રાગ, *m.* A tune.	રાગ.
રાજ, *n.* A kingdom.	રાજ.
,, કરવું, To reign, to rule.	,,
રાજતેજ, *n.* Majesty, splendour, glory.	રાજ+તેજ.
રાજી, *adj*, Content, willing.	રાજી.
,, કરવું, To satisfy, to please.	,,
રાજીખુસીકું, Of one's own accord, willingly.	રાજી ખુશી.
રાજીબાજી, *f.* Peace, contentment.	રાજી.
રાંડવું, *v. i.* To become a widow.	રાંડવું.
રાંડી, *f.* A widow.	રાંડી.
,, બાયડી રાખવી, To keep a widow as wife.	,,
રાડું, *n.* or રાડો, *m.* A general disturbance, a rising.	રાડ.
રાણી, *f.* A queen.	રાણી.
રાત, *f.* Night...	રાત.
રાતે, At night, to-night.	,,
રાતું, *adj.* Red.	રાતું.

	Guj. Equiv.
રાંદવું, *v.t.* To cook, to roast.	રાંધવું.
રાનરાનપાનપાન કરવું, To give intense trouble... ...	? હેરાન ...
રાબ, *f.* Gruel.	રાબ.
રામણુ-ચું, *n.* A small guitar of one wire.	*
રામરામ, *interj.* A form of salutation.	રામરામ.
રાવલો, *nt.* A Thakor's house.... ...	રાવ.
રાસાં, *n.pl.* Tools.	રાચ.
રાહ, *f.* A rope....	રાસ.
રાહેણુ, *f.* Sunshine.	રોશની.
રાળાંરેળાં કરવાં, To lead an unsettled life.	*
રીંગણું, *n.* Brinjal (a certain vegetable).	રિંગણું.
રીત, *f.* A custom. A method. A way.	રીત.
રીસ, *m.* A bear...	રીંછ.
રીહ, *f.* Anger....	રીસ.
„ સડવી, To feel angry (with dat.)...	„
„ સડાવણી, To get into a passion. ...	„
રીહાણું, *adj.* Angry.	રિસામણું.
રૂ, *n.* Cotton.	રૂ.
રૂખડું, *n.* A tree.	રૂખડું.
રૂપ, *n.* Form, shape.	રૂપ.
રૂપાળું, *adj.* Beautiful, handsome. ...	રૂપાળું.
રૂપીઓ, *m.* A rupee.	રૂપીઓ.
રૂપું, *n.* Silver.	રૂપું.
રૂસતીખુસતી, *f.* A settlement (of a dispute).	* ...
„ „ કરવી, To make an amicable settlement... ...	... ...

	Guj. Equiv.
રેઇ જાવું, *v.i.* To remain, to be left over. To be paralyzed (of limbs).	રહી જવું. ...
રૈંટ, *f.* A water-wheel...	રૈંટ.
રેડવું, *v.t.* To pour.	રેડવું.
રેબારી, *m.* A camel-breeder.	રબારી.
રેલ, *f.* A flood...	રેલ.
રેવું, *v.i.* To remain. To give milk (with ટાઙ્કી, a cow, as *nom.*). ...	રહેવું. ...
રેસમ, *n.* Silk.	રેસમ.
રેહ, *m.* Broth, soup. Essence... ...	રસ.
રોકડું, *adj.* In hard cash, ready (money).	રોકડું.
રોકવું, *v.t.* To hinder. To block up. ...	રોકવું.
રોગ, *m.* Disease.	રોગ.
,, *interj.* Get out! (to animals). ...	...
રોગી, *f.* A heap of funeral ashes. ...	*
રોગીજબવી, *f.* A funeral pyre... ...	*
રોજ, *m.* A *nilgai.*	રોઝ.
રોટલો. See રોટો...	રોટલો.
રોટી, *f.* Bread. રોટી કરવાવાળો, A cook...	રોટી.
,, કરવી, To make bread. To prepare a meal.	,, ...
,, ફુટવી, To lose one's livelihood (with genit.)...	રોટી+ફુટવી. ...
રોટો, *m.* Coarse bread....	રોટલો.
રોપવું, *v.t.* To plant. To transplant. ...	રોપવું.
રોવું, *v.i.* To weep, to cry.	રોવું.

	Guj. Equiv.
લ.	
લખવું, *v.t.* To write.	લખવું.
લગણ, *prep.* Till, until...	લગણ.
લગતું, *adj.* Adjoining. *adv.* Quickly, soon.	લગતું.
લગન, *n.* A wedding.	લગન.
લગભગ, *adv.* Nearly, almost.... ...	લગભગ.
લગમ, *f.* A bridle.	લગામ.
લગાડવું, *v.t.* To fix. To light (a lamp)...	લગાડવું.
લગારલગાર, *adv.* Very little. A small quantity.	લગાર. ...
લડવું or લડી જાવું, *v.i.* To fight... ...	લડવું.
લડાઇ, *f.* A fight. War...	લડાઇ
,, કરવી, To fight.	,,
લથાબથી કરવી, To wrestle.	લથબથ
લફો, *m.* Profit...	નફો.
લગરાં, *n. pl.* Clothes, apparel... ...	? લુગડાં.
લગડું, *n.* Cloth. Piece-goods.... ...	? લુગડું.
લવવું, *v.i.* To be painful, to burn (as a sore).	લહાય. ...
લવાડું, *n.* A calf under 16 days old....	લવાડું.
લસકર, *n.* An army.	લશ્કર.
લહવું or લહી જાવું, *v.i.* To slip.... ...	લસવું.
લાકડી, *f.* A stick.	લાકડી.
લાકડું, *n.* Wood.	લાકડું.
લાખણું, *n.* A round iron arrow-head for shooting birds.	* ...
લાગ, *m.* An opportunity (usu. foll. by ફાવવું, to be favourable)... ...	લાગ. ...

	Guj. Equiv.
લાગવું, *v i.* To come into contact with.	લાગવું.
To feel, to seem (with dat. of pers.)	...
To begin (foll. by Infin.)... ...	...
લાજ, *f.* Shame, shyness.	લાજ.
લાજવું, *v.i.* To be ashamed, to be shy.	લાજવું.
લાજુડું, *adj.* Ashamed, shy.	લાજાળું.
લાડ, *n.* Caressing.	લાડ.
,, લડાવવું, To caress, to fondle. ...	,,
લાડી, *f.* A bride...	લાડી.
,, જોવી, To inspect or see the bride.	,,
[The first stage in arranging	...
for a marriage. See હેરૂ ભરવો	...
and પણવાં જવું].	...
લાડુ, *m.* Name of a certain sweetmeat.	લાડુ.
લાડો, *m.* A bride-groom.	લાડો.
લાદ, *f.* The dung of horses and ele-	લાદ.
phants.	...
લાંપ, *m.* A spire of grass.	લપટિયો.
લાપટ, *f.* A slap, a smart blow. ...	લપટ.
,, આણવી, To strike with the hand...	,,
લાંબહેણુ, *f.* Length, distance.... ...	લંબાણ.
લાંબહેણુંહું, From a distance.... ...	...
લાબરો, *m.* Cloth.	? ડુગડું.
લાંબુ, *adj.* Long.	લાંબુ.
લાભ, *m.* Advantage, gain, profit. ...	લાભ.
લાય, *f.* Heat....	લહાય.
,, ઉડવી, To suffer from gastric heat.	...

	Guj. Equiv.
લારે, *prep.* Along with	લારે.
લાલસ, *f.* Avarice.	લાલચ.
લાલસી or લાલસુ, *adj.* Covetous, avaricious....	લાલચુ.
લાવણું or લાવવું, *v.t.* To bring.... ...	લાવવું.
લાંસ, *f.* A bribe.	લાંચ.
લાસાર, *adj.* Helpless, powerless. ...	લાચાર.
લાસેકુઓ, *m.* One who takes bribes....	લાંચિયું.
લાહકું, *n.* A sob. લાહકાં ભરવાં, To sob...	? ડસકું.
લીંપણું, *v.t.* To plaster or smear with a mixture of cow-dung, earth and water.	લીંપવું.
લીવું, *v.t.* To take.	લેવું.
લી જાવું, *v.t.* To take away.	લઇ જવું.
લુ, *f.* A hot wind.	લૂ.
લુઇ, *n.* Blood. લુઇ નીકળવું, To bleed....	લોહી.
લુગડા, *n.pl.* Clothes.	લુગડાં.
લુગડું, *n.* Cloth. Any article of dress. A *sari.*	લુગડું.
લુંટ, *f.* Booty.	લૂટ.
લુંટણ્યો, *m.* A rascal.	લુંટનારો.
લુંટવું or લુંટી ખાવું, *v.t.* To plunder. ...	લુંટવું.
લુંટારો, *m.* A robber, a dacoit... ...	લુંટારો.
લુલું, *adj.* Maimed, crippled.	લુલું.
લુસાઇ, *f.* Roguery, cheating.... ...	લુચ્ચાઇ.
લુસવું, *v.t.* To wipe.	લુછવું.
લુસી દડવું, *v.t.* To wipe out well. ...	"

	Guj. Equiv.
લુસો, *m.* A rascal, a cheat.	લુચ્ચો.
લેસણુ, *f.* A sign...	નિશાણી.
લેહણુ, *n.* Garlic...	લસણું.
લેહાંણી, *f.* A ladder.	નિસરણી.
લોઆર, *m.* A blacksmith.	લુહાર.
લોક, *n.* People...	લોક.
લોગાઇ, *f.* A woman.	H. लुगाइ.
લોટ, *m.* Flour....	લોટ.
લોડું, *n.* Iron.	લોઢું.
લોડી, *f.* Rubble...	*
લોડો, *m.* The youngest son. The youngest brother.	* ...
લોણુ, *n.* Coarse salt.	લૂણ.
લોધ્યાન, *n.* A sacrifice....	લોહી+દાન.
,, કરવું, To offer up a sacrifice. ...	,,
લોભ, *m.* Avarice.	લોભ.
લોભી, *adj.* Avaricious....	લોભી.

વ

વં followed by આ is pronounced like the letter *w*, and in all other cases like the letter *v*.

વકરાઇ, *f.* A jest, a joke.	વકરવું.
,, કરવી, To joke, to jest, to play...	,,
વખ, *n.* Poison...	વિખ.
વખત, *m.* or *f.* Time....	વખત.
,, વેઠવી, To work over time. To have seen better days.	,, ...

	Guj. Equiv.
વખાણ, *n.* Praise. વખાણ કરવાં, To praise.	વખાણ.
વખાણવું, *v.t.* To praise...	વખાણવું.
વખેડો, *m.* A quarrel.	બખેડો.
વગડવું, *v.i.* To spoil, to be spoiled. ...	બગડવું.
વગડાઉ, *adj.* Wild (*lit.* belonging to the forest).	વગડો. ...
વગડું, *n.* A forest.	વગડો.
વગર, *prep.* Without, besides, except.	વગર.
વગરઆદરીલું, *adj.* Indolent, careless. ...	વગર+આદર.
વગાડ, *m.* Loss, damage, injury. ...	બગાડ.
વગાડવું, *v.t.* or વગાડ કરવો, To spoil. ...	બગાડવું.
વજાડવું, *v.t.* To play on an instrument. To beat a drum...	વજાડવું. ...
વટલાવવું, *v.t.* To defile, to pollute. ...	વટલાવવું.
વટલાવું, *v.pass.* To be polluted... ...	વટલાવું.
વટાવવું, *v.t.* To change (money). ...	વટાવવું.
વજે, *f.* Assessment on the produce of land.	વજે. ...
વજુ, *prep.* Like.	? મુજબ.
વડાગરૂ, *n.* Salt (of a superior quality).	વડાગરૂ.
વડાવવું, *v.caus.* To get cut.	વડાવવું.
વડું, *adj.* Older, elder....	વડું.
વણકાર, *m.* A weaver....	વણકર.
વણજારો, *m.* A man hired by merchants to convey grain on pack bullocks.	વણજારો. ... ...
વણવું, *v.t.* To weave.	વણવું.
વણા, વણાય, વણામાં, વણાડું. See Gr. § 14.	H. वह

	Guj. Equiv.
વણાઇ, *f.* Weaving.	વણતર.
વણાય ઓરે, On that account.	H वह.
વણે. See Gr. § 14.	,,
વતાવણું, *v.t.* To shew.	બતાવવું.
વતું, *n.* Shaving. વતું કરવું, To shave....	વતું.
વત્તું, *adj.* and *adv.* More.	વત્તું.
વદમણું or વદામણું, *n.* A propitiatory offering...	વધાવવું. ...
,, કરવું, To propitiate.	વધાવવું.
,, સોડવું, To make a propitiatory offering...	,, ...
વદારે, *adv.* More.	વધારે.
વદારો, *m.* Increase.	વધારો.
,, કરવો, To increase.	,,
વન, *n.* A forest...	વન.
વના, *prep.* Besides, except, without...	વિના.
વપત, *f.* Trouble.	વિપત.
,, પાડવી, To trouble, to bother. ...	,,
વર, *n.* A year...	વરસ.
વરહવું, *v.i.* To rain.	વરસવું.
વરહાત, *m.* Rain. The rains.	વરસાદ.
વરહોળી, *f.* A lump, a swelling. ...	વરસોળી.
વરાજવું, *v.i.* To be seated (said of or to a superior).	બિરાજવું. ...
વરાડ, *m*, An assessment on crops. ...	વેરો.
વવળવું, *v.i.* To itch.	વવળવું.
વસન, *n.* A promise.	વચન.
,, આલવું, To promise...	,,

	Guj. Equiv.
વસન વાળવું, To intercede.	વચન.
વસાર, *m.* Thought, reflection... ...	વિચાર.
„ કરવો, To think, to consider. ...	„
„ ખાવો, To be undecided, to hesitate. To fret.	„ ...
વસારવું, *v.t.* To think. To repent. ...	વિચારવું.
વહતી, *f.* Population....	વસ્તી.
„ કરવી, To dwell...	...
વહવું, *v.i.* To encamp, to dwell, to live.	વસવું.
વહાડવું, *v.t.* To people, to populate. ...	વસાડવું.
વહુ, *f.* A wife. A daughter-in-law. ...	વહુ.
વળગવું, *v.t.* To cling to.	વળગવું.
વળગવળગ કરવું, To persecute with words.	„ ...
વળગેણું, *f.* A quarrel.	વળગવું.
વળતે, *adv.* and *conj.* Again, moreover.	વળતે.
વળવું, *v. i.* To bend. To be formed (as a meeting).	વળવું. ...
વળા, *f.* Time. Delay.	વેળા.
„ કરવી, To procrastinate. To be late.	„
વળાપ, *m.* Mourning.	વિલાપ.
વળાવણું, *v.t.* To see a person off.	વળાવવું.
વળાવી, *f.* An escort.	વળાવિયા.
વળાવું, *n.* Black-mail.	વળાવું.
વળાવું, *v. pass.* To be bent.	વળાવું.
વળી, *f.* A rafter.	વળી.
વળી or વળે, *adv.* and *conj.* Again, moreover.	વળી.
વા, *pron. m.* and *n.* They.	H વે.

	Guj. Equiv.
વાં, *pron. f.* They (respectful form)....	H વેં.
વાઇ, *f.* Rheumatism.	વા.
વાઇતી, *m.* A minstrel, a bard... ...	વાયજી.
વાઇદ, *m.* A doctor.	વૈદ.
વાકમ, *adj.* Experienced.	વાકેફ.
વાકલ, Name of the river which flows through the Ogna and Panarwar States.	... ...
વાંકું, *adj.* Crooked.	વાંકું.
વાગ, *m.* A bridle-bit. Reins.... ...	વાગ.
વાગડ, The Dungarpur district. ...	...
વાગળી, *f.* A flying-fox...	વાગોળ.
વાગાત, Name of a Bhil clan at Balwada.	...
વાંગું, *n.* A stream.	*
વાગોળવું, *v.i.* To chew the cud, to ruminate.	વાગોળવું. ...
વાઘ, *m.* A tiger.	વાઘ.
વાઘેણ, *f.* A tigress.	વાઘેણ.
વાજબી, *adj.* Fair, just...	વાજબી.
વાજવું, *v.i.* To blow (as the wind). To sound (as a gong). ...	વાજવું. ...
વાંઝુઇ, *f.* A childless woman.	વાંઝણી.
વાંઝુઓ, *m.* A childless man.	વાંઝણો.
વાટ, *f.* A way, a track, a foot-path.	વાટ.
„ જોવી, To expect (with gen.). ...	„
વાટેવાટે આવવું, To come straight....	„
વાટમાર્ગુ, *m.* A traveller.	વટેમાર્ગુ.
વાટલી, *f.* A brass saucer.	વાટકી.

	Guj. Equiv
વાંટવું or વાંટી આલવું, *v.t.* To divide. ...	વાંટો.
વાટવું, *v.t.* To pound.	વાટવું.
વાડ, *m.* Griping pains...	*
વાડ, *f.* A hedge.	વાડ.
વાડવું, *v.t.* To cut, to prune.	વાડવું.
વાડી, *f.* A garden.	વાડી.
વાડી, *f.* An earthen vessel like a tea-pot.	*
વાડો, *m.* Land near a house... ...	વાડો.
વાડોળ, *f.* Rheumatism.	વા.
વાણુ, *m.* An exorciser...	વાણી.
વાંણુ, *n* Rope made of cocoa-nut fibre...	વાણુ.
વાણ્યેર, *m.* A *Bania.*	વાણિયો.
વાત, *f.* A word. A story, a history, a legend. Conversation. A matter, a thing.	વાત.
વાત કરવી, To describe, to mention, to tell about (with gen.). ...	વાત કરવી.
વાતસીત, *f.* Conversation.	વાતચિત.
" કરવી, To converse.	"
વાથરવું, *v.t.* To spread...	પાથરવું.
વાથરેણું, *n.* A quilt, a mattress. Bedding.	"
વાદરો, *m.* A monkey, ...	વાંદરો.
વાદળું, *n.* or વાદળો, *m.* A cloud, ...	વાદળું.
વાદી, *m.* A snake-charmer.	વાદી.
વાંદો, *m.* A quarrel, a dispute. ...	વાંદો.
વાપરવું, *v.t.* To spend, to use... ...	વાપરવું.
વાયરો, *m.* Wind...	વાયરો.
વાર, *f.* Time.	વાર.

	Guj. Equiv.
વાર લગાડવી, To keep one waiting. ...	વાર.
„ લાગવી, To take a long time. ...	„
વારાંવારાં, *adv.* Alternately, ...	વારો.
વારૂ, *m.* A feather.	પર.
વારૂ, *interj.* Well! Yes! Very good!...	વારૂ.
વારૂવાર, *adv.* Often.	વારંવાર.
વારેં, *f.* A Bhil war-cry.	
„ પાડવી, To sound the war-cry. ...	„
વારો, *m.* A turn, a time.	વારો.
આગલાવારાનું, Ancient.	„
વાલડો, *m.* Brushwood...	
વાલાં, *n. pl.* Relatives...	વહાલાં.
વાલું, *adj.* Dear, beloved.	વહાલું.
વાવ, *f.* A masonry well with steps leading down to the water. ...	વાવ. ...
વાવણી, *f.* Sowing.	વાવણી.
વાવણું, *v.t.* To sow.	વાવવું.
વાંસવું, *v.t.* To read.	વાંચવું.
વાંહડી, *f.* A short bamboo.	વાંસડી.
વાંહડો, *m.* A long bamboo.	વાંસડો.
„ દાડો સરક્યો, About 7 a. m. (*lit.* the day has advanced the length of a bamboo). ...	„ ... ...
બે વાંહડા દાડો સરક્યો, About 8 a.m.	વાંસડા.
તણ „ „ „ „ 9 „	„
સ્યાર „ „ „ „ 10 „	„
વાંહડો દાડો, About 5 p.m.	„
વાહણ, *n.* A cooking utensil.	વાસણ.

	Guj. Equi
વાહલું, *adj.* Last.	વાંસે.
વાહવાળુ, The town and State of Banswara...	...
વાહુવું, *v.i.* To bellow.	*
વાંહળી, *f.* A flute, ...	વાંસળી.
વાહુરે, *adj.* More.	? વધારે.
વાંહે, *adv.* and *prep.* Behind, after, afterwards.	વાંસે.
„ મોરે, *adv.* Behind and before. ...	વાંસે+મોર.
„ વાંહે જાવું, To follow.	વાંસે.
„ થાવું, To persecute...	„
વાંહો, *m.* The back.	વાંસો.
વાહો, *m.* A dwelling, a resting place, a lodging.	વાસો.
વાહો કરવો, To put up for the night...	વાંસો.
વાળ, *m.* The hair.	વાળ.
વાળવું, To bend. To sweep.	વાળવું.
વાળી દીવું, To sweep away. To fold or roll up.	„
વાળી, *f.* A nose-ring.	વાળી.
વાળો, *m.* A guinea-worm.	વાળો.
વી, *pron.* He. It. That. *f pl.* They, those. See Gr. § 14.	H. वह.
વીઆજ, *m.* Interest on money. ...	વ્યાજ.
વીઆણી, *f.* Calving.	વીઆણી.
વીઆતું, *v.i.* To calve.	વીઆવું.
વીજંળી, *f.* Lightning.	વિજળી.
વીટવું or વીંટાળવું, *v.t.* To roll up, to wind.	વિંટવું.

	Guj. Equiv.
વીંટી, *f.* A finger-ring...	વિંટી.
વીણવું, *v.t.* To glean, to pick, to gather.	વિણવું.
વીણી દડવું, To gather up. ...	,,
વીન્તી, *f.* Entreaty.	વિનંતી.
,, કરવી, To beseech, to pray. ...	,,
વીલો, *m.* A creeper..	વેલો.
વીવા, *m.* Marriage.	વિવાહ.
વીવું, *adj.* and *adv.* Such. So.... ...	H वह.
વીસ્વા, *m.* Trust, faith....	વિશ્વાસ.
,, રાખવો, To trust, to believe ...	,,
વીસી, *f.* A scorpion.	વિંછી.
વીસ્યું, *n.* A toe-ring.	*
વીહરવું, *v. t.* To forget.	વિસરવું.
વીહરી જાવું, *v.t.* To forget entirely.	,,
વીહાક, *m.* April-May....	વૈશાખ.
વીહાત, Name of a Bhil clan at Mori.	...
વીળુ, *f.* Sand.	વેળુ.
વે, *pron.* She. See Gr. § 14... ...	H वह.
વે, *v.* May be.	H होवे.
વેગળું, *adj,* Distant. વેગળું રેવું, To abstain.	વેગળું.
વેઠ, *f.* Forced labour....	વેઠ.
,, કરવી, To work without pay. ...	,,
વેઠમાં, *adv.* On forced labour.... ...	,,
વેઠવું, *v.t.* To suffer.	વેઠવું.
વેણુમાં, *adv.* In the morning. Early. To-morrow morning.	વેણુકવાતું. ...
વેંત, *f.* A span....	વેંત.
વેદ, *m.* A barber.	વૈદ.

	Guj. Equiv.
વેનું, *pron.* His....	H वह.
વેપાર, *m.* Trade...	વેપાર.
વેપારી, *m.* A tradesman.	વેપારી.
વેમ, *m.* Suspicion. Superstition. Accusation....	વહેમ. ...
„ કડવો, To accuse....	વહેમ.
„ રાખવો, To suspect.	„
વેમી, *adj.* Superstitious. Suspicious....	વહેમી.
વેર, *n.* Enmity. Hatred. Vengeance...	વેર.
„ રાખવું, To hate.	„
„ વાળવું, To take revenge.	„
વેરવું, *v.t.* To saw.	વહેરવું.
વેરવું. *v.t.* To scatter.	વેરવું.
વેરી જાવું, To disperse (as clouds). ...	„
વેલા, *f.* Distress, great trouble. ...	વેલા.
વેલું, *adj.* and *adv.* Early, soon. ...	વહેલું.
વેલાંવેલાં, *adv.* Very early, very soon.	„
વેવું or વીવું, *adj.* Such....	H वह.
વેસમાંય, *adv.* and *prep.* In the middle. Between. ...	વચમાં. ...
„ પડવું or બોલવું, To interfere....	વચમાં
„ વાત પાડી લીવી, To interrupt....	„
વેસલું, *adj.* Middle, central.	વચલો.
વેસલો ભાગ, The centre.	„
વેસવું, *v.t.* To sell.	વેચવું.
વેસાવું, *pres. part.* Being sold. On sale.	વેચાતું.
„ આલવું, To sell.	„
„ લીવું, To buy.	„
વેસી or વેસે, *prep.* About, concerning...	વિષે.

	Guj. Equiv.
વેળા, *f.* Time. ...	વેળાં.
વેળું, *n.* A brook, a stream. ...	વહેળો.
વોર, *m.* A bride-groom. ...	વર.
વ્યાં, *adv.* There, thither. ...	H. वहां.
વ્યાં ને વ્યાં, In that very place. ...	,,

સ.

સઇત, *m.* A groom. ...	H. साईस.
સંકટ, *f.* Distress. ...	સંકટ.
સકલી, *f.* A hen-sparrow. ...	ચકલી.
સકલો, *m.* A cock-sparrow. ...	ચકલો.
સકાર સડવું, To go hunting. ...	શિકાર.
સકારૂં, *n.* An antelope. ...	H. चिकारा.
સકુ, *m.* or *f.* A penknife. ...	ચાકુ.
સજા, *f.* Punishment. ...	સજા.
સજા દીવી, To punish... ...	,,
સડઉતર, *adj.* Uneven, ...	ઉતરચડ.
સડક, *f.* A made road... ...	સડક.
સડપ, *f.* A bow-string.... ...	? ચાપ.
સડવું, *v.i.* To rise, to ascend.... ...	ચડવું.
કપાળ સડવું, To have a headache. ...	,,
સડાઇ, *f.* A tumult. ...	ચડાઈ.
,, કરવી, To raise a tumult. ...	,,
સડાઇની બોલી બોલવું, To speak angrily...	,,
સડાઉ, *adj.* Insolent. ...	ચડાઉ.
સડાવણું, *v. caus.* To incite. ...	ચડાવવું.
સડીતું, *adj.* Chief. Highest. Superior. Prime. ...	ચડતું.

	Guj. Equiv.
સણવું, *v. t.* To construct, to build. ...	ચણવું.
સણા, *m. pl.* Gram.	ચણા.
સણી, *f.* The seed of a vegetable or plant.	*
સણીસણી, *adv.* Very little.	...
સતરી, *f.* An umbrella. A mausoleum.	છત્રી.
સતુર, *adj.* Clever.	ચતુર.
સતું, *adj.* Existing. Present. Restored (as stolen property).	છતાં. ...
,, કરવું, To restore.	છતાં.
,, થાવું, To restore.	,,
સંદરમા, *m.* The moon...	ચંદ્રમા.
સદા, *adv.* Always.	સદા.
સદાંણી, *f.* The moon-light.	ચાંદરણું.
સંદાવટ, Name of a Bhil clan beyond the Dhebar lake.	... ...
સપટ, *adj.* Even, level.	સપાટ.
સપટ કરવું, To level.	,,
સપાડું, *n.* A journey.	*
,, કરવું, To travel.	,,
સંપો, *m.* Jessamine.	ચંપો.
સબબ, *m.* Cause, reason.	સબબ.
સબાવ, *m.* Temperament.	સ્વભાવ.
સમકવું, *v. i.* To start.	ચમકવું.
સમકી પડવું, To shy (as a horse). ...	,,
સમકાવણું. *v. t.* To startle.	ચમકાવવું.
સમટેર, *adv.* and *prep.* On all sides. Around.	સમ+કોર. ...
સમરો, *m.* A whisk, a fly-flapper. ...	ચમ્મર.
,, ઢોળવો, To whisk away flies. ...	,,

	Guj. Equiv.
સમાર, *m.* A tanner.	ચમાર.
સમાસું or સંમાહું, *n.* The rainy season.	ચોમાસું.
સરકાર, *f.* The Supreme Government.	સરકાર.
સરત, *f.* Recollection, thought. ...	સુરત.
સરતમાં આવે તી, Whatever you choose.	,, ...
સરવાળો, *m.* Addition...	સરવાળો.
સરવાળે, *adv.* Lastly.	,,
સરવુ, *v. i.* or *v. t.* To graze.... ...	ચરવું.
સરાં, *n. pl.* Small shot.	છરાં.
સરૂઆત, *f.* A beginning.	શરૂઆત.
,, કરવી, To begin.	,,
સલાહ, *f.* Advice.	સલાહ.
,, દીવી, To advise.	,,
લીવી, To consult.	,,
સસુદરી, *f.* A mouse.	છછુંદરી.
સહુ, *adj.* All.	સહુ.
સહુકાર લોક, Hindus and Muhammadans as distinguished from Bhils.	સહુકાર. ...
સા, *f.* Butter-milk.	છાસ.
સાઇતર, *m.* March-April.	ચૈતર.
સાઇસો, *m.* Shade.	છાંયડો.
સાઉદ, *adj.* Fourteen.	ચૌદ.
સાક, *m.* The two hands full of liquor.	છાક.
સાકૂજ્યું, *adj.* Drunk....	છાકડું.
સાકવું, *v. t.* To taste.	ચાખવું.
સાકર, *f.* Sugar-candy....	શાકેર.
સાકર, *m.* A servant.	ચાકર.

	Guj. Equiv.
સાકરી, *f.* Service. સાકરી કરવી, To serve.	ચાકરી.
સાજેર, *n.* Thatch.	છાજલી.
સાટવું, *v.t.* To lick.	ચાટવું.
સાંટવું, *v.t.* To sprinkle....	છાંટવું.
સાટુઓ, *m.* A ladle.	ચાટવો.
સાંટો, *m.* A drop of rain.	છાંટો.
સાંટા સાંટા ચડવા, To drizzle.... ...	,,
સાડી, *f.* Back-biting, slander... ...	ચાડી.
,, કરવી, To slander....	,,
સાડુઓ, *m.* A back-biter.	ચાડિયો.
સાણુ, *f.* Fresh cow-dung.	છાણુ.
સાતી, *f.* The bosom, the chest. Courage.	છાતી.
સાતીવાંળું, *adj.* Brave.	,,
સાદડી, *f.* A mat made of palm leaves.	સાદડી.
સાંદી, *f.* A sore, an ulcer. Purified silver.	ચાંદી. ...
સાંદો or સાંદોબાવસી, *m.* The moon. ...	ચાંદો.
સાનાંસાનાં or સાનેસાને, *adv.* Secretly. Stealthily. Privately. ...	છાનામાના. ...
સાનેસાને કાનમાં વાત કેવી, To whisper.	છાનામાના.
સાનું, *adj.* Quiet. Still. Secret. Private.	છાનું.
,, રાખવું, To keep secret.	,,
,, રેવું, To be quiet.	,,
સાપરૂં, *n.* A hut. સાપરી, *f.* A small hut.	ઝુંપડું, ઝુંપડી
સાફ, *adj.* Clean. Pure. Holy... ...	સાફ.
સાબ, *m.* A European...	સાહેબ.
સાંબડી, *f.* A small bamboo-basket. ...	છાબડી.
સાંબડી, *f.* The human skin.	ચામડી.

	Guj. Equiv.
સાંબડું, *n.* Skin, hide, leather... ...	ચામડું.
સામાન, *m.* Goods, luggage.	સામન.
સામીસોળસ્યું, *n.* A bat...	ચામાચિડિયું.
સાર, *m.* Grass, hay.	ચારો.
સારો, *m.* Fodder.	,,
સાલ, *n.* A year...	સાલ.
સાલ, *m.* Habit, custom. *f.* Conduct...	ચાલ.
સાલવાળું, *adj.* Well-behaved.	,,
સાલવું, *v.i.* To go, to walk. To suit...	ચાલવું.
સાલતું કરવું, To begin...	,,
સાલે ત્યાં લગણુ, As far as possible. ...	,,
સાવકાર. See સહુકાર.	સહુકાર.
સાવણી, *f.* A cantonment.	છાવણી.
સાવવું, *v. i.* To be agreeable. To suit...	ચહાવું
સાવેતી:..સાવેતી, *conj.* Either...or. ...	,,
સાંસ, *f.* A beak.	ચાંચ.
સાવળ or સાવોળ, *m.* Rice.	ચાવળ.
સાહુડી, *f.* A porcupine.	સાહુડી.
સાહેદી, *f.* A witness.	શાહેદી.
,, આલવી, To testify.	,,
સાળણી, *f.* A sieve.	ચાળણી.
સાળવું, *v.t.* To sift.	ચાળવું
સાળી, *f.* A she-goat.	છાળી.
સાળું, *n.* A kid...	છાળું.
સાળો, *m.* A ram.	છાળો.
સાળો, *m.* Shade...	છાંયડો.
સીંકવું, *v.i.* To sneeze.	છિંકવું.
સીજ, *f.* A thing.	ચીજ.

	Guj. Equiv
સીઠી, *f.* A note. A letter of recommendation.	ચિઠ્ઠી.
સીડું, *n.* An entrance....	છીડું.
સીડ્ર્યું, *n.* A bead.	? કિડિયું.
સીત, *n.* The mind.	ચિત્ત.
સીતરો, *m.* A leopard.	ચિતરો.
સીતાળ, *m.* A slab.	*
સીતું, *adj.* On one's back.	ચતું.
,, પડીને હુવું, To sleep on one's back.	,,
સીથરૂં or સીદડું, *n.* A rag...	ચિથરૂં.
સીદું, *adj.* Straight.	સીધું.
સીનાળું, *n.* Adultery.	છિનાળું.
સીપટી, *f.* A pinch.	ચપટી.
,, લીવી, To pinch....	,,
સીપાઇ, *m.* A policeman, a soldier. ...	સિપાઈ.
સીપીઓ, *m.* Pincers, tongs, tweezers...	ચિપિયો.
સીબડી, *f.* or સીબડું, *n.* A long gourd...	ચિબડી.
સીબરી, *f.* A small owl....	ચિબડી.
સીબું or સીબુંનાક, *adj.* Flat-nosed. Ugly.	ચીબું.
સીરવું, *v. t.* To split.	ચીરવું.
સીલ, *f.* A kite, a hawk.	ચીલ.
સીસી, *f.* Carrion.	છીછડું.
સીહ, *f.* A scream.	ચીસ.
,, કરવી, To scream.	,,
સુક, *n.* Happiness. Salvation... ...	સુખ.
,, આલવું, To save.	,,
,, આલવાવાળો, The Saviour... ...	,,

	Guj. Equiv.
સુકવું. *v.i.* To finish (only used in forming completive compound verbs. See Gr. § 41).	ચુકવું. ... ...
સુકલી, *f.* Slander, backbiting.... ...	ચુગલી.
સુકાળ, *m.* A time of plenty.	સુકાળ.
સુકી, *adj.* Happy, blessed.	સુખી.
સુટકી, *f.* A pinch. સુટકી લીવી, To pinch.	*
સુટકો, *m.* Release. સુટકો કરવો, To release.	છુટકો.
સુટવું or સુટી જાવું, *v.i.* To become free, to be released.... ...	છુટવું. ...
સુટી, *f.* Freedom, release. Leave. ...	છુટી.
,, આલવી, To grant leave....	...
સુટું, *adj.* Free....	છુટું.
સુટું કરવું, To set free.	...
સુડલી, *f.* A bracelet worn on the forearm by women....	ચુડલી. ...
સુડલો, *m.* A bracelet worn on the upper part of the arm. ...	ચુડલો. ...
સુડવેલ, *f.* A she-devil, a female goblin.	ચુડેલ.
સુનડી, *f.* A spotted *sari*.	ચુંદડી.
સુનસુન, *n.* Powder, anything powdered.	*
,, કરવું, To pulverize...	,,
સુનો, *m.* Lime.	ચુનો.
સુલો, *m.* A fire-place.	ચુલો.
સુવું, *v.i.* To leak...	ચુવું.
સેજ્યું ગેર, *m.* A thatched house. ...	છાજ્યું ઘર.
સેડું, *adj.* Far off, distant.	છેટું.
સેડો, *m.* A border, an edge, an end...	છેડો.

	Guj. Equiv
સેડા ફાડવો, To separate. To divorce ...	છેડા.
સેતરવું, *v.t.* To cheat.	છેતરવું.
સેતવું, or સેતી રેવું, *v.i.* To be warned...	ચેતવું.
સેતાવણી, *f.* Warning.	ચેતવણી.
સેતાવવું, *v.t.* To warn.	ચેતાવવું.
સેર, *m.* A *seer.* કાસો સેર, One pound.	સેર.
પાકો ,, Two pounds.	...
સેર, *n.* A city....	શહેર.
સેરો, *m.* A face. A picture.	ચહેરો.
સેલ્લુ, *adj.* Last....	છેલ્લું.
સેલ્લે સરવાળે, At length, finally. ...	,,
સેલો, *m.* A disciple.	ચેલો.
સેવા, or સેવા સાકરી, *f.* Service.	સેવા.
,, ,, કરવી, To serve. ..	,,
સેવું, *v.t.* To thatch.	છાવું.
સો, *adj.* Six.	છ.
સોઓ, *m.* The sap of trees and plants	ચુઓ.
સોકલી, *f.* A memorial stone erected to female ancestors.	* ...
સોકલો, *m.* A Bhil who does not eat cow's flesh.	? ચોખ્ખુ. ...
સોકી, *f.* A watch-house. A watch-place on the road. A small looking-glass worn by women. ...	ચોકી. ... ...
સોકા, *m. pl.* Rice.	ચોખા.
સોકીદાર or સોકીવાળો, *m.* A watch-man.	ચોકીદાર.
સોકું, *adj.* Pure, clean....	ચોખ્ખું
સોટલી, *f.* The tuft of hair worn on the crown of the head as a distinctive mark of a Hindu. ...	ચોટલી. ... ...

	Guj. Equiv.
સોટલો, *m.* A woman's hair.	ચોટલો.
„ ગુંથવો, To plait the hair. ...	„
સોટવું, *v. t.* To bite (as a dog or snake). To sting. To cast a spell over.	* ...
ડાકેણનું સોટવું, *n.* Witch-craft. ...	*
સોટવું, *v. i.* To stick, to cling, to adhere.	ચોટવું.
સોંટાડવું, *v. t.* To stick.	ચોંટાડવું.
સોટું, *n.* Infection, contagion (gen. followed by the verb આવણું). ...	ચોટવું. ...
સોડવું, *v. t.* To offer up (as a sacrifice).	? ચડાવવું.
સોડવું or સોડી દીવું, *v.t.* To abandon. To let go. To acquit.	છોડવું. ...
સોડું, *n.* The bark of a tree. The rind of fruit.	છોડું. ...
સોત્રીહો, *m,* The famine of Samvat 1934 (A. D. 1877).	ચોત્રીસ. ...
સોથું, *adj,* Fourth.	ચોથું
સોથીઓ તાવ, Quartan, or fourth day, ague.	„
સોપડવું, *v.t.* To rub, to anoint. ...	ચોપડવું.
સોપડી, *f.* A book.	ચોપડી.
સોપાં or સોપાંટઢાં, *n. pl.* Cattle... ...	ચોપગું.
સોપાડ, *f.* A cattle-shed.	? ચોપગું+આડ.
સોપું, *adj.* Four-footed...	ચોપગું.
સોમાહું, *n.* The rainy season.... ...	ચોમાસું.
સોર, *m.* A thief. A hyprocrite, an evil-doer.	ચોર. ...
સોરલોક, Predatory tribes... ...	ચોરલોક.
સોરી, *f.* Theft. સોરી કરવી, To steal. ...	ચોરી.

	Guj. Equiv.
સોરી, *f.* A girl.	છોડી.
સોરૂં, *n.* A child.	છોરૂં.
સોરો, *m.* A boy.	છોકરો.
સોલ, *f.* The bark of a tree....	છાલ.
સોલવું, *v.t.* To peel.	છોલવું.
સોળવીઓ, Name of a Bhil clan at Dhanhor...	...
સ્યાર, *adj.* Four...	ચાર,

હ.

	Guj. Equiv.
હઇ, *m.* A tailor.	સઇ.
હક, *m.* Right. Power....	હક.
હક, *n.* Happiness. Salvation, See સુક.	સુખ.
હકન, *m.* An omen.	સુકન.
હકમ, *m.* An order, a command.	હુકમ.
હકરવાર, *m.* Friday.	શુકવાર.
હકી, *adj.* Happy.	સુખી.
હંકેલવું, *v.t.* To gather together.	સંકેલવું.
હંગ, *m.* A body of pilgrims...	સંઘ.
હંગવાળો, *m.* A pilgrim. ...	„
હગડી, *f.* A stove.	સગડી.
હંગરો, *m.* A store, a collection.	સંઘરો.
„ કરવો, To store up.	„
હગળું, *adj.* All, the whole.	સઘળું.
હગાઇ, *f.* Relationship. Betrothal.	સગાઇ.
હગાંમણ, *f.* Diarrhoea. ...	હગવું.
હગું, *n.* A relative. *adj.* Closely related.	સગું.
હગો ભાઇ, A full-brother...	„

	Guj. Equiv.
હજાર, *adj*. A thousand.	હજારં.
હજુર, Sir. Your Honour. The Presence.	હજુર.
હજ્યેણ, *f*. A tailor's wife. (*fem*. of હજ)	સઈ.
હડવું, *v.t*. To fix split bamboos on a roof.	સંઠવું. ...
હડવું, *v.t*. To comb..	? હોળવું.
મુડ હડવી, To comb the hair. ...	"
હડો, *m*. A flea....	*
હણુસો, *m*. A brick mould.	*
હતરો, *m*. The famine of Samvat 1917 (A. D. 1860).	સતર. ...
હંતાડવું, *v.t*. To conceal...	સંતાડવું.
હતું or હેતું, *adj*. All.	*
હથોડો or અથોડો, *m*. A hammer. ...	હથોડો.
હદ, *f*. A boundary, a limit.	હદ.
હદરવું or હુદરવું, *v. i*. To improve. ...	સુધરવું.
હદવાંહે or હદસેહું, *adv*. Finally. ...	હદ.
હદારવું or હુદારવું, *v. t*. To improve, to repair.	સુધારવું. ...
હદારો or હુદારો, *m*. Improvement. Repairs. Progress.	સુધારો. ....
હંદેહો, *m*. News.	સંદેશો
હનકુતરૂ, *m*. or *n*. A hyena.	*
હનણી, *adj*. or *adv*. Under protection.	? શરણે.
" જાવું, To seek protection. ...	"
" રાખવું, To protect.	"
હંપ, *m*. Agreement. Concord... ...	સંપ.
હપણું or હપવું, *v. i*. To be concealed...	છુપવું.

	Guj. Equiv.
હપનું, *n.* A dream.	સ્વપ્ન.
હપોડવું or હપાડી દેવું, *v. t.* To conceal...	છુપાવવું.
હપી જાવું, *v. i.* To be concealed... ...	છૂપી જવું.
હપીને, *adv.* Secretly, stealthily. ...	છુપીને.
હપી રેવું. *v. i.* To lie in ambush. ...	છૂપી રહેવું.
હપુત, *adj.* Honest.	? સપુત.
હંભાળવું, *v. t.* To take care.	સંભાળવું.
હમ, *m.* An oath.	સમ.
,, ખાવા, To swear.	,,
ખોટા હમ ખાવા, To swear falsely...	,,
હમજણ, *f.* Understanding.	સમજણ.
,, પડવી, To take in, to understand (with dat. of pers.).	,, ...
હમજવું, *v. t.* To understand.	સમજવું.
હમજાવવું, *v. t.* To explain. To persuade.	સમજાવવું.
હમજુ, *adj.* Intelligent.	સમજુ.
હમાવું, *v. i.* To be contained, to go into.	સમાવું.
આણા હુંડળામાં કતરા રોટલા હમાય ? How many loaves go into this basket ?	... ...
હમીસાર, *m.* News.	સમાચાર.
હમું, *adj.* Right, correct.	સમું.
,, કરવું, To mend.	,,
હમુંતમું or હમુંરમું, *adj.* Level, straight.	,,
હમેટવું or હમેટી દડવું, *v. t.* To collect. ...	સમેટવું.
હરક, *m.* Joy, delight.	હરખ.
હરકાવવું, *v. t.* To compare.	સરખાવવું.
હરકું, *adj.* Suitable, fit, like.	સરખું.
હરગ, *m.* Heaven.	સ્વર્ગ.

	Guj· Equiv.
હરજ્યું, *n.* An arrow.	*
હરજ્યો, *m.* An arrow-shaft.	*
હરતું, *adj.* Rich, well-off.	*
હરખો, *m.* Rape-seed.	સરસવ.
હરમ. *f* Shame.	શરમ.
હરમાવું, *v. i.* To be ashamed... ...	શરમાવું.
હરવા, *m.* A spring of water... ...	? ઝરવું.
હરા, *m.* A crop.	હરી.
હરાડું, *adj.* Stray. Wandering away in search of food.	હરવું. ...
હરાન or એરાન, *adj.* Perplexed, dismayed.	હેરાન.
હરાપ, *m.* A curse. હરાપ દીવો, To curse.	શ્રાપ:
હરામજાદી, *m.* A rascal. *adj.* Ill-bred.	હરામજાદી.
હરાંમણુ, *m.* July-August.	શ્રાવણ.
હરામી, *m.* A sinner. *adj.* Wicked. ...	હરામી.
હરાવવું or હરાવી દડવું, *v. t.* To defeat....	હરાવવું.
હરીઆત, Name of a Bhil clan at Mathugamra.	... ...
હરેડુઓ or હરેળલ્યો. A drunkard. ...	? સુરા.
હરો, *m.* Liquor.	સુરા.
,, ભરવો, To betroth. (The second stage in arranging for a marriage. See લાડી જોવી and પણવા જાવું)...	,, ...
હરોળો, *m.* A flea.	*
હલકું, *adj.* Light (not heavy). ...	હલકુ
,, ગણવું, To despise....	,,
,, વર, A year of scarcity.	,,
હલાવણું, *v. t,* To shake.	હલાવવું

	Guj. Equiv.
હવાદ, *m.* Flavour, taste.	સવાદ.
હવાર, *f.* The morning.	સવાર.
હવારે, *adv.* In the morning. To-morrow morning.	,,
હવાલો, *m.* Possession, charge... ...	હવાલો.
હવાલે કરવું. To hand over.	,,
,, રાખવું, To take charge of.	,,
હહલો, *m.* A hare.	સસલો.
હળેહળે *adv.* Slowly. Gently.... ...	હળવેહળવે.
હા, *f.* Consent, *adv.* Yes.	હા.
,, કેવી, To say Yes. To agree. To consent....	હા કહેવી.
હાઇ લી જવું, *v. t.* To take away. ...	સહાવું.
હારૂ, *adj.* and *adv.* Good. Pretty. Well.	સારૂં.
,, કરવું, To do good. To cure, to heal. To bless.	,,
,, થાવું, To recover; to get well. ...	સારૂં થવું.
હાક, *f.* The frame (of a door). ...	સાખ.
હાંકડું, *adj.* Narrow.	સાંકડું.
હાકડો, *m.* Teak-wood....	સાગ.
હાકર, *f.* Sugar-candy....	સાકર.
હાંકવું, *v.t.* To drive.	હાંકવું.
હાંકળી, *f.* A chain.	સાંકળી.
,, ખખડાવવી, To rattle the chain = to knock at the door.	,,
હાકી, *m.* A witness.	સાક્ષી.
હાખ, *f.* A clan.	શાખા.
હાંગ, *f.* A large crow-bar.	સાંગ.

	Guj Equiv.
હાગ or હાગડો, *m.* Teak-wood... ...	સાગ.
હાગરી, *m.* A farm-labourer.	*
હાજર, *adj.* Present.	હાજર.
હાજું, *adj.* Fresh, well.	સાજું.
„ કરવું, To heal.	„
હાજુંતાજું, *adj.* Happy. Safe and sound.	„
હાંજો, *m.* Rubbish.	સાંજો.
હાટ, *f.* A shop. A market.	હાટ.
હાટે માલ આલવો, To barter. ...	સાટું.
હાટકી, *f.* A thin teak-wood rafter. ...	સાંકડી.
હાટડી, *f.* A bazaar, a market. ...	હાટ.
હાટે, *prep.* In exchange for.	સાટે.
હાંઠો, *m.* Sugar-cane (large and dark).	સાંઠો.
હાડકી, *f.* or હાડકો, *m.* A bone. ...	હાડકું.
હાંડી, *f.* A she-camel.	સાંઢણી.
હાડહાડ, *interj.* Get away! (said to animals).	હડહડ.
હાત, *m.* Company.	સાથી.
„ કરવો, To travel together... ...	„
હાત, *adj.* Seven.	સાત.
હાતવું, *v. t.* To hide.	સાંતવું.
હાતી દેવું, To cover up.	„
હાતાંહાતાં, *adv.* Slowly...	? આસ્તે.
હાતી, *m.* A companion.	સાથી.
હાતું, *n.* A compound round a house...	*
હાતે, *prep.* With.	સાથે.
હાતેહાતે, *adv* and *prep.* Along side, along with.	„ ...
હાતળ, *f.* The thigh.	સાથળ.

	Guj. Equiv.
હાય, *m.* The hand. A cubit.... ...	હાય.
હાંયકડી, *f.* Hand-cuffs.	,,
હાથી, *m.* An elephant.	હાથી.
હાદ, *m.* A voice. હાદ દીવો, To shout.	સાદ.
હાદડી, *f.* A mat made of palm leaves.	સાદડી.
હાદવું, *v. t,* To call.	સાદ.
હાંદવું, *v. t.* To join.	સાંધવું.
હાંદો, *m.* A joint.	સાંધો.
,, દીવરાવણો, To join....	,,
હાંદો, *nf.* A boundary....	હદ.
,, વતાવણો, To walk the boundary...,	,,
હાંન, *f.* Sense. Experience.	સાન.
હાંનવાળુ, *adj.* Sensible. Experienced...	,,
હાંનણું, *n.* A stew of vegetables or meat.	*
હાનેવાળો, *m.* A driver of oxen. ...	હાંકવું.
હાન્યાં, *n. pl.* Signing. Beckoning. ...	નિશાણી.
,, કરવાં, To beckon. To sign. ...	,,
હાપ, *m.* A large snake, a cobra. ...	સાપ.
હાંબરૂ, *n.* A sort of elk or stag. ...	સાંબર.
હાંભળવું, *v. t.* To hear...	સાંભળવું.
હાબુ, *f.* Soap.	સાબુ.
હાબુની રોટી, A tablet of soap. ...	,,
હામલી, *f,* A certain wild seed of which bread is made...	* ...
હામાંહામાં, *adv.* Against one another.	સામસામા.
હામું or હામે, *prep.* Opposed to. ...	સામું.
,, થાવું, To resist.	,,

	Guj. Equiv.
હાયહાય! *interj.* Alas! Alas!	હાયહાય.
હારવું, *v. i.* To be defeated.	હારવું.
હારવો, *m.* Stubble.	*
હારી પેઠે, *adv.* Thoroughly.	સારી પેઠે.
હારૂ, *prep.* For the sake of.	સારૂ.
હારૂં, *interj.* Very well! All right! ...	સારૂં.
હાલ, *f.* Condition. State.	હાલ.
હાલવું, *v. i.* To move, to stir... ...	હાલવું.
હાલેડ, *f.* Name of a certain tree. ...	*
હાલેડો, *m.* The women's dance at the *Holi*...	હાલરડું. ...
,, લીવો, To dance the *Holi* dance.	હાલરડું.
હાવકું, *adj.* Step-(in relationship). ...	સાવકું.
હાવકી સોરી, A step-daughter. ...	,,
હાવકો સોરો, A step-son.	,,
હાવુ, *v.t.* To catch, to seize.	ઝાલવું.
હાસું, *n.* Truth. *adj.* True.	સાચું.
,, થાઇને જાતું, To be acquitted. ...	,,
,, થાતું, Acquittal.	,,
,, મનાવણા કુટતું, To torture.	,,
હાંસે or હાંસેહાંસ, *adv.* Truly.	,,
હાઉ, *m.* Breath.	શ્વાસ.
,, ખાવો, To rest, to pause.	,,
,, હડાવણો, To breathe freely... ...	,,
,, સડવો, To breathe with difficulty (with dat. of pers.)... ...	,, ...
હાઉડવું, *v.i.* To neigh.	હણહણવું.
હાઉરી, *f.* The *saras* bird.	સારસ.

	Guj. Equiv.
હાહરો or હાહો, *m.* A father-in-law. ...	સસરો.
હાહુ, *f.* A mother-in-law.	સાસુ.
હાહો or હહલો, *m.* A hare.	સસલો.
હાળ, *n.* A coarse kind of rice. ...	સાળ.
હાળાઓડી, *f.* A wife's brother's wife....	સારાએલી.
હાળી, *f.* A wife's sister.	સાળી.
હાળો, *m.* A wife's brother.	સાળો.
હાબેત્રી, *m.* A wife's sister's husband...	? સાઢુ.
હીઆણી, *f.* A midwife.	સોઇઆણી.
હીઆરો, *m.* A partner...	સહિયારો.
હીઆળ, *m,* A jackal.	શિયાળ.
હીઆળો, *m.* Winter.	શિયાળો.
હીક, *f.* Instruction.	સીખ.
,, વતાવવી, To instruct.	,,
હીક, *f.* Dismissal.	*
,, દીવી, To dismiss.	,,
હીકવવું, *v.t.* To teach...	શીખવવું.
હીકવું, *v.t.* To learn.	શીખવું.
હીગડો, *m.* A horn.	શીંગડો.
હીડવું, *v.i.* To walk, to go.	હીડવું.
હીમ, *f.* A district.	સીમ.
હીમ, *n.* Frost...	હિમ.
હીમત, *f.* Courage. હીમતવાળું, Brave....	હિમ્મત.
,, આલવી, To encourage.	,,
,, રાખવી, To have courage, to be brave.	,,
હીમાળું, *adj.* Frosty.	હિમ.
હીર, *n.* Silk.	હીર.

	Guj. Equiv.
હીશડી, *f.* Sugar-cane (small and light in colour).	શેરડી. ...
હીલવણું, *v.t.* To swing....	હિલવું:
હીવડાવણું, *v. caus.* To get sewn. ...	સિવડાવવું.
હીવવું, *v.t.* To sew.	સિવવું.
હીવાડવુ, *v.t.* To get sewn.	સિવાડવું.
હીંસવું, *v.t.* To sprinkle...	સિંચવું.
હીસવું, *v.i.* To swing.	હિંચવું.
હીસાંણો, *m.* A hawk.	સિચાણો.
હીસ્યો, *m.* Swinging. હીસ્યો દીવો, To swing.	હીંચવું.
હીહી, *f.* A small bottle.	સીસી.
હીહું, *n.* Lead.	સીસું.
હીહો, *m.* A large bottle.	સીસો.
હું, *pron.* I..	હું.
હું? *inter. pron.* What? હું કરીને? Why?	શું.
હુઆળું, *adj.* Soft. Smooth.	સુવાળું.
હુઇ જાવું, *v.i.* To go to sleep.	સુઇ જવું.
હુએડ, *m.* A pig...	સુવર.
હુક. See હક.	સુખ.
હુકવું or હુકાવું, *v. i.* To dry, to wither.	સુકવું.
હુકાઇ જાવું, *v.i.* To wither, to rot. ...	„
હુકાવણું, *v.t.* To dry.	„
હુગ or હોગ, *m.* Regret, sorrow. ...	શોક.
હુંગવું, *v.t.* To smell.	સુંઘવું:
હુંઘું, *adj.* Cheap...	સોંઘું.
હુજ, *f.* Perception.	સુઝ.
„ પડવી, To perceive (with dat. of pers.).	„

	Guj. Equiv.
હુઝવું, *v.i.* To be perceived (with dat. of pers.)...	સુઝવું. ...
હુડ, *f.* An elephant's trunk.... ...	સુંઢ.
હુંડલી, *f.* or હુંડલો, *m.* A basket. ...	હુંડલો.
હુડો, *m.* A green pigeon.	હુડા.
હુણવું, *v.i.* To swell.	સુણવું.
હુતળી, *f.* String.	સુતળી.
હુતાર, *m.* A carpenter...	સુતાર.
હુદરવું. See હદરવું.	સુધરવું.
હુદી, *prep.* Until.	સુધી.
હુદ્દ, *adj.* Reformed, civilized.... ...	શુદ્ધ.
હુની, *m.* A goldsmith....	સોની.
હુનું, *n.* Gold.	સોનું.
હુનું, *adj.* Deserted.	સુનું.
હુંપવું or હુંપી દીવું, *v.t.* To hand over. ...	સોંપવું.
હુરજ, *m.* The sun.	સુરજ.
હુરાત, Name of a Bhil clan at Od. ...	...
હુલ, *f.* A dagger. હુલ મારવી, To stab...	સળી.
હુલો or હોલો, *m.* A ring-dove.... ...	હોલો.
હુવાડવું, *v. caus.* To put to sleep. ...	સુવાડવું.
હુવું, *v.i.* To go to sleep.	સુવું.
હુસ, *m.* Activity. Cleverness. Skill....	હોંસ.
હુસકારી, *f.* A whistle.	*
„ કરવી, To whistle.	...
હુળી, *f.* Gallows, an impaling stake....	સુળી.
હુળીએ સડાવવું, To impale. ...	„
હે, *v.* Is. હે કે નહીં? Is it not so? ...	છે.

	Guj. Equiv.
હેંકડા, *adj.* Hundreds of.	સેંકડા.
હેડ, *f.* A strap...	*
હેડ, *f.* A stream, a flow (of milk &c.).	સેર.
„ પાડવી, To milk (with genit. of cow).	„
હેડો, *m.* An edge, a border.	છેડો.
પેલે હેડે, On the farther side. Beyond.	„
હેત, *n.* Love. હેત રાખવું, To love. ...	હેત.
હેત, *prep.* Along with...	સમેત.
હેતુ, *m.* An object, a motive... ...	હેતુ.
હેતું, *adj.* All, the whole.	*
હેર, *f.* A spring of water.	સેર.
જીવીની હેર જોવી, To feel the pulse.	„
હેરવું, *v.t.* To search for...	હેરવું.
હેરાજ, *n.* An auction.	હરાજ.
„ કરવું or કરી દડવું, To sell by auction.	„
હેરાન, *adj.* Perplexed, dismayed. ...	હેરાન.
હેરી, *f.* A lane....	શેરી.
હેલ or હેલું, *adj.* Easy. હેલમાં, Easily...	સહેલ.
હેલણુ, *n.* A sign, a mark, a proof. ...	? નિશાણી.
„ આલવું, To prove.	„
„ માંડવું, To make a note, to mark.	„
હેલા, *interj.* Ho! I say!	અલ્યા,
હેલા, Name of a Bhil clan at Thur....	...
હેલાંણી, *f.* A trace, a proof.	? નિશાણી.
હેળ, *n.* A plough. હેળ હાંકવું, To plough.	હળ.
હો, *adj.* A hundred.	સો.
હો, *v.* Be thou! *interj.* Mind!... ...	હો.
હોય, *f.* A needle.	સોય.

	Guj. Equiv.
હોકારો, *m.* Assent. હોકારો ભરવો, To assent.	હોકારો.
હોક, *f.* A co-wife.	શોક.
હોગ or હુગ, *m.* Regret, sorrow. ...	શોક.
હોગન, *m.* An oath. હોગન ખાવા, To swear.	સોગન.
હોજ, *adj.* Right, tidy...	? સ્વચ્છ.
„ કરવું, To set right, to tidy up. ...	...
હોજવું or હોજી કાઢવું, *v.t.* To search for...	? શોધવું.
હોણ, *n.* Flax.	શણ.
હોણું, *n.* A dream.	સાણું.
હોતે રાખવું, To keep in remembrance...	? સરત.
હોપવું. See હુંપવું...	સોંપવું.
હોપો, *m.* The time for dreams. ...	સ્વમું.
„ પહૂજ્યો„ The early part of the night.	„
હોમવાર, *m.* Monday.	સોમવાર.
હોર, *m.* Gun-powder.	સુરંગ.
„ ઉડાડવો, To blast....	„
હોર, *f.* Leisure...	*
હોલો or હુલો, *m.* A ring-dove.... ...	હોલો.
હોવે, *adv.* Yes.	હોવે.
હોસ, *m.* Reflection, deep thought. ...	સોચ.
„ કરવો, To reflect....	„

ENGLISH-BHILI.

A.

Abandon, *v. t.* સોડી દીવું.

Abide, *v. i.* રેવું, વાસો કરવો.

Able, to be, *v.i.* હકવું. See also § 37.

Aboriginal, *adj.* આગિજમાતનું.

Aborigines, *n.* આગળજમાતનાં, *n. pl.*

About, *adv.* અટકેળમાં, આસરેમાં. *prep.* Around, આજુેપાજુે. Concerning, વેસી, વેસે.

Above, *adv.* and *prep.* માથે, ઉપર.

Abscess, *n.* ગુમડું, *n.*

Absent, *adj.* ગેરહાજર, નહીં સતું.

Absolute, *adj.* પુરૂં, નકી.

Absolutely, *adv.* નહુ.

Absolution, *n.* માપી, *f.*; સુટકો, *m.*

Absolve, *v.t.* માપ કરવું,-ની માપી કરવી,-નો સુટકો કરવો.

Abstain, *v. i.* વેગળું રેવું.

Abundant, *adj.* ખુબ, ઘણું, બહુ.

A'buse, *n.* ગાળ or ગાળી, *f.*

Abuse, *v. t.* ગાળ or ગાળી દીવી.

Accept, *v. t.* (a thing) લીવું; (a statement) માનવું, માની લીવું.

Accompany, *v.t.* હાતે આવવું or જાવું.

Accomplish, *v.t.* કરવું, પાર કરવું.

Accomplished, to be, થાવું, પાર થાવું.

Accord, of one's own, રાજી ખુસીહું, મનહુ.

According to, *prep.* માપક, હરકું, મજુ, પ્રમાણે.

Account, *n.* અસાબ, *m.* On account of, હાર, ઓલે, મારે.

Accumulate, *v.t.* ભેળું, ભેગું or એકઠું કરવું, –નો ઢગલો કરવો.

Accurate, *adj.* ખરૂં, ઠીક, બરોબર or બરાબર.

Accurately, *adv.* બરોબર or બરાબર.

Accusation, *n.* ફરીઆદ, *f.*

Accuse of, *v. t.* માથે...કાઢવું,

Accuser, *n.* ફરીઆદી, *m.*

Accustom, *v. t.* ટેવ પાડવી.

Ache, *n.* દુખ or દુઃખ, *n.* *v.i.* દુખવું or દુઃખવું, કળવું.

Acid, *adj.* કડવું મીઠું.

Acknowledge, *v.t.* માનવું, માની લીવું. To acknowledge oneself in the wrong, કાનની બુટી પકડવી. (*lit.* To seize the lobe of the ear).

Acquaintance, *n.* (a person) ઓળખીતો, ભાઇબંદ ; (knowledge) ઓળખેણ or ઓળખેણ પાળખેણ. *f.*

Acquire, *v. t.* પામણું, કમાવું.

Acquit, *v. t.* સોડી દીવું, –નો સુટકો કરવો.

Across, *adv.* આડું. To or on the other side, પેલેપાર.

Active, *adj.* ડીલફેરૂં.

Adhere, *v. i.* વળગવું, સોંટવું.

Adjoining, *adj.* લગતું, પાહેનું.

Admit, *v. t.* માંહે આવણા દીવું.

Adopt, *v. t.* ખોળેતર લીવું.

Adopted, *adj.* ખોળેતર.

Adult, *n.* મોટીઆર, *m.*

Adultery, *n.* સીનાળું, *n.*

Advance, *n.* (of money) બાનું. *v. i.* મોરે જાવું. *v. t.* મોરે આલવું.

Advancement, *n.* હદારો or હુદારો, *m.*

Advantage, *n.* નફો, *m.*; લફો, *m.*; લાભ, *m.*; ફાયદો, *m.*

Adversary, *n.* વેરી, *m.*; દસમન, *m.*

Adverse, *adj.* ઉંદું. Adverse to, હામું or હામે.

Adversity, *n.* વપત, *f.*; વેહોં, *f.*

Advice, *n.* સલાહ, *f.*; શીકામણ, *f.*

Advise, *v. t.* સલાહ or શીકામણ દીવી.

Afoot, *adv.* પોગે.

Afraid, to be, બીવું, બી or બીક લાગવી (with dat. of pers).

After, *adv.* and *prep.* વાંહે, પસે, પુઠે.

Afternoon, *n.* પાહલી વેળા, ટાડે ફોર.

Afterwards, *adv.* વાંહે, તણાપુઠે, પસે.

Again, *adv.* ફીર or ફેર. *conj.* વળતે, વળી.

Against, *prep.* હામું, હામાં or હામે. Against one another, હામાંહામાં.

Age, *n.* ઉમર, *f.* Of what age? કત્રાં વરનું?

Aged, *adj.* ઘડું.

Agitate, *v. t.* ઉસકાવણું, સડાવણું.

Ago, *adv.* થાન્યું. Three days ago, તણ દાડા થુાન્યા. Long ago, કન્યાનું. How long ago? કન્યાનું?

Agree, *v.i.* મળતું આવણું. To get on with, બણવું. To agree to, હા કેવી, હોકારો ભરવો.

Agreeable, to be, હાઉ લાગવું, ગમતું, સાવતું, દાવવું.

Agreement, *n.* કોલ, *m.*; કરાર, *m.*; કાવ, *m.* Concord, હંપ, *m.*; મેળાપ, *m.*

Agriculture, *n.* ખેતી, *f.*

Ague, *n.* ટાડો તાવ.

Ailing, *adj.* માંદું, દોમાર.

Air, *n.* વાપરો, *m.*

Alas! *interj.* હાયહાય! અરે! બાપરે!

Alight, *v. i.* ઉતરવું.

Alike, *adj.* હરકું, એકહરકું, મળતું, બરાબર. To be alike, મળતું આવવું.

Alive, *adj.* જીવતું, જીવી.

All, *adj.* હગળું, હેતું, આખું, બદું. Not at all, મૂળ નહીં.

Alligator, *n.* મગર, *m.*

Almost, *adv.* આસરેમાં, લગભગ.

Alms, *n.* ધરમ, *m.* To give alms, ધરમ કરવો.

Alone, *adj.* એકલું.

Along with, *prep.* હાતે, હાતે હાતે, લારે.

Aloud, *adv.* જોરેહું.

Alsc, *adv.* વળે, વળી, વળતે.

Alter, *v. t.* બદલો કરવો.

Alternately, *adv.* વારાંવારાં.

Altogether, *adv.* હગળું મળીને, હેતું મળીને.

Alum, *n.* ફટકડી, *f.*

Always, *adv.* દાડું, દાડે દાડે, નીત, બારેપોર, સદા.

Ambush, to lie in, ઓઠામાં પેહી રેવું, હુપી રેવું.

Amid, among, *prep.* માંય, વેસમાંય.

Ancestors, *n.* બાપદાદા, *m. pl.*

Anclent, *adj.* આગલાવારાનું.

And, *conj.* ને.

Angel of death, *n.* જમ or જેમ, *m.*

Anger, *n.* રીહ, *f.*

Angrily, to speak, સડાઇની બોલી બોલવું.

Angry, *adj.* રીહાણું, નારાજ. To be angry, રીહ સડાવણી, રીહ સડવી (with dat. of pers.).

Anguish, *n.* પીડા, *f.*

Animal, *n.* જનાવર, *n.*

Anklets, *n.* તોડા, *m.pl.* Wedding-anklets, કામ્બીયા, *m.pl.* Anklets with bells attached, ઝાંઝર, *m.pl.*

Annoy, *v. t.* દુખ or દુઃખ કરવું or દેવું.

Anoint, *v. t.* ચોપડવું.

Another, *adj.* બીજું. One another, એક બીજું.

Another's, *adj.* પારકું.

Answer, *n.* જવાબ, *m.* *v. t.* જવાબ દેવો.

Ant, *n.* કીડી, *f.* (red); મકુડો or મકોડો, *m.* (black); ઉદેહ, *f.* (white).

Anxiety, *n.* ફકર, *f.*

Anxious, to be, ફકર થાવી (with dat. of pers.).

Any, *pron.* કંઇ, કણું, કોઇ.

Anyhow, *adv.* ગમે તીમ કરીને.

Anyone, *pron.* કણુંક, કોક, કોઇ.

Anything, *pron.* કંઇ, કાંઇ. Anything at all, કંઇજ.

Anywhere, *adv.* કણે ઠેકાણે.

Apart, *adj.* જુદું, ન્યારૂં, અલગું. *adv.* મેરેમેરે.

Aperient, *n.* જલાબ, *m.*

Apparel, *n.* લબરાં, *n. pl.*

Appear, *v. i.* દેખાવું, નજરે પડવું.

Apply, *v.t.* (ointment) ચોપડવું. To apply oneself, ખણુડો રાખવો.

April, *n.* વીકાક—જેઠ. See § 62.

Arable, *adj.* ખેડવાહરકું.

Arbitrate, *v. i.* ન્યાવ કરવો, મુકાબલો કરવો. *v.t.* –નો ન્યાવ કરવો.

Arise, *v. i.* ઉઠવું, ઉભું થાવું.

Arm, *n.* હાથ, *m.*; ટુટપો, *m.* Under the arm, બગલમાં.

Armlet, *n.* ચુડલો, *m.* (made of lacquer and worn on the upper arm by mothers only); ચુડલી, *f.* (worn on the fore-arm); કામળી, *f.* (glass bangle worn on the fore-arm).

Armpit, *n.* કાખ, *f.*; બગલ, *f.*

Arms, *n.* અથુઆર, *m.* Bows and arrows, ઘોણી હરજ્યા, *m. pl.*

Army, *n.* ફોજ, *f.*; લસકર, *n.*

Around, *adv.* and *prep.* આહેપાહે, સમફેર.

Arouse, *v. t.* જગાડવું. To agitate, સડાવણું.

Arrange, *v. t.* –નો બંદોબસ્ત કરવો,–નો લાવ કરવો. To make tidy, હોજ or હાઉ or ઠીક કરવું.

Arrangement, *n.* બંદોબસ, *m.*

Arrive, *v. i.* આવાણું.

Arrow, *n.* હરજ્યું, *n.*; તીર, *m.* Arrow-feather, કાપલો, *m.* Arrow-head for shooting fish, ઓાદ, *f.* Arrow-head like a spear-head used in fighting and for shooting big game, વાપડો, *m.* Wooden arrow-head for shooting birds, ઠીકુઓ, *m.* Round iron arrow-head, લાખણું *n.* Arrow-shaft, હરજ્યો, *m.*

As, *adv.* જીમ or જેમ; કરીને (introducing noun in apposition). Such as, જીવું. As much as, જતકું.

Ascend, *v. i.* સડવું, સડી જાવું.

Ascetic, *n.* તપસી, *m.*

Asceticism, *n.* તપ, *m.*

Ashamed, *adj.* લાજીતું. To be ashamed, લાજવું, હરમાવું.

Ashes, *n.* રખોડો, *m.* Heap of funeral ashes, રોગી, *f.*

Aside, *adv.* મેરેમેરે.

Ask, *v. t.* પુસવું. To ask for, માગવું.

Ass, *n.* ગદેડો–ડી–ડું, ખોલો–લું.

Assemble, *v. i.* ભેગા, ભેગા or એકઠા થાવા; *v. t.* ભેળા, ભેગા or એકઠા કરવા.

Assent, *n.* હોકારો, *m.*; હા, *f.* *v.i.* હોકારો ભરવો, હા કેની.

Assessment (on the produce of land), *n.* કુતું, *n.*; વજી, *f.*

Assist, *v. t.* લાગવું (combined with an Infinitive); ટેકો કરવો.

Assistance, *n.* ટેકો, *m.*

Assurance, *n.* ખાતરી, *f.*

Assure, *v.t.* ખાતરીકું કેવું.

Asthma, to suffer from, દમ or હાંફ સડવો (with dat. of pers.).

Astonished, to be, નવાઈ લાગવી (with dat. of pers.); એરાન પામી રેવું.

Astonishment, *n.* નવાઈ, *f.*

At, *prep.* એ (loc. case-ending); કને or કેને. At once, જટપટ.

Atonement, *n.* પરાસત, *m.*

Attachment, *n.* માયા, *f.* Attachment of property, જપતી, *f.* Attachment officer, જપતીદાર, *m.*

Attack, *v.t.* માથે આવી સડવું.

Attend, *v.i.* —માં હાજર થાવું. To attend to one's business, ગેર કરીને કામ કરવું.

Attention, *n.* ખણુહો, *m.* To pay attention, ખણુહો રાખવો.

Auction, *n.* હેરાજ, *n.* To hold an auction, હેરાજ કરી દડવું.

August, *n.* હરાવણુ—ભાદરવો. See § 62.

Aunt, *n.* Father's sister, ફુઈ, ફોઈ or ભુઈ. Father's elder brother's wife, ભાભી. Father's younger brother's wife, કાકી. Mother's sister, માસી. Mother's brother's wife, મામી.

Auspicious, *adj.* હાઉ. Auspicious moment, *n.* પળ, *n.*

Austerities (religious), *n.* તપ, *m.*

Authority, *n.* હુકમ, *m.*
Avarice, *n.* લાલચ, *f.*
Avaricious, *adj.* લાલચી or લાલચુ.
Await, *v. t.* —ની વાટ જોવી.
Awake, *v. i.* જાગવું; *v. t.* જગાડવું.
Axe, *n.* કુહાડો, *m.*

B.

Babble, *v. i.* બકબક કરવું.
Babe, *n.* બાળક, *n.*
Bachelor, *n.* કુંવારો, અગન કુંઆરો.
Back, *n.* વાંહો. On one's back, ચીતું. *adv.* પાછું.
Backbite, *v. i.* સાડી કરવી, ચુકલી ખાવી.
Backbiter, *n.* સાડુઓ, *m.*
Backbiting, *n.* સાડી, *f.*; ચુકલી, *f.*
Backbone, *n.* ગરગેડ, *f.*
Back-room, *n.* ઓલીઊં, *n.*
Back-wall, *n.* પસીત, *f.*
Bad, *adj.* ખોટું,નઠારૂં. Bad fellow,ગમાર,નકટો, પટકાળજ્યો. Bad woman, ભકતાની, પટકાળજ્યી, પાતર.
Bag, *n.* કોથળી, *f.*
Baggage, *n.* સામાન, *m.*
Bake (bread), રોટી કરવી.
Balance, *n.* તાજવાં, *n. pl.* Remainder, *n.* બાકી, *f.*
Baldness, *n.* ટાલ, *f.*
Bale, *n.* પોટલો, *m.*
Bale out, *v.t.* અળીસવું.
Ball, *n.* ગોળી, *f.*; ડોટ, *m.*; ડોટડી, *f.* To play at ball, ડોટ રમવો.

Bamboo, *n.* વાંકડો, *m.*; વાંકડી, *f.* Thin bamboo, કેળું, *n.* Split bamboo, (thin) કાંબડી, *f.*; (thick) કાંબડો, *m.* Bamboo-matting, કડો, *m.*

Bandage, *n.* પાટો, *m.*

Bangle, *n.* કાંમળી, *f.* (made of glass and worn on the fore-arm); કાતરજ્યું, *n.* (worn between the કાંમળી); બલેજ્યું, *n.* (worn near the elbow); થાર, *n.* (worn on the wrist).

Bania, *n.* વાણ્યો, *m.*

Bank, of a river, *n.* કાંઠો, *m.*; તેડ, *f.*; કનારો, *m.*

Banker, *n.* નાણાવંતી, *m.*

Bankrupt, *adj.* જનાણું.

Banner, *n.* ધજા, *f.*

Barb, *n.* See arrow-head.

Barber, *n.* કાંપજો, *m.*; વેદ, *m.*

Bard, *n.* વાઘ્તી, *m.*

Bark, *n.* સોડું, *n.*; સોલ, *f.*

Bark, *v. i.* ભકવું.

Barley, *n.* જોવ, *m.*

Barren (land), *adj.* ઉખીલ, પડતે.

Barter, *v. t.* હારે આલવું.

Basin, *n.* કુંડું.

Basket, *n.* હુંડલી, *f.*; ટોપલી, *f.*; સાજડી, *f.*

Bat, *n.* સામીસોળલ્યું, *n.*

Bathe, *v. i.* જીલવું, નાવું.

Be, *v. i.* હોવું, થાવું.

Bead, *n.* સીડજ્યું, *n.*

Beak, *n.* સાંસ, *f.*

Beam, *n.* પાટવેલ, *f.*; મોભજ્યો, *m.*

Bear, *n.* રીંસ, *m.*

Bear, *v. t.* (of a woman) જણવું; (of animals) વીઆવું. To bear fruit, ફળ લાગવાં (with dat. of tree).

Beard, *n.* દાડી, *f.*

Beat, *v. t.* મારવું. To win, જીતવું. To beat the breast in token of mourning, કુટવું.

Beaten, to be, માર ખાવો.

Beautiful, *adj.* રૂપાળું.

Because, *conj.* કીમકે; તણે (at the end of clause).

Beckon, *v. i.* હાત્મ્યાં કરવાં.

Become, *v. i.* થાવું, થાઈજાવું, બણવું.

Bed, *n.* See Bed-stead. To go to bed, સુઈ જાવું. To be confined to bed, ખાટલામાં પડ્જ્યું ને પડ્જ્યું રેવું.

Bedding, *n.* પાથરેલું or વાંથરેલું.

Bee, *n.* માખી, *f.*

Beetle, *n.* કહજ્યારી, *f.*

Before, *adv.* and *prep.* (of place) મોરે, અગાડી or આગાડું; (of time) મોરે, આગે. *adv.* મોરેહું.

Beg, *v. i.* ભીખ માગવી.

Beget, *v. t.* પેદા કરેવું.

Beggar, *n.* ભીખારી, *m.*

Begging, *n.* ભીખ, *f.*

Begin, *v. t.* સર કરવું, સાલતુ કરવું, આદરવું, —ની સરૂઆત કરવી, —નો મુરેત કરવો.

Beginning, *n.* સરૂઆત, *f.*; મુરેત, *m.*; મુલ, *n.* From the beginning, ડેઠહું, ડેઠમાંહું, મુલહું.

Behind, *adv.* and *prep.* વાંહે, પુઠે, પસાડી or પસાડું. Behind and before, વાંહે મોરે.

Belch, *v.i.* ઓટકાર કરવો.

Believe, *v. t.* માનવું, ખરૂં માનવું.

Bell, *n.* ઘુંગરો, *m.*; જાળું, *n.* (worn at the back by women and girls); ઘંટડી, *f.* (hung on the neck of cattle).

Bell-metal, *n.* કાંસું, *n.*

Bellow, *v.i.* ભાંભરવું.

Beloved, *adj.* વાહલું.

Below, *adv.* and *prep.* નીચું or નીચે, એઠે, તળે.

Bench, *n.* પાટલો, *m.*

Bend, *v. i.* નમવું, વળવું. To bend down, નમી જવું. *v. t.* વાળવું.

Beseech, *v. t.* —ની વીનતી કરવી.

Beside, *prep.* કને or કેને, પાહે.

Besides, *prep.* વગર, વના, સવાય.

Besiege, *v. t.* ઘેરવું, ઘેરી લીવું.

Besmear, *v. t,* સોપડવું.

Besom, *n.* બારો, *m.*

Best, *adj.* હમણા કરતાં હાઉ.

Betroth, *v.t.* —ને હાર હરો ભરવો (*lit.* To fill up the liquor—the second stage in arranging for a marriage).

Betrothal, *n.* હગાઇ, *f.*

Better than, —કરતાં હાઉ.

Between, *prep.* વચે, વેસમાંય.

Beware, *interj.* ખબરદાર! *v. i.* ગમ રાખવી, સેવવું, સેતી રેવું.

Bewilder, *v. t.* એરાન or હરાન કરવું.

Bewildered, to be, હરાન થાવું.

Bewitch, *v. t.* મોહવું (agreeing with ડાકેણ, a witch).

Beyond, *adv.* પેલીપાર, પેલીઆડ, પેલે હેરે, પરમે. On the right side, ઉપલે હાથ. On the left side, નીચલે હાથ.

Bid, *v.t.* કેવું, હુકમ દીવો.

Bier, *n.* તરકડી, *f.*

Big, *adj.* મોટું.

Bill, *n.* આસાબ, *m.*

Bind, *v. t.* બાંદવું, ગાંદવું. To bind tightly, તાણીને બાંદવું.

Bird, *n.* પંખી, *n.*

Birth, *n.* જલમ, *m.*; પેદાસ, *f.* To give birth to, (of a woman) જણવું; (of animals) વીઆવું.

Bit, *n.* બટકું, *n.* Bit of bridle, વાગ, *m.*

Bitch, *n.* કુતરી.

Bite, *v. t.* કડવું, કડી ખાવું. To sting, ડંકવું.

Bitter, *adj.* કડવું.

Black, *adj.* કાળું, Black-mail વળાવું, *n.* Black pheasant, કાગોડો મોર, *m.*

Blacksmith, *n.* લોઆર, *m.*

Blacken, *v. t.* કાળું કરવું.

Blame, *n.* ખોડ, *f.*; *v. t.* –ની ખોડ કાડવી.

Blanket, *n.* કામળો, *m.*

Blast, *v. t.* (a mine) ઉડાડવી (always governing the object, હોરંગ).

Blaze, *v. i.* ધગધગવું.

Bleed, *v. i.* લુઇ નીહરવું.

Blemish, *n.* ખોડ, *f.*; એબ, *f.* Blemished, એબીલું.

Bless, *v. t.* હાકિ કરવું.

Blessed, *adj* સુખી, દુખી, હખી.

Blight, *n.* (on corn) ગીરૂ, *n.*
Blind, *adj.* આંધળું.
Blister, *n.* જરેશો, *m.*
Block (of wood), *n.* ઢીંગળું, *n.* To block up, રોકવું.
Blood, *n.* લુહી, *n.*
Blossom, *n.* મોર, *m.*
Blot, *n.* ડાગ, *m.* Small blot, ટીપકી, *f.*
Blow, *n.* માર, *m.* To receive a blow, માર ખાવો.
Blow, *v. i.* ફુંકવું; (as wind) વાજવું. To blow (an instrument), *v. t.* બજાડવું.
Blunder, *n.* ભુલ, *f.*; ભુલચુક, *f.*; ચુક, *f.*; ખોટ, *f.*
Blunt, *adj.* બોળું.
Boa-constrictor, *n.* આઝદ્યેર, *m.*
Boar, *n.* ડુક્કડ, *m.*
Board, *n.* પાટીઉં, *n.*
Boast, *n.* મોટાઈ; *v. i.* મોટાઈ કરવી.
Boat, *n.* નાવ, *f.*
Bodice, *n.* કાપડું, *n.*
Body, *n.* ડીલ, *n.*; દે, *m.*; કાયા, *f.*; ખોળવ્યું, *n.*; સરીર, *n.*
Boil, *n.* ગુમડું, *n.*; ડમરૂં, *n.*; *v. i.* ઉકળવું, ઉકાળુ આવવું; *v. t.* ઉકાળવું.
Bold, *adj.* સાતીવાળું, હીમતવાળું.
Bone, *n.* હાડકો, *m.*; હાડકી, *f.*
Book, *n.* ચોપડી, *f.*
Booty, *n.* લુંટ, *f.*
Border, *n.* (of material) કોર, *f.*; (of a tank, &c.) પાળ, *f.*; (of a river) કનારો, *m.*; કાંઠો, *m.*; તેડ, *f.* See Boundary.
Bore, *v. t.* કોરવું.

Born, to be, પેદા થાવું.

Borrow, *v. t.* ઉસીનું લીવું. Borrowed, ઉસીનું.

Bosom, *n.* સાતી, *f.*

Both, *pron.* બન્ને. On both sides, બે આડુન્યાંમાં.

Bother, *n.* દખ, *n.*; *v. t.* દખ કરવું.

Bottle, *n.* શીહો, *m.*; શીશી, *f.*; કુંપો, *m.* A bottle-bird, ઝારી, *f.*

Bottom, *n.* બુડું, *n.*

Bough, *n.* ડાળી, *f.*

Boundary, *n.* હાંદો, *m.*; હદ, *f.*; શીમા, *f.* To walk the boundary, હાંદો બતાવણો.

Bow, *n.* ઘોણી, *f.*; કાંમઠી, *f.* Bow and arrows, ઘોણી હરન્યાં, તીર કાંમઠી. To unstring the bow, ઘોણી ઉતારવી. To string the bow, ઘોણી સોડવી. Bow-string, સડપ, *f.*

Box, *n.* પટાહણું, *n.*; મન્ડુ, *f.*

Boy, *n.* સોરો, *m.*

Bracelet, *n.* See armlet.

Brahman, *n.* બમણુ, *m.*

Brains, *n.* પેન્જે, *m.*

Branch, *n.* ડાળી, *f.*

Brand, *n.* ડામ, *n.*; *v. t.* ડામ દીવું.

Brass, *n.* પીત્તળ, *n.*

Brave, *adj.* સાતીવાળો, હીમતવાળો. To be brave, હીમત રાખવી.

Brawl, *n.* આલો, *m.*

Bread, *n.* રોટી, *f.*; રોટો, *m.*; રોટલી, *f.*; રોટલો, *m.* To bake bread, રોટી કરવી.

Breadth, *n.* પને or પનો, *m.*; પોળખાઈ, *f.*; પોળાઈ, *f.* In breadth, પનામાં.

Break, *v. i.* ફુટવું, ફુટી જાવું, ભાંગી જાવું; *v. t.* ભાંગવું, ભાંગી પાડવું, તોડવું, ફોડવું. To break to pieces,—ની બટકી કરવી.

Breath, *n.* દમ, *m.*; હાંફ, *m.*

Breathe, *v. i.* હાંફ લીવો. To breathe with difficulty, હાંફ or દમ ચડવો (with dat. of pers.).

Bribe, *n.* લાંચ; *f.* One who takes a bribe, લાસેડુઓ, *m.*

Brick, *n.* ઇંટ, *f.*

Bride, *n.* લાડી, *f.*

Bride-groom, *n.* લાડો, *m.*; વોર, *m.* Companions of bride-groom, જાંન્યા, *m.*; જાંનડી, *f.* Procession accompanying bride-groom, જાંન, *f.*

Bridge, *n.* પલ, *n.*

Bridle, *n.* લગામ, *f.*

Bright, *adj.* ઉજળું.

Brim, *n.* કાનો. To fill to the brim, કાનાફુટ ભરવું.

Bring, *v. t.* આણવું, લાવવું.

Broad, *adj.* પોળું, પનો.

Broken, *adj.* ખાંડું, ફુટું.

Brook, *n.* વાંગું, *n.*; વેળું, *n.*

Broth, *n.* રફુઓ, *m.*; રેઠ, *m.*

Brother, *n.* ભાઇ, *m.*; (elder) દાદા, *m.* Brother-in-law, (elder) જેઠ; (younger) દેઓર.

Brow, *n.* કપાળ, *n.*; નેલાર, *n.* Brow of a hill, ફુસ, *f.*

Bruised, *adj.* ખાંડું.

Brushwood, *n.* વાલડો, *m.*

Bucket, *n.* (of iron) ડોલસો, *m.*; (of leather) કોસ, *f.*

Bud, *n.* મોર, *m.*
Buffalo, *n.* પાડો, *m.*; ડોબી, *f.*
Bug, *n.* માકુણ, *m.*
Build, *v. t.* બાંદવું, માંદવું, સણવું.
Bulb, *n.* કાંદો, *m.*
Bull, *n.* ટાહો, *m.* Pack-bull, પોઠી, *m.*
Bullet, *n.* ગોળી, *f.*
Bullock, *n.* બળદ, *m.*
Bundle, *n.* ગાંઠડી, *f.*; પોટલો, *m.* (carried on the head); બસકો, *m.* (carried on the back). Bundle of grass, પુળો, *m.*; પુળી, *f.*
Burglar, *n.* ખાતર પાડવાવાળો, *m.*
Burglary, *n.* ખાતર પાંડવી(*lit.* to make a breach in a wall).
Burn, *v. i.* બળવું. To smart, લવવું; *v.t.* બાળવું, બાળી દીવું.
Burning-ground, *n.* માંહણું, *n.*
Burst, *v. i.* ફુટવું, ફુટી જાવું, ફાટવું, ફાટી જાવું; *v.t.* ફાડવું.
Bury, *v. i.* દાટવું. To bury out of a sight, દાટી દીવું.
Bush, *n.* ઝાડ, *n.*
Business, *n.* કામ, *n.* To attend to one's business, ગેર કરીને કામ કરવું.
Busy, to be, કામમાં હોવું.
But, *conj.* પણ.
Butt, *v. i.* ઝોટ મેલવી.
Butter, *n.* માખણ, *n.* Butter-milk, સા, *f.*
Butterfly, *n.* ફુદી, *f.*; પતંગ્યું, *n.*
Buy, *v. t.* વેસાતું લીવું.
By, *prep.* કને or કેને, થાઇને, પાહે થાઇને.

C.

Cage, *n.* પાંજરૂં, *n.*

Cairn, *n.* પાળેજ્યો, *m.* (indicating the place where a murder has been committed).

Calamity, *n.* આફ્ત, *f.*; વપત, *f.*

Calculate, *v.t.* ગણવું, —ની ગણતરી કરવી.

Calculation, *n.* ગણતરી, *f.*

Calf, *n.* બાખડું or બાખડું કેડું, *n.*; લવારૂ, *n.* (under 16 days old).

Calico, *n.* માદરપાટ, *n.*

Call, *v. t.* હાંકવું; બોલાવવું. To give a name to, નામ પાડવું.

Called (by name), કરીને.

Calm, *adj.* ટાડું. *v.t.* ટાડું પાડવું, ટાડું કરવું.

Calve, *v.i.* વીઆવું.

Calving, *n.* વીઆણી, *f.*

Camel, *n.* ઉંટ, *m.*; સાંડણી, *f.* Camel-keeper, ઉંટનો ગોવાળ.

Camp, *n.* ડેરો, *m.*; *v.i.* ડેરો કરવો.

Cannon, *n.* તોપ, *f.* To discharge a cannon, તોપ છોડવી.

Cantonment, *n.* છાવણી, *f.*

Cap, *n.* ટોપી, *f.*

Capital, *n.* પુંજી, *f.*

Care, *n.* અનર, *f.*; ખણુહો, *m.*; હંબાળ, *f.*; ગમ, *f.* To take care, હંબાળવું, અનર રાખવી, ખણુહો રાખવો, હંબાળ રાખવી, ગમ રાખવી.

Careful, *adj.* ખણુહો રાખવાવાળું.

Careless, *adj.* ગાફળ.

Caress, *n.* લાડ, *n.*; *v.t.* લાડ લડાવવું.

Carpenter, *n.* સુતાર, *m.*
Carpet, *n.* ડરી, *f.*
Carrion, *n.* સીસી, *f.*; ટાંટડું, *n.*
Carrot, *n.* મુળો, *m.*
Carry, *v.t.* લી જાવું, ઉચું કરીને લી જાવું. To carry a child on the hip, કેડે હાવુ.
Cart, *n.* ગાડું, *n.*; ગાડી, *f.* Cart-track, રસતો, *m.*
Carve, *v.t.* કોરવું.
Cash, *n.* ડુકડો, *m.*; પાઇસા, *m.*; રોકડો, *m.*; નાણું, *n.*
Cast, *v.t.* કડવું.
Caste, *n.* જાત, *f.*
Cat, *n.* મીની, *f.*
Catarrh, *n.* કસરો, *m.* (accompanied with burning fever).
Catch, *v.t.* પકડવું, હાવું.
Cause, *n.* સબબ, *m.*
Cattle, *n.* સોપાં, *n. pl.*; ટકાં, *n. pl.*; સોપાંટકાં, *n. pl.*
Cauterize, *v.t.* ડામ દીવું.
Cave, *n.* (large) બખ or ખોહ, *m.*; (smaller) ઓહકું, *n.*; (very small) દેર or ઘેર, *m.*
Cease, *v.i.* ઉભું રેવું, થોભવું; *v.t.* બંદ કરવું.
Censure, *n.* ઠપકો, *m.*; *v.t.* ઠપકો દીવો.
Centipede, *n.* કાનાહારવેલ, *m.*; ખજુરો, *m.*
Centre, *n.* વેસલો ભાગ. *adj.* વેસલું. In the centre, વેસમાંય.
Certain, *adj.* નકી. To make certain, નકી કરવું.
Certainly, *adv.* ખરેખરું, નકી, હાંસેહાંસ.
Chafe, *v.i.* ટચળવું.
Chaff, *n.* ફુંગહા, *m. pl.*

Chain, *n.* સાંકળી, *f.*; (a fetter) બીડયું, *n.* To put into chains, બીડયાંમાં ઘાલવું.

Chalk, *n.* ધોળી ગાર, *f.*

Chance, *n.* ભાયગ, *n.*

Change, *n.* ફેર, *m.*; ફેરફાર, *m.*; *v.t.* ફેરવણું.

Channel, *n.* નીક, *f.* (for irrigating purposes).

Chaplet, *n.* મોડ, *n.* (worn by the bride-groom).

Character, *n.* સભાવ, *m.*

Charcoal, *n.* કોયલા, *m.*; મુરેલા, *f.*

Charge, *n.* કબંજો, *m.* To give into one's charge, હુપવું, હુપી દીવું. To charge, *v.t.* મોલ લીવો. To charge exhorbitantly, પડાવી લીવું. To charge with, માથે...દડવું.

Charm, *n.* ઉતારણું, *n.*; *v.t.* રાજી કરવું. To charm away (disease, &c.), —નું ઉતારણું કરવું.

Chase, *n.* આયપડો, *m.*; *v.t.* —નો આયપડો કરિવો.

Chatter, *v.i.* બાકવું, બકબક કરવું.

Cheap, *adj.* હુંગું or હોંગું.

Cheat, *n.* લુચ્ચું.; *v.t.* સેતરવું.

Cheek, *n.* ગાલ, *m.*

Cheerful, *adj.* રાજી.

Chest, *n.* સાતી, *f.*

Chew, *v.t.* સાવવું.

Chicken, *n.* પાઠરજ્યું, *n.* Chicken-pox, અસબરી માતા, *f.*

Chief, *adj.* સરીવું, *n.*; ઠાકોર, *m.*; રાવજી *m.* Chief's house, રાવલો, *m.*

Chiefly, ઘણું કરીને.

Child, *n.* બાળક, *n.*; સોરૂં, *n.* Childless man, વાંઝીઓ, નખોદ. Childless woman, વાંઝુઈ.

Chin, *n.* ડાડહું, *n.*

Choke, *v.i.* —નો હાહ રહી જાવો; *v.t.* કોગળો મથી દડવો.

Cholera, *n.* કોગળાઉ, *n.*

Choose, *v.t.* સરતમાં આવે તી લીવું, ગમે તી લીવું.

Circle, *n.* કુંડાળું, *n.*

Circular, *adj.* ગોળ.

City, *n.* સેર, *n.*

Civilize, *v.t.* હદારવું. Civilized, હુદું, હદરેહું.

Claim, *n.* દાવો, *m.*; *v.t.* —નો દાવો કરવો.

Clan, *n.* ઓડેખ, *f.*; હાખ, *f.*

Clap (hands), તાળી પાડવી. Clapping, તાળી, *f.*

Class, *n.* જાત, *f.* Of an inferior class, પડતે નામે. Of a superior class, સડતે નામે, મોટે નામે.

Claw, *n.* નખ or નેખ, *m.*; નેખરો, *m.*

Clay, *n.* માટી, *f.*

Clean, *adj.* સાફ, સોફું.

Clever, *adj.* અકલવાળું, સતુર.

Cling, *v.i.* સોંટવું, વળગવું, વગાગી રેવું.

Clod, *n.* ટેફું, *n.*

Close-weather, *n.* ઉમાગો, *m.*

Close, *v.t.* ટાંકવું, ઢાંકવું, ઢાંકી દીવું, દીવું. To close a door, કમાડ દીવું, કડી દીવી. To close the eye, આંખ મસવી, આંખ મસી દીવી.

Cloth, *n.* લગડું, *n.* Coloured cloth worn by women, લુગડું, *n.* Very coarse cloth, ખાદી, *f.* A piece of cloth, કટકું. *n.* A piece of cloth for a petticoat, નાનડો, *m.*

Clothe, *v.t.* પેરાવવું, ઓડવું.

Clothes, *n.* લગરાં, *n. pl.*

Cloud, *n.* વાદળું, *n.*; વાદળો, *m.* Banks of clouds, કળાંમેળુ, *f.*

Club, *n.* ગહેડો, *m.*

Clumsy, *adj.* અનાડી.

Coal-tar, *n.* ડમરું, *n.*

Coarse, *adj.* જાડું. Coarseness, જાડાઇ, *f.*

Coat, *n.* આંગડી, *f.*; આંગડું, *n.*; કોટ, *f.* Small-coat, ઝૂલડી, *f.* Long coat, મરજાઇ, *f.*

Cobra, *n.* સાપ, *m.*

Cobweb, *n.* ઝોળ, *f.*

Cock, *n.* કુકડો, *m.* The cock crows, કુકડો બોલે.

Cockroach, *n.* કહેજ્યારી, *f.*

Cocoa-nut, *n.* નારેળ, *n.* Cocoa-nut shell, કાચલી, *f.* A piece of cocoa-nut, કાંસલી, *f.*

Coin, *n.* ટુકડો, *m.*; પાઇસો, *m.*; નાણું, *n.* Imperial copper coins, કાવડૂજ્યાં, *n.pl.*

Coir, *n.* કુસો, *m.*

Cold, *n.* ટાડ, *f.* To tremble with cold, ટાડ સડવી (with dat. of pers.). *adj.* ટાડું. To feel cold, ટાડ લાગવી (with dat. of pers.).

Collapse, *v.i.* ખખસવું, ખખલી જાવું, ખરેલવું, ખરેલી પડવું.

Colleague, *n.* ભાઞ્જ્યો, *m.*; હાતી, *m.*

Collect, *v.i.* ભેળું, ભેગું or એકઠું થાવું; *v.t.* ભેળું, ભેગું or એકઠું કરવું, હમેટવું, હમેટી હડવું, ઢંગલો કરવો.

Collection, *n.* ઢંગરો, *m.*

Colonize, *v.t.* વહાડવું.

Colony, *n.* પાલ, *f.*

Colour, *n.* રંગ, *m.*; *v.t.* રંગવું, રંગ દીવો.

Comb, *n.* કાંગહી, *f.* *v.t.* હડવું.

Come, *v.i.* આવવું, પધારવું (respectful form). To come straight, વાટે વાટે આવવું. Coming and going, આવજા, *f.*

Comfort, *n.* દલાહો, *m.*; આરામ *m.*; *v.t.* દલાહો દીવો.

Command, *n.* હુકમ, *m*; *v.t.* હુકમ દીવો.

Common, *adj.* હલકું.

Commotion, *n.* ધામારોળ, *f.*

Companion, *n.* હાતી, *m.* Companionship, *n.* હાત, *m.*

Company, *n.* ટોળું, *n.* A company of pilgrims, હંઘ, *m.*

Compare, *v. t.* હરકાવવું.

Compel, *v. t.* See § 38.

Complain, *v.i.* ફરીઆદ કરવી.

Complainant, *n.* ફરીઆદી, *m.*

Complaint, *n.* ફરીઆદ, *f.*

Complete, *adj.* પુરૂં, પાર.; *v.t.* પુરૂં or પાર કરવું, કરી પુગવું.

Completed, to be, પુરૂં or પાર થાવું, થાઇ રેવું, થાઇ સુકવું.

Compound, *n.* (enclosure) હાંડું, *n.*

Compulsion, *n.* જોરાવરી, *f.*

Conceal, *v. t.* હાંતવુ, હાંતી મેલવું, હંતાડવું, હપાડવું, હપાડી દીવું.

Concealed, to be, હપવું, હપી જાવું.

Concern, *n.* પરવા, *f*; *v. t.* લાગવું.

Concerning, *prep.* વેસી or વેસે.

Concord, *n.* મેળાપ, *m.*; હંપ, *m.*

Condemn, *v.t.* ડંડ કરવો. To condemn to death, ફાંસી દીવાનું હુકમ દીવું, કુળજાયે સડાવવું.

Condition, *n.* હાલ, *f.*; અવાલ, *m.*

Conduct, *n.* બોલવુંસાલવું, *n.*; સાલ, *f.*

Confectioner, *n.* કંદુઇ, *m.*

Confess, *v.t.* માનવું, હાસું માનવું,

Confidence, *n.* ભરોસો, *m.*

Confident, to be, નક્કી જાણવું.

Confiscate, *v. t.* –ની જપતી કરવી. Confiscating officer, જપતીદાર, *m.*

Confiscation, *n.* જપતી, *f.*

Confusedly, *adv.* અલકબલક.

Confusion, *n.* ગડબડ, *f.*

Congeal, *v.i.* થેજાવું.

Conjecture, *n.* અટકળ or અટકેળ, *f.*

Conquer, *v.t.* જીતવું.

Consciousness, *n.* ભાન, *n.*

Consent, *n.* હા, *f.*; *v.i.* હા કેવી, માથું નમાવવું.

Consider, *v.i.* વિચાર કરવો, હોસ કરવો, ધ્યાનમાં લીવું.

Consist of, *v.i.* –નું હોવું, –નું થાવું.

Consult, *v.t.* –ની સલાહ લીવી.

Contagion, *n.* સોડું, *n.* (followed by the verb, આવવું).

Contain, *v.t.* –માં હોવું, સમાવવું. To be contained, સમાવું.

Content, *adj.* રાજી, ખુસી; *v.t.* રાજી કરવું.

Contention, *n.* ટગરાટ, *f.*

Continent, *n.* ખંડ, *m.*

Continually, *adv.* દાડુ, દાડે દાડે, બારેપોર, સદા.

Contract, *n.* પટો, *m.*; *v. i.* પટવું. *v.t.* (to lessen) ટાંકડું કરવુ.

Contradict, *v.t.* આડી વાત કરવી. To contradict flatly, ઉતારી પાડવું, જુઠું પાડવું.

Conversation, *n.* વાત, *f.*; વાતસીત, *f.*

Converse, *v.i.* વાત or વાતસીત કરવી.

Cook, *v.t.* રાંદવું. *n.*; રાંદવાવાળો, *m.*; રોટી કરવાવાળો, *m.*

Copper, *n.* તાંબુ, n. Coppersmith, કંસારો. Copper coins. See Coins.

Cord, *n.* દોરો, *m.*; દોરી, *f.* Sacred cord, ખાંડું, *n.* Cord worn round the waist by men, કંદોરો, *m.*

Corinda, *n.* કરમદું, *n.* Corinda-tree, કરમદી, *f.*

Cork, *n.* (a stopper for a bottle) બુચ, *f.*

Corn, *n.* અનાજ, *n.*; ધાન, *n.* Indian corn, મકી or મકાઇ, *f.*; જુઆર, *f.* Ear of corn, ડોડો, *m.*; કણુંડું, *n.* Ear of Indian corn, ગાબો, *m.*; પુખડું, *n.*; પૂખડો, *m.*

Corner, *n.* ખુણો, *m.*

Corpse, *n.* મડદું, *n.*

Correct, *adj.* ખરૂં, ઠીક, બરોબર, હમું. *v.t.* બરોબર or હમું કરવું.

Correctly, *adv.* ઠીક, બરોબર,

Cost, *n.* કીમત, *f.*; દામ, *m.*; મોલ, *n.* *v. i.* બેહવું, (agreeing with the price, the article bought being in the genitive).

Cotton, *n.* રૂ, *n.*

Cough, *n.* ઉદરેહ, *f.*; ચોખરજ્યો, *m.*

Count, *v. t.* ગણવું, ગણુતરી કરવી.

Country, *n.* મલક, *m.*; દેસ, *m.*

Couple, *n.* જોડો, *m.*; જુડી, *f.*

Courage, *n.* સાતી, *f.*; હીમત, *f.* To keep up one's courage, હીમત or સાતી રાખવી.

Courageous, *adj.* સાતીવાળું, હીમતવાળું.

Court-yard, *n.* આંગણું, *n.*

Cousin, *n.* ભાઇ, *m.*; બેન, *f.*

Cover, *n.* ઢાંકણી, *f.*; *v.t.* ઢાંકવું, ઢાંકી દીવું. To cover up, ઢાંતી દીવું. To cover the body, ઓડવું.

Covet, *v. t.* —ની લાલસ રાખવી.

Covetous, *adj.* લાલસી, લાલસુ, લોભી.

Covetousness, *n.* લાલસ, *f.*; લોભ, *m.*

Cow, *n.* ગાય, ટાઢી, ડાઢી, *f.* Cowdung, પોયરો, *m.*; સાણ, *f.*

Coward, *n.* બીકણ્યો, *m.*

Cowherd, *n.* ગવાળ, ગોઆળ or ગોવાળ, *m.* Cowherdess, ગોઆળણ, *f.*

Cow-house, *n.* પાગેળ or બાગેળ, *f.*; સોપાડ, *f.*

Co-wife, *n.* હોક, *f.*

Crab, *n.* કચલો, *m.*

Crack, *n.* ફાટ, *f.*; *v.i.* ફાટવું, ફાટી જવું. *v.t.* ફોડવું.

Cradle, *n.* પારણું, *n.*

Crawl, *v. i.* ગુડજ્યે ગુડજ્યે હીંડવું.

Crazy, *adj.* ગાંડું.

Cream, *n.* તરી, *f.*

Create, *v.t.* પેદા કરવું. Created, પેદા.

Creature, *n.* (human) મનખ, *n.*; જીવ જનાવર, *n.*

Credit, on, ઉસીનું.

Creep, *v.i.* ગુડજ્યે ગુડજ્યે હીંડવું.

Creeper, *n.* વીલો, *m.*

Cremate, *v.t.* બાળવું.

Cricket, *n.* કહજંપારી, *f.*

Cripple, *adj.* લુલું.

Crime, *n.* ગનો or ગુનો, *m.*

Crocodile, *n.* મગર, *m.*

Crooked, *adj.* વાંકું.

Crop, *n.* ઉભું અનાજ, *n.*; હરા; *m.pl.* Summer-crop, ઉનાળો પાટ, *m.*

Cross, *adj.* બેરાજી. *v t,* અળાડવું, અળાંડી દડવું, અળાંડી જાવું, ઉતરવું. Cross-ways, આડું. Cross-legged posture, પલાંઠી. *f.* To sit cross-legged, પલાંઠી વાળવી.

Crow, *n.* કાગડો, *m.*; *v.i.* બોલવું.

Crow-bar, *n.* (small) કોહ, *f.*; (large) હાંગ, *f.*

Crowd, *n.* ટોળું, *n.*

Crown, *n.* (of head) મુડ, *f.*

Cruel, *adj.* દોમૂખ્યાળુ.

Crumble, *v.i.* ખખલવું, ખખલી જાવું, ખરેલવું, ખરેલી પડવું.

Crush, *v. t.* કસરવું. To squeeze, પસેલવું.

Cry, *n.* બુમ, *f.*; *v. i.* રોવું. To cry out, બુમ પાડવી.

Cubit, *n.* હાથ, *m.*

Cuckoo, *n.* દેવતરજ્યો, *m.*

Cucumber, *n.* કાકડી, *f.*

Cudgel, *n.* ડહેળો, *m.*

Cultivate, *v.t.* ખેડવું.

Cultivation, *n.* ખેતી, *f.*

Cultivator, *n.* કમતરપ્યો, *m.*; ખેતી કરવાવાળો, *m.*

Cunning, *adj.* લુસું.

Cup, *n.* કટોરી, *f.* Leaf-cup, ડુંદલો or ડુંદો, *m.*

Curds, *n.* દહી, *n.*

Cure, *v. t.* હાઉ or હાજું કરવું.

Curlew, *n.* ટટેડી, *f.*

Current, *adj.* સાલતું. Current year, ઓણ્ણું.

Curry-comb, *n.* ખરેરો, *m.*

Curse, *n.* હરાપ, *m.*; *v. t.* હરાપ દીવો.

Custom, *n.* ટેવ, *f.*; રીત, *f.*; સાલ, *m.*

Cut, *v. t.* કાપવું. To cut off, કાપી કઢવું. To prune, વાડવું, વડાવણું.

Cyclone, *n.* ફોરેણુ, *f.*

D.

Dacoit, *n.* લુંટારો, *m.*

Dagger, *n.* કટારી, *f.*; હુલ, *f.*

Daily, *adv.* દીહાડેહાડે.

Damage, *n.* નકસણ, *f.*

Damp, *adj.* હુપલ્યું, લીલું.

Dance, *v.i.* નાસવું.

Dandruff, *n.* ટાહ, *f.*

Danger, *n.* ભો, *m.*

Dark, *adj.* અંધારૂં.

Darkness, *n.* અંધારી, *f.*

Date, *n.* (fresh) ખજારૂં, *n.*; (dry) ખારેક, *f.* Date-palm, ખજુરી, *f.*

Daughter, *n.* સોરી, દીકરી. Daughter-in-law, વહુ, સોરાની વહુ.

Dawn, *n.* પરભાત, *f.*; ફે, *m.* At break of dawn, ફે ફાટતાં, પરભાતે.

Day, *n.* દાહડો, *m.*; દન, *m.* At day-break, જલપ ફાટતાં, ઉગતી કીરણજ્યાંમાં. Day before yesterday, or day after to-morrow, પમને દાહડે, પરમ દાહડે. Three days ago, પરમે પેલે દાહડે, તણુ દાહડા થાજ્યા. Day-labourer, દાનગી, *m.*

Dead, *adj.* મરેલું, મુઉ.

Deaf, *adj.* બેરૂં.

Dealings, *n.* દીવુંલીણું or દેવુંલેણું, *n.*

Dear, *adj.* (in price) મોંઘું. Beloved, વહાલું. Term of endearment to a child, કાકુ or કાકડા.

Dearth, *n.* કાળ, *m.*; દકાળ, *m.*

Death, *n.* મરણ, *n.*

Debt, *n.* કરજ, *n*; દેવું, *n.* To fall in debt, કરજ or દેવું કરવું. To discharge a debt, કરજ or દેવું ભરવું.

Debtor, *n.* કરજદાર, *m.*

Decay, *v. i.* કુકાઈ જાવું.

Deceit, *n.* દગો, *m.*; કપટ, *n.* To practise deceit, દગો કરવો.

Deceitful, *adj.* લુચું.

Deceive, *v.t.* સેતરવું.

Deceiver, *n.* દગાખોર, *m.*; દગાન, *m*; લુસો, *m.*

December, *n.* માગસર–પોહ, *m.* See § 62.

Deception, *n.* દગો, *m.*; કપટ, *n.*

Decide, *v.i.* ઠરાવ or ટાળો or ફેયસો કરવો.

Decision, *n.* ઠરાવ, *m.*; ટાળો, *m.*; ફેયસો, *m.* Decision in a court, ન્યાવ, *m.*

Declivity, *n.* અસાણું, *n.*

Deed, *n.* કામ, *n.*

Deep, *adj.* ઉંડું.

Deer, *n.* અનણો, *m.*; સકારૂં, *n.*

Defeat, *v.t.* જીતવું, હરાવવું, હરાવી દડવું. To be defeated, હારવું, હારી જાવું.

Defect, *n.* ખોડ, *f.*; એબ, *f.*

Defend, *v. t.* બસાવવું.

Defile, *v. t.* વટલાવવું. To be defiled, વટલવું.

Delay, *n.* ખોટી, *f.*; વળા, *f.*; *v. i.* વાર લાગવી (with dat. of pers.); વળા કરવી. *v.t.* ખોટી કરવી, વાર લગાડવી.

Delight, *n.* હરખ, *m.*; હક, હુક or સુક, *n.*

Deliver, *v. t.* બચાવવું. To deliver up, અવાલે કરવું or દીવું, હુપી દીવું, હુપવું.

Delivered, to be, (of child) જાંપો થાવો (with dat. of mother).

Demand, *n.* દાવો, *m.*; *v.t.* —નો દાવો કરવો.

Deny, *v.t.* —ની ના કેવી.

Depopulate, *v.t.* ઉજાડ કરવું.

Depressed, to feel, ઉચાટમાં પડવું.

Depression, *n.* ઉચાટ, *f.*

Depth, *n.* ઉંડાઈ, *f.*

Descend, *v.i.* ઉતરવું.

Describe, *v. t.* —ની વાત કરવી.

Desert, *n.* વન, *n.*; જંગલ, *n*; *adj.* ઉજાડ.

Desert, *v. t.* સોડી દીવું. To desert a *Pal*, પાલ ઉઠાવવી. Deserted, હુનું.

Desire, *n.* રેહો, *m.*; મરજી, *f.*

Despicable, *adj.* અળવું.

Despise, *v.t.* અળવું માનવું, હલકું ગણવું.

Destitute, *adj.* કંગાલ or ગંગાલ, ગરીબ.

Destroy, *v.t.* —નો વગાડ કરવો.

Devil, *n.* (evil spirit) ભુત, *m.*

Devotee, *n.* તપસી, *m.*

Devotion, *n.* ભગતી, *f.*; સેવા, *f.*

Dew, *n.* ઠાર, *m*

Dialect, *n.* બોલી, *f.*

Diarrhoea, *n.* ઝાડો, *m.*; હગાંમણ, *f.* To have diarrhoea, ખુબ ઝાડો થાવો.

Die, *v. i.* મરવું, મરી જાવું, ગુદરવું.

Difference, *n.* ફેર or ફેરફાર, *m.* Difference of opinion, ફેલ, *m.*

Different, *adj.* જુદું, ન્યારૂં.

Difficult, *adj.* આકરૂં, કઠણ.

Difficulty, with, રળીને (*lit.* having earned). With great difficulty, તાણી તોડીને.

Dig, *v.t.* ખણવું.

Digest, *v.i.* પસવું. *v.t.* પસાવવું.

Diligence, *n.* ખણુહો, *m.*

Diligent, *adj.* મેનતવાળું. To be diligent, ખણુહો રાખવો.

Dim, *adj.* ઝાંખું. Dimmess, ઝાંખ, *f.*

Diminish, *v.t.* અઈું કરવું, ઓઠું કરવું.

Dine, *v.i.* જમવું, રોટી ખાવી.

Direction, *n.* આડી, *f.*; મેર, *f.*

Dirt, *n.* મેલ, *m.*

Dirty, *adj.* મળઆળું, મેલું.

Disappear, *v.i.* અલપ થાવું.

Disciple, *n.* સેલો, *m.*

Discontented, *adj.* બેરાજી, નારાજ.

Disease, *n.* રોગ, *m.*; મંદવાડ, *f.* Foot and mouth disease, ખરહાડ, *f.*

Disengaged, *adj.* નવરૂં. To be disengaged, નવરૂં થાવું, નવરાઈ થાવી, હોર થાવી (with dat. of pers.).

Disgrace, *n.* લાજ, *f.*; હરમ, *f.*; *v.t.* –નું મોઢું કાળું કરવું.

Dish, *n.* થાળ or થાળી, *f.*

Dismayed, *adj.* એરાન or હરાન.

Dismiss, *v.t.* છીક or રજા દેવી. Dismissal, છીક, *f.*; રજા, *f.*
Disobedient, *adj.* કુટેલ.
Disobey, *v.t.* નહીં માનવું; –ના કેજ્યામાં નહીં રેવું.
Disorder, in a state of, અલડખલડ, કસડપસડ.
Disperse, *v.t.* વેરવું; *v.i.* વેરાઇ જાવું.
Displeased, *adj.* નારાજ, બેરાજી.
Disposition, *n.* મીજાજ or મેજાજ, *m.*; સભાવ, *m.*
Dispute, *n.* ટગરાટ, *f.*; જઘડો, *m.*; વાંદો, *m.* To settle a dispute, ઢાળો કરવો, ફેંયસો કરવો.
Disrespect, to show, આયકન નહીં રાખવું.
Disrespectfully, to speak, તોકારે બોલવું.
Distance, *n.* ટપો, *m.*; લાંબહેણુ, *f.*
Distant, *adj.* વેગળું, સેટું.
Distinct, *adj.* જુઉં, ન્યારું,
Distribute, *v.t.* વાંટવું, વાંટી આલવુ, અલાડવું.
District, *n.* પટો, *m.*
Distill, *v. t.* ગાળવું.
Distress, *n.* દખ or દુખ, *n.*; પીડા, *f.*; વપત, *f.*; *v.t.* દુખ or એરાન કરવું, વપત પાડવી. Distressed, દુખી, એરાન.
Disturbance, *n.* અસો, *m.*; (a rising) રાડો, *m.*
Dive, *v. i.* ડુબવું.
Divide, *v. t.* વાટવું, વાટી આલવું or દીવું.
Division, *n.* ભાગ, *m.* Division of the globe, ખંડ, *m.* Division of a *Pal*, પાડા, *m.*; ફેંળો, *m.*
Divorce, *v.t.* –નો સેડો ફાડવો (*lit.* to tear the end of a *sari*).
Dizziness, *n.* પમેળી or ભમેળી, *f.*; આયેડ, *f.*
Dizzy, to be, પમેળી or આયેડ આવણી (with dat. of pers.)

Do, *v. t.* કરવું.

Doctor, *n.* વાઈદ, *m.*; ડાક્ટર, *m.*

Dog, *n.* કુતરો, *m.*

Donkey, *n.* ખોલો, *m.*; ગદેડો, *m.*

Door, *n.* બારણું, *n.* Door-frame, હાક, *f.* Leaf of a door, કમાડ, *n.*

Double, *adj.* બમણું.

Doubt, *n.* બેમન, *n.* Doubtful, *adj.* બેમનનું.

Dove, *n.* ઓલો, હુલો or હોલો, *m.* Turtle-dove, ટેલો, *m.*

Dowry, *n.* દાપું, *n.* To give a dowry, દાપું ભરવું.

Draw, *v. t.* તાણવું.

Dream, *n.* હપનું, *n.*; હોણું, *n.*; *v. i.* હોણું આવણું (with dat. of pers.).

Drink, *v. t.* પીવું. To drink spirits, દારૂ ખાવો or પીવો. To give to drink, પાવું.

Drinking-vessel, *n.* તાંબડી, *f.*

Drive, *v. t.* હાંકવું.

Driver, *n.* હાનકિવાળો, *m.*

Drizzle, *v. i.* સાંટા પડવા. Drizzling rain, સાંટા, *m. pl.*

Drop, *n.* ટીપું, *n.*; (small) ટીપકી, *f.* Drop of rain, (small) સાંટો, *m.*; (large) ફોરું, *n.*

Dropsy, *n.* જળાંદરો, *m.*

Drown, *v. i.* બુડી મરવું, ડુબી મરવું. *v. t.* બુડાડવું.

Drudge, *v. i.* દીલે દુખ દીને કામ કરવું.

Drum, *n.* ઢોલ or ટોલ, *n.* Drum-stick, ખાબળી, *f.*

Drunkard, *n.* સાઈજ્યો, દારૂડયો, હરેડુઓ, હરેળસ્યો.

Drunkenness, *n.* નસા, *f.*

Dry, *adj.* કોરું, સુકું; *v. i.* સુકવું. *v. t.* સુકાવણું, કોરું કરવું.

Duck, *n.* બતેક, *n.*

Dumb, *adj.* મુંગું.
Dun, *v. t.* ટાંપો કરાવણો.
Dung, *n.* (of a cow) પોયટો, *m.*; સાણ્, *f.*; (of a horse) લાદ, *f.*
Dusk, *n.* ઝાપકી, *f.*
Dust, *n.* ખેહ. *f.*
Duty, *n.* કામ, *n.* Import and export duty, દાણુ, *n.*
Dwarf, *n.* ગઠૂજયો, *m.*
Dwell, *v.i.* વાહો કરવો, વહતી કરવી, વહવું. Dwelling, વાહો, *m.*

E.

Each, *pron.* એકેક.
Ear, *n.* કાન, *n.* Ear of corn, ડોડો, *m.*; કણુહુ, *n.* Ear of Indian corn, ગાભો, *m.*; પુખડો, *m.*
Ear-ring, *n.* ગરકી, *f.* (worn by men); ઓગનીન્યાં, *n.pl.* (worn on the upper part of the ear); ટોટી, *f.* (of silver or gold); ફુકોનાં. *n. pl.* (wooden).
Early, *adj.* વેહુ. *adv.* વેલાંવેલાં, વેણુમાં, પરભાતે, ભાક ફાટતાં.
Earn, *v. t.* કમાવું, રળવું, —ની કમાઈ or પૈદાસ કરવી.
Earth, *n.* માટી, *f.* The ground, ભોંય, *f.* The earth, ધરતી, *f.* The world, કળમસ, *f.*
Earth-quake, *n.* તરંગોળ, *f.*
Earthen, *adj,* ગારનું, માટીનું.
Ease, *n.* આરામ, *m.*; કહોળખેમ, *m.*; સુક or ફેક, *n.*
Easily, *adv.* હેલમાં.
East, *n.* ઉગમણો દેસ. Eastern or Eastward, ઉગમણું.
Easy, *adj.* હેલ, હેલું.
Eat, *v.t.* ખાવું. To eat up, ખાઈ જાવું.

Eaves, *n.* પડેલ, *f.*
Eclipse, *n.* ગણુ, *n.*
Edge, *n.* કોર, *f.* Margin, પાળ, *f.*
Effect, *n.* ફળ, *n.*
Effort, *n.* ખેપ, *f.*; મેનત, *f.*
Egg, *n.* ઇંડું, *n.*
Either...or, *conj.* સાવેતી...સાવેતી, કેતી...કેતી.
Elbow, *n.* કોણી, *f.*
Elder, *adj.* વડો. Elder brother, વડો ભાઈ, દાદા. Elder sister, વડી બેન. Husband's elder brother, જેઠ. Husband's elder brother's wife, જેઠાણી
Eldest, *adj.* વડો, હગળા કરતાં ઘડો.
Elephant, *n.* હાતી, *m.* Elephant-driver. મોવત, *m.*
Elope, *v.i.* કઢારી નાહી જાવું.
Embrace, *v.t.* (shoulder to shoulder) મળવું.
Empty, *adj.* ઠાલું, ખાલી. Empty-handed, ઠાલુંઠાલું.
Encamp, *v.i.* વહતું, ડેરો કરવો.
Enchant, *v.i.* મંતર કરવું, ઉતાનણું કરવું.
Enchanter, *n.* વાંણુ, *m.*
Enchantment, *n.* મંતર, *n.*
Encourage, *v.t.* હીમત આલવી.
End. *n.* પાર, *m.*; સેડો or હેડો, *m.*; *v.t.* પાર કરવું.
Endeavour, *n.* ખેપ, *f.*; મેનત, *f.*
Endless, *adj.* પારવગર.
Enemy, *n.* વેરી, *m.*; દસમન, *m.*
Energetic, *adj.* ફોરું or ડીલફોરું, મેનત કરવાવાળું
Enjoyment, *n.* મજા, *f.*
Enmity, *n.* વેર, *n.*; અદાવત, *f.*; ખાર, *m.*

Enough, *adj.* ઘણું, બસ, બહુ.
Enquire, *v.i.* તપાસ or તપાહ કરવી, પુસવું. To enquire after, -ની ખબર પુસવી or લીવી.
Enter, *v.i.* પેહવું, પેહી આવણું, પેહી જાવું.
Entrails, *n.* આંતરૂં, *n.*
Entrance, *n.* (into a field) સીંડું, *n.*
Entrap, *v.t.* દગો કરીને હાવું; (to deceive) સેતરવું.
Entreat, *v.t.* -ની વીન્તી કરવી.
Entreaty, *n.* વીન્તી, *f.*
Entrust, *v.t.* અવાસે કરવું or દીવું, હુંપવું, હુંપી દીવું.
Envy, *n.* અદાવત, *f.*; *v.t.* માથે અદાવત રાખવી.
Epilepsy, *n.* ઉમાર, *m.*
Equal, *adj.* બરોબર, હરકું. Equal to, બરોબર, હરકું.
Err, *v.i.* ભુલ ખાવી, ભુલસુક કરવી.
Eructation, *n.* ઓટકાર, *m.*
Escape, *v.i.* નાહવું. નાહી જાવું, સુટવું, સુટી જાવું.
Escort, *n.* વળાવી, *f.*
Especially, *adv.* ઘણું કરીને.
Essence, *n.* રહુઓ, *m.*; રેહ, *m.*
Establish, *v.t.* માંદવું. To establish a station, જગા કરવી.
Estimate, *n.* ગણતરી, *f.*; *v.t.* જોખવું, -ની ગણતરી કરવી.
Etcetera, બીજું તીજું.
Eternal, *adj.* અમોર.
Even, *adj.* સપટ, હમું, પાદર.
Evening, *n.* આથમતું, *n*; આથમન્યું, *n.* In the evening, આથમતે, આથમન્યે. See §. 64.
Ever, *adv.* દાડું, દાડેદાડે. Ever so long ago, ક્યાંનું.
Everlasting, *adj.* અમોર.
Every, *adj.* હરેક.

Everywhere, *adv.* હગળે ઠેકાણે, હેરે ઠેકાણે, આખે.

Evidence, *n.* સાહેદી, *f.*

Evident, *adj.* ખોલેલું, જાર. To be evident, –ની હુજ પડવી.

Evil, *adj.* ખોટું. નઠારૂં, ભુંડું. Evil spirit, ભુત, *m.*; સુડવેલ, *f.* To cast the evil eye, સોટરૂં (agreeing with some such word as ડાકેણ, a witch).

Exaggerate, *v.i.* ગપ આકવી.

Examination, *n.* પારખ or પારખા, *f.* To go in for an examination, પારખ આલવી. To hold an examination, પારખ લીવી.

Examine, *v.t.* પારખવું, –ની તપાસ or તપાહ કરવી.

Example, *n.* દાખલો, *m.*

Except, *prep.* વગર, વના, સવાય.

Exchange, *n.* બદલો, *m.*; *v.t.* બદલવું, –નો બદલો કરવો. In exchange for, હાટે.

Excite, *v.t.* ઉસકાવણું, સડાવણું.

Excommunicate, *v.t.* ન્યાત બાયરૂં નીકાળવું. Excommunicated, ન્યાત બાયરનું.

Exert oneself, ખેપ કરવી, મેનત કરવી. To exert oneself beyond one's strength, દીલે દુખ દીને કામ કરવું.

Exhale, *v.i.* હાહ દડવો.

Exist, *v.i.* હોવું. Existing, સતું.

Existence, *n.* મનખો, *m.*; જીવ, *m.*

Exorcise, *v.t.* કાડવું (governing some such word as ભુત); (–નું ઉતારણું કરવું.

Exorciser, *n.* વાંણુ, *m.*

Expect, *v.t.* –ની વાટ જોવી.

Expend, *v.t.* ખરસ કરવો. To be expended, ઘટવું.

Expenditure, *n.* ખરચ, *m.*
Experience, *n.* આવડેત, *f.*; હાંન, *n.*
Experienced, *adj.* હાંનવાળું, હોનકું.
Explain, *v t.* હમજાવવું, –નો ખુલાસો કરવો.
Explanation, *n.* ખુલાસો, *m.*
Export, *v.t.* લી જાવું.
Extinguish, *v.t.* ઓલવવું, ઓલવી દીતું.
Extort, *v.t.* પડાવી લીતું, બમણું લીવું.
Extravagance, *n.* ઉડાવણુસ, *n.*
Extravagant, *adj.* ઉડાવસ. To be extravagant, ઉડાવણુસ કરવું.
Eye, *n.*, આંખ, *f.* To have sore eyes, આંખ આવવણી.
Eyeball, *n.* ડોળો, *m.*
Eyebrow, *n.* ઉપલું પાંપણુજ્યું or ભાંપણુજ્યું, *n.*
Eyelash, *n.* નીચલું પાંપણુજ્યું or ભાંપણુજ્યું, *n.*
Eyelid, *n.* આંખ માથે સાંબડી.

F.

Face, *n.* મુડું or મોડું, *n.*
Faint, *v. i.* બેહુરમું or બેભાન થાઈ જાવું.
Fair, *adj.* નગદ, હાઉ. Fair weather, ઉગાડ, *f.* Just, વાજબી.
Faith, *n.* એમન, *n.*; ભરોહો, *m.*; વીસ્વા, *m.*
Faithful, *adj.* એમાની. To be faithful, એમન રાખવું.
Fall, *v. i.* પડવું, ગરી પડવું. To let fall, પાડવું.
Fallow, *adj.* ઉખીલ, પડતેલ.
False, *adj.* ખોટું, જુઠું.
Famine, *n.* કાળ, *m.*; દકાળ, *m.*
Famous, *adj.* જાણીતું.
Fan, *n.* સમરો, *m.*; *v.i.* સમરો ટોલવો.

Far, *adj.* વેગળું, દૂર, સેટું. As far as possible, સાથે ત્યાં લગણ્ણુ.

Farewell ! આવજો !

Farm, *n.* ખેતર, *n.* Farm-labourer, કાંહણી, આળી, હાગરી.

Farmer, *n.* ખેતરવાળો, *m.*

Fashion, *v.t.* ખોરવું, ઘડવું. Fashioned, ઘડતેલ.

Fast, *n.* (from morning till evening) અપાહ, *m.*; (on the 11th day) એકાહણું, *n.*; *adj.* કાઠું. To make fast, કાઠું કરવું, બાંદવું, માંદવું.

Fasten, *v. t.* બાંદવું, માંદવું. To shut, દીવું. To shut the door, કમાડ દીવું, કડી દાવી.

Fat, *adj.* જાડું, મોટું.

Fate, *n.* કપાળ, *n.*; નેલાર, *n.*; તગદીર, *f.*

Father, *n.* આતા, બાપ, દાજી, દાદા. Father-in-law, હાહરો or હાહો.

Fatigue, *n.* થાક, *m.*

Fault, *n.* ગનો or ગુનો, *m.*

Fear, *n.* ડર, *m.*; ધાક, *f.*; બી or બીક, *f.*; (risk) ભો, *m.*; *v.t.* ડરવું, બીવું, બી જાવું (with ablative).

Feast, *n.* ગોઠ, *f.* Caste-feast, ન્યાત, *f.* Feast after death, કાદું, *n.* To give a feast, ગોઠ કરવી, ન્યાત જમાડવી, કાદું કરવું.

Feather, *n.* વાર, *m.*

February, *n.* મા—ફાગણ. See § 62.

Feed, *v.t.* ખવડાવણું, જમાડવું.

Feel, *v. i.* લાગવું (agreeing with the thing felt).

Feet, sores on, પીદુઆં, *n. pl.*

Female, *n.* નારી.

Festival, *n.* ઉહો, *m.* The Bhil festivals are ;—

દીવાળી, New year's eve (about end of October).

કાતેરી, Fourteen days after the *Divali.*

ઉતરાયુ, First day of the winter solstice.

હોળી, From the 11th to the 15th of the month *Fagan.*

દસરા, The 10th of the month *Aso.*

Fetch, *v. t.* આણવું, લાવણું.

Fetter, *n.* બીડજ્યું, *n.*

Fever, *n.* તાવ, *m.* Fourth day fever, સોથીઓ તાવ. Intermittent fever, કાત્રો તાવ. Ague, ટાડો તાવ.

Few, *adj.* થોડા. A few, એસ્રારેક.

Field, *n.* ખેતર, *n.* Field-gate, ઝાંપો, *m.*

Fight, *n.* લડાઇ, *f.*; ટંટો, *m.* A quarrel, વખેડો, *m.* An uproar, રાડો, *m.*; *v.i.* લડવું, લડી જાવું, લડાઇ કરવી. To prepare to fight, ટંટો લગાડવો.

Fill, *v.t.* ભરવું, ભરી દેવું.

Final, *adj.* સેલ્ડું. Finally, સેલે સરવાળે, હદસેલું, હદવાંહે.

Find, *v.t.* જડવું, મળવું (agreeing with thing found). To find out, શોધું કરવું, તપાસ or તપીહ કરવી.

Fine, *n.* ડંડ, *m.*; *v.t.* ડંડ કરવો. *adj.* અસલ, નગદ, ઠીક, હાઉ ; (not coarse) ઝીણું.

Finish, *v.t.* કરી પુગવું, પાર કરવું, પુરૂં કરવું.

Finished, to be, થાઇ રેવું, થાઇ સુકવું, પાર થાવું, પુરૂં થાવું.

Finger, *n.* આંગળી, *f.* Finger-ring, વીંટી, *f.*

Fire, *n.* આગ, *f.*; દેવતા, *m.* Fire-place, સુલો, *m.* Fire-wood, બળીત, *n.*

Firm, *adj.* કાઠું, મજબુત.

Firmament, *n.* અંગાહી, *f.*; આભું, *n.*
First, *adj.* પેહલું.
Fish, *n.* માતલી, *f.*
Fist, *n.* મુઠ, *f.*
Fit, *adj.* હરકું.
Five, *adj.* પાંસ.
Fix, *v.t.* જડવું, લગાડવું.
Flag, *n.* ધજા, *f.*
Flat, *adj.* પાદેર, સપટ, હમું.
Flatulent, to be, —નું પેટ સડવું.
Flavour, *n*, હવાદ, *m.*
Flaw, *n.* એબ, *f.*; ખોડ, *f.*
Flax, *n.* હોણુ, *n.*
Flea, *n.* હડો, *m.*; હરેળો, *m.*
Flee, *v.i.* નાહવું, નાહી જાવું. To flee for one's life, —જીવ લીને નાહી જાવું.
Flight, to put to, *v.t.* નહાડવું, કઢારવું.
Float, *v.i.* તરવું.
Flog, *v.t.* જેરબંદ મારવો.
Flood, *n.* રેલ, *f.*
Flour, *n.* લોટ, *m.*; આટો, *m.*
Flow, *v.i.* વેવું.
Flower, *n.* ફુલું, *n.*
Flute, *n.* વાંહળી, *f.*
Flutter, in a, ફડફડ, To be in a flutter, ફડફડ થાવું.
Fly, *n.* માખું, *n.*; *v.i.* ઉડવું.
Flying-fox, *n.* વાગુળી, *f.*
Fodder, *n.* પાસો, *m.*; સારો, *m.*
Fold, *v.t.* વાળવું. Fold up, વાળી દીવું.

Follow, *v.t.* વાંહે જાવું, વાંહે આવવું.

Folly, *n.* મુરખાઈ, *f.*

Food, *n.* અન, *n.*; ખોરાક, *m.* Rations, ભાથ, *n.*

Fool, *n.* ગમાર, *m.*; ઢોઢ, *m.*

Foolish, *adj.* અનાડી.

Foot, *n.* પોગ, *m.*; ફાણુ, *n.* On foot, પોગે. Foot-path, પોગડંડી, *f.*; ગેલો, *m.* By or along a foot-path, ગેલેગેલે. Foot-step, પગલું, *n.*

Forbid, *v.t.* મના કરવી, ના કેવી.

Force, *n.* જોર, *n.*; જબરાઈ, *f.*; જોરાવરી, *f.* By force, જોરકું or જોરેહું, જબરાઈહું, જોરાવરીહું.

Ford, *n.* આરો, *m.*

Forehead, *n.* કપાળ, *n.*; નેલાર, *n.*

Forget, *v.t.* વીહરવું. To forget entirely, વીહરી જાવું.

Forgive, *v.t.* માપ કરવું. Forgiven, માપ.

Forgiveness, *n.* માપી, *f.* To ask forgiveness, માપી માગવી.

Form, *n.* ઘાટ, *m.*

Fornication, *n.* સીનાળું, *n.*

Fort, *n.* કોટ, *f.*; ગડ, *m.*

Fortnight, *n.* પનરવાડયું, *n.*; પખવાડું, *n.*

Fortune, *n.* પુંજી, *f.*; (luck) ભાયગ, *n.*

Found, to be, જડવું.

Foundation, *n.* પાજો, *m.* To lay a foundation, પાજો દડવો or નાખવો.

Four, *adj.* ચાર. Four-footed, ચોપું.

Fowl, *n.* કુકડું, *n.* Water-fowl, જળકુકડું, *n.*

Fox (silver), *n.* ખેખી, *f.*

Frame, *n.* (of a door) ઢાક, *f.*

Free, *adj.* છુટું. To become free, છુટવું, છુટી જાવું.

To set free, છોડવું, છોડી દીવું, મુકું કરવું.
Freedom, n. મુકી, f.
Freeze, v.i. ઠરવું, થેજાવું, બંધાવું, બંધાઈ જાવું.
Frequently, adv. ઘણું, દાડેદાડે, વારૂવાર.
Fresh, adj. તાજું, હાજું.
Fret, v.i. —નો જીવ બળવો, વસાર ખાવો.
Friday, n. શુકરવાર, m.
Friend, n. ગોઠીઓ, m.; પડયાલો, m.; બાઇબંદ.
Friendship, n. પડયાલી, f.
Frighten, v.t. ડરાવણું, બીઆડવું.
Frog, n. ડેડકો, m.; પેડું, n.
From, prep. કનેહું, માંહું.
Front, adj. મોરલું. n. મોરલો ભાગ.
In front, adv. મોરે, આગે, આગળ, આગાડી.
In front of, prep. આગે, મોરે.
Frost, n. હીમ, n. Frost-bite, ડામ, f. Frosty, adj. હીમાળું.
Frown, v.i. કાળુંકાળું થાવું.
Fruit, n. ફળ, n.
Fry, v.t. તળવું: Frying-pan, કઢાઇ, f.
Full, adj. ભરજયું, ભરેલું. Full to the brim, કાના હુદી ભરજયું or ભરેલું.
Fume, v.i. —નો જીવ બળવો.
Funeral pyre, n. રોગીજખવી, f.

G.

Gain, n. નુકો or લકો, m.; ફાયદો, m.; લાભ, m.
Gallop, v.i. તલપવું, તલપતું જાવું.
Gallows, n. ફુળી, f.

Game, *n.* રમત, *f.*
Garden, *n.* બાગ, *m.*; વાડી, *f.*
Gargle, *v.i.* કોગળો કરવો.
Garlic, *n.* લેહણ, *n.*
Gate, *n.* (of a town)દરવાજો,*m.*;(of a field) ઝાંપો, *m.*
Gather, *v.t.* વીણવું. To gather up,વીણી લેવું. To gather together, એકઠું or ભેગુ or ભેળું કરવું; –નો ઢગલો કરવો, સમેટવું, સમેટી લેવું. To gather together and look after, સંકેલવું.
Generally,*adv.* ઘણું કરીને.
Generation, *n.* પીઢી, *f.*
Gentle, *adj.* નરમ સભાવનું, નરમાસી.
Gently, *adv.* હળેહળે, હળેહળે,
Get, *v.t.* પામવું; મળવું or જડવું (with dat. of pers.). To earn, કમાવુ, –ની પેદાસ કરવી.
Get away ! જો!! (said to people); દુર્ય ! રામ ! હાઈહાઈ ! (said to animals).
Ghost, *n.* ભુત, *m.*; મળીસ, *m.*; સુડવેલ, *f.*
Gift, *n.* એલમ, *m.*; દાન, *n.*; બક્સીસ, *f.*
Ginger, *n.* આદું, *n.*
Gipsy, *n.* થુરી.
Girder, *n.* પાટવેલ, *f.*
Girl, *n.* સોરી, *f.*
Girth, *n.* પટાટ, *m.*; તંગ, *m.*
Give, *v. t.* આલવું, દીવું, અલાડવું.
Ghee, *n.* ઘી, *n.*
Glare, *v.i.* ડોળા કાડવા, આંખ દેખાડવી. Glaring at, ટેગડુઉ or ટેગડું.
Glass, *n.* કાસ, *m.*

Glean, *v.t.* વીણવું, કટી વીણવી. Gleanings of corn, કટી, *f.*

Go, *v.i.* જાવું. To go out, નીકરવું, નીકળવું; (speaking to or of a superior) પધારવું.

Goat, *n* બાકરો, *m.*; બાકરી, *f.*; સાળો, *m.*; સાળી, *f.*

Goblin, *n.* ભુત, *m.*; મળીસ, *m.*; ચુડવેલ, *f.*

God, *n.* ભગવાન, *m.*; દેવ, *m.* Goddess, દેવી, *f.*

Gold, *n.* કુનું, *n.* Goldsmith, કુની, *m.*

Gong, *n.* ઘંટ or ઘંટો, *m.*; ઝાલેર, *f.*

Good, *adj.* અસલ,એકજાત, નગદ, હાઉ; (kind) ભલું; *interj.* વાહ! હાર! Good-bye, આવજો! Goodness, ભલાઈ, *f.*

Goods, *n.* ખટલો, *m.*; માલ, *m.*; માલમત્તા, *f.*; સામાન, *m.*

Gossip, *n.* ગપ, *f.*; *v. i.* ગપ આકવી.

Gourd, *n.* સીબડું, *n.*; (white and long) તુંબડું, *n.*

Govern, *v.t.* –માથે રાજ કરવું. Government (supreme), સરકાર, *f.*

Gradually, *adv.* કળેકળે, થાતે થાતે.

Grain, *n.* દાણો, *m.* Grain-jar, કોઠી, *f.*

Gram, *n.* ચણા, *m.* Roasted gram, ઓલા, *m. pl.*

Granary, *n.* કોઠાર, *m.* Keeper of a granary, કોઠારી, *m.*

Grand, *adj.* હાઉ. Grandchild, સોરાનું સોરૂં, સોરીનું સોરૂં.

Grand-father, *n.* (paternal)મોટો બાપ; (maternal)મામો દાજી.

Grand-mother, *n.* (paternal)મોટી આઇ; (maternal)મામા આઈ.

Grass, *n.* સાર, *m.* Spire of grass, હાંપ, *m.*

Grateful, to be, ગુણ માનવો.

Gratis, *adv.* મોંફત.

Grave, *n.* ઘોર, *m.*

Gravel, *n.* કાંગડી, *f.*

Graze, *v.i.* સરવું.

Great, *adj.* મોટું, જબરૂં. Greatness, મોટાઇ, *f.*
Greed, *n.* લાલચ, *f.*; લોભ, *m.*
Greedy, *adj.* લાલચી or લાલચુ, લોભી.
Green, *adj.* નીલું. Greens, ભાજી, *f.*
Grey, *adj.* કાબરૂં. Grey hairs, પળિયાં, *n. pl.*
Grieve, *v.i.* જીવ બાળવો; *v.t.* દુખ or દુ:ખ દીવું.
Grieved, to be, દુખી થાવું, ખોટું or માઠું લાગવું (with dat.).
Grind, *v.t.* (fine) દળવું, (coarse) ભરડવું.
Griping pains, *n.* વાડ, *m.*
Groan, *v.i.* ડાંડી કરવી.
Groom, *n.* ઘોડાવાળો, સઇસ.
Grope, *v.i.* ફંફોસવું, ફંફોસતું હીંડવું.
Ground, *n.* જમી, *f.*; જાયગા, *f.*; ભોંય, *f.*
Grow, *v.i.* ઉગવું.
Gruel, *n.* રાબ, *f.*
Grumble, *v. i.* કકળવું, —નો જીવ કકળવો.
Guard, *n.* ચોકીદાર, રખવાળી કરવાવાળો. *v. t.* —ની રખવાળી કરવી.
Guess, *n.* અટકળ or અટકેળ, *f.*; *v.t.* અટકળ કરવી. By guess, અટકળમાં.
Guest, *n.* પાંમણો, *m.*
Guide, *n.* આગુઓ, *m.*; ભોમ્યો, *m.* Spiritual guide, ગુરૂ. *v.t.* દોરવું, દોરી લી જાવું.
Guinea-worm, *n.* વાળો, *m.*
Guitar, *n.* તંબુરો, *m.*; (of one wire) રામણુંન્યું, *n.*
Gum, *n.* ખડા, *f.*; સોઓ, *m.*
Gums, *n.* માળી, *f.*
Gun, *n.* બંદુક, *f.* Gun-shot, સરાં, *n. pl.*; ગોળી, *f.* To fire off a gun, બંદુક or ગોળી છોડવી.
Gunpowder, દારૂ, *m.*

H.

Habit, *n.* આવડેત, *f.*; ટેવ, *f.*

Habitually, *adv.* દાડુ, દાડેદાડે, વારવાર.

Hail, *n.* કરાં, *n. pl.*

Hair, *n.* વાળ, *m.* Matted hair, જટા, *f.* Grey hair, પળિયાં, *n. pl.*

Half, *adj.* અર્ધું. Half a rupee, અરેલી, *f.* Half maund અદમણ, *m.* Half way, અદવેસમાં.

Halt, *v. i.* મુકામ કરવો. Halting place, મુકામ, *m.*

Hammer, *n.* અથોડી or હથોડી, *f.*; અથોડો or હથોડો, *m.* To hammer out, *v.t.* ટીપવું, ટીપાવવું.

Hand, *n.* હાથ, *m.* Hand-cuffs, હાથકડી, *f.* Hand-made, ઘડતેલ.

Handful, *n.* બાસકું, *n.* The two hands full, ખોબો, *m.*; (of liquor) સાક, *m.*

Hand over, *v.t.* અવાલે or હવાલે કરવું or દીનું, ફુંપવું or ફુંપી દીવું.

Handkerchief, *n.* અંગુંસો, *m.*

Handle, *n.* આથો or હાથો, *m.*

Handsome, *adj.* રૂપાળું.

Hang, *v.t.* ટાંગવું, તતુલવું, તતુલતુ મેલવું. To put to death, ફાંસી દીવી.

Happen, *v.i.* બણવું, થાવું, ગુદરવું.

Happiness, *n.* સુક, *n.*; હુક, *n.*; હક, *n.*

Happy, *adj.* સુકી, હકી, રાજી.

Hard, *adj.* કઠણુ, કાઠું,

Hare, *n.* હહલો or હાહો, *m.*

Harm, *n.* બગાડ or વગાડ, *m.*; નકસણુ, *f.*

Harrow, *n.* મખડો. *v. t.* મખડો દીવો.

Harvest, *n.* નણુન્યું, *n.*
Haste, *n.* ઉતાવળ, *f.*; તાકીદ, *f.*
Hastily, *adv.* ઉતાવળું, જલ, જટપટ, તરત, તાકીદથું.
Hasty, *adj.* ઉતાવળું.
Hate, *v.t.* –સાથે અદાવત રાખવી, –સાથે વેર રાખવું
Hatred. *n.* વેર, *n.*; અદાવત, *f.*; ખાર, *m.*
Hawk, *n.* શીસાણો, *m.*
Hay, *n.* ચાર, *f.*. Hay-stack, ક્રીકુઓ, *m.*
He, *pron.* વી, વણે, વો, એ, તી. See § 14, 16, 17,
Head, *n.* માથું, *n.* Crown of the head, મુડ, *f.* Head and heel ropes for a horse, અગાડિપછાડી, *f.*
Headache, to have a, –નું કપાળ સડવું or સડી જાવું.
Headman, *n.* ગમેતી, મુખી.
Heal, *v.t.* હાઉ or હાજું કરવું.
Healthy, *adj.* હાજુંતાજું.
Heap, *n.* ઢગલો, *m.* A heap of grain, ઓરો, *m.*
Hear, *v. t.* હાંભળવું.
Heart, *n.* દલ, *n.*
Heat, *n.* તાપ, *m.* Heat of the sun, તડકો, *m.* Gastric heat, લાય, *f.* To suffer from gastric heat, લાય ઉડવી (with dat. of pers.); *v. t.* તાપવું.
Heaven, *n.* અંગાહી, *f.*; હરગ, *m.*
Heavy, *adj.* ભારી or ભારે.
Hedge, *n.* વાડ, *f.*
Heel, *n.* પુટી, *f.*
Heifer, *n.* બાખડું, બાખડુકેડું, *n.*; (under 16 days) લવારું, *n.*

Height, *n.* ઉંચાઇ, *f.*

Heir, *n.* ભાગ્યજ્ઞો, *m.* Heirless, *adj.* નકુડયો, નખોજ.

Hell, *n.* નરકકુંડ, *m.*

Help, *n.* અસારો, *m.*; આસરો, *m.* [The verb લાગવું combined with an infinitive conveys the idea of helping].

Helpless, *adj.* કાપર or કાપલ, લાસાર.

Hen, *n.* કુકડી, *f.*

Hence, *adv.* અણાંકું. See § 17. Henceforth, એવાંકું, આંજકું.

Herd, *n.* ગોએડ, *f.*; ટોળું, *n.*

Her, *pron.* See § 14, 16, 17.

Here, *adv.* અહીં, ઇયાં. Hereafter, એવાંકું, આજકું.

Hesitate, *v.t.* વસાર ખાવો.

Hide, *n.* ખાલ, *f.*; સાંબડું, *n.*; *v. t.* હંતાડવું, હપાડવું, હાંતવું, હાંતી દીવું.

Hidden, to be, હપણું, હપી જાવું.

High, *adj.* ઉસું.

Hill, *n.* ટેકરો, *m.*; ડુંગરો, *m.*; મગરો, *m.* Hillock, ટેકરી, *f.*

Hilly, *adj.* ડુંગરાળું.

Him, *pron.* See § 14, 16, 17.

Hinder, *v. t.* અટકાવણું, ઢપકાવણું, રોકવું.

Hindus and Muhammadans (as distinguished from Bhils), સહુકાર or સાવકાર લોગ.

Hindrance, *n.* અડસન, *f.*

Hire, *n.* ભાડું. *v.t.* ભાડે રાખવું.

Hiring cattle, *n.* અડેહું, *n.*; ખંડોડો, *m.*

His, *pron.* See § § 14, 16, 17.
History, *n.* વાત, *f.*
Hither, *adv.* ઇયાં, અહીં. Hither and thither, ઇયાંત્યાં, એહુવ્યાં ને વેહુવ્યાં.
Hive, *n.* માંડો, *m.*
Ho! *interj.* અલા! બા! અરે!
Hoard, *n.* ઢંગરો. *v. t.* ઢંગરો કરવો, એકઠું or ભેગું or ભેળું કરવું, હકેલવું, હમેટવું, હમેટી દડવું.
Hog, *n.* ડુક્કેડ, *m.*
Hold, *v.t.* ઝાલવું, હાથ લીવું. To contain, હમાવણું, –મા હોવું.
Hole, *n.* કાણું, *n.*; (of an animal) દેર or દોર, *m.* See Cave, Den.
Hollow, *adj.* પોળું. *n.* દરો, *m.*
Holy, *adj.* હાઉ, નગદ, સોકું.
Home, *n.* ગેર; *adv.* ગેરે.
Honest, *adj.* હપુત.
Honey, *n.* મેદ, *n.* Honey-comb, નારાં, *n. pl.*
Honour, *n.* આયકન, *n.*; આબરૂ, *f.*; *v. t.* –નું આયકન રાખવું.
Hoof, *n.* ખરી, *f.*
Hook, *n.* કડી, *f.*
Hope, *n.* આયસા, *f.*; *v. i.* આયસા રાખવી.
Horn, *n.* હીંગડો, *m.*
Horse, *n.* ઘોડો, *m.* Horseman, અસ્વાર, *m.* Horse-shoe, ખરતાળું, *n.*
Hot, *adj.* ઉનું, ગરમ.
Hour, *n.* ઘડી, *f.*
House, *n.* ગેર, *n.* Chief's house, રાવલો, *m.* Thatched house, સેન્યું ગેર, *n.*; સાપરું, *n.* To break into a house, ખાતર પાડવી.

How? *adv.* કીમ or કેમ? How much? કતરૂં? How long ago? કન્યાંનું?

Howl, *v.i.* રોવું.

Huff, *n.* રીહ, *f.* To get into a huff, રીહ સડાવણી. To go away in a huff, આંગણું સોડી દીવું.

Human being, *n.* મનખ, *n.*

Humble, *adj.* ગરીબ, નરમ સભાવનું.

Hump (on the back of an ox), *n.* ખોંડું, *n.*

Hundred, *adj.* પાંસ વીહ, હો. Hundreds, હેંકડા.

Hunger, *n.* ભુખ, *f.* To die of hunger, ભુખે મરવું.

Hungry, *adj.* ભુખ્જ્યું. To be hungry, ભુખ લાગવી.

Hunt, *v. i.* આયપડો કરવો, સકાર સડવું.

Hunting, *n.* આયપડો, *m.*; A-hunting, સંકાર.

Hurricane, *n.* કોરેણ, *f.*

Hurry, *n.* ઉતાવળ, *f.*; *v. i.* ઉતાવળ કરવી; *v.t.* તાકીદહું કરાવણું.

Hurt, *v.i.* or *v.t.* દખવું, દુખવું, દુખ દીવું.

Husband, *n.* ધણી.

Hush! *interj.* સહ!

Husks, *n.* કુંગહા. *m. pl.*; ફોતરાં, *n. pl.*

Hut, *n.* ઝુંપડી, *f.*; ટુડી, *f.*; સાપરી, *f.*; સાપરૂં, *n.*; ખોલું, *n.*; સેન્ગ્યું ગેર, *n.* Watch-hut, ડાગળો, *m.*; ડામસું, *n.*

Hyena, *n.* હનકુવર, *m.* or *n.*

Hyprocrisy, *n.* કપટ, *n.*; દગો, *m.*

Hypocrite, *n.* સોર, *m.*; હરામી, *m.*

I.

I, *pron.* હું, મો.

Ice, *n.* પાણીબંદાણું, *n.*

Idle, *adj.* આળેહજ્યું. Idleness, *n.* આળેહ, *f.*
Idol, *n.* મુરતી, *f.* To visit an idol, દરસણ કરવુ.
If, *conj.* જે, જો. If...then, જે...તે, જો...તો.
Ignorance, *n.* મુરખાઇ, *f.*
Ignorant, *adj.* મુરખ, ઢોઠ.
Ill, *adj.* બેમાર, માંદું. To become ill, માંદું પડવુ.
Illustrate, *v.t.* -નો દાખલો કરવો. Illustration, દાખલો, *m.*
Imagination, *n.* ખ્યાલ, *m.*
Imitate, *v.t.* દેખાદેખી કરવી. Imitation, દેખાદેખી, *f.*
Immediately, *adv.* ઉભુંઉભું, જટ, જટપટ, તરત.
Immortal, *adj.* અમર.
Impale, *v.t.* કુળજયે સડાવણું. Impaling-stake, કુળી, *f.*
Imperfect, *adj.* અદુરૂં, કાચું.
Implements, *n.* અચુઆર, *m.*; રાસાં, *n. pl.*
Import duties, દાણુ, *n.*
Imprison, *v.t.* કેદમાં નાંખવું, કેદ કરવું. To sentence to long imprisonment, ટીપમા નાંખવું, ટીપમાં કડવું.
Imprisonment, *n.* ટીપ, *f.*
Improve, *v.i.* હદરવું or કુદરવું. *v. t.* હદારવું or કુદારવું.
Improvement, *n.* કુદારો, *m.*
Improvident, *adj.* પરભાવના.
In, *prep.* માં or માંય.
Incantation, *n.* જાપ, *m.*; ઉતારણું, *n.*
Incarnation, *n.* અપતાર, *m.*
Inch, *n.* તસુ, *m.*
Inclination, *n.* મન, *n.*
Incline, *n.* અસાણું, *n.*; ગોડ, *m.*
Income, *n.* આવેત, *f.*; ઉપેજ, *f.*

Incomplete, *adj.* અધુરૂં, કાચું.

Inconvenience, *n.* અડસનં, *f.*

Increase, *n.* વધારો, *m.*; *v. t.* –નો વધારો કરવો.

Indecision, *n.* બેમન, *n.*

Indeed, *adv.* ખરૂં, ખરેખરૂં, હાંસે, હાંસેહાંસ.

Indian corn, *n.* મકી, *f.*; મકાઈ, *f.*; જુઆર, *f.* Ear of Indian corn, ગાબો, *m.*; પુખડું, *n.*

Indian fig-tree, વડ, *m.*

Indigent, *adj.* ગરીબ, નેદાર.

Indigestion, *n.* ડકારી, *f.* To suffer from indigestion, ડકારી પડવી (with dat. of pers.).

Indolence, *n.* આળેહ, *f.*

Indolent, *adj.* આળેહભર્યું, કોઆદરીલું, નેદાંર, પરબાવના.

Infection, *n.* સોડું, *n.* To catch infection, સોડું આવવું (with dat. of pers.).

Inferior, *adj.* અબળું, હલકું, પડતે નામે.

Infirm, *adj.* નબળું or નમળું. Infirmity, નબળાઈ, *f.*

Influenza, *n.* ઘોબરજ્યો, *m.*

Inform, *v.t.* ખબર દીવી, ખબર આલવી.

Information, *n.* ખબર, *f.*; હંદેહો, *m.*; હમીસાર, *m. pl.*

Inheritance, *n.* માપ્યોં, *m.*

Ink, *n.* સહી, *f.*

Inn, *n.* ધરમસાળા, *f.*

Inquire, *v.i.* તપાસ or તપાહ કરવી; *v. t.* પુસવું.

Inquiry, *n.* તપાસ or તપાહ, *f.*

Insane, *adj.* ગાંડું.

Insect, *n.* કીડી, *f.*

Inside, *prep.* માં or માંય. Inside out, અવળું.

Insipid, *adj.* ફીકું, મોળું.

Insolent, *adj.* સફાઉ.
Inspect, *v.t.* –ની તપાસ or તપાસ કરવી.
Instant, *n.* પલક, *n.*; પળ, *n.*
Instantly, *adv.* આંખ મરતામાં, એક ઘડીમાં, તરત.
Instead of, *prep.* હાટે, બદલે.
Instruct, *v.t.* શીક બતાવવી.
Instruction, *n.* શીક, *f.*
Insufficient, *adj.* ઓસુ, ઉણું, ઓછું, ખુટું. To be insufficient, ઘટવું.
Insult, *n.* બેઆબરુ, *n.*
Insurrection, *n.* રાડો, *m.*
Intelligence, *n.* હમજણ, *f.*; ગેઆન, *n.*
Intelligent, *adj.* હમજુ, હોસીઆર, વાકમ.
Intend, *v.t.* Expressed by the Intentional Participle.
Intention, *n.* રદો, *m.*; મત, *n.*
Intently, *adv.* એકનજર. To look at intently, એકનજર જોઈ લીવું, એકનજર જોઈ રેવું.
Intercede, *v.t.* વસન વાળવું.
Intercessor, *n.* તરફાદી, *m.*
Interest, *n.* વીઆજ, *m.*
Interfere, *v.t.* વેસમાંય પડવું, વેસમાંય બોલવું.
Intermittent fever, *n.* કાંત્રો તાવ, *m.*
Internal, *adj.* માંયનું.
Interrupt, *v. t.* વેસમાં પાડી લીવું (agreeing with some such word as વાત).
Into, *prep.* માં or માંય.
Intoxicated, *adj.* દારુડયું, હરેળવ્યું, સાકજયું.
Intoxication, *n.* નસો, *m.*
Intrigue, *n.* ખટપટ, *f.*
Invade, *v.t.* આવી સડવું.

Inverse, *adj.* ઉંધું, અવળું.
Investigate, *v.t.* –ની તપાસ કરવી.
Invitation, *n.* નોતરૂં, *n.*
Invite, *v.t.* નોતરૂં મેલવું.
Iron, *n.* લોઢું, *n.*
Irrigate, *v.t.* પાવું.
Irritate, *v.t.* ખીજવવું, જોર ચડાવવું.
Is, *v.* છે. Is it not so? છે કે નહીં?
Island, *n.* ટાપુ, *m.*
It, *pron.* See § § 14, 17.
Itch, *n.* ખેહ or ખેડકો, *m.*; *v.i.* ચુંવળવું.
Item, *n.* રકમ, *f.*
Itinerate, *v.i.* ગામોગામ ફરવું.

J.

Jackal, *n.* શીઆળ, *m.*
Jaconet, *n.* જગન્નાથી, *f.*
Jar, *n.* See Vessel.
Jail, *n.* કેદ, *m.*; કેદખાનું, *n.*
January, *n.* પો–મા, *m.* See § 62.
Jaws, *n.* ડાડલાં, *n. pl.*
Jay, *n.* ઢેમરૂં, *n.*
Jeer, *v.i.* –ની ખોમણી પાડવી.
Jeering, *n.* ખોમણી, *f.*
Jessamine, *n.* ચંપો, *m.*
Jest, *n.* મકલાઈ, *f.*; મસકરી, *f.*; વકરાઈ, *f.*; *v.i.* મકલાઈ, મસકરી or વકરાઈ કરવી.
Jewelry, *n.* (of gold or silver) ગહુણું or ઘરેણું, *n.*; (common) ઓખર, *m.*

Join, *v.t.* જોડવું, હાંદવું, હાંદો દીવરાવણો.
Joint, *n.* હાંદો, *m.*
Joist, *n.* પાટવેલ, *f.*
Joke, *n.* See Jest.
Journey, *n.* સપાટું, *n.*; *v.i.* સપાટુ કરવું.
Joy, *n.* સુખ, *n.*; હક, *n.*; હરક, *m.*
Judge, *n.* ન્યાવ કરવાવાળો. *v.t.* –નો ન્યાવ કરવો.
Jujube, *n.* (tree) બોર, *f.*; (fruit) બોરૂં, *n.*
July, *n.* અહાડ–હરાંમણુ, *m.* See § 62.
Jump, *n.* ડાકડો, *m.*; *v.i.* ડાકડો ભરવો, ઠેકવું, ઠેકતું જાવું.
June, *n.* જેઠ–અહાડ, *m.* See § 62.
Jungle, *n.* જંગલ, *n.*; ડોળ, *n.*
Jurisdiction, *n.* હક, *m.*
Just, *adj.* (of a person) ઠીક. હાડ; (of a thing) વાજબી; *particle,* જ, *e. g.* Just so much, અતરૂંજ. Just so, ઈમજ, એમજ, ઈવુંજ, તીવુંજ, તીમ તેમજ.
Justice, *n.* ન્યાવ, *m.*

K.

Keep, *v.t.* રાખવું.
Key, *n.* કુસી, *f.*
Kick, *n.* પાટુ, *f.*; *v.t.* પાટુ આણવી.
Kid, *n.* બાંકરૂં, *n.*; પાહડું, *n.*; સાળું, *n.*
Kill, *v. t.* મારી દડવું.
Kiln, *n.* ભાઠી, *f.*
Kind, *n.* જાત, *f.* Of what kind? કીવું? કેવું?
adj. ભલું, મધ્યાળુ. To be kind to, –માથે નજર રાખવી. Kindly, ભલાઈ કરીને.
Kindness, *n.* ગુણ, *m.*; ભલાઈ, *f.*

King, *n.* રાજા, *m.* Kingdom, રાજ, *n.*; રજવાડ, *f.*
Kiss, *n.* બોકી, *f.*; *v.t.* બોકી કરવી.
Knee, *n.* ગુડી, *f.*
Kneel, *v.i.* ગુડી વાળવી.
Knife, *n.* સરી, *f.* Pen-knife, સકુ, *m.*
Knock, *v.i.* કુકવું. To knock at the door, હાંકળી ખખડાવણી (*lit.* to rattle the chain). To knock down, પાડવું, નીસે પાડવું. To knock into, દીવું.
Knot, *n.* ગાંઠ, *f.*; *v.t.* ગાંઠ વાળવી.
Know, *v.t.* (a person) ઓળખવું, (a thing) જાણવું. Known, જાણીતું, જાર, ઠાવું. To make known, જાર કરવું. To be known, આવડવું (usually accompanied by Inf. in તાં, *e.g.* અણાય વાંચતાં આવડે, reading is known to him, *i. e.*, he knows how to read).
Knowledge, *n.* જાણ, *f.*; ગેઆન, *n.*

L.

Labour, *n.* કામ, *n.*; દાનગી, *f.*; મજુરી, *f.*; મેનત, *f.* Hard labour, રપત, *m.* Forced labour, વેઠ, *f.* On forced labour, વેઠમાં. To labour, કામ કરવું, મજુરી કરવી, મેનત કરવી.
Labourer, *n.* મજુર, *m.* Day labourer, દાનગી, *m.* Farm labourer, કાંઠણી, *m.*
Lacking, *adj.* ઉણું, ઓાણું, ઉસું, ખુટું. To be lacking, ખુટવું, ખુટી જાવું.
Ladder, *n.* સેહાંણી, *f.*
Ladle, *n.* ચાટુઓ, *m.*
Lake, *n.* તળાવ, *m.*

Lame, *adj.* ખોડું.
Lamp, *n.* દીવો, *m.* To light a lamp, દીવો હુગાડવો. Lamp-black, કાજળ, *f.*
Land, *n.* જમી, *f.*; જાયગ, *f.*; ભોંય, *f.* Land held direct from Government, ખાલસા, *f.*
Lane, *n.* હેરી, *f.*
Language, *n.* બોલી, *f.*
Lantern, *n.* બતી, *f.*
Lap, *n.* ખોળો, *m.*
Large, *adj.* મોટું, જબરૂં.
Last, *adj.* વાહલું, પાહલું, સેલું; *v. i.* પુગવું. Last year, પેરૅ. The year before last, પરારૅ. At last, સેલે સરવાળે, હદવાંહે, હદસેલું.
Lasting, *adj.* જમારી.
Lastly, *adv.* સેલે સરવાળે, હદવાંહે, હદસેલું.
Late, *adj.* મોડું.
Laugh, *v. i.* આહવું.
Law, *n.* કાયદો, *m.*
Lay, *v.t.* મેલવું. To lay down, મેલી દીવું. To lay eggs, ઇંડાં મેલવાં.
Laziness, *n.* આળેહ, *f.*
Lazy, *adj.* આળેહજ્યું.
Lead, *n.* હીહું, *n.*
Lead, *v.t.* દોરવું, દોરી લી જાવું. To lead astray અડુએઠ લી જાવું.
Leaf, *n.* પાનું, *n.* Leaf of a door, કમાડ, *n.*
Leak, *v. i.* સુવું.
Lean, *adj.* દુબળું, પાતળું; *v.i.* અડું દીવું (with dat. of the thing leaned against).

Leap, *n.* ડાકડો, *m.*; તલપ, *f.*; *v. i.* ડાકડો ભરવો, તલપવું, ઠેકવું, ઠેકતુ જાવું.

Learn, *v.t.* ભણવું, શીકવું.

Leather, *n.* સાંબડું, *n.* Leather worker, સમાર, *m.*

Leave, *v.t.* મેલવું, મેલી દીવું, સોડવું, સોડી દીવું. Leave off! મેલરેમેલ!

Leech, *n.* જળાવી, *f.*

Left, *adj.* (opposed to right) ડાવું. To the left, ડાવે હાથ, નીથરે હાથ. Remaining, બાકી.

Leg, *n.* પોગ, *m.*; ટાંટયો, *m.*

Legend, *n.* વાત, *f.*

Leisure, *n.* નવરાઈ, *f.*; હોર, *f.* At leisure, નવરૂં. To be at leisure, નવરાઈ થાવી (with dat. of person).

Lend, *v.t.* ઉસીનું આલવું, ઉસીનું દીવું.

Length, *n.* લાંબહેણ, *f.* At length, સેલે સરવાળે, હદવાંહે, હદસેલું.

Leopard, *n.* સીતરો, *m.*

Leper, *n.* કોડયો, *m.* White leper, કાબરો, *m.*

Leprosy, *n.* કોડ, *f.*

Leprous, *adj.* કોડયાળું.

Less, *adj.* ઉણું, ઓણું, ઓસું, કમતી, માઠું.

Lessen, *v. i.* ઘટવું, માઠું પડવું, મટવું; *v. t.* અઠું કરવું, કમતી કરવું, થોડું કરવું, મઠાડવું, માઠું કરવું.

Lest, *conj.* રખેરે.

Let, *v.t.* દીવું (with oblique Infinitive). To let go, જાવા દીવું, સોડવું, સોડી દીવું.

Letter, *n.* કાગદ, *m.* To write a letter, કાગદ કરવો.

Level, *adj.* સપટ, હમુંતમું, હમુંરમું; (of country) પાદેર; *v.t.* સપટ કરવું. To level ploughed land, મહડો દીવો.
Liar, *n.* જુઠો, *m.*; જુઠું બોલવાવાળો, *m.*
Liberty, *n.* છુટી, *f.*; છુટકો, *m.*
Lice, *n.* જુ, *f.*
Lick, *v.t.* ચાટવું.
Lid, *n.* ઢાંકણી, *f.*
Lie, *n.* જુઠું, *n.*
Life, *n.* જીવ, *m.*; મનખો, *m.*
Lift, *v.t.* ઞસકવું, અસકી લીવું, અસકાવણું, ઉઠાવણું, ઉચું કરવું. To be lifted, ઉપડવું.
Light, *n.* અજવાળું, *n.*; ~~adj.~~ અલકું or હલકું, અળતું, ફોરૂં.
Lightning, *n.* વીજળી, *f.*
Like, *adj.* હરકું, બરાબર; *prep.* વગુ, માપક. To be like મળતુ આવણું; *v.t.* ગમતું, દાલવું, બાવણું (with dat. of person).
Lime, *n.* ચુનો, *m.* Lime-mill; ઘંટ, *m.*
Limit, *n.* પાર, *m.*; હદ, *f.*
Limp, *v.i.* ખોડાવું.
Line, *n.* ઓળ, *f.*
Linseed, *n.* ઈલાયસી, *f.*
Lip, *n.* ઓઠ, *m.*
Liquor, *n.* દારૂ, *m.*; હરો, *m.* Liquor-seller, કલાલ, *m.*
Little, *adj.* (size) નાનું; (quantity) થાડું, થોડુંઘણું. Very little, અતીક, અસીક, લગારલગાર.
Live, *v.i.* જીવવું.
Live, *adj.* જીવતું. Live-coal, અંગારો, *m.*
Livelihood, *n.* ગુજારો, *m.* To lose one's livelihood, –ની રોટી ટુટવી.

Liver, *n.* કાળજું, *n.*
Lizard, *n.* ખુડ્જ્યું, *n.*; કરગેટો, *m.*
Load, *n.* ભાર, *m.*; *v.t.* To load a camel &c. પલાણવું.
Loan, on, ઉસીનું.
Lobe, of the ear, કાનની બુટી, *f.*
Lock, *n.* તાળું, *n.*
Lock-jaw, *n.* દાંત ખાંઢટી.
Locust, *n.* ટીડ, *m.*
Lodge, *v.i.* વહવું, વાહો કરવો.
Loft, *n.* મેરો, *m.*
Lofty, *adj.* ઉચું.
Log, *n.* ડીગલું, *n.*
Loin, *n.* કેડ, *f.*
Loiter, *v.i.* વળા કરવી.
Lonely, *adj.* એકલું.
Long, *adj.* લાંબુ. Long-suffering, ધીરત રાખવાવાળું.
Look, *v.i.* જોવું, દેખવું.
Looking-glass, *n.* સોકી, *f.*
Loose, *adj.* ઢીલું. *v.t.* સોડી દીવું.
Lord, *n.* ધણી, માલીક.
Lose, *v.t.* ખોવું.
Loss, *n.* નકસણ, *f.*; બગાડ or વગાડ, *m.*
Lot (share), *n.* ભાગ, *m.*
Loud, *adj.* મોટું. Loudly, જોરેહું.
Louse, *n.* જુ, *f.*
Love, *n.* માધ્યા, *f.*
Lovely, *adj.* રૂપાળું.
Low, *adj.* નીચું.
Lower, *adj.* નીચલું. *v. t.* ઉતારવું.

Luck, *n.* તગદીર, *f.*; ભાયગ, *n.*
Luggage, *n.* સામાન, *m.*
Lute, *n.* વાંઢળી, *f.*
Lump (swelling), *n.* વરહોળી, *f.*

M.

Mad, *adj.* ગાંડું.
Magician, *n.* કુરીડ, *m.*; ભોપો, *m.*
Magistrate (police), *n.* ફોજદાર, *m.*
Mail, *n.* ડાક, *f.*
Maimed, *adj.* લુલું.
Maina-bird, *n.* કોબંડું, *n.*
Maintenance, *n.* ગુજારો, *m.*
Maiden, *n.* કુઆરી.
Maize, *n.* મકી, *f.*; મકાઈ, *f.*
Majesty, *n.* રાજતેજ, *n.*
Make, *v.t.* કરવું, બણાવણું.
Male, *n.* નાર.
Malice, *n.* અદાવત, *f.*; ખાર, *m.*; વેર, *n.* To show malice, ખાર કરવો, અદાવત રાખવી.
Malleate, *v.t.* ટીપણું, ટીપાવણું.
Man, *n.* આદમી. Old man, ડોકરો, ડોસો, ડોહો. Bad man, પટકાળ્યો, પાપેડો.
Manage (to be able), *v.t.* પાંમણું.
Manager, *n.* કારભારી, *m.*
Mane, *n.* કાતરો, *m.*
Mango, *n.* કેરી, *f.* Mango tree, આંબો, *m.*
Mankind, *n.* માનવી, *m.*
Manner, *n.* રીત, *f.*; સાલ, *m.*

Manure, *n.* ખાતર, *n.* Manure in a heap, ઉખેડો, *m.*

Many, *adj.* ઘણા, ખુબ. So many, આતરા.

Map, *n.* નકસો, *m.*

March (month of), *n.* ફાગણ–સાર્તિર, *m.* See § 62.

Margin, *n.* પાળ, *f.* See Edge.

Mark, *n.* હેલણ, *n.*; *v. t.* હેલણ માંડવું. Sectarian mark on the fore-head, ટીલું, *n.*

Market, *n.* બજાર, *m.*; હાટડી, *f.* Market rate, બજારમાં ભાવ.

Marriage, *n.* લગન, *n.*; વીવા, *m.* Marriage company, જાંન, *f.* The male friends in the marriage procession, જાન્યા. The female friends in the marriage procession, જાંનડી. Marriage settlement, દાપું, *n.* To give in marriage, પણાવણ.

Marry, *v.i.* બાયડી કરવી; *v.t.* પણવું. To go to marry, પણવા જાવું. [પણવા જાવું is the third and last stage in connection with marriage. The first is લાડી જોવી, to see the bride; the second is હેરા ભરવો, to drink liquor together over the betrothal].

Mason, *n.* કડજ્યો, *m.*

Master, *n.* ધણી, માલીક.

Mat, *n.* સાદડી or સાદરી, *f.*; હાદડી or હાદરી, *f.*

Match (lucifer), *n.* દીવાહળાઈ, *f.*

Matter, *n.* વાત, *f.* No matter! ખેર! કંઈ ફીકર નહી! કંઈ પરવા નહીં! What is the matter? હું પાજ્યું?

Mattress, *n.* ગોદડું, *n.*; પાથરેલું, *n.*; વાથરેલું, *n.*

Maul (as a tiger), *v.t.* ડાચાં ભરવાં.

May, *n.* વીહાક-જેઠ, *m.* See § 62.
Me, *pron.* મય. See § 14.
Meal, *n.* લોટ, *m.*; આટો, *m.*
Mean, *adj.* અક્ષકું or હલકું, અળતું; *v. t.* –નો અરથ થાવો, –નો મતલબ થાવો. 'It means' (in the sense of 'to wit'), તણે.
Meaning, *n.* મતલબ, *m.*; અરથ, *m.*
Meddle, *v.i.* વસે આવણું, વસે પડતું.
Means, *n.* See Money. By all means, ખરેખરૂં, નકી. By no means, નહું નહી. By some means or other, ગમે તીમ કરીને. By means of, પળીમાં, મારફ્ત, જોરે.
Meanwhile, *adv.* અતરાકમાં.
Measles, *n.* ઓરી માતા, *f.*
Measure, *n.* માપ, *n.*; (containing about 2 lbs.) પાળી, *f*; (containing about 12 lbs.) માંણું, *n.*; *v. t.* માપ કરવું.
Meat, *n.* મખવા, *n.*
Medicine, *n.* ઓખદ, *f.* To give medicine, ઓખદ કરવી.
Meek, *adj.* ગરીબ, નરમ સભાવનું.
Meekness, *n.* ગરીબાઇ, *f.*
Meet, *v.i.* મળતું, ભેળું થાતું.
Meeting, *n.* મેળાપ, *m.*
Melon, *n.* (water) કડબુજો.; (long gourd) સીબડું, *n.*
Melt, *v.i.* ઓગળતું; *v. t.* ઓગાળતું, ગાળતું.
Memorial stone, *n.* (to males) અગાટ, *m.*; (to females) સોકલી, *f.*
Memory, *n.* ધ્યાન, *n.*; સરત, *f.* To keep in memory, હોતે રાખવું, સરતમાં રાખવું.

Men, *n.* આદમી. See § 5 (*d*).
Mend, *v.t.* હદારવું or હુદારવું, હમું કરવું.
Mention, *v.t.* –નું નામ લીવું, –ની વાત કરવી.
Merciful, *adj.* મહ્યાળુ.
Mercy, *n.* માહ્યા, *f.*
Merely, *adv.* ફકત. Expressed also by the particle જ.
Merit, *n.* પુણ્, *n.*; આબરૂ, *f.*
Middle, *n.* વેસલો ભાગ. In the middle, વેસમાં or વેસમાંય; *adj.* વેસલું.
Midday, *n.* બફોર, *m.*
Midnight, *n.* અદરાત, *f.*
Midway, *adv.* અદવેસમાં.
Midwife, *n.* હીઆણી, *f.*
Milch-cow, *n.* દુજાળ, *f.*
Mile, *n.* (one and a half) ગાઉ, *f.*; (two to three) કોહ, *f.*
Milk, *n.* દુદ, *n.* Stream of milk, હેડ, *f.* To milk, હેડ પાડવી.
Mill, *n.* ઘંટી, *f.* Lime mill, ઘંટ, *m.*
Mind, *n.* મન, *n.*; સીત, *n.* To bear in mind, ધ્યાનમાં લીવું. Mind! હો!
Minstrel, *n.* વાઘ્રતી, *m.*
Minute, in a, અસીક વારમાં, એક પળમાં, એક ઘડીમાં.
Mischief (harm), *n.* બગાડ or વગાડ, *f.*; (devilry) તોફાન, *m.* To create mischief, તોફાન કરવું.
Miser, *n.* કહેટવેઠો, *m.*; કાઠો, *m.* Miserly, કાઠું.
Misinform, *v.t.* ડંમાડવું, સેતરવું, ભુલ પાડવી.
Mislead, *n.* આડુએઠે લી જાવું, ભુલકાંત કરવી.
Mist, *n.* જાક, *f.*

Mistake, *n.* ખોટ, *f.*; ભુલ, *f.*; ભુલચુક, *f.*; ચુક, *f.* To make a mistake, ચુકવું, ભુલ ખાવી, ભુલચુક કરવી. By mistake, ભુલમાં, ભુલકું.

Misunderstand, *v.t.* અવળું સમજવું, ઉંધું સમજવું.

Mix, *v.t.* ભેળું કરવું.

Moan, *n.* ડાકી, *f.*; *v.i.* ડાકી કરવી.

Mock, *v.t.* —ની મુસકરી કરવી, —ની ખોમણી પાડવી.

Model, *n.* નમુનો, *m.*; *v.t.* ઘડવું, ખોરવું.

Moist, *adj.* નીલું.

Molasses, *n.* ગોળ, *m.*

Moment, *n.* પલક, *n.*; પળ, *n.* Auspicious moment, મુળ, *n.*

Monday, *n.* સોમવાર, *m.*

Money, *n.* દુકડા, *m.pl.*; પાઈસા, *m.pl.*; નાણું, *n.*; ગરથ, *m.* Earnest money, બાનું, *n.* Ready money, રોકડું, *adj.* Money-changer, નાણાવટી, *m.*

Mongoose, *n.* નોળો, *m.*; નોળ્યું, *n.*

Monkey, *n.* વાંદરો, *m.*

Monogamist, *n.* એક બાયડીવાળો.

Monsoon, *n.* સમાસુ or સમાહુ or સોમાહુ, *n.*

Month, *n.* મહીનો, *m.* Per month, મહીને.

Moon, *n.* ચંદરમા, *m*; સાંદો, *m.*; સાંદોબાવસી, *m.* Moon-light, ચંદાણી, *f.* New moon (30th day of lunar month), અમોહ, *m.* Full moon, પુનેમ, *f.* First day of the moon, એકમ, *f.*; second day, બીજ, *f.*; third day, તીજ, *f.*

More, *adj.* & *adv.* વધું, જાદું, વાધુરૂં, વદારે.

Moreover, *adv.* & *conj.* વગતે, વળી, વળે.

Morning, *n.* હવાર, *f.* Early morning, પરભાત, *f.* In the morning, હવારે, પરભાતે, વેણમાં, જાક ફાટતાં.

34

Morrow, *n.* કાળનો દાડો, *m.* To-morrow, કાલ or કાલે.
Morsel, *n.* બટકી, *f.*
Mosquito, *n.* મસર, *m.*
Most, *adj.* હગળા કરતાં ઘણા, ઘણામાં ઘણા, ઘણાખરા.
Mostly, *adv.* ઘણુંજ કરીને.
Moth, *n.* ફુદી, *f.*
Mother, *n.* આઈ, મા. Mother-in-law, હાહુ. Mother tongue, બોલી, *f.* Grand-mother, મોટી આઇ, મામા આઇ.
Motive, *n.* મતલબ, *m.*; હેતુ, *m.*
Mound, *n.* ટેકરી, *f.*
Mount, *v.i.* સડવું. Mounted policeman, અસ્વાર, *m.*
Mountain, *n.* ડુંગરો, *m.*; મગરો, *m.* Mountain-pass, ઘાંટો, *m.*; ગાંટી, *f.*
Mourn, *v.i.* વળાપ કરવો, હોગ or હુગ કરવો. Mourning, વળાપ, *m.*; હોગ or હુગ, *m.*
Mouse, *n.* સસુંદરી, *f.*
Moustache, *n.* મુસ, *f.*
Mouth, *n.* મુડું or મોડું, *n.* Mouth-bag, તોબરો, *m.* Mouthful, બગો, *m.*
Move, *v.t.* ખેહવણું, ઠેલવું.
Much, *adj.* & *adv.* ઘણું, ખુબ, બહુ. So much, અતરૂં. As much...so much, જતરૂં...તતરૂં.
Mud, *n.* કાદવ, *f.*; કેગ, *m.*
Muffler, *n.* ડાડચ્યું, *n.* To muffle up, ડાડચ્યું બીડવું.
Multiply, *v.t.* ગણુંહું.
Mumps, *n.* સોવા, *m.*
Murder, *n.* ખુન, *n.* Murderer, ખુની. *v. t.* ખુન કરવું.
Murmur, *v.i.* મનમાં ગણુગણવું, નંદવું, નંદ્યા કરવું.

Muscle, *n.* બાટકો, *m.*
Mushroom, *n.* કુતરીનો બલો, *m.*
Music, *n.* રાગ, *m.*
Musical instrument, *n.* (small guitar of one wire) રાગણુન્યું, *n.*; (guitar with four wires) તંબુરો, *m.*
Must, *v.* જુજે. See § 45.
Mustard, *n.* રાઈ, *f.*
Muzzle, *n.* કુઈડી or કુઅેડી, *f.*; *v.t.* કુઇડી or કુઅેડી બાંદવી.
My, *pron.* માંરૂં. Myself, હું પંડે. See § § 14, 15.

N.

Nail, *n.* ખીલો, *m.*; (of finger or toe) નખ or નેખ or નેખરો, *m.*
Naked, *adj.* નાગું.
Name, *n.* નામ, *n.*; *v.t.* –નું નામ લીવું. To give a name, નામ પાડવું. By name, નામે, કરીને. Namely, તણે.
Narrow, *adj.* હાંકડું.
Nature (temperament), *n.* સભાવ, *m.*
Near, *adj.* આઢનું, પાહેનું. *adv.* પાહે, થેડમાં, *prep.* કને, કેને, પાહે. Nearly, આસરેમાં.
Neat. *adj.* ઠીક, હાઉ. Neatly, ઠીકઠાક.
Necessary, it is, જુજે. See § 45.
Necessity, *n.* ગરજ, *f.*
Neck, *n.* ગાબેડ, *f.* Necklace, (long) આધડો, *m.*; (short) પુળ્યું, *n.*
Need, *n.* ગરજ, *f.* Needful, ગરજી. Needy, કંગાલ.
Needle, *n.* હોઇ, *f.*

Neglect, *v.t.* વીસારી મેલવું.

Negligent, *adj.* ગાફેળ. Negligence, *n.* ગફલાઈ, *f.*

Neigh, *v.i.* હણહણવું.

Neighbour, *n.* પડોશી. *m.*; પડોશેણ, *f.* In the neighbourhood, પાહે, થેડમાં, આહેપાહે.

Neither, *pron.* બેઆંમાં કણું નહીં. Neither...nor, નહીં... ને...નહીં.

Nephew, *n.* (brother's son) ભત્રીજો; (sister's son) ભાણેજ.

Nest, *n.* ગોખલો, *m.*; ગોહળો, *m.*

Net, *n.* જાળ, *f.*

Never, *adv.* કેરે નહીં; કેરે રખે (with imperative).

Nevertheless, *conj.* તેપણ or તોપણ.

New, *adj.* નવું.

News, *n.* ખબર, *f.*; હંદેહો, *m.*; હમીસાર, *m. pl.*

Next, *adj.* પાહેનું. Next year, પોર. Year after next, પરાર.

Nice, *adj.* નગદ, હાર: (to the taste) મીઠું.

Niche, *n.* આલ્યો, *m.*; ગોખળો, *m.*

Niece, *n.* (brother's daughter) ભત્રીજી; (sister's daughter) ભાણેજ or ભાણ્જી.

Niggard, *n.* કાઠો આદમી, કહેટવેઠો. *adj.* કાઠું.

Night, *n.* રાત, *f.* At night, To-night, રાતે.

Nilgai, *n.* રોજ, *m.*

Nimble, *adj.* ડીલફેરૂં.

Nine, *adj.* નોવ. See § 9.

Nip, *n.* ચુટકી, *f.*; સીપટી, *f.*; *v.t.* ચુકકી લીવી, સીપટી લીવી.

Nipple, *n.* મીમી, *f.*

No, *adv.* આંહાં, ઉંહું, ના. To say No, ના કેવી. No matter! ખેર! No one, કણું નહીં, કોઈ નહીં.

Noble, *adj.* અસલ. Nobleman, ઉમરાવ.
Nod, *v.i.* માથું નમાવવું. To nod from sleep, ઝોખાં ખાવાં.
Noise, *n.* હગોરો, *m.*; ધુમ, *f.*; બોહ, *m.*
None, *pron.* See No one.
Nonsense, *n.* ઠાલી વાત. To talk nonsense, ઠાલી વાત કરવી, બકવું, બકબક કરવું.
Noon, *n.* બપોર, *m. pl.*
Noose, *n.* ફાંસી, *f.*
North, *n.* ઓતર, *f.* Northward, ઓતરાદું.
Nose, *n.* નાક, *n.* Nose-ring, ધાળી, *f.*
Nostril, *n.* નુખોરૂં, *n.*
Not, *adv.* નહીં; રખે (with imperative). Not at all, નહું નહીં.
Nothing, *pron.* કાંઈ નહીં. For nothing, મોફત.
Note, *n.* (letter of recommendation) સીટી, *f.*
Nourish, *v.t.* પાળવું, ધાન આલવું.
November, *n.* કાતી–માગસર, *m.* See § 62.
Now, *adv.* એવાં. Now and then, ફેરેફેરે, ફેરેકફેરેક, જોરેતેરે.
Now-a-days, *adv.* આજકાલ.
Nowhere, *adv.* કણે ઠેકાણે નહીં.
Number, *v.t.* ગણવું, –ની ગણતરી કરવી. Numbering, ગણતરી, *f.*
Nurse (midwife), *n.* હીઆણી.
Nutmeg, *n.* જાયફળ, *n.*

O.

Oath, *n.* હમ, *m.*; હોગન, *m.* (usually used in plural).
Obedient, *adj.* કેજ્યાગરૂં. To be obedient, કેજ્યામાં રેવું.

Obeisance, to do, પોગે લાગવું.

Obey, *v.t.* કેજ્યું કામ કરવું, કેજ્યામાં રેવું, માનવું.

Object, *n.* હેતું, *m.*; મતલબ, *m.*

Object, *v.i.* ના કેવી.

Oblation, *n.* હુમ, *m.*; લોબ્યાન, *n.*; વદમણું or વદામણું, *n.*

Obstinate, *adj.* અડાણી, કુટેલ.

Obtain, *v.t.* પામણું.

Obvious, *adj.* ઉગાડું, ખુલ્લું, ખોલેલું, જાર.

Occasion, *n.* લાગ, *m.* On all occasions, ઉઠતે બેહતે.

October, *n.* આહો-કાતી, *m.* See § 62.

Of, *prep.* -નો-ની-નું. Of course! તેર or તેરે! તેરહું! or તેરેહું!

Offence, *n.* ગનો or ગુનો, *m.* To take offence and go away in a huff, આંગણું સોડી દીવું.

Offer, *v.t.* આલવાનું કેવું. To offer up (a sacrifice), સોડવું.

Often, *adv.* વારવાર, ઘણીવાર, ઘણીવેળા. How often? કતરા ફેરા? So often, અતરા ફેરા.

Oil, *n.* તેલ, *n.* Oilman, ઘાંસી, *m.*

Ointment, *n.* ઓખદ, *f.*

Old, *adj.* (of a thing) જુનું; (of a person) ઘડું. Old man, ડોકરો, ડોસો, ડોહો. Old woman, ડોકરી, ડોસી, ડોહી. How old? કતરા વરનું?

Omen, *n.* હકન, *m.*

Omission, *n.* કસર, *f.*

On, *prep.* માથે, ઉપર.

Once, *adv.* એકવાર, એકફેરો. At once, આંખ મસતામાં, ઉપરપાટ, એક સપાટુ, એકેહાથે, જટપટ.

One, *adj.* એક. One only, એકજ. One and a half, ડોડ or દોડ.

Oneself, *pron.* પંડે, પંડુપંડ, પોતે.

Onion, *n.* ડુંગલી, *f.*

Only, *adj.* એકલું. [*Only* is often expressed by the enclitic જ].

Open, *adj.* ઉગાડું, ખુલું. *v.i.* ઉગડવું. *v.t.* ઉગાડવું, ખોલવું.

Opening, *adj.* (of plants &c.) ફુણું.

Openly, *adv.* જાણીતું.

Opthalmia, to have, આંખ આવણી (with dat. of pers.).

Opinion, *n.* મત, *m.*; મતું, *n.*

Opium, *n.* અમલ, *m.*

Opportunity, *n.* લાગ, *m.* To have a favourable opportunity, લાગ ફાવણો (with dat. of pers.).

Opposed, *adj.* હામું. Opposed to, હામે or હામું.

Oppress, *v.t.* દખ or દુખ કરવું, દખ or દુખ દીવું.

Oppression, *n.* દુખ, *n.*; જલમ, *m.*; જોરાવરી, *f.*; ગજબ, *m.*

Or, *conj.* કે, સાવે. Either...or, સાવેતી...સાવેતી, કેતી...કેતી.

Ordeal (by fire or water), *n.* ધીસ, *f.* To put to the ordeal, ધીસ કરવી.

Order, *n.* હુકમ, *m.* In order that, તે, તેણે. See § 59.

Origin, *n.* મૂળ, *n.*

Original, *adj.* આગમનું.

Ornament, *n.* (of silver or gold) ગનણું, *n.*; (common) ઓખર, *m.*

Orphan, *n.* નેમાજ્યો સોરો, નેમાજ્યી સોરી; *adj.* નેમાજ્યું.

Other, *adj.* બીજું. Otherwise, નહીં તે.

Ought, *v.* જુજે. See § 45.

Our, *pron.* અમારૂં. Your and our, આપડું, આપડાનું. Ourselves, અમાં પંડે, આપડાં પંડે.

Out, Outside, *adv.* બાયરૂં. Out of, Outside of, બાયરૂં.

Over, *prep.* માથે, ઉપર. Over and over again, ફરીફરીને.
Overcome, *v.t.* જીતવું.
Overseer, *n.* ડાવકો આદમી, ઉપરી.
Owe, *v.t.* પાહે...ના...હોવું, *e.g.* આદમી પાહે વાણ્યાના ચ્યાર રૂપીઆ હે. The man owes the *bania,* Rs.4.
Owl, *n.* (large) ઘુએડ, *m.*; (small) ચીબરી, *f.*
Own, *v.t.* –ની પાહે હોવું. One's own, આપઆપડું. See § 15.
Ox, *n.* ઢાહો, *m.*; બળદ, *m.* Oxen-driver, હાનેવાળો. String of oxen for treading out corn, ડામણુ, *f.*

P.

Pace (step), *n.* ડગલો, *m.*
Pacify, *v.t.* ટાઢું પાડવું, –ની આગ ઓલવવી. Pacified, ટાઢું.
Pack, *v.t.* ઘટાહણામાં મેલવું. Pack-bull, પોઠી, *m.*
Pad-cloth (put under saddles), *n.* ડળી, *f.*
Padlock, *n.* તાળું, *n.*
Pagri, *n.* પાઘડી, *f.*; (small) ફાળદ્યું, *n.*
Pain, *n.* દખ or દુખ, *n.*; પીડા, *f.* Griping pain, વાડ, *m.* Shooting pains, ધ્રુક, *f.* To feel shooting pains, ધ્રુક ફુટવી (with dat. of pers.).
Painful, to be, કળવું, લવવું, દુખવું; *v.i.* દુખ લાગવું (with dat. of pers.).
Paint, *n.* રંગ, *m.*; *v.t.* રંગવું, રંગ દીવો.
Pair, *n.* જુડી, *f.*; જોડો, *m.*
Palace, *n.* મેલ, *f.*
Palanquin, *n.* પાલખી, *f.* Palanquin-bearer, ભોઈ, *m.*
Pale, *adj.* ફીકુ.

Palm (of the hand), *n.* અથેલી, *f.* Palmful, અથેલી, *f.*
Palm-tree, *n.* ખજુરી, *f.*
Palpitate, *v.i.* ડખકડખક કરવું. Palpitatingly, ડખકડખક.
Panther, *n.* ટીખરૂઓ સીતરો, *m.*
Paper, *n.* કાગદ, *m.*
Paralytic, *adj.* ટાંટયાહુડ્યા રહી ગીએલું. To be paralyzed, (in the legs) —ના ટાંટયાં રહી જાવા; (in the arms) —ના હુટયા રહી જાવા.
Parcel, *n.* ગાંઠડી, *f.*
Pardon, *n.* માફી, *f.*; *v.t.* માફ કરવું. Pardoned, માફ.
Parents, *n.* માવીત્રાં, *n. pl.*
Parrot, *n.* પોપટ, *m.*
Part, *n.* ભાગ, *m.*
Particle, *n.* રકમ, *f.*
Partly, *adv.* થોડું.
Partner, *n.* ભીઆરો, *m.*
Partridge, *n.* કલઝો, *m.*
Pass, *n.* (between hills) નાકો, *m.* Mountain pass, ગાંટી, *f.*; ગાંટો, *m.* To pass by, પાહે થાઇને જાવું.
Passion, *n.* રીસ, *f.* To get into a passion, રીસ સડાવણી, આકરૂં હવું. Passionate, આકરૂં.
Past (*via*), *prep.* પાહે થાઇને. A thing that is past, ગુદરેલી વાત.
Patch, *n.* થીંગડું; *v.t.* થીંગડું દીવું.
Path, *n.* વાટ, *f.*; ગેલો, *m.*; પોગડંડી, *f.*; રસતો, *m.*
Patience, *n.* ધીરત, *f.* To have patience, ધીરત રાખવી, થોબણું. Patient, ધીરૂં.
Pattern, *n.* નમુનો, *m.*

Pause, *v. i.* થોભવું, હાક ખાવો.
Paw, *n.* પોગ, *m.*
Pay, *v. t.* મોલ આલવું, દામ આલવો, ભરવું. To pay back, ભરીને પાસું આલવું.
Peace, *n.* મેળાપ, *m.*; રાજીબાજી, *f.*; રૂસતીખુસતી, *f.* To make peace, રૂસતીખુસતી કરવી, મેળાપ કરવો.
Peacock, *n.* મોર, *m.*; મોરૂં, *n.*
Peahen, *n.* ઢેલ, *f.*
Peculate, *v.i.* ટુકડા ખાઇ જાવું.
Peel, *v.t.* ફોલવું, સોલવું.
Peep, *v.i.* ડોકલ્યાં કરવાં. Peeping, ડોકલ્યાં, *n. pl.*
Peg (stake), *n.* ખુંટી, *f.*
Pell-mell, *adv.* ઠેલાઠેલ કરીને.
Pen, *n.* પેન, *f.*
Penalty, *n.* દંડ, *m.*
Penance, *n.* પરાસત, *n.*
Penitence, *n.* પસ્તાવો, *m.*
Penitent, *adj.* પસ્તાણું. To be penitent, પસ્તાવું, પસ્તાવો કરવો.
Penknife, *n.* ચકુ, *m.* or *f.*
Pension, *n.* પેનુસણ, *f.*; ઇંગલીસ, *f.*
People, *n.* લોક or લોગ, *n. pl.*
Pepper, *n.* (black) કાળાં મરસાં, *n. pl.*; (*chilli*) ડુંગરી મરસું, *n.*
Perceive, *v. t.* હમજવું. To be perceived, ગમ પડવી, હુજ પડવી, હુજણું (with dat. of pers.).
Percentage, *n.* વીઆજ, *m.*
Perception, *n.* ગમ, *f.*; હમજણ, *f.*; હુજ, *f.*
Perforate, *v.t.* —માં કાણું પાડવું.
Perhaps, *adv.* કદાક, કદાસ, જાણીએક, દેવ જાણે.

Peril, *n.* ભો, *m.*
Perish, *v.i.* મરી જાવું.
Perjury, to commit, ખોટા કસમ ખાવા.
Perpetually, *adv.* દાડું, દાડેદાડે, સદા.
Perplexed, *adj.* એરાન, હરાન, હેરાન. To be perplexed, એરાન થાવું.
Persecute, *v.t.* દખ or દુખ કરવું, વાંહે લાગવું, પુઠે લાગવું. To persecute with words, વળગવળગ કરવું.
Perseverance, *n.* ખેપ, *f.* To persevere, *v.i.* ખેપ કરવી.
Person, *n.* જણુ, મેનખ, *n.* Another person, પરસુણી.
Perspiration, *n.* પરૂશીહો or પરવેહો, *m.*
Perspire, *v.i.* પરશીહો or પરવેહો વુળવો (with dat of pers.).
Persuade, *v. t.* હમજાવણું.
Pet (darling), *n.* કાઉ, કાઉડા.
Petition, *n.* અરજી, *f.*; *v. t.* અરજી કરવી. Petitioner, અરજી કરનાવાળો.
Petticoat, *n.* ઘાઘરો, *m.* Piece of cloth for a petticoat, નાનડો, *m.*
Pheasant (black), *n.* કોગોડા મોર, *m.*
Pice (money), *n.* દુકડો, *m.*
Pick, *v.t.* વીણવું, વીણી લીવું. To pick up, આસકાવી લીવું.
Pick-axe, *n.* કોદાળો, *m.*
Picture, *n.* સેરો, *m.*
Pie (money), *n.* પાઈ, *f.*
Piece, *n.* બાટકી, *f.* A piece of cloth, કટકું, *n.* To break into pieces, ફોડી દડકું. To tear into pieces, —ની બાટકી કરવી.
Pig, *n.* ડુક્કોડ, *m.*
Pigeon, *n.* પારેવો, *m.* Green pigeon, હુડો, *m.*

Pile, *n.* ઢગલો, *m.* To pile up, -નો ઢગલો કરવો.

Pilgrim, *n.* જાત્રાવાળો,હંગવાળો. Body of pilgrims, હંગ, *m.*

Pilgrimage, *n.* જાત્રા, *f.* Place of pilgrimage, તીરથ, *n.*

Pill, *n.* ગોળી, *f.*

Pillar, *n.* કુંભી, *f.*; થામલો, *m.*

Pillow, *n.* ઉશીકું, *n.*

Pimple, *n.* ખીલ, *m.*

Pin, *n.* ટાંકણી, *f.*

Pincers, *n.* સીપીઓ, *m.*

Pinch, *n.* સીપટી, *f.*; ચુટકી, *f.*; *v.t.* સીપટી લીવી, ચુટકી લીવી.

Pink, *adj.* ગુલાબજાયું.

Pipe, *n.* બીડી, *f.* To smoke a pipe, બીડી પીવી.

Pit, *n.* ખાડો, *m.*

Pity, *n.* માયા, *f.* Pitiful, *adj.* મયાળુ.

Place, *n.* જગા, *f.*; ઠેકાણું, *n.*; ઠોડ, *f.* In the same place, ઠોડની ઠોડ. In that very place, જ્યાં ને ત્યાં. To place, મેલવું.

Plague, *n.* રોગ, *m.*

Plaintiff, *n.* ફરીઆદી, *m.*

Plait, *n.* અમુડો, *m.*; ચોટલો, *m.* To plait the hair, અમુડો વાળવો, ચોટલો ગુંથવો.

Plan, *n.* મનસુબો, *m.*; નકસો, *m.*

Plank, *n.* પાટયું, *n.*

Plantain, *n.* કેળું, *n.* Plaintain-tree, કેળ, *n.*

Plate, *n.* (copper or brass) થાળ or થાળી, *f.*; (iron) તવી, *f.*

Play, *v.i.* or *v.t.* રમવું. To play on an instrument, વજાડવું.

Playful, *adj.* રમતુઉ. To be playful (of kids, dogs, &c.), ડાકડું પડવું.

Please, *v.i.* ગમવું, ફાવવું, ભાવવું. Please (be pleased to), ભલાઈ કરીને.

Pleasure, *n.* ક્હોળખેમ, *m.*; મઝા, *f.*

Pledge, *v.t.* ગનણે મેલવું. Pledged (in pawn), ગનણે.

Plot, *n.* મનસુબો, *m.*; (of ground) ક્યારી, *f.*

Plough, *n.* હેળ, *n.*; *v.i.* હેળ હાંકવું. Plough tax, હેળને વેરાડ, *m.* Ploughman, *n.* આળી. Ploughshare, *n.* કોશ, *f.*

Plunder, *n.* લુંટ, *f.*; ચોરીને માલ, *m.*; *v.t.* લુંટવું, લુંટી ખાવું.

Pocket, *n.* ગુજ્જુ, *n.*

Pod, *n.* ફૂલ, *f.*

Point, *n.* આણી, *f.*

Poison, *n.* જેર, *n*; વખ, *n.* Poisonous, જેરી.

Pole, *n.* ડાંગો, *m.*; વળી, *f.*

Police-magistrate, ફોજદાર. Policeman, સીપાઈ. Police-station, થાણું, *n.*

Polish, *v.t.* ઉટકવું, ઉટકી દડવું, માંજવું.

Pollute, *v.t.* વટલાવવું. To be polluted, વટલવું.

Polygamist, *n.* ઘણી બાયડીવાળો.

Pomp, *n.* ધામારોળ, *f.*; રાજતેજ, *n.*

Pool, *n.* દરો, *m.*

Poor, *adj.* કંગાલ, ગંગાલ, ગરીબ, ડાળીદર. Cherisher of the poor, ગરીબપરવર.

Poppy, *n.* અમલ, *m.* Wild poppy, દતુરો, *m.* Poppy-seed, ખખેશ, *f.*

Population, *n.* વહતી, *f.*

Porcupine, *n.* સાહુડી, *f.*

Portion, *n.* ભાગ, *m.*

Possess, *v.t.* કને હોવું, પાહે હોવું (agreeing with the thing possessed).

Possession, *n.* આવાસ or હવાલો, *m*; કબજો, *m.* Possessions, *n.* માલમત્તા, *f.*

Post (mail), *n.* ડાક, *f.*

Pot, *n.* See Vessel.

Potter, *n.* કુંભાર, *m.*

Poultice, *n.* પટી, *f.*; *v.t.* પટી બાંધવી or માંદવી.

Pound, *n.* કાસો સેર, *m*; *v.t.* કુટવું, ઘોટવું, વાટવું.

Pour, *v.t.* નાંખવું, રેડવું, ઢુલવું. To pour out, ઢુલી દીવું. To pour in torrents, કોંધે મારવું, જળ બંબાકાર થાવું.

Poverty, *n.* ગરીબાઇ, *f.*

Powder, *n.* ભુકો, *m.*; સુનસુન, *n.* Gunpowder, હોર, *m.*

Power, *n.* જોર. *n.*; બળ, *n.* Powerful, જોરાવર, જબઇ, બળવાન. Powerless, *adj.* લાસરિ.

Practice, *n.* (experience) આવડેત, *f.*; (habit) ટેવ, *f.*; (custom) સાલ, *m.* To practise, *v.t.* –ની ટેવ પાડવી.

Praise, *n.* વખાણ, *n.*; *v.t.* વખાણવું, વખાણ કરવાં.

Pray, *v.i.* વીન્તી કરવી, અરજી કરવી.

Preach, *v.i.* ગેઆન હીકવણું.

Precious, *adj.* ઘણા મોલનું.

Predatory people, સોર લોક.

Pregnant, *adj.* ઓદન.

Prepare, *v.t.* તેઆર કરવું. Prepared, તેઆર.

Presence, In the presence of, –ના મોડા આગળ.

Present, *adj.* આજર or હાજર, સતું. At present, એવાં. Presently, એક ઘડીમાં.

Present, *n.* એલમ, *m.*; બકસીસ, *f.*; ગોઠ, *f.* (given at the *Holi* festival).

Preserve, *v.t.* બસાવણું.

Press, *v.t.* દાબવણું, દબાવણું.
Pressing, *adj.* તરતનું.
Pretend, *v.t.* કદર કરવું. નોગી કરવી, ઇમેજ કરવું.
Pretty, *adj.* રૂપાળું, નગદ, હાઉ.
Prevail, *v.i.* જીતવું.
Previous, *adj.* મોરલું.
Price, *n.* મોલ, *n.*; કીમત, *f.*; દામ, *m.*
Pride, *n.* અકરાઇ, *f.*; અકાર, *m.*; મોટાઇ; *f.*
Priest, *m.* (for the Bhils) જોગી; (for the weaver caste) ગરૂડો.
Prime, *adj.* નગદ, સરીતુ.
Prince, *n.* કુંઅર, *m.*
Prison, *n.* કેદ, *m.*; કેદખાનું, *n.*
Prisoner, *n.* કેદી, *m.*
Private, *adj.* ગેરતું, સાનું. Privately, *adv.* આનાસાનાં, સાનેસાને.
Prize, *n.* એલમ, *m.*
Probably, *adv.* કદાક, કદાસ.
Proceed, *v.i.* મોરે હીંડવું, નીહરવું.
Procrastinate, *v.i.* વળા કરવી.
Produce, *n.* ઉપેજ, *f.*; પેદાસ, *f.*; *v.t.* પેદાસ કરવી.
Profit, *n.* નફો, *m.*; લફો, *m.*; ફાયદો, *m.*; લાભ, *m.*
Progress, *n.* હદારો or હુદારો, *m.*
Prohibit, *v.t.* મના કરવી. Prohibition, મના, *f.*
Promise, *n.* કોલ, *m.*; બોલી, *f.*; બસન or વસન, *n.*; *v.i.* કોલ કરવો, વસન દીવું, બોલી કરવી. To promise faithfully, ખાતરીહું વસંન દીવું.
Promotion, *n.* વદારો, *m.*
Proof, *n.* હેલણુ, *n.*; હેલાંણી, *f.*; સાહેદી, *f.*

Prop, *n.* ટેકો, *m.*; થામલો, *m.*; *v.t.* ટેકો દીવો.
Property, *n.* માલમતા, *f.*; ખટલો, *m.*; માલ, *m.*
Propitiate, *v.t.* શોધ્યાન or વહામણું કરવું or સોડવું. Propitiatory offering, *n.* શોધ્યાન, *n.*; વહામણું, *n.*
Prosecute, *v.t.* –ની ફરીઆદ કરવી, –નો દાવો કરવો.
Prosecution, *n.* ફરીઆદ, *f.*
Prosper, *v.i.* –નો દન હમો હોવો, ધનવતી હોવું.
Prostrate oneself, *v.i.* પોગે લાગવું.
Protect, *v.t.* હનણી રાખવું.
Protection, *n.* આસરો, *m.* To seek proteotion, આસરે પેવું, હનણી જાવું. Under protection, હનણી.
Proud, *adj.* મોટમન્યું.
Prove, *v.t.* હેલણ આલકું, સાહેદી આલવી.
Proverb, *n.* કેવત, *f.*
Provide, *v.t.* પુરૂ પાડવું, આલવું.
Provision, *n.* બંદોબસ, *m.* Provisions, ભાથ, *n.*
Provoke, *v.t.* ખીજવણું, જોર સડાવણું. To be provoked, ખીજવું, રીહ સડવી (with dat. of pers.).
Prune, *v.t.* વાડવું, વડાવણું.
Public, *adj.* જાર. Publish, *v.t.* જાર કરવું.
Pull, *v.t.* તાણવું.
Pulley, *n.* ગરેડી, *f.*
Pulse, *n.* નાડ, *f.* To feel the pulse, નાડ જોવી, જીવીની હેર જોવી; (grain) દાળ, *f.*; મઠ, *m.*
Pulverize, *v.t.* સુનસુન કરવું.
Pumpkin, *n.* (red) કોળું, *n.*
Punctually, *adv.* વખતસર.
Punish, *v.t.* સજા દીવી; (to fine) ડંડ કરવો.
Punishment, *n.* સજા, *f.*; (fine) ડંડ, *m.*

Pure, *adj.* સોકું, હાઉ.

Purgative, *n.* જલાબ, *m.*

Pursue, *v.t.* વાંહે જાવું.

Push, *v.t.* ખેહવણું, ઠેલવું.

Put, *v.t.* મેલવું. To put down, મેલી દીવું, ઘાલવું. To put out, કાડવું, નીકાળવું. To put up for the night, વાહો કરવો.

Pyre, *n.* રોગીજખત્રી, *f.*

Q.

Quarrel, *n.* (brawl) ઝલો, *m.*; (contention in words) કજીઓ, *m.*; જખુડો, *m.*; વખેડો, *m.*; વળગેણુ, *f.*; વાંદો, *m.*; ટઅરાટ, *f.*; (difference of opinion) ફેલ, *m.*; (fight) ટંટો, *m.*; લડાઈ, *f.* *To quarrel* is expressed by any of the above nouns combined with કરવું.

Quarrelsome, *adj.* ટગરાટ કરવાવાળું. To be quarrelsome, વળગવું.

Quartan (fever), *n.* કાંત્રો તાવ, *m.*

Quarter, *n.* પાહેરો, *m.*; (of a town) પાડા, *m.*; ફગો, *m.*

Quarry, *n.* ખાંણુ, *f.*

Queen, *n.* રાણી, *f.* Queen Victoria, કુઆરી કન્યા.

Question, *n.* હવાલ, *m.*

Quickly, *adv.* ઉતાવળું, ઉખુંઉખું, જટ, જટપટ, મારમાર; વેલાંવેલાં, વેલું, તાકીદહું.

Quiet, *adj.* સાનું. To be quiet, સાનું રેવું.

Quilt, *n.* ગોદડું, *n.*; પાથરેણું, *n.*; ચાયરેણું, *n.*; કામળું, *n.*

Quite, *adv.* નકું.

Quiver, *n.* (small) કોળી, *f.*; (large) તરગેહ, *n.*

R.

Radish, n. મુળો, m.

Rag, n. ગાભો, m.; સીંદરું or સીંદડું, n.

Rain, n. મેહ, m.; વરસાત, m. Rain-bow, તામણુતોલ્લુ, n. Drop of rain, (large) ફોરો, m.; (small) સાંરો, m.; v.i. વરસવું. To rain heavily, જળ બંબારકાર થાવું, ફાંધે મારવું.

Rainy season, n. સમાસું or સમાહું or સોમાહું, n.

Raise, v.t. અસ્કવું, અસકી લીવું, અસકાવણું, ઉસું કરવું, ઉપાડવું.

Rake, n. ખોડી, f.; v.t. ખોડવું.

Ram, n. ગાયરો, ગેરો, બાકરો, સાંળો.

Ramble, v.i. ભમવું, ભમંતુ કરવું.

Rancid, to be, પણુજવું, પણુજી જાવું.

Rape-seed, n. હરખો, m.

Rascal, n. નટખટ, લુંટપ્યો, લુસો, હરામજાદી, હરામી.

Rat, n. ઉંદરો, m.

Rate, n. ભાવ, m.

Rattle, v.i. ખખડવું. v.t. ખખડાવણું.

Raw, adj. કાચુ.

Ray (of the sun), n. કીરણુ, n.

Razor, n. પાસણો, m.

Reach, v.t. ફુદી પુગવું.

Read, v.t. વાંસવું.

Ready, adj. તેઆર. Ready money, રોકડું. To get ready, કેડ બાંદવી or માંદવી, તેઆર કરવું.

Real, adj. ખરું, ખરેખરું, હાસું.

Reap, v.t. નણુવું, To reap one's reward, ફળ પાંમણું.

Rear, v.i. (as a horse) ઉભું થાવું; v.t. (nourish) પાળવું.

Reason, *n.* (understanding) સમજણ, *f.*; (cause) કારણ, *n.* For what reason? કેને ઓાસે? કાય? હું ઓાસે? For that reason. વને ઓાળે. વણાય.

Receive, *v.t.* પાંમણું; મળવું (with dat. of pers.).

Recognize, *v.t.* ઓાળખવું.

Reckon, *v. t.* ગણવું, ગણતરી કરવી.

Recollection, *n.* સરત, *f.*; ઈયાદ, *f.*

Recover, *v. t.* પાસું મળવું (with dat of pers.). *v. i.* To recover after an illness, હાઉ થાવું. To recover, after being at the point of death, કલાંતરો વળવો. Recovery, after being at the point of death, કલાંતરો, *m.*

Red, *adj.* રાતું.

Redeemer, *n.* છોડાવનાર, તારનાર, હુક આલવાવાળો.

Redemption, *n.* સુક or હુક or હક, *n.*

Reduce, *v.t.* ઓછું કરવું, થોડું કરવું, કમતી કરવું.

Reference, In reference to, વેસી or વેસે, બાબત.

Reflect, *v.t.* વચાર કરવો, હોસ કરવો. Reflection, *n.* (shadow) છાંય, *f.*; (thought) વચાર, *m.*; હોસ, *m.*

Reform, *n.* હદારો or હુદારો, *m.*; *v.t.* હદારવું, હુદારવું.

Reformed, *adj.* હુદું. To be reformed, હુદરવું or હદરવું...

Refuge, *n.* આંસરો, *m.* To seek refuge, આસરે પેવું, હનણી જાવું.

Refund, *v.t.* ભરીને પાસું આલવું.

Refuse, *v.i.* ના કેવી. *v.t.* —ની ના કેવી.

Regarding, *prep.* વેસી or વેસે, બાબત.

Regiment, *n.* પલટણ, *f.*

Regret, *n.* હુગ or હોગ, *m.*

Reign, *n.* રાજ, *n.*; *v.i.* રાજ કરવું.

Reins, *n.* વાગ, *m.*.

Reject, *v.t.* સોડી દીવું. -ની ના કેવી.

Rejoice, *v.i.* રાજી રેવું.

Relate, *v.t.* -ની વાત કરવી, કેવું.

Related (closely), હગું. Relationship, *n.* હગાઈ, *f.*

Relative, *n.* હગો, *m.*; હગી, *f.* Relatives and friends, હગાંવાલાં, *n. pl.*

Release, *n.* સુટકો, *m.*; સુટી, *f.*; *v.t.* સોડવું, સોડી દીવું, -નો સુટકો કરવો. To be released, સુટવું, સુટી જાવું.

Religion, *n.* ધરમ, *m.*; ભગતી, *f.*

Relief, *n.* આરામ, *m.*

Remain, *v.i.* રેવું. To remain for the night, વાહો કરવો. Remaining, બાકી; Remainder, બાકી, *f.*

Remedy, *n.* ઓખદ, *f.*

Remember, *v.t.* હાતે રાખવું. Remembrance, સરત, *f.*; ઈયાદ, *f.*

Remove, *v.t.* લી જાવું, ઉઠું કરીને લી જાવું.

Repair, *v.t.* હમું કરવું.

Repay, *v.t.* બરીને પાસું આલવું.

Repent, *v.i.* પસ્તાવું, પસ્તાવો કરવો, વસાર કરવો.

Repentance, *n.* પસ્તાવો, *m.*

Reply, *n.* જબાબ, *m.*; *v.t.* જબાબ આલવો, જબાબ દીવો.

Reproof, *n.* ઠપકો, *m.*

Reprove, *v.t.* ઠપકો દીવો.

Request, *n.* અરજી, *f.*; વીન્તી, *f.*; *v.t.* અરજી કરવી, વીન્તી કરવી.

Rescue, *n.* સુટકો, *m*; *v.t.* તારવું, બસાવવું, -નો સુટકો કરવો.

Rezin, *n.* ખડા, *f.*; સોઓ, *m.*

Resist, *v.t.* હામું થાવું.

Resolve, *v.i.* નકી કરવું.

Respect, *n.* આયકન, *n.* To show respect, આયકન રાખવું. In another respect, બીજી વાતે. Respectful, *adj.* આયકનવાળું.

Rest, *n.* ઉહાહો, *m.*; આરામ, *m.*; *v.i.* ઉહાહો ખાવો, થાક ખાવો, હાઉ ખાવો. Resting place, વાહો, *m.*

Restore, *v.t.* પાસું આલવું, સતું કરવું. To be restored, સતું થાવું.

Result, *n.* ફળ, *n.*

Return, *v.i.* પાસું આવણું. *v.t.* પાસું આલવું.

Revenge, *n.* વેર, *n.*; *v.t.* –નું વેર વાળવું.

Revenue, *n.* આવેત, *f.*; ઉપેજ, *f.*

Reverse, *v.t.* અવળું કરવું. Reversed, અવળું.

Revive, *v.i.* ભાન આવણું (with dat. of pers.).

Reward, *n.* એલમ, *m.*; ફળ, *n.*

Rheumatism, *n.* વાઈ, *f.*; કળતર, *n.*; વાડોળ, *f.*

Rib, *n.* પાંહળું, *n.*

Rice, *n.* સોકા, *m.pl.*; સાવળ, *m.*; (in husk) ધાંને, *m.*; (coarse) હાળ, *n.*; (boiled) ભાત, *n.*

Rich, *adj.* ધનવતી, પુંજીવાળું, હરતું.

Riches, *n.* ધન, *m.*; પુંજી, *f.*

Ride, *v.i.* ઘોડે બેહીને જાવું.

Ridgepole, *n.* પાટવેલ, *f.*

Right, *n.* આંક or હક, *m.*; *adj.* ઠીક, બરાબર, હાઉ, હમું, હોજ; (opposed to left) જમણું. To the right, જમણે હાથ, ઉપલે હાથ. To set right, હમું કરવું, હોજ કરવું. All right! ખેર! વારૂ! હાઉ! Right up to, ઠેઠ.

Righteous, *adj.* હાઉ. Righteousness, પુણ્, *n.*

Rim, *n.* કાનો, *m.*

Ring, *n.* કડી, *f.* Ear-ring, મરકી, *f.*; ટોટી, *f.*; કોકરું, *n.*; ઓગણીઆં, *n.pl.* Finger-ring, વીંટી, *f.* Nose-ring, ચાણી, *f.* Toe-ring, વીંટ્યું, *n.*; *v.i.* વાજવું; *v.t.* વજાડવું.

Ring-worm, *n.* દાદર, *f.*

Ripe, *adj.* પાકું. Ripen, *v.i.* પાકવું.

Rise, *v.i.* ઉઠવું; (to ascend) ચડવું; (of the sun) ઉગવું. A general rising, રાશો, *m.*

Risk, *n.* ભો, *m.*

River, *n.* નઈ or નદી, *f.*

Road, *n.* મારગ, *m.*; વાટ, *f.*; રસતો, *m.* A made road, સડક, *f.*

Roam, *v.i.* ભમવું or ભમતું ફરવું.

Roar, *v.i.* (as a lion) અનુઆડી કરવી. Roaring, અનુઆડી, *f.*

Roast, *v.t.* રાંદવું. Roasted green gram, ઓલા, *m. pl.*

Rob, *v.t.* લુંટવું, ચોરી કરવી.

Robber, *n.* ચોર, *m.*; લુંટણ્યો, *m.*

Rock, *n.* મોટો બાઠો.

Roll, *v.i.* (over and over) આળોટવું. To roll up, વાળી દીવું, વીંટવું. વીંટાળવું.

Roof, *n.* પડેલ, *f.*

Room, *n.* ઓરડી, *f.* Back-room, ઓશીઉ, *n.*

Roost, *v.i.* ઘુઈ રેવું.

Root, *n.* જડ, *f.*; મુળ, *n.* To root up, ઉખેળવું.

Rope, *n.* નાડો, *m.*; રાશ, *f.* Head and heel ropes for a horse, અગાડીપછાડી, *f.*

Rose, *n.* ગુલાબ, *m.*

Rot, *v.i.* કુવાઇ જાવું.

Rough, *adj.* ખરબચડું. To roughen a grinding-stone, ઘંટી ટાંકવી.

Round, *adj.* ગોળ. Round about, આડેપાડે.

Row, *n.* ઓળ, *f.*

Rub, *v.t.* રગડવું, મહળવું; (to smear) ચોપડવું.

Rubbish, *n.* કસરો, *m.*; બકવા, *m. pl.*; કાંજો, *m.*

Rubble, *n.* ખબખડો, *m.*

Rude, *adj.* હરામી.

Rule, *n.* (law) કાયદો, *m.*; (dominion) રાજ, *n.*; *v.t.* રાજ કરવું.

Rumour, *n.* ગપ, *f.* To spread a rumour, ગપ ચલાવવી.

Run, *v.i.* દોડવું, ધાખવું, ધામતું જાવું. To run away, નાહવું, નાઠી જાવું.

S.

Sack, *n.* કોથળો, *m.*

Sacred cord, *n.* બાનું, *n.*

Sacrifice, *n.* હમ, *m.*; સોધ્યાન, *n.*; વદમણું or વદામણું, *n.*; *v.i.* સોધ્યાન કરવું, વદમણું or વદામણું કરવું or સોડવું.

Sad, *adj.* દુખી. To be sad; ઉચાટમાં પડવું, દુખી થાવું, ઘક સડવી (with dat. of pers.).

Saddle, *n.* પલાણું, *n.*; *v.t.* પલાણવું. Saddle-cloth, ડળી; *f.*

Safe, *adj.* ઠીક. Safe and sound, હાજુંતાજું. *n.* (box) મજુ, *f.*

Saffron, *n.* કેસર or કેહેર, *m.* Saffron-coloured, ધાગું.

Sake, For the sake of, ઓસે, હાર.,

Sale, *n.* હરાજ, *n.* To hold a sale, હરાજ કરી દડવું. On sale, વેચાતું.

Saliva, *n.* થુકસો, *m.*

Salt, *n.* મીઠું, *n.*; (inferior) ખારી, *f.*; (coarse) લુણ or લોણ, *n.*; (of the best kind) વડાગરૂં, *n.*

Salutation, Forms of, રામરામ! સલામ! મજરો! જોહાર!

Salvation, *n.* હક, હુક or સુક, *n.*

Sambhar, *n.* હુંગરૂં, *n.*

Same, *adj.* ઇતું, એજ, એવું, છુતું ઉગે તીવું.

Sample, *n.* નમુનો, *m.*

Sand, *n.* વીળું, *n.*

Sap, *n.* રેહ, *m.*; (rezin) ખડા, *f.*; સોઓ, *m.*

Saras (bird), *n.* હાહરી, *f.*

Sari, *n.* સાડી, *f.*; (small) હનૂણી, *f.*; (spotted) સુનડી, *f.*

Satisfy, *v.t.* રાજી કરવું. Satisfied, ધરાણું. To be satisfied, ધરાતું.

Saturday, *n.* થાવોર, *m.*

Savage, *adj.* જંગલી; *n.* જંગલી મનખ.

Saucer, *n.* (brass) વાટલી, *f.*

Save, *v.t.* તારવુ, બસાવણું. To save form suffering, સુક or હક આલવું.

Saviour, *n.* સુક or હક આલવાવાળો, તારવાવાળો.

Saw, *n.* કરવત, *f.*; *v.t.* વેરવું.

Scab, *n.* રૂઅ, *f.*

Scabbard, *n.* મેઆંન, *n.*

Scald, *v t.* બાળવું. To be scalded, બળવું, બળી જાવું.

Scarcity, *n.* કહેટ, *f.*; તંગાઈ, *f.*; તંગાસ, *f.* Year of scarcity, હલકું વર.

Scarecrow, *n.* ઓડો, *m.*

Scarlet, *adj.* પતંગ્યું.

Scatter, *v.t.* વેરવું. To be scattered, વેરાઈ જાવું.

Scent, *n.* બો, *f.*; પમળ, *f.*
Scheme, *n.* ખ્યાલ, *m.*; મનસુબો, *m.*
School, *n.* નીહાળ, *f.*
Scissors, *n.* કાતર, *f.*
Scoff, *v.i.* બોમણી પાડવી. To scoff at, —ની બોમણી પાડવી. Scoffing, બોમણી, *f.*
Scold, *v.t.* ઠપકો દીવો.
Scorch, *v.t.* બાળવું. To be scorched, બળવું.
Scorpion, *n.* વીસી, *f.*
Scowl, *v.i.* આંખ દેખાડવી, ડોળા કાડવા.
Scratch, *v.i.* કચરવું
Scream, *n.* સીહૅ, *f.*; *v.i.* રીહૅ કરવી.
Screw, *n.* પેસ, *m.*
Sea, *n.* દરબ્યો, *m.*
Search, *v.t.* —ની તપાહ કરવી. To search for, હેરવું, હોળવું, હોળી કાડવું.
Season, *n.* પાટ, *m.* Summer season, ઉનાળો પાટ. Rainy season, સમરસું or સમાહું or સોમાહું, *n.*
Second, *adj.* બીજું. Second day of the moon, બીજ, *f.*
Secret, *adj.* સાનું. To keep secret, સાનું રાખવું.; *n.* ભેદ, *m.* To find out a secret, ભેદ લીવો.
Secretly, *adv.* સાનાંસાનાં, સાનેસાને, હાનુંમાનું.
Secure, *adj.* મજબુત, કાહું. *v.t.* કાહું કરવું. Security, જમેન or જમન્યો, *m.*
See, *v.t.* જોવું, દેખવું. To see off, વળાવવું.
Seed, *n.* બી or બીજ, *n.*; (of vegetables, plants, &c.) સણી, *f.*; (of the *Mowra* tree) ડોળ, *f.*
Seek, *v.t.* હેરવું, હોળવું, હોળી કાડવું.
Seem, *v.i.* દેખાવું, લાગવું. Seemingly, દેખીતું.
Seize, *v.t.* હાવું, હાથ લીવું.

Seldom, *adv.* કણીક વાર, કણીક વેળા.
Self, *pron.* પંડે, પંડુપંડ, પોતે. Self-willed, મતલબી.
Selfish, to be, પંડણું કરવું, પોતાનું કરવું. Selfishness, પંડણું, *n.*
Sell, *v.t.* વેસવું, વેસાતું આલવું. To sell by auction, હરાજ કરી દડવું.
Send, *v.t.* મોકલવું. To send away, મોકલી દીવું. To send for, તેડવું.
Sense, *n.* હમજણ, *f.*; હોન, *n.*; અકલ, *f.*
Sentence, *n.* ન્યાવ, *m.* To pass sentence, ન્યાવ કરવો.
Sentinel, *n.* પોચાવાળો, *m.*
Separate, *adj.* અલગું, જુઉં, ન્યારૂં. *v.t.* જુઉં પાડવું, અલગું કરવું. Separately, જુઓજુએ.
Separation, *n.* ભેદ, *m.*; જુઉં થાવું.
September, *n.* બાદરવો-આહો, *m.* See § 62.
Serpent, *n.* હાપ, *m.*
Servant, *n.* નોકર, *m.*; સાકર, *m.* To engage a servant, નોકર રાખવો.
Serve, *v.i.* સાકરી કરવી, સેવા કરવી, સેવાસાકરી કરવી. *v.t.* —ની સાકરી કરવી.
Service, *n.* સાકરી, *f.*; સેવા, *f.*; સેવાસાકરી, *f.*; નોકરી, *f.*
Sesame, *n.* તલી, *f.*
Set, *v.i.* (as the sun) આથમવું, બુડવું. *v.t.* મેલવું, માંડવું. To set right, હોજ કરવું.
Settle, *v.t.* —નો ડાવ કરવો, —નો બંદોબસ કરવો; (to decide) —નો ન્યાવ કરવો, —નો ઢાળો કરવો. Settlement (of a dispute) ઢાળો, *m.*; રૂસતીખુસતી, *f.*
Seven Sisters bird, *n.* કોગી, *n.*
Several, *adj.* કતરાક.
Severe, *adj.* આકરૂં, કડું.

Sew, *v.t.* શીવવું. To get sewn, શીવડાવવું, શીવાડવું.
Shade, *n.* સાઇશો. *m.*; સાળો, *m.*; ઓઠો, *m.*
Shadow, *n.* ઝાખ, *f.*; પડસાળો, *m.*
Shake, *v.i.* હાલવું; (as when possessed) ધુણવું; (as a tree) જખોળવું; (as the earth) ડોલવું, કંપવું; *v.t.* હલાવવું. To shake the head (to indicate denial or refusal) ડોળાવવું.
Shame, *n.* લાજ, *f.*; હરમ, *f.* To put to shame, હરમાવવું, મોડું કાળું કરવું. Shameful, Shameless, નકટું.
Shampoo, *v.t.* મહળવું.
Shape, *n.* ઘાટ, *m.*; રૂપ, *n.*; *v.t.* ખોરવું.
Share, *n.* ભાગ, *m.*; *v.t.* વાંટવું, વાંટી આલવું, વાંટી દીવું.
Sharp, *adj.* પાયમું. To sharpen, ઉતરાવવું; (a pen or pencil) –ની આણી કાડવી.
Shave, *v.t.* વતું કરવું. Shaving, વતું, *n.*
Shawl (*sari*), *n.* ઉનણી, *f.*
She, *pron.* વે. See § 14.
Sheath, *n.* મીઆંન or મેઆંન, *n.*
Sheep, *n.* ગાડરૂં, *n.*; ગેડું, *n.*; ગાયરી, *f.*
Shed *n.* (for cattle) પાગેળ or ભાગેળ, *f.* To shed tears, આંસુ પાડવી. To be shed (as leaves) ખરવું, ખરી પડવું.
Sheet, *n.* ઝાડીવીટો, *m.*; પસેડો, *m.*
Shelf, *n.* પાટયું, *n.*
Shell, *n.* (large) કોડું, *n.*; (small) કોડી, *f.*
Shelter, *n.* (refuge) આસરો, *m.*; (shade) સાઇશો, *m.*; સાળો, *m.*; (made of leaves) ખોલું, *n.*
Shepherd, *n.* ગાયરી, *m.*
Shield, *n.* ઢાળ, *f.*; *v.t.* બસાવવું, આડું દેવું.

Shine, *v.i.* ઝળકવું.
Ship, *n.* જાજ, *n.*
Shirt, *n.* પેરણુ, *n.*
Shiver, *v.i.* કાંપણું.
Shoe, *n.* મોજડી, *f.*; ખાંસડું, *n.* Shoes, જોડા, *m. pl.* Shoemaker, મોચી.
Shoot, *v.t.* ગોળી છોડવી, બંદુક છોડવી. Shooting pain, ચંક, *f.* To feel a shooting pain, ચંક ફુટવી (with dat. of pers.). To shoot forth, ફુટવું.
Shop, *n.* દોકાન, *f.*; હાટ, *f.* Shop-keeper, દોકાનવાળો.
Short, *adj.* ટુંકું. To fall short, ખુટવું, ખુટી જાવું, કમતી પડવું. To shorten, *v.t.* ટુંકું કરવું.
Shot, *n.* ગોળી, *f.* Small shot, છરાં, *n. pl.*
Shore, *n.* કનારો, *m.*
Shoulder, *n.* ખભો, *m.* Shoulder-blade, ફાફડો, *m.*
Shout, *n.* બુમ, *f.*; *v.i.* બુમ પાડવી, હાક દીવો.
Shove, *v.t.* ખેડવવું, ઠેલવું.
Shovel, *n.* પાવડો, *m.*
Show, *v.t.* ભાળવું, વતાવવું.
Shower, *n.* ઝાપોટ, *f.*
Shrine, *n.* થાનક, *n.*
Shut, *v.t.* ટાંકવું, ઢાંકવું, દીવું, બંદ કરવું. To shut a door, કમાડ દીવું, કડી દીવી.
Shy, *adj.* લાજીલું. *v.i.* સમકી પડવું. Shyness, લાજ, *f.*
Sick, *adj.* બેમાર, માંદું. Sickness, બેમારી, *f.*; મંદવાડ, *f.*; (vomiting) ઉલેખ, *f.* To be sick, ઉલેખ થાવી.
Sickle, *n.* દાંતડી, *f.*

Side, *n.* આડ or આડી, *f.*; ગમ, *f.*; પાકતી, *f.*; પાઠ, *f.*, બાજુ, *f.*; મેર, *f.* On this side, અણીઆડ, અણીપાઠ, અણીમેર. To one side, કોરે, મેરે. To the other side, બીજીઆડ, બીજી પાઠે, બીજી મેર, પેલે હેડે; (of a river) પેલે પાર. To the right side, જમણે હાથ, ઉપલે હાથ. To the left side, ડાવે હાથ, નીપલે હાથ. On the farther side, પેલી આડ, પેલે હેડે. On both sides, બે આડૂજ્યાંમાં.

Sieve, *n.* સાળણી, *f.*

Sift, *v.t.* સાળવું.

Sigh, *n.* નેહાહો, *m.*; *v.i.* નેહાહો દડવો.

Sight, *n.* દરસણ, *n.*; નજર, *f.* To grant a sight of oneself, દરસણ દીવું.

Sign, *n.* લેસણ, *f.*; હેલણ, *n.*; હાન્યાં, *n. pl.*; *v.i.* હાન્યાં કરવાં.

Silent, *adj.* મોની.

Silly, *adj.* ગાંડું.

Silk, *n.* રેસમ, *n*; હીર, *n.*

Silver, *n.* (bullion) રૂપું, *n.*; (purified) સાંદી, *f.* Silver fox, ખેખી, *f.*

Similar, *adj.* એકહરકું, બરાબર. To be similar, મળતું આવવું.

Sin, *n.* પાપ, *n.*; ગનો or ગુનો, *m.* Sinful, પાપી, પાપેડું. Sinless, પાપવના. Sinner, *n.* પાપી મનખ, પાપેડું મનખ, હરામી.

Sing, *v.i.* ગાવું.

Single, *adj.* એકલું. Not a single one, એકજ નહીં.

Sink, *v.i.* ડુબવું, બુડવું, બુડી જાવું. To sink and be drowned, બુડી મરવું.

Sir, *n.* સાહેબ.

Sister, *n.* બેન. Elder sister, વડી બેન, વડી બાઈ. Sister-in-law, નણદી, જેઠાણી, દેરાણી, હાળી, હાળાઓડી. See § 65.

Sit, *v.i.* બેહવું, વરાજવું (speaking to or of a superior).

Site, *n.* જગા, *f.*; ઠેકાણું, *n.*

Size, *n.* કદ, *m.* What size? કેવુ મોટું?

Skin, *n.* (human) સાંબડી, *f.*; (of an animal) સાંબડું, *n.*; ખાલ, *f.*; (of fruit) સોડું, *n.*

Skull, *n.* કાંસલી, *f.*

Sky, *n.* અંગાહી, *f.*; આભું, *n.*

Slab, *n.* સીતાજ, *m.*

Slack, *adj.* ઢીલું. To slacken, ઢીલું કરવું.

Slander, *n.* સાડી, *f.*; સુકલી, *f.*; *v.i.* સાડી કરવી, સુકલી કરવી.

Slanderer, *n.* સાડુઓ, *m.*

Slap, *n.* લાપટ, *f.*; *v.t.* લાપટ આણવી.

Slate, *n.* પાટી, *f.*

Slave, *n.* ગોલો, *m.*; ગોલી, *f.*

Slay, *v.t.* મારી દડવું.

Sleep, *n.* ઉંગ, *f.*; *v.i.* ઉંગવું. To sleep on one's side, પાતકજ્યે હુવું. To sleep on one's face, ઉંદું પડીને હુવું. To sleep on one's back, સીતું પડીને હુવું. To go to sleep, હુઈ જાવું. To put to sleep, હુઆડવું.

Sleepy, to feel, ઉંગ આવણી (with dat. of pers.).

Slide, *v.i.* ખહી જાવું, લપસી જાવું.

Sling, *n.* ગોફણ, *f.*; *v.t.* ગોફણાવણું, ગોફણ્યે દડવું.

Slipper, *n.* ખાંહડી, *f.*; ખાંહડું, *n.*

Slope, *n.* ગોડ, *m.*; ઢાળ, *m.*
Sloth, *n.* આળેહ, *f.* Slothful, આળેહજ્યું, નેદારુ
Slow, *adj.* દીમુ. Slowly, હજેહળે, હાંતાંહાંતાં, દીમેદીમે.
Smack, the lips, મોડું મલકાવણું.
Small, *adj.* નાનું. Very small, નાનેક. A small quantity of, લગાર લગાર, સંણ્ણીસણ્ણી. Small-pox, માતા, *f.*
Smear, *v.t.* સોંપડવું.
Smell, *n.* બો, *f.*; પમળ, *f.*; *v.i.* પમળવું.; *v.t.* હુંગવું; બો આવણ્ણી (with dat. of pers.).
Smile, *v. i.* મનુંગાં આહવું.
Smith, *n.* લોચાર, *m.*
Smoke, *n.* ગડ,*m.* To smoke a pipe, બીડી પીવી, ભાંગ પીવી.
Smooth, *adj.* હુંઆળું.
Snake, *n.* હાપ, *m.*; (grey) કોટ, *m.*; (small) ગડકું, *n.* Snake-charmer, વાદી, *m.*
Snatch, *v.t.* અસકી લીવું, આસકી લીવું, હાઈ લી જાવું.
Sneeze, *v.i.* સીંકવું.
Snore, *v.i.* ગોર કરવો. Snoring, ગોર, *m.*
Snuff, *n.* દળેલી ભાંગ, *f.*
So, *adv.* ઈમ, એમ, ઈવું, એવું, તીવું. Just so, ઇમજ, એમજ. So many, અતરા. So much, અતરું. So big, ઇતું મોડું. So often, અતરા ફેરા. Is it so? એમ કે? Is it not so? હે કે નહી?
Soak, *v.i.* પલળવું; *v.t.* પલાળવું.
Soap, *n.* હાબુ, *f.*; ઉજાળ, *f.* A tablet of soap, હાબુની રોટી.
Sob, *n.* લાહકું, *n.* To sob, લાહકાં ભરવાં.
Soft, *adj.* પોચું. Softly, કળેકળે.

Soil, *n.* માટી, *f.*
Soil, *v t.* મેલું કરવું. Soiled, મેલું, મળગાળું.
Sole, *adj.* એકલું. Solely. એકલું, ફક્ત.
Some. *adj.* કોઈ, કણું, કંઈ, કતરેક, કતરીક, કતરૂંક. Someone, કણું, કોઈ. Something, કંઇ, કાંઇ, કંઇક. Some one else, પરસુણી. Some how or other, જીમતીમ કરીને, ગમે તીમ કરીને. Sometimes, કણીક વેળા, કેરે નૈ કેરે, કેરેક કેરેક. At some time or other, કન્યાંક. Somewhat, કંઇક. Somewhere, કણે ઠેકાણે, કયાંક.
Son, *n.* દીકરો, સોરો. Adopted son, ખોળેતર સોરો. Son-in-law, જમાઈ.
Song, *n.* ગાણું, *n.* The song sung at the *Dasara* festival, ગરૂબો, *m.*
Soon, *adv.* વેલું, લગતું. Very soon, વેલાંવેલાં.
Soothsayer, *n.* વાંણુ, *m.*
Sore, to be, દુખવું, કળવું, લવવું. A sore, સાંદી, *f.*
Sorrow, *n.* દખ or દુખ, *n.*; ફુગ or હોગ, *m.*
Sort, *n.* જાત, *f.* Of what sort! કીવું! હેવું!
Soul, *n.* જીવ, *m.*
Sound, *n.* બોહ, *m.*; *v.i.* વાજવું; *v.t.* વજાડવું. To sound the war-cry, વારે પાડવી, કીકલી કરવી.
Soup, *n.* રેહ. *m.*; રહુઓ, *m.*
Sour, *adj.* ખાટું. ખાટુંપટ.
South, *n.* દખણ, *f.* Southwards, દખણાદું.
Sow, *v. t.* વાવણું. Sowing, વાવણી, *f.*
Space, *n.* ઠાલી જગા, *f.*; ખાલી જગા, *f.*
Spade, *n.* પાવંડો, *m.*
Span, *n.* વેંત, *f.*

Sparrow, *n.* સકકો, *m.*; સકલી, *f.*

Speak, *v.i.* & *v.t.* બોલવું. To speak angrily, સડાબડી બોલી બોલવું.

Special, *adj.* Specially, *adv.* Expressed by enclitic જ.

Speech, *n.* બોલી, *f.*

Spell, to cast a, સોટવું.

Spend, *v.t.* ખરચ કરવો, વાપરવું. To spend time, વખત કાડવી. Spendthrift, ઉડાવચ આદમી.

Spider, *n.* કરોળ્યો, *m.*

Spill, *v.i.* ઢોળાઇ જાવું; *v.t.* ઢોળવું.

Spire (of grass), *n.* લાંપ, *m.*

Spirit (evil), *n.* ભુત, *m.*; મળીસ, *m.*; સુડવેલ, *f.*

Spite, *n.* વેર, *n.*; અદાવત, *f.*; ખાર, *m.*; *v.t.* –નુ વેર વાળવું.

Spleen (enlarged), *n.* બડોળ, *f.*

Split, *n.* ફાડ, *f.* *v.i.* ફાટવું, ફાટી જાવું. *v.t.* ફાડવું.

Spoil, *v.i.* બગડવું or વગડવું.; *v.t.* બગાડવું or વગાડવું.

Spontaneously, *adv.* મનનું.

Spoon (ladle), *n.* સાટુઓ, *m.*

Spot, *n.* (place) ઠેકાણું, *n.*; જગા, *f.*; (stain) ડાગ, *m.*; પટ, *m.*; (very small) ટીપકી, *f.*

Spotted, *adj.* ટીપકજ્યાવાળું. Spotted *sari*, સુનડી, *f.*

Spread, *v.i.* (as news) ફેલી જાવું; *v.t.* ફેલાવવું; (as a carpet, &c.), પાથરવું, વાથરવું.

Spring (of water), *n.* ઝેર, *m.*; ઝરવા, *m.*; *v.i.* તલપવું, ડાકડો ભરવો.

Sprinkle, *v.t.* સાંટવું, છીંસવું.

Sprout, *n.* ફુડહો, *m.*; ફણગો, *m.*; *v.i.* ઉગવું, ફુટવું.

Spy, *n.* ભેદુ, *m.*; *v.i.* ભેદ લીનો. *v.t.* –નો ભેદ લીવો.

Squander, *v.t.* ઉડાવવું.

Square, *adj.* ચ્યારખોણુ-ચું. Square plot of ground, ક્યાડી, *f.*

Squeeze, *v.t.* પસેલવું.
Squint-eyed, *adj.* બાંડું.
Squirrel, *n.* ખસી, *f.*
Stab, *v.t.* હુલ મારવી.
Stable, *n.* ફેરાડ, *m.*
Stag, *n.* સફારો, *m.*
Stage (of a journey), *n.* મંજલ, *f.*
Stagger, *v.i.* અથડાવું, અથડાતું જાવું, આથડવું, આથડીઆં ખાવાં.
Stain, *n.* ડાગ, *m.*; પટ, *m.*
Stairs, *n.* દાદરો, *m.*
Stake, *n.* ખુંટી, *f.* Impaling stake, સુળી, *f.*
Stammering, *adj.* બોબડું.
Stand, *v.i.* ઉભું રાવું. Standing, ઉભું.
Star, *n.* તારો, *m.* Morning Star, પરોડો, *m.*
Stare, *v.i.* જોઇ રેવું.
Start, *v.i.* ઓસડવું, ઓસકી પડવું, સમકવું. To start on a journey, નીહરવું, નીકળવું.
Startle, *v.t.* સમકાવવું.
Starve, *v.i.* ભુખે મરવું. *v.t.* ભુખે મારવું.
State, *n.* હાલ, *f.* Native State, પટો, *m.*; રજવાડ, *f.* Belonging to a Native State, રજવાડી.
Stead, Instead of, બદલે, હાટે, ઠેકાણે.
Steal, *v.i.* સોરી કરવી. *v.t.* –ની સોરી કરવી.
Steel, *n.* ગજવેલ, *f.*
Steep, *adj.* અલાણું.
Step, *n.* થાકડી, *f.* Foot-step, ટગલો, *m.* Step of a well, પાટલી, *f.*; Step-son, સાવકો સોરો. Step-daughter, સાવકી સોરી.
Stern, *adj.* આકરૂં.

Stew, *n.* હાંનણું, *n.*
Stick, *n.* લાકડી, *f.*; ઠીંટકો, *m.*; *v.i.* ચોંટવું.; *v.t.* ચોંટાડવું.
Stiff, *adj.* કાઠું.
Stile, *n.* ખોડીબારૂયું, *n.*
Still, *n.* (for distilling spirits) ભાઠી, *f.*; *adj.* શાંતું.
Sting, *n.* (of a bee) ગાળી, *f.*; (of a scorpion) આંટકો, *m.*; *v. t.* ગાળી ઘાલવી, આંટકો મારવો.
Stir, *v.i.* હાલવું. *v.t.* હલાવવું. To stir up, ઉસકાવવું, સડાવવું.
Stirrup, *n.* પગડું, *n.*
Stomach, *n.* ઓજરૂં, *n.*; પેટ; *n.*
Stone, *n.* પાણો, *m.*; (large) ભાઠો, *m.*
Stool, *n.* પાટીયું, *n.*
Stoop, *v.i.* અગડું પડવું.
Store, *n.* ઢંગરો, *m.*; (granary) કોઠાર, *m.* To store up, —નો ઢંગરો કરવો, હમેટવું, હમેટી દડવું.
Storey (upper), *n.* મેડો, *m.*
Story, *n.* વાત, *f.*
Stop, *v. i.* થોભવું. *v. t.* થોભાવવું, ઉભું રાખવું; (a thing) બંદ કરવું.
Storm, *n.* કોરેણ, *f.*
Stout, *adj.* જાડું, મોટું.
Stove, *n.* હગડી, *f.*
Straight, *adj.* પાધરૂં, સીદું; (right) હમુતમું, હોજ. To set straight, હોજ કરવું. To come straight, વાટેવાટે આવવું.
Strain, *v.t.* ગાળવું, સાળવું. Strainer, *n.* સાળણી, *f.*
Strait, *adj.* હાંકડું. Straits, તંગાશ, *f.*; તંગાસ, *f.*; સંકટ, *f.*
Strange, *adj.* નવાઇ જેવું. Stranger, અજાણ્યો, *m.*
Strap, *n.* હેડ, *f.*

Straw, *n.* પરાળ, *f.*; (of *chana*) કાદ્ગજ્યું, *n.*

Stray, *adj.* હરાકું.

Stream, *n.* વાંગું, *n.*; વેણું, *n.* Stream of milk, હેક, *f.*

Street, *n.* ગલી, *f.*

Strength, *n.* જોર, *n.*; બળ, *n.*

Stretch, *v.t.* તાણવું. To stretch out, તાણી લીવું.

Strike, *v.t.* મારવું.

String, *n.* દોરો, *m.*; વાંણુ, *n.*; કુંતળી, *f.* String of oxen for treading out corn, કામેણુ, *f.*

Strive, *v.i.* મેનત કરવી.

Strong, *adj.* જબરૂં, જોરાવર; (stiff) કાઠું.

Struggle, *v.i.* સથાબથી કરવી, બાથ્યાં પંડવું.

Strut about (in fine clothes), મકલાતું.

Stubble, *n.* કડબ, *f.*; હારવો, *m.*

Stubborn, *adj.* અડાણી, કુટેલ.

Stumble, *n.* ઠેપ, *f.*; *v.i.* ઠેપ લાગવી.

Stupefied, *adj.* બેફરમું.

Stupid, *adj.* ગાંડું, ઠોઠ, મુરખ. Stupidity, મુરખાઇ, *f.*

Stuttering, *adj.* બોબડું.

Subdue, *v.t.* કબંજામાં કરવું, તાબે કરવું.

Subjection, under, તાબે.

Subsequently, *adv.* પસે, તણાપુઠે.

Submission, *n.* તાબેદારી, *f.* Submissive, તાબેદાર, કેજ્યાગરૂં.

Submit, *v.i.* કેજ્યામાં રેવું, તાબે થાવું.

Subsist, *v.i.* ગુજારો કરવો.

Such, *adj.* ઇવું, એવું, તીવું, તેવું, વીવું, વેવું.

Suck, *v.t.* ધાવણું. To suckle ધવાડવું.

Suddenly, *adv.* એકેહાતે, ઉપરપાટ.

Suffer, *v.i.* વેઠવું.
Sugar, *n.* ખાંડ, *f.* Sugar-candy, સાકર, *f.* Sugar-cane (dark) શાંટો, *m.*; (small and light) શેલડી, *f.*
Suit, *v.i.* ગમતું, ફાવવું, ભાવવું, સાવવું. Suitable, ફરતું. Suitable to, માપક.
Sultry weather, ઉખારો, *m.*
Summer, *n.* ઉનાળો, *m.*
Sun, *n.* જનઆવસી, *m.*; સુરજ, *m.*
Sunday, *n.* દીતવાર, *m.*
Sunrise, at, દન ઉગે, જલપ ફુટી ગીજયે, ઉગતી કીરણજ્યાંમાં, જલપ ફાટતાં.
Sunset, at, દન or દાડે બુડી ગીજયે, આથિમ્યે, આથમતે.
Sunshine, *n.* તડકો, *m.*; જલપ, *m.*, રાહેવું, *f.*
Supercilious, *adj.* મગરૂડી.
Superintend, *v.t.* —નો ઉપરી રેવો. Superintendent, હાવકો આદમી, ઉપરી.
Superior, *adj.* સરીતું.
Superstition, *n.* વેમ, *m.* Superstitious, વેમી.
Supply, *v.t.* પુરૂં પાડવું. To supply with, આલવું, દીવું.
Support, *n.* (maintenance) ગુજારો, *m.*; (prop) ટેકો, *m.* To maintain, ગુજારો કરવો, ધાન દીવું. To prop up, ટેકો દાવો.
Suppose, *v.t.* ધારવું. Suppose that, જાણીએ, ધારો.
Suppress, *v.t.* કબજામાં કરવું.
Sure, *adj.* નકી. Surely, નકી, ખરેખર, હાંચેહાંચ.
Surety, *n.* જમન or જમન્યો, *m.*
Surrender, *v.i.* તાબે થાવું; *v.t.* તાબે કરવું.
Surround, *v.t.* ઘેરવું, ઘેરી લીવું.
Suspect, *v.t.* —નો વેમ રાખવો.

Suspend, *v.t.* તતુલતું, તતુલતું મેલવું.
Suspicion, *n.* વેમ, *m.* Suspicious, વેમી.
Swallow, *v.t.* ગળવું, ગળી દેવું.
Sway, *v.i.* ડુલવું; *v t.* ડુલાવણું.
Swear, *v.i.* કમ ખાવા, હોગન ખાવા. To swear falsely, ખોટા કમ ખાવા.
Sweat, *n.* પરવીહો or પરવેહો, *m.*; *v.i.* પરવેહો વળવો (with dat. of pers.).
Sweep, *v.t.* બારવું, વાળવું. Sweeper, ઓળગણો, *m.*
Sweet, *adj.* ગળ્યું, મીઠું. Sweetmeat, મીઠાઇ, *f.*; લાડુ, *f.* Sweetmeat seller, કંદોઇ, *m.*
Swell, *v.i.* ફુગવું, Swelling, વરહોળી, *f.*; (caused by guinea-worn) બોદરૂં, *n.*; (on the right knee) જાંનુઓ, *m.*; (boil) ડમરૂં, *n.*
Swim, *v.i.* તરવું.
Swift, *adj.* ઉતાવળું.
Swing, *n.* હીસ્યો, *m.*; *v.i.* હીસવું. *v.t.* હીસવણું, હીસ્યો દીવો, હીલવણું. To swing from side to side, ડુલવું,
Sword, *n.* તરવાર, *f.*

T.

Table, *n.* મેજ, *f.*
Tail, *n.* પુસડું, *n.*; ડાંજ્યો, *n.* Tailless, બાંડું.
Tailor, *n.* દઇ, *m.* Tailor's wife, દજ્યેણ, *f.*
Take, *v.t.* લીવું, હાતું. To take away, લી જાવું, હાથ લી જાવું, ઉસું કરીને લી જાવું. To take down, ઉતારવું. To take out, કાડવું, નીકાળવું.
Tale, *n.* વાત, *f.* Idle tales, ગપ, *f.* Evil tales, ચાડી, *f.*; સુકલી, *f.*; Tale-bearer, ચાડુઓ.

Talk, *v.i.* બોલવું, વાત or વાતચીત કરવી. To talk angrily, સંડાઇની બોલી બોલવું. To talk incessantly, બોલબોલ કરવું. To talk nonsense, બકવું, બકબક કરવું.

Tamarind, *n.* આમલી, *f.* Tamarind tree, આમલી; *f.*

Tame, *adj.* પાળેલું.

Tank, *n.* તળાવ, *m.*

Tanner, *n.* ચમાર, *m.*

Tape, *n.* નાડું, *n.*

Taste, *n.* સ્વાદ, *m.*; *v.t.* ચાખવું. Tasteless, મોળું, ફીકું.

Tax, *n.* (import and export duties) દાણ, *n.*; (on the produce of land) કુતું, *n.*; વજી, *f.*; (on crops) વરાડ, *m.*; (on ploughs) હળવરાડ, *m.*

Teach, *v.t.* ભણાવવું, શીકવણું.

Teak, *n.* શાકડો or શાગડો, *m.*; શાગ, *m.*

Tear, *n.* આંસુ, *f.* To shed tears, આંસુ પાડવી.

Tear, *v.t.* ફાડવું.

Tease, *v.t.* ખીજવણું.

Teat, *n.* મીમી, *f.* Cow's teat, આંચોળ, *f.*

Tell, *v.t.* કેવું. To tell about, –ની વાત કેવી.

Temper, *n.* મીજાજ or મેજાજ, *m.*; સભાવ; *m.*

Tempest, *n.* ફોરેણ, *f.*

Temple, *n.* દેરો, *m.*

Tempt, *v.t.* પારખવું, –ની પારખા કરવી, –ની પારખા લીવી.

Temptation, *n.* પારખ, *f.*; પારખા, *f.*

Tent, *n.* ડેરો, *m.*; તંબુ, *m.*

Terrace, *n.* ઓટલી, *f.*; ઓટલો, *m.*

Terrible, *adj.* બીઆમણું.

Terrify, *v.t.* બીઆડવું.

Territory, *n.* પટો, *m.* Native Territory, રજવાડ, *f.*

Test, *n.* પારખ, *f.*; પારખા, *f.* *v.t.* –ની પારખા કરવી, ની પારખા લીવી,. પારખવું.

Testify, *v.i.* સાહેદી આલવી. Testimony, *n.* સાહેદી, *f.*

Tether, *v. t.* બાંદવું, માંદવું.

Than, *prep.* કરતાં. Expressed also by the Ablative of the thing compared.

Thank, *v.t.* –નો ગુણ માનવો.

That, *pron.* વી, વો. See § § 14, 16, 17.

Thatch, *n.* સાજેર, *n.*; *v.t.* સેવું. Thatched house, સેજવું ગેર, *n.*; સાપરૂં, *n.*

Theft, *n.* સોરી, *f.*

Them, *pron.* વણાએ. See § § 14, 16, 17.

Then, *adv.* તેરે. *conj.* તે, તો, તીતી. Now and then, કેરેક કેરેક.

Thence, *adv.* તેહું, તેહાં. See § 4.

There, *adv.* ત્યાં, ત્યાં. Thereabouts, તતરાકમાં. Therefore, તણે.

They, *pron.* વા, *m.*; વી, *f.* See § § 14, 16, 17.

Thick, *adj.* જાડું, મોટું. Thickness, જાડાઈ, *f.*

Thief, *n.* સોર,

Thigh, *n.* હાતેળ, *f.*

Thin, *adj.* પાતળું; (weak) દુબળું. A thin man, પાતળવાળ્યો.

Thine, *pron.* તારૂં.

Thing, *n.* સીજ, *f.*; વાત, *f.*; રકમ, *f.*

Think, *v.t.* વસારવું, વસાર કરવો, ધારવું. To think deeply, હોસ કરવો.

Thirst, *n.* તરે, *f.* To be thirsty, તરે લાગવી (with dat. of pers.).

This, *pron.* ઇયું, એ. This very one, એજ. This year, ઓણ.

Thistle, *n.* ઉટકાંટો, *m.*; (wild poppy) દારૂડો, *m.*

Thither, *adv.* ત્યાં, ત્યાં.

Thorn, *n.* કાંટો, *m.*

Thoroughly, *adv.* ખુબ, હારીપેઠે.

Thou, *pron.* તું. See § 14.

Though, *conj.* જોકે, જોકે. Though...yet, [જોકે]...તેપણ; [જોકે]...તોપણ.

Thought, *n.* વસાર, *m.*; સરત, *f.*; હોસ, *m.* Thoughtful, વસાર કરવાવાળું. Thoughtless, વસારવના.

Thousand, *adj.* હજાર.

Thrash, *v.t.* જોરબંદ મારવો. To thrash corn, ડામેણુ ફેરવણી. Thrashing-floor, ખળું, *n.*

Threaten, *v.t.* ધાક દીવી, ધમકી બતાવણી, આંખ દેખાડવી. Threatening, ધમકી, *f.*; ધાક, *f.*

Thread, *n.* દોરી, *f.*; દોરો, *m.*

Three, *adj.* તણ. Three-cornered, તણખુણું-યું.

Threshold, *n.* આબરોટ, *m.*

Throat, *n.* કોબળો, *m.*; ગળું, *n.* Throat disease, ગળજીભી, *f.*

Throb, *v.i.* ધકધક થાવું.

Through, *prep.* માંહે.

Throw, *v.t.* કડવું, નાંખવું. To throw down, પાડવું, પાડી કડવું. To throw down violently, પટકાવણું. To throw out, કાડવું, નીકાળવું.

Thrust into, *v.t.* ઘાલવું.

Thumb, *n.* અંગુઠો, *m.*

Thunder, *v.i.* મેહ ગાજવો.

Thursday, *n.* બરસવાર, *m.*

Thus, *adv.* ઉમ, એમ, તીમ, તેમ.

Thy, *pron.* તારૂં. Thyself, તું પંડે.

Tickle, *v.i.* કલી થાવી (with dat. of pers.). *v.t.* કલી કરવી. Tickling sensation, કલી, *f.*

Tidy, *adj.* ઠીક, હોજ. To tidy up, હોજ કરવું.

Tie, *v.t.* બાંધવું, ગાંઠવું. To tie a knot, ગાંઠ વાળવી.

Tiger, *n.* વાઘ. Tigress, વાઘેણ.

Tight, *adj.* કાઠું. To tie tight, તાણીને બાંધવું. To tighten, કાઠું કરવું.

Tile, *n.* નાળી, *f.* Large flat tile, ટાપડો, *m.* To turn tiles, ટાપડા ફેરવણા.

Till, *v.t.* ખેડવું. *prep.* લગણ, હુદી, જાંલગણ, જાંહુદી.

Time, *n.* વાર, *f.*; વખત, *f.*; વળા, *f.*; કાળ, *m.* To be a long time, વાર લાગવી (with dat. of pers.). To keep one a long time, વાર લગાડવી. To put off time, વળા કરવી, ખોટી કરવી. To suffer hard times, વખત વેઠવી.

Tip (of the finger), *n.* ટીપરૂં, *n.*

Tired, *adj.* થાકું. To be tired, થાકવું, થાકી જાવું.

To, *prep.* લગણ, હુદી. Also expressed by the Dative case, or by the Locative in એ. Right up to, ઠેઠ.

Tobacco, *n.* ભાંગ, *f.*; સુકો, *m.*; તમાકુ, *m.*

To-day, *adv.* આજે, આજ.

Toe, *n.* અંગુઠો, *m.*

Together, *adj.* એકઠું, એટકું, ભેગું, ભેળું. *adv.* ભેળું or ભેગું થાઇને. To put together, ભેળું કરવું, ભેગું કરવું, એકઠું કરવું, ઢમેટવું. To meet together, ભેળાં થાવાં, ભેગાં થાવાં, એકઠાં થાવાં. Together with, હારે, હાતે.

Tomb, *n.* ઘોર, *m.*

To-morrow, *adv.* કાલે, કાલ. That which will happen to-morrow, કાલની વાત. The day after to-morrow, પરમ દાડે, પમને દાડે. To-morrow morning, હવારે.

Tongs, *n.* સીપીઓ, *m.*

Tongue, *n.* જીભ, *f.* Mother tongue, બોલી, *f.*

To-night, *adv.* આજ રાતે, રાતે.

Tonsillitis, *n.* કાગસો, *m.*

Tools, *n.* હથુઆર, *m.*; રાસાં, *n. pl.*

Tooth, *n.* દાંત, *m.* Tooth-brush, દાતણ, *n.* To brush the teeth, દાતણ કરવું.

Top (of a hill, &c.), *n.* ટુંક, *f.*

Torch, *n.* મસાલ, *f.*

Torrent, *n.* રેલ, *f.* To pour in torrents, પાણી કોધે મારવું, જળ બંબાકાર થાવું.

Torture, *n.* પીડા, *f.* *v.t.* હાસું મનાવાણા કુટવું.

Touch, *v.i.* અડવું, લાગવું. *v.t.* અડાડવું, હાથ અડાડવે

Tough, *adj.* બાટકાહરકું (*lit.* like muscle).

Towards, *prep.* ગમ.

Trace, *n.* હેલાણી, *f.*

Trade, *n.* વેપાર, *m.* Tradesman, વેપારી

Tradition, *n.* આગળની વાત, *f.*; દેવત, *f.*

Traitor, *n.* ભેદુ.

Trample down, *v.t.* કસરવું.

Transactions, *n.* દીવુંલીણું, *n.*

Transgress, *v.i.* પાપ કરવું. Transgression, પાપ, *n.*

Transmigration, *n.* મનખ અપતાર, *m.*

Transplant, *v.t.* રોપવું.

Transport, *v.t.* કાંઠું પાણી ઉતારી દીવું.

Trap, *n.* પાંજરૂં, *n.*

Travel, *v.i.* સપાટું કરવું. To travel together, હાત કરવો. Traveller, વાટમાર્ગુ.

Tray, *n.* (large) થાળ, *f.*; (small) થાળી; *f.*

Treachery, *n.* દગો, *m.*

Tread down, *v.t.* કસરવું.

Treasure, *n.* પુંજી, *f.*; માલ, *m.*

Treat (behave towards), *v.i.* –હાતે સાલવું. To treat patients, ઓખદ કરવી.

Tree, *n.* રૂખડું, *n.*

Tremble, *v.i.* કાંપણું. To tremble with cold, ટાડ સડવી (with dat. of pers.).

Trial, *n.* પારખ, *f.*; પારખા, *f.*

Tribe, *n.* ઓટેક, *f.*; જાત, *f.*

Trickle through, *v.i.* ગળવું.

Trinket, *n.* (gold or silver) ગણુણું or ગનણું, *n.* (common) ઓખર, *m.*

Trot, *v.i.* ઠેકતું જાવું.

Trouble, *n.* દખ or દુખ, *n.*; વેલા, *f.*; વપત, *f.* To give trouble, દુખ દીવું, વપત પાડવી, હેરાન કરવું. To give intense trouble, રાનરાન પાનપાન કરવું. To suffer trouble, વખત વેઠવી, દુખ થાવું (with dat. of pers.). To take trouble, મેનત કરવી. Troubled, દુખી. To be troubled, ટળવળવું, દુખી થાવું.

True, *adj.* ખરૂં, હાસું. Truly, ખરેખરૂં, હાસેહાસ. Truth, હાસું, *n.*

Trunk, *n.* (box) પટાહણું, *n.*; (of a tree) પેડ, *m.* Elephant's trunk, હુડ, *f.*.

Trust, *n.* ભરોહો, *m.*; વીસ્વા, *m.*; એમન, *n.*; *v.t.* ભરોહો રાખવો, વીસ્વાં રાખવો, એમંમં રાખુવું.

Try, *v.i.* ખેપ કરવી.

Tuesday, *n.* મંગળવાર, *m.*

Tumour, *n.* ગોઠ, *f.*; ડમરૂં, *n.*

Tumult, *n.* અસો, *m.*; ઉસેર, *f.*; સડાઈ, *f.* To raise a tumult, સડાઈ કરવી.

Tune, *n.* રાગ, *m.*

Turban, *n.* પાઘડી, *f.*; (small) ફાળસ્યું, *n.*

Turmeric, *n.* અસદી, *f.*

Turn, *n.* (a time) વારો, *m.*; *v.i.* વળવું, ફરવું. *v.t.* વાળવું, ફેરવણું. To turn out, કાડવું. To turn out (good or bad), નીકરવું. To turn tiles, ટાપડા ફેરવણા.

Turtle-dove, *n.* ટેસો, *m.*

Tweezers, *n.* સીપીઓ, *m.*

Twilight, *n.* ખણુખણું, *n*; હરંજ્યાહુંજણું.

Twinkling, in a, આંખ મસતામાં.

Twice, *adv.* બે વાર, બે ફેરા. Twice as much, બમણું.

Twins, *n.* જોળ્યા, *m. pl.*; જોળ્યાં, *n. pl.*

Twist, *v.t.* આમળવું, મથવું. To twist a bullock's tail, ડાંજ્યો આમળવો.

Two, *adj.* બે. Two and a half, અડી.

Typhoon, *n.* કારેણ, *f.*

U.

Ugly, *adj.* કોકાડું, બગંડા દાંત, સીણું નાક.

Ulcer, *n.* સાંદી, *f.*

Umbrella, *n.* સતરી, *f.*; (made of leaves) ખોસડી, *f.*

Uncle, *n.* ભોભો, કાકો, મામો, ભુઓ, માહો. See § 65.

Unconscious, *adj.* બેભાન.

Undecided, *adj.* બેમનનું. To be undecided, વસાર ખાવો.

Under, *prep.* એટે, તળે, નીચું, નીચે.

Understand, *v.t.* હમજવું ; હમજણ or હજ પડની (with dat. of pers.). Understanding, ગમ, *f.*; હમજણ, *f.*; હજ, *f.*; *adj.* હમજુ.

Undertake, *v.t.* આદરવું.

Uneven, *adj.* સડઉતર: Uneven ground, ખાડાકુરત્ય, *f.*

Unexpected, *adj.* અસાઉનું. Unexpectedly, અચાઉ, ઉપરવાટ.

Unfair, *adj.* ગેરવાજબી.

Unfinished, *adj.* અદુરૂં, કાસું.

Unhappy, *adj.* દખી or દુખી.

Uniform, *adj.* એકજાત.

Uninhabited, *adj.* ઉજાડ.

Unite, *v.t.* ભેળું or ભેગું or એકઠું કરવું. United ભેળું, ભેગું, એકઠું.

Unmarried man, કુંઆરો, અગન કુંઆરો. Unmarried women, કુંઆરી.

Untidy, *adj.* કોઆદરીલું.

Unoccupied, *adj.* નવરૂં; (of a house) ફુનું. To be unoccupied, નવરોઈ થાવી or હોર થાવી (with dat. of pers.); નવરૂં થાવું; માખાં મારવાં (*lit* to kill flies).

Unsettled, *adj.* બેરાજી. To lead an unsettled life, રાળાંરેળાં કરવાં.

Until, *prep.* લગણુ, હુદી, જાંલગણુ, જાંહુદી.
Unto, *prep.* Expressed by the Dative Case.
Untrue, *adj.* ખોટું, જુઠું.
Unused, *adj.* કોરૂં.
Unwilling, *adj.* રાજી નહીં. Unwillingly, રાજીખુસીહું નહીં.
Unwittingly, *adv.* અણજાણે.
Up, *adv.* માથે, ઉપર. Up-to, ટેઠ,હુદી. Upon, માથે, ઉપર.
Upper, *adj.* ઉપલું.
Upright, *adj.* ઉભું.; (good) હાઉ, ખરૂં, ઠીક.
Uproar, *n.* ધમસી, *f.* (generally followed by ઉડવી).
Upside down, ઉંદું.
Urgent, *adj.* તરતનું.
Us, *pron.* અમાં, અમાંએ, આપણાંએ. See § 14.
Use, *n.* કામ, *n.*; (demand) ખપ, *m.* To be of use, કામમાં આવણું; *v.t.* વાપરવું. To be used, ખપવું. To be used up, ખમી જાવું, ઘટવું. Useful, કામનું. Useless, કામ વગરનું, નકામું. To lie unused, પડી રેવું.
Utensils, *n.* રાસાં, *n.pl.* Cooking utensils, રાંદવાનાં વાસણ.
Utterly, *adv.* નહું.

V.

Vacant, *adj.* ઠાલું, ખાલી. Vacancy, ઠાલી જગા, ખાલી જગા.
Vaccinate, *v.t.* ખુદવું. Vaccinator, ખુદારો.
Vain, *adj.* ઠાલું, ખાલી. In vain, અમથું, ઠાલુંઠાલું.
Vanish, *v.i.* અલપ થાવું, જાતુ રેવું, ખોવાઈ જાવું. Vanished, અલપ.
Variegated, *adj.* કાબરૂં.
Various, *adj.* જુદુંજુદું, જુદાંજુદાં જાતનું.
Vegetable, *n.* ભાજી, *f.*

Vein, *n.* નેહ, *m.*
Vengeance, *n.* વેર, *n.* To take vengeance, વેર વાળવું.
Venom, *n.* ઝેર, *n.*; વખ, *n.*
Venemous, *adj.* ઝેરી.
Verandah, *n.* પડહાળ, *f.*
Verily, *adv.* ખરેખરૂં, હાંસેહાંસ.
Very, *adv.* ઘણું, ખુબ.
Vessel, *n.* (earthen) ઠાંબડું, *n.*; (for holding ghee) પાહેરો, *m.*; (copper) અદમણી, *f.*; (iron saucer) તાવડી, *f.*; (the two water-vessels carried on the head) ધાડેવો, *m.* ગોળી, *f.*
Vex, *v.t.* ખીજવૂણું, નારાજ કરવું. Vexed, નારાજ, બેરાજી. To be vexed, ખીજવું, જીવ કકળવો.
Victuals, *n.* ખાવાનું or ખાનું, *n.*; ભાથ, *n.*
Village, *n.* ગામ, *n.* Bhil village, પાળ, *f.* Village chief, ગામેતી, મુખી. To wander from village to village, ગામોગામો ફરવું.
Violence, *n.* જોરાવરી, *f.*; જોર, *n.*; ગજબ, *m.*
Virgin, *n.* કુઆરી.
Visible, *adj.* દેખાતું. To be visible, દેખાવું.
Visit, *v.t.* (a person) મળવા જાવું; (an idol or a superior) દરસણ કરવું. Visitor, પાંમણો.
Voice, *n.* હાદ, *m.*
Void, *adj.* ઠાલું, ખાલી.
Vomit, *v.t.* ઓખાળવું.
Vow, *n.* બાદ, *f.*; માનતા, *f.* To vow a vow, માનતા માનવી. To perform a vow, માનતા કરવી.
Vulture, *n.* ગરદ, *m.*

W.

Wages, *n.* પગાર, *m.*

Waist, *n.* કેડ, *f.* Waist-cord, કંદોરો, *m.* Waist-band, ગમછલ્યું, *n.*; પસાડગો, *m.*

Wait, *v.i.* ઉભું રેવું, થોભવું. To lie in wait for, તાકવું. Waiting, ઉભું. To keep waiting, ઉભું રાખવું. ખોટી કરવી, વાર લગાડવી.

Wake, *v.i.* જાગવું. *v.t.* જગાડવું.

Walk, *v.i.* હીંડવું, ચાલવું. To go for a walk, ફરવા જાવું.

Wall, *n.* ધીપડું, *n.*; ભીંત, *f.*; ભીંતડો, *m.* A city wall, કોટ, *f.* A back wall, પસીત, *f.* An end wall, કરેજ્યો, *m.*

Wallet (fakir's), *n.* જોળી, *f.*

Wander, *v.i.* ભમવું, ભમતું ફરવું. To wander about, રવડવું, રવડતું ફરવું. To wander from village to village, ગામોગામો ફરવું.

War, *n.* લડાઈ, *f.* War cry, કીકલી, *f.*; વારૅ, *f.* To sound the war-cry, કીકલી કરવી, વારૅ પાડવી.

Ward (of a village), *n.* પાડા, *m.*; ફળી, *m.*

Warm, *adj.* ઉનું. *v.t.* તાપવું.

Warn, *v.t.* સેતાવવું. To be warned, સેતવું. Warning સેતાવણી, *f.*

Was, *v.* આતો–તી–તું.

Wash, *v.t.* ધોવું. To wash thoroughly, ધોઈ દડવું. To wash oneself, ઝીલવું, નાવું.

Waste, *n.* ઉડાવણુસ, *n.*; *adj.* ઉજાડ; *v.t.* ઉડાવવું.

Wasteful, *adj.* ઉડાઉસ. To be wasteful, ઉડાવણુસ કરવું, ઉડાઉસ હોવું.

Watch, *n.* (time-piece) ઘડીઆળ, *f.*; (guard) પોરો, *m.*; *v.i.* ચોકી રાખવી, ચોકી કરવી, પોરો કરવો, પોરો દીવો. To watch for, —ની વાટ જોવી. Watch-man, પોરાવાળો, ચોકીવાળો. Watch-house, ચોકી, *f.*

Water, *n.* જળ, *n.*; પાણી, *n.* Water-course, નીક, *f.* Water-fowl, જળકુકડું, *n.* Water-melon, કડબુજો, *m.* Water-trough, અવાડો, *m.* Water-wheel, રેંટ, *f.*

Wavering, *n.* બેમન, *n.*; *adj.* બેમનનું.

Wax, *n.* મેણ, *n.*

Way, *n.* (road) રસ્તો, *m.*; વાટ, *f.*; મારગ, *m.*; (method) રીત, *f.* To waylay, —કાર ઓઠમાં પેઠી રેવું.

We, *pron.* અમાં, આપડાં. See § 14. We ourselves, અમાં પંડે, આપડાં પંડે.

Weak, *adj.* નબળું or નમળું, દુબળું, કાળીદર. Weakness, નબળાઈ, *f.*

Wealth, *n.* ધન, *n.*; પુંજી, *f.*; માલ, *m.* Wealthy, ધનવતી, પુંજીવાળું, પાઇસાવાળું, માલવાળું.

Wear, *v.t.* પેરવું, ઓડવું. To give to wear, પેરાવવું. To wear fine clothes, મકલાવું.

Weary, *adj.* થાકું.

Weave, *v.t.* વણવું. Weaver, વણકોર, *m.* Weaving, વણાઈ, *f.*

Web, *n.* (of cloth) થાન, *n.*; (spider's) જાળ, *f.*

Wed, *v.t.* પરણવું. Wedding, લગન, *n.*; વીવા, *m.*

Wednesday, *n.* બુદવાર, *m.*

Weed, *v.t.* નીંદવું.

Week, *n.* અાઠવાડ્યું, *n.*
Weep, *v.i.* રોવું.
Weevil, *n.* (that bores into wood) ઘીડો, *m.*; પીઠીઓ, *m.*; (that eats grain) ધનેડો, *m.*
Weigh, *v.t.* જોખવું Weight, ભાર, *m.* Weights, કાટલાં, *n.pl.*
Well, *adv.* ઠીક, હાઉ; (in health) હારીપ્ઠિ; *interj.* ખેર! સારૂ! હાશ! To get well, હાઉ પાવું. Are you well? મજામાં હો! Well-behaved, સારવાળું. Well done! વાહ! વાહવાહ!
Well, *n.* કુવો, *m.*; (with steps) વાવ, *f.*
West, *n.* આથમણો દેસ. Western, Westward, આથમણું.
Wet, *adj.* નીંદું, પુલબળું. To be wet, પલળવું; *v.t.* પલાળવું.
What? *pron.* શું? What kind of? કેવું? or કેવું? કેવું? What else? બીજું શું?
Wheat, *n.* ઘઉં, *n.*
Wheel, *n.* પાઘડી, *f.*; પાઘડું, *n.*
When, *adv.* જેરે, જ્યારેવેળા. When...then, જેરે...તેરે; જ્યારેવેળા...ત્યારેવેળા, When? કેરે? Whenever, જેરેજેરે...તેરેતેરે. Whence? કેહું? કેઠાં?
Where, *adv.* જ્યાં or જ્યાં. Where...there, જ્યાં...ત્યાં. Wherever, જ્યાંજ્યાં...ત્યાંત્યાં, Where? ક્યાં?
Which, *pron.* (relat) જે. (interrog.) કયાનો-ની-નું?
While, *conj.* અંતરામાં. A long while, ઘણી વેળા, ઘણી વાર.
Whip, *n.* કાપડો, *m.*; તાજણો, *m.*; જેરખંદ, *m.*; *v.t.* કાપડો or તાજણો or જેરખંદ મારવો.
Whirlwind, *n.* ભુત, *m.*
Whisk, *n.* ઝારો, *m.*; સમરો, *m.* To whisk away flies, સમરો ટાલવો.
Whistle, *n.* ફુસકારી, *f.*; *v.i.* ફુસકારી કરવી.

Whisper, *v.i.* ફોફોજ્યાં કરવાં, સાનેસાને કાનમાં વાત કેવી.
Whispering, ફોફોજ્યાં, *n. pl.*

White, *adj.* ધોળુ'.

Whither? *adv.* કીમનો—ની—નું?

Who, *pron.* (rel.) જે. (interrog.) કોણ? See § 16, 18.
Whosoever, જીકણુંજ,

Whole, *adj.* આખુ', ડગળું, હેતું, બદું.

Whose, *pron.* (rel.) જણાનું, જેનું; (inter.) કોણાનું? કોનું?

Why? *adv.* કીમ? or કેમ?

Wicked, *adj.* ભુંડું, હરામી, પાપી, પાપેડું.

Wicket-gate, *n.* ઝાંપો, *m.*

Wide, *adj.* પોળુ'. Width, પોળાઈ, *f.*; પોળાખાઈ, *f.*

Widow, *n.* રાંડી, Widower, રાંડેલા આદમી.

Wife, *n.* બાઇડી, વહુ, ઓરત. Wife's people, પીએયાં, *n.pl.*
The house of a wife's parents, પીએર, *n.*

Wild, *adj.* જંગલી, વગડાઉ.

Will, *n.* મન, *n.*; મરજી, *f.*; રદો, *m.* Willing, રાજી, ખુસી Willingly, ખુસીહું, રાજી ખુસીહું.

Win, *v.t.* જીતવું.

Wind, *n.* વાપરો, *m.*; પોવન, *m.* Hot wind, લુ, *f.*

Window, *n.* બારી, *f.*

Wing, *n.* પાંખ, *f.* Winged, પંખાળું.

Wink, *v.i.* આંખ મસવી, આંખ મસ્યારવી.

Winnow, *v.t.* ઉપુ' દીવું.

Winter, *n.* હીઆળો, *m.* Winter-solstice, ઉતરાણ, *n.*

Wipe, *v.t.* પોસવું, ભુસવું, લુસવું. To wipe out, પોસી કડવું લુસી કડવું.

Wire, *n.* તાર, *m.*

Wise, *adj.* અકલવાળું, હમજુ. Wisdom, અકલ, *f.*

Wish, *n.* મન, *n.*; મરજી, *f.*; રહો, *m.*; *v.t.* સાહવું.

Witch, *n.* ડાકેણ. Witch-craft, ડાકેણનું સોટવું. Witch-finder, ભોપો, ફુરાડ.

With, *prep.* કને or કેને,પાહે. Along with,સારે,હાતે,હાતેહાતે.

Wither, *v.i.* ફુકાવું, ફુકાઈ જવું.

Within, *prep.* માં, માંય.

Without, *prep.* (except) વગર, વના; (outside) બાયરે.

Witness, *n.* ગવાહી, સાહેદી, હાકી; (testimony) સાહેદી, *f.* *v.i.* સાહેદી આલવી.

Woe, *n.* દખ or દુખ, *n.*; વેળા, *f.*; *interj.* અરે!

Woman, *n.* બાયડી, લોગાઈ. Old woman, ડોકરી, ડોસી, જીવી. Bad woman, પટકીબ્બંધી, પાતર,ભકતાની.

Wonder, *n.* ગજબ, *m.*; નવાઈ, *f.*; *v.i.* નવાઈ લાગવી.(with dat. of pers.), એરાન પામી રેવું.

Wool, *n.* ઉન, *n.*

Wood, *n.* લાકડું, *n.* Block of wood, ઢીંગલું, *n.* Wood-apple, કબીઠું, *n.* Wood-apple tree કબીઠી, *f.*

Word, *n.* વાત, *f.*; (promise) વચન, *n.*

Work, *n.* કામ, *n.*; *v.i.* કામ કરવું. To work diligently ખેપ કરવી. To work hard, કેડ તોડવી. To work overtime, વખત વેઠવી.

World, *n.* દુન્યા, *f.*; કળગસ, *f.*

Worm, *n.* આળીસીઠું, *n.*

Worn out, *adj.* થાકેલું.; (of clothes) ઉતરેલાં. To be worn out, થાકી જવું.

Worry, *n.* દુખ, *n.*; *v.i.* ટવળવું.; *v t.* ખીજવવું, દુખ કરવું.

Worship, *n.* પુજા, *f.*; ભગતી, *f.*; ભજન, *n.*; સેવા, *f.*; *v.t.* પુજવું, —ની ભગતી કરવી, —નું ભજન કરવું. Worshipper, ભગત, *m.*

Worth, *n.* મોલ, *n.*; કીમત, *f.* What is it worth? એનું મોલ શું છે?

Wound, *n.* ઘા, *m.*; જટકો, *m.*; જોખમ, *m.*; *v.t.* ઘાયલ કરવું. Wounded, ઘાયલ.

Wrap, *v.t.* પોયવું.

Wrath, *n.* રીસ, *f.* Wrathful, રીસાળું.

Wrestle, *v.i.* બાથમાં પડવું, લથાબથી કરવી.

Wring, *v.t.* નસોવવું. To wring out, નસોવી કાડવું.

Write, *v.t.* લખવું. To write a letter, કાગળ કરવો.

Wrong, *adj.* ખોટું, ઠીક નહીં.

Y.

Yam, *n.* રતાળુ, *m.*

Yawn, *n.* બગાસી, *f.*; *v.i.* બગાસી હોરવી. To yawn excessively, બગોસી તાણવી.

Year, *n.* વરસ, *n.*; સાલ, *f.* A year of scarcity, કાળકું વરસ. This year, ઓણ. Last year, Next year, પોર. The year before last, The year after next, પરાર.

Yellow, *adj.* પીળું.

Yes, *adv.* હા, હોવે.

Yesterday, *adv.* કાલ or કાલે. The day before yesterday, પરમદાડે, પમને દાડે.

Yoke, *n.* જોહરું, *n.*

Young, *adj.* જોવન. A young man, મોતીઆર. The young of any animal, ટેકું, *n.*

SHORT SPECIMEN SENTENCES.

How are you?	કીમ હો ?
Are you well?	હાઉ હો ? મળામાં હો ?
Come to me, ...	મય કને આવો.
Come at once,.	એવાં ને એવાં આવિ.
Come back again,. ...	વળી આવજો.
Come back soon, ...	જણે પોગે જાઓ, તણે પોગે પાસા આવજો.
Come at sunset,... ...	દન બુડી જાએ તેરે આવજો.
Are you coming? ...	આવો કે ?
(You) must come back,	પાસું આવવું પડે.
Where have you come from?	કેઠા આવ્યા ?
Where are you going?	કયાં જો ?
I must go,...	મારે જાવું હે.
I wish to go, ...	મય જાવાનું મન હે.
Go and see,...	જોઇને આવો.
He said he would go,	હું જાહી, ઇમ કેજ્યું.
He has already gone,	વી જાઈ રેજ્યો હે.
Can you go as far as Kherwara to-day?	ખેરવાડા હુદી આજ તય જવાય.
I shall go as far as I can,	મય જવાય તેમ જાહી.
He goes about very dirty,	માંસી હરો થાઇને ફરતો હીંડે.
She goes along singing,	વે ગાતી જાય.
One of the men went,	આ હમ્ન્યાંમાંહો એક ગીજ્યો.
How long ago?... ...	કન્યાનું ?
Ever so long ago, ...	કન્યાનું.

That was long ago, ...	કશ્યાતું થાજ્યું.
What do you think ?...	તય હું લાગે ?
I think the same, ...	મેય ઇતુંજ લાગે.
About twenty, I think,	મારી અટકેળમાં વીહેક.
Whatever you like, ...	સરતમાં આવે તી.
I like it, ...	મય હાઉ લાગે.
Just as you like, ...	તારી નજરમાં આવે તીમ.
Ask him, ...	વણ્ણાય પુસો.
Do what you are told,	કેજ્યું કામ કરો.
I want some medicine,	મારે ઓખદ લીવી હે.
I don't remember, ...	મય હોતે નહીં.
Which is the next village?	હું ગામ આંવે ?
What did it cost? ...	એતું હું બેઠું ?
What kind of wood is this?	ઇયે લાકડી હેની હે ?
How high is it ? ...	ઉસાઇમાં કતરૂં હે ?
What is the meaning of this ?	એ તણે હું ?
How may the loss be made good ?... ...	એવું ઉખું કેહું થાય ?
Is the work finished ?	કામ થાઇ રેજ્યું કે ?
The work was done by me,	મારાહું કામ થાજ્યું.
Work with all your heart,	જોરહું કામ કરો.
Help him to do the work,	અણ્ણાય કામ કરવા લાગો.
Do the work, whatever it is,	ગમે તીવું કામ વે, વી કરો.
Send whomsoever you like,	ગમે તણ્ણુ ય મોકલો.
However ill he may be, he may get better,.	ગમે તીરો માંદો વે, વી હાઉ થાય
I cannot eat food, ...	મય અન્ન ખવાતું નહીં.

I cannot see anything,	મય કંઈ દેખાતુ નહીં.
Don't deceive me, ...	મયનુ દગો રખે કરો.
It has begun to be light,	અંજવાળુ થાવા માંડ્યું.
If I fall, you fall, ...	હું પડતો તો તુ પડતો.
He shews me kindness,	મારે માથે વી નેજર રાખે.
He will fine me forty rupees,...	વી મારે માંથે. બે વીસ રૂપીઆનો ડંડ કરશે.
He looks very angry,...	કાળોકાળો થાઇને.વી ડોળા કાડે.
You are mistaken, ...	તમાં ભુલ છો.
You have lost your way,	તમાં ભુલા પડજ્યા હો.
You will get (it) from the man, ...	આદમી કનેથુ તય મળશે.
May you prosper! ...	તમારે ભારૂ ઠીક થાજો!
Support him as long as he lives, ...	જીવે ત્યાંસગણુ ધાન આલો.
Drink it as long as it lasts,	પુગે અતરા ફેરા પીઓ.
This is better than that,	આણ્યાકુ ધયું હઉે હે.
There is nothing except that, ...	વણ્યાકુ.બીજુ કણુ નહીં.
You never know where you have him. ...	એમનો જાય ને તેમનો જાય.
Lend me five rupees for a month, ...	મહીનાને કોલે પાંસ રૂપીઆ ઉસીનાં મય.આલો.
I owe the *Bania* five rupees,...	હું વાણીઆનું પાંસ રૂપીઆનું. દેવું રાખું.
I had a pleasant journey,	ઉનો વાયરો ન અડજયો.તેમ અંજ્યો.

——oOo——

BHIL PROVERBS.

આજે કરવાનું કાલને માથે ન રાખવું. 'Put not off till to-morrow what is to be done to-day.

આપું ભલા તો જગ ભલા. If you are kind (to the world) the world will be kind to you.

ઉપાડજ્યું કુતંરૂ તે શું આપડો કરે? How can a oarried dog hunt?

ઓખંદ ગળવ્યું નહીં લગે. No medicine can be sweet. [Reproof is never pleasant].

કમાઊ સોરો આઈ બાપને વાલો લાગે. A son who earns money is dear to his parents.

કામ કર્યું થાય અતરૂ જોરેરું નહીં થાય. More work can be doue by persuasion than by force. [Fair and softly go far in a day].

ખાંડો ખણે તી પડે. He who digs a pit falls into it.

ગાગડતો ઉંટ પલાણુવો નહીં, ગાગડતું મનખ કામ કરાવણું નહીં. Don't load a grunting camel, don't make a grumbling man work.

ગીજ્યો વખત પાસો આવતો નહીં. Time once gone does not come back.

ગુરૂ કરતાં સેલા વદારે. Scholars (often) go ahead of their teachers.

ગેરનાં સોરાં ભુખે મરે ને ઉપાધ્યો કે મય આટો. While the children of the house are starving, the mendicant priest says, "Give me flour". [Quoted to shew the greed of the Brahmans].

ઘેર બાળીને તીરથ કરવા જાવું. To burn one's house and go on a pilgrimage. [To neglect one's own work in order to do the work of another].

જીભ ઝેરી તો હતો મલક વેરી, If the tongue is venemous, the whole country is hostile.

ટાલ જાય પણ ટેવ ન જાય. Dandruff may go, but habits won't go. [What is bred in the bone does not come out in the flesh].

નાગો નદી ઉતરીને નસોવે શું? What has a naked man to wring out when he crosses a river? [As poor as a church-mouse].

પાણી કેજ્યું કાદવ ન મળે. You spoke of water, there is not even mud to be got. [Said to one who has disappointed another after raising false hopes].

પાપનો ઘડો ભરાણો ની ફુટો. His cup of iniquity, being full, has burst. [Said of a man who has at last been punished after a long career of wickedness].

પારકાં ખેતરમાં બી નહીં વાવીએ. Let us not 'sow seed' in the fields of others. [Don't meddle with other people's business].

પારકી એબ ઉઘાડવી નહીં. Don't expose the faults of another.

પારકું કામ કીધે ગાલ ભરાય પણ પેટ ન ભરાય. By doing the work of another our cheeks may get filled but not our stomachs.

પારકું રૂપ દેખી દલ ન ઠગાવીએ. Do not let us deceive our hearts by the looks of others. [Don't trust appearances].

બાપણે નીકળજ્યો બાર હાથ ને ગેર ગીજ્યો રાક વેંત, When he is abroad he is twelve cubits high and when he is at home he is a span and a half. [Said of one who keeps up false appearances].

ભડજ્યું કુતરૂં નહીં કરડે, બકજ્યો ભીલ નહીં મારે. A barking dog doesn't bite, a chattering Bhil doesn't strike. [Great barkers are not great biters].

ભીલનું વેર ઉદેઈ ન ખાય. White ants can't eat away a Bhil's vengeance.

ભુત કરતાં ભોપા વધારે. There are more ghost-layers than ghosts. [Said to a superstitious person to soothe his fears].

મારે તેની તરવાર 'ને મેનત કરે તેની ખેડ. He who slays his is the sword, and he who labours his is the farm. [Every one to his trade].

મુએલા મુડાનું કામ નહીં સરે. A man without spirit is useless. [*lit.* The work of a dead face is not effectual].

વચન આપતાં મોરેહા વચાર કરવો. Think before making a promise. [Look before you leap].

વાડ વગર વીલો નહીં ચડે. A creeper can't climb without a hedge.

હરકત તેવી બરકત. As is the difficulty, so is the blessing. [No cross, no crown].

હાપ લાંબો ને ઘો પોળી, A snake is long and a bis-cobra broad. [Six of one and half a dozen of another].

હુંસે ઉરખે કરે તેનું કામ સરે, He who works energetically and willingly works effectually.

A Bhil's Prayers when presenting his offerings.

મારી મા, હાઉ રાખજે!	O goddess-mother, keep me well!
મારી મા, કશેળખેમમા રાખજે!	O goddess-mother, keep me in comfort!
મારી મા, હાજેતાજો રાખજે!	O goddess-mother, keep me safe and sound!

When the Bhils make an offering to their deceased ancestors they make the following requests in front of the memorial stones, the former before the અગાટ, the latter before the સોકલી :—

ઓ સડાતું તી ભોગ લીજો, મારા મ'બાપ બાવસી, O honoured father, accept the offering which I offer!

ઓ સડાતું તી ભોગ લીજો, મારી મા, O mother, accept the offering which I offer!

———oOo———

A SPECIMEN BHIL BALLAD.

મા ને મુડેટી, હુરમા સોવાંણે રે.
બાપ બેટાદો કજીઓ, હુરમા સોવાંણે રે.
જીણો કજીઓ લાગો, હુરમા સોવાંણે રે.
મોટા રાજા વાજે, હુરમાં સોવાંણે રે.
હાસું આંઠુ રાજા વાજે, હુરમા સોવાંણે રે.
હાસું હેનો કજીઓ લાગો, હુરમા સોવાંણે રે?
હાંકે જમીરે પાળીનો, હુરમા સોવાંણે રે.
વળે તેનો કજીઓ લાગો, હુરમા સોવાંણે રે.
છડેરે મહારાજા, હુરમા સોવાંણે રે.
રાજા હમીર હિંગજી, હુરમા સોવાંણે રે.
ભારી કજીઓં લાગો, હુરમા સોવાંણે રે.
હાસું વાંદો કોણે કાડે, હુરમા સોવાંણે રે!
ઓંવે છડેરે મહારાજા, હુરમા સોવાંણે રે,
પીતે વાંદો કાડે, હુરમા સોવાંણે રે.
કહ્યું તે નહીં માને, હુરમા સોવાંણે રે.
બારવેટે નીકળ્યો, હુરમા સોવાંણે રે.
હાસું કયાં કુંવર જાયરે, હુરમા સોવાંણે રે?
હાંકે મગરામાં હે ફરકી, હુરમા સોવાંણે રે,
ત્યાં તે કુંવર જાયરે, હુરમા સોવાંણે રે.
બારવેટે જાયરે, હુરમા સોવાંણે રે.
હાંકે ત્યાં તે રાજા જાયરે, હુરમા સોવાંણે રે.
પાયગે બણાવો, હુરમા સોવાંણે રે.
વળે પાયગે દડાવો, હુરમા સોવાંણે રે,
વળે ઘોડીલાં બંદાવો, હુરમા સોવાંણે રે,
મગરામાં હે ફરકી, હુરમા સોવાંણે રે.
વળે ત્યાં તે ગડ ચણાવો, હુરમા સોવાંણે રે,

TRANSLATION OF THE BALLAD.

The towns of Mow and Mudeti, O Hurma Chawan.
A quarrel between father and son, O Hurma Chawan.
A petty quarrel arose, O Hurma Chawan.
(The son) is reputed a great king, O Hurma Chawan.
He is reputed an indomitable king, O Hurma Chawan.
What kind of a quarrel took place ? O Hurma Chawan.
It was a quarrel about a land boundary, O Hurma Chawan.
About that a quarrel arose, O Hurma Chawan.
At Idar there is the Maharaja, O Hurma Chawan,
King Hamirsingji, O Hurma Chawan.
A serious quarrel arose, O Hurma Chawan.
Who will settle the dispute ? O Hurma Chawan.
The king of Idar, O Hurma Chawan.
He settles a dispute, O Hurma Chawan.
They did not attend to what he said, O Hurma Chawan.
(The son) went forth as an outlaw, O Hurma Chawan.
Where does the prince go ? O Hurma Chawan.
In the hills dwell the Farki Bhils, O Hurma Chawan.
There the prince goes, O Hurma Chawan.
He goes as an outlaw, O Hurma Chawan.
There the (young) king goes, O Hurma Chawan.
He built a stable, O Hurma Chawan.
He fixed (stakes) in the stable, O Hurma Chawan.
And tethered the horses there, O Hurma Chawan.
The Farki Bhils dwell in the hills, O Hurma Chawan.
He built a fort there, O Hurma Chawan.

સ્યાર સો મહીના રે, હુરમા સૌવાંણે રે.
કુંવર આંઠી લીધે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઢાલાં કે તરવારાં, હુરમા સૌવાંણે રે.
લડાઇ કરવા ઉઠતો, હુરમા સૌવાંણે રે.
પાંડવડાએ બોલાવે, હુરમા સૌવાંણે રે.
હાંકે ઘોડીલાં પલાણો, હુરમા સૌવાંણે રે.
વળી કાઠ: તંગે ભીડો, હુરમા સૌવાંણે રે.
કુંવર લડાઇ જાયરે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે મુડેટી જાઈ લાગો, હુરમા સૌવાંણે રે.
ભારી ફજીઓ લાગો, હુરમા સૌવાંણે રે.
હાંકે રાજા ગેલાં* બેઠો, હુરમા સૌવાંણે રે.
ત્યાં તે લડાઇ થાયરે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે ભારી લડાઈ થાયરે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે રાજા જાલમ હીંગજી, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે તીત ગોંખડાં* બેઠો, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓ વળે હાથંમાંય બંદુકે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે ભારી લડાઈ થાયરે, હુરમા સૌવાંણે રે.
બંદુકોની ધામારોળો ઉડે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ભાલડીઓનો ઝરમર મેલાં* વરહે, હુરમા સૌવાંણે રે.
હાંકે તરવારાંની વીજળી ઝબુકે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે બંદુકે તે સુટી, હુરમા સૌવાણે રે.
રાજા જાલમ હીંગજી, હુરમા સૈવાંણે રે.
ઓવે રાજા ગોળી લાગી, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે આંગળી ગોળી લાગી, હુરમા સૌવાંણે રે.
હાંકે તે રાજા પસતાયરે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે કોરા કાગદ લખે, હુરમા સૌવાંણે રે.
હા વળે ઇડેરે મહારાજા, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે ત્યાં તે કાગદ મોકલો, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે ભારી ઉંબરાવ વાજે, હુરમા સૌવાંણે રે.

And remains four or six months, O Hurma Chawan.
The prince nursed his revenge, O Hurma Chawan.,
(With) shields and swords, O Hurnia Chawan,
He rose up to fight, O Hurma Chawan.
He calls the syces, O Hurma Chawan.,
And says, "Saddle the horses", O Hurma Chawan.,
"And tighten the girths", O Hurma Chawan.
The prince goes to war, O Hurma Chawan.
He starts for Mudeti, O Hurma Chawan.
(There) a great fight began, O Hurma Chawan,
The king was sitting in his palace, O Hurma Chawan.
There the fight takes place, O Hurma Chawan.
A serious fight takes place, O Hurma Chawan.
The king, Jalam Hingji, O Hurma Chawan,
He was sitting in the window, O Hurma Chawan.
He had a gun in his hand, O Hurma Chawan.
A serious fight begins, O Hurma Chawan.
A terrific sound of guns arises, O Hurma Chawan.
A shower of arrows falls in the palace, O Hurma Chawan.
The flashes of swords glitter, O Hurma Chawan.
A gun is fired, O Hurma Chawan,
(At) the king Jalam Hingji, O Hurma Chawan.
The ball hit the king, O Hurma Chawan.
The ball hit him in the finger, O Hurma Chawan.
The king then gives in, O Hurma Chawan.
He writes on a piece of blank paper, O Hurma Chawan.
He writes to the king of Idar, O Hurma Chawan.
And sends the letter there, O Hurma Chawan.
(The king of Idar) is a great chief, O Hurma Chawan.

કે જુસી હે બાંમણીયું, હુરમા સોવાંણે રે.
ઓવે બાંમુણુ ધાંમા દોડે, હુરમા સૌવાંણે રે.
ઓવે છડેરે જાઈ લાગો, હુરમા સોવાંણે રે.
ઓવે રાજા મેલાં* બેઠો, હુરમા સોવાંણે રે.
ઓવે બાંમણીયું જાઇ લાગું, હુરમા સોવાંણે રે.
હાંકે ખોળે કાગદ નાંખે, હુરમા સોવાંણે રે.
હાંકે કાગદ વાંસી જોય, હુરમા સોવાંણે રે.
વળે બડબડ કાગદ બોલે, હુરમા સોવાંણે રે.
હાંકે મો ને મુડેટી, હુરમા સોવાંણે રે.
વી ત્યાં તે કજીઓ લાગો, હુરમા સોવાંણે રે.
ઓવે બાપ બેટાને કજીઓ, હુરમા સોવાંણે રે.
ઓવે ચાંદો કાડી આલો, હુરમા સોવાંણે રે.

The words, ઓવે, હાંકે, હાંસુ, occurring occasionally at the beginning of a line, are mere affirmations which need not be rendered in the English translation.

---

*મેલાં=મેલમાં ; ગોખડાં= ગોખડામાં.

(Jalam Hingji) sends a Brahman, O Hurma Chawan.
The Brahman runs quickly, O Hurma Chawan.
He sets off to Idar, O Hurma Chawan.
The king is sitting in his palace, O Hurma Chawan.
The Brahman goes to him, O Hurma Chawan.
He puts the letter into his lap, O Hurma Chawan.
(The king) reads through the letter, O Hurma Chawan.
He reads the letter, muttering, O Hurma Chawan.
"Mow and Mutedi", O Hurma Chawan.
"There is a fight there", O Hurma Chawan.
"A fight between father and son", O Hurma Chawan.
He settled the dispute, O Hurma Chawan.

Some of the Bhil clans in Rajputana and Gujarat.

NAME.	PLACE.	DEITY.
અરીઆત or હરીઆંત,	મથુગાંમંડા, સીતોડ,	કાલિકા માતા, *f.*
અસારી or અંહારી,	બીલક,	ઝુલ્યો, *m.*
કટારા,	નતારા,	માલો, *m.*
કળાહુઆ,	કાગદર,	ઝેલો, *m.*
ખરાડી,	ખેરબો,	અંબાવ, *f.*
ઘુમાર,	બંસવાડા,	અંબાવ, *f.*
ગોડાડામેર,	ધંકાવાડા,	વાજેડ, *f.*
ઘોઘરા,	વડા,	મસીતલો, *m.*
ડમરા,	તણુકાવાડા,	લીબેસ, *f.*
ડાભી,	ગુજરાત,	વડવેલ, *f.*
ડામેર.	ધંકાવાડા,	કન્યાળો, *m.*
ડાણુ,	થુર,	થુર, *f.*
તવજ્યાડ,	સંબાવાડા,	બેડ, *f.*
તેજોત,	સરારા,	પીપળાહેણુ, *f.*
હામા,	એરવાડા,	થુર, *f.*
નનોમા,	ઘેબર,	થુર, *f.*
નાડા,	થુર,	થુર, *f.*
પરમાર,	સરારા,	પીપળાહેણુ, *f.*
પાંડેર,	લીમડા,	પીપળાહેણુ, *f.*
ફારગી,	સાવંદ,	કરહેળ, *f.*
બજીંડા,	કંઠારીઆ,	થુર, *f.*
બાંમ્ભણ્યા,	ઉપરી,	કન્યાળો, *m.*
બોડાત,	ખુરી, હામીમાલી,	કન્યાળો, *f.*
બાગોરા,	બાબલવાડા,	કરહેળ, *f.*

માંહણી,	સેંહાવાડા,	કડવેલ, *f.*
મેહુાત,	જડન,	લીબેસ, *f.*
મોડીઆ,	લીમડક	પીપળાુલિણ, *f.*
વગાત,	બળવાડા,	થુર, *f.*
વીહાત,	મોરી,	કન્યાળો, *m.*
સોળવીઓ,	ધનહોર,	કન્યાળોં, *m.*
કુરાંત,	ઓક,	ફેડ, *f.*
હેસા,	થુર,	થુર, *f.*

Districts in the Hilly Tracts.

ખડક,	Kherwara, Jawas, Pada, Chani, Thana.
ગીરંવા,	The country around Udaipur.
ઓલીચર,	The country from Ori to Palasia.
દેઠ,	The Tanka-Tunka district.
તોતસો નાઠુર or નાઠુર,	The Jura district.
પાંદેર or બાદેર,	The Panarwar district.
બાગરે or વાગર,	The country to the South of Parsad.
બાર,	The Dungarpur district, especially to the South-West.
ભીલવાડા,	The country from Jura to Sirohi.
મેવાડ,	The country to the East of Udaipur.
સપન,	The Dhebar and Salumbar districts.
સોઠું,	The country about Kaliaupur.

WHILE the manuscript was passing through the Press, the following additional equivalents for Bhili words came to hand.

Bhili words.		*Equivalents.*
અડેલું	Hiring cattle for ploughing.	સુંડેલ or હુંડેલ.
ઉનણી	A small *sári*.	ઓઢણી.
એકાહણું	A fast for one day.	એકાહારણુ.
ઓળગણો	A sweeper.	ઓળગાણો.
કસરો	A feverish cold.	M. કસર.
કુકુ	Sound made in calling a dog.	કુરકુર.
કેણું	A small bamboo.	ખપેડું.
ખખું	Rough.	કરકરૂં.
ખોડીબાજ્યું	A stile.	ખોડીબારૂં.
ખોલો	A donkey.	ખોલો.
ગળાંમ રાત	About 2 A. M.	ગુલાબી sleep.
ગોએડ	A herd of cattle.	ગોએડ.
ઘોગળો	The throat.	ઘોઘળો.
જનાણું	Bankrupt.	? જનાદી.
જમારી	Lasting.	જનમારો.
ઝારી	The bottle-bird.	ઝારી a goblet.
ઝોટો	A web of cloth.	? જોટો.
ટટડી	The curlew.	ટિટોડી.
ટીબરૂઉં	A certain wild fruit.	ટિબરવાં.
ઠુટયો	An arm (without a hand).	ઠુંઠું.
ડડુએતું	To grope.	? ઢુંડવું.
ડમરૂં	A boil.	ઢીમડું.
ડળી	Pad-cloth placed under a saddle.	ડળી.
ડાડલાં	The jaws.	દાઢ.
ડાડલું	The chin.	"
નહું	At all, wholly.	નહુણક.

પરમે	Beyond.	પરમ as in પરમદહાડે.
પાગેળ	A cattle-shed.	પાયગા.
પાહડું	A kid.	પાહડી.
પોથવું	To wrap round.	પૈથવું.
બરોળ	Enlarged spleen.	વરોળ.
બુડું	The bottom of anything.	બુંડું.
બોરૂં	An ornament for the forehead.	બોરિયું.
મગરો	A hill.	મંગરો.
મરકી	An ear-ring worn by men.	મરકીઓ.
માણું	Measure containing 12 seers.	માણી.
માંદળું	An earthen drum.	M. मादळ.
માલવું	To boast.	મહાલવું.
વાટી	An earthen vessel.	વહાટી.
વારયું	A toe-ring.	વિંછો.
હળુસો	A brick mould.	સાંચો.
હુશકારો	A whistle.	Word formed from the sibilant sound હુશ

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Page	3	line	8	for	ગાડું	read	ગાઉ.
,,	5	,,	12	after *not* insert *often.*			
,,	14	,,	23	for	ગેરડુ	read	ગેરડું.
,,	16	,,	16	,,	*expression*	,,	*expressions.*
,,	24	,,	13	,,	§ 24	,,	§ 25.
,,	25	,,	19	,,	Subunctive	,,	Subjunctive.
,,	26	,,	26	,,	આામાં	,,	આમાં.
,,	31	,,	25	,,	Monosyllable	,,	Monosyllabic.
,,	31	,,	25	,,	ઇ	,,	ઈ.
,,	34	,,	14	,,	મોકલાહે	,,	મોક્લાહે.
,,	34	,,	26	,,	જાઈ.	,,	જાડી.
,,	36	,,	11	,,	It	,,	If.
,,	36	,,	25	,,	regarding	,,	regarded.